

2993

SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCJI

Akademii Handlowej

W KRAKOWIE

za rok szkolny

1913.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE
CZCIONKAMI Drukarni E. i Dr. K. KOZIAŃSKICH
1913.

7222
SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCYI

Akademii Handlowej
W KRAKOWIE

za rok szkolny

1913.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE
CZCIONKAMI Drukarni E. i Dr. K. KOZIAŃSKICH
1913.

WITOLD SKALSKI.

— 52 —

TEMAT
Z DZIAŁU TOWAROWEGO
DO
KANTORU PRAKTYCZNEGO.

Do szczegółowego wypracowania niniejszego tematu potrzeba
mniej więcej :

1. 4 str. księgi inwentarzowej,
 2. 8 str. księgi kasy,
 3. 8 str. dziennika,
 4. 18 rachunków Saldakonti,
 5. 34 rachunków księgi głównej,
 6. 7 rachunków księgi towarowej,
 7. 1 folio księgi rymes,
 8. 1 folio księgi trat,
 9. 1 folio księgi walorów,
 10. 4 str. wykazów na bilanse próbne, wykazy strat i zysków,
i t. d.,
 11. 20 listów otrzymanych,
 12. 20 listów wysłanych,
 13. 5 faktur,
 14. 8 not,
 15. 2 bony,
 16. 5 poświadczeń dostawy,
 17. 1 przekaz pieniężny,
 18. 1 telegram,
 19. 1 list przewozowy kolejowy,
 20. 2 weksle,
 21. 3 czeki P. K. O.
 22. 2 poświadczenia złożenia P. K. O.,
 23. 1 podatkowe poświadczenie złoż. P. K. O.
 24. 2 wyciągi rach. P. K. O.,
 25. 1 czek biały Banku austro-węgierskiego,
 26. 1 czek czerwony Banku austro-węgierskiego.
-

Otwieram w Tarnowie skład nafty pod firmą : „N. N., Główny skład nafty w Tarnowie“ i przeznaczam na prowadzenie tego przedsiębiorstwa K 6000. — gotówką i dwa 4% (56-letnie) listy zastawne gal. Towarzystwa Kred. Ziem. Nr. 278 i Nr. 924 po K 2000. — z kuponami pl. 30./6. (Kurs bieżący listów zast. 92.40).

W tym celu piszę **22. maja** do Rafineryi nafty Adama hr. Skrzyńskiego w Libuszy (p. Zagórzany) z zapytaniem o warunki zakupowania większych ilości nafty. Równocześnie wynajmuję od 1. czerwca odpowiedni lokal przy ul. Długiej l. 5 za rocznym czynszem K 2400.—, płacąc zaraz należytość kwartalną. Za urządzenie płacę K 560.20 a za księgi i przybory biurowe K 135.—. Nadto przyjmuję do pomocy korespondenta J. Matulę (na podstawie jego oferty) za miesięczną płacą K 200.—. Do „Kuryera Tarnowskiego“ daję ogłoszenie o otwarciu firmy za K 18.50 i składam w urzędzie pocztowym K 100.— celem otwarcia dla mnie rachunku czekowego w pocztowej kasie oszcz. Za czeki i poświadczenia złożenia płacę K 4.—.

23. maja.

Za ostemplowanie ksiąg handlowych płacę K 41.25. Składam na książeczkę wkładową Nr. 11269 Kasy oszczędności miasta Tarnowa kwotę K 3000.— na $4\frac{3}{4}\%$. W sądzie obwodowym jako handlowym zgłaszam moją firmę do rejestru handlowego. Korespondentowi wypłacam za bonem zaliczkę K 50. — na portorya i inne drobne wydatki do późniejszego wyliczenia.

24. maja.

Otrzymuję z Rafineryi w Libuszy ofertę z 23. b. m. L. 874 :

Nafta cesarska, bezbarwna, ciężar gat. około 0.805, niezapalna przy 24° po K 40.— ; nafta salonowa, biała, ciężar gat. około 0.815, niezap. przy 21° po K 36.50 ; nafta standard, biała z żółtym odcieniem, ciężar gat. około 0.820, niezap. przy 21° po K 32.50. Cena za 100 kg Netto bez beczki z dostawą do stacyi kol. w Zagórzanach, pł. gotówką po odbiorze towaru. Za beczki składa się kaucyę : K 9.— za beczkę ameryk. na 180 do 200 kg Ntto a K 5.— za beczkę na 40 do 60 kg Ntto. Kaucyę zwraca się po odesłaniu próżnych beczek opłatnie do stacyi kol. w Zagórzanach w przeciągu 4 miesięcy po odbiorze.

Na podstawie powyższej oferty zamawiam 8000 kg nafty ces. i 5000 kg nafty salon.

25. maja.

Otrzymuję zawiadomienie z poczt. kasy oszcz. o otwarciu rachunku czekowego Nr. 17392.

28. maja.

Otrzymuję fakturę z 27. b. m. L. 2389 Rafineryi w Libuszy : R. L. Nr. 1/43, 43 beczek nafty ces. Btto 10.000 kg (według dołączonego spisu), Tara 20%, po K 40.— za 100 kg Ntto i R. L. Nr. 44/71, 28 beczek nafty salon. Btto 6250 kg. (według dołączonego spisu), Tara 20%, po K 36.— za 100 kg Ntto. Kaucya po K 9.— od beczki. Do faktury dołączono poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 2328 i spis beczek :

I.

Nr.	Btto	Nr.	Btto	Nr.	Btto	Nr.	Btto
1.	241 <i>kg</i>	21.	241 <i>kg</i>	41.	243 <i>kg</i>	61.	200 <i>kg</i>
2.	239	22.	236	42.	248	62.	218
3.	228	23.	239	43.	242	63.	221
4.	232	24.	240	44.	205	64.	218
5.	237	25.	231	45.	223	65.	226
6.	229	26.	236	46.	232	66.	239
7.	231	27.	239	47.	224	67.	227
8.	240	28.	231	48.	220	68.	229
9.	218	29.	235	49.	221	69.	220
10.	227	30.	237	50.	215	70.	211
11.	209	31.	240	51.	214	71.	224
12.	200	32.	239	52.	232		
13.	208	33.	241	53.	219		
14.	209	34.	238	54.	240		
15.	212	35.	239	55.	237		
16.	210	36.	238	56.	229		
17.	227	37.	243	57.	230		
18.	245	38.	240	58.	225		
19.	219	39.	245	59.	234		
20.	238	40.	240	60.	217		

29. maja.

Jan Habura z Dębicy zapytuje pismem z 28. bm. L. 221 o warunki, na jakich mógłby pobierać naftę do komisowej sprzedaży. Piszę do Michała Bergmana w Dębicy z prośbą o informację co do tamt. firmy „J. Habura“.

31. maja.

Otrzymuję odpowiedź od Bergmana z Dębicy z dobrými referencyami o Haburze.

Zamykam ks. kasy. Korespondent wykazuje wydatki drobne K 28.24; uzupełniam mu na następny miesiąc zaliczkę na koszt do kwoty K 50.—.

1. czerwca.

Urząd kolejowy oznajmia mi nadejście nafty z Zagórzan. Polecam firmie spedycyjnej „Jan Ropski“ zwózkę towaru. Rachunek Ropskiego na zapłacone przez niego przewoźne kolej. K 225.88 i za zwózkę po 50 h od beczki płacę gotówką.

Przeprowadzam kalkulację nafty za 100 kg Ntto pł. za 2 miesiące i za 1 litr (1 litr = około 0.81 kg) pł. gotówką, uwzględniając kosztą odesłania próżnych beczek do Zagórzan około 1 K za beczkę.

Podaję z Kasy oszcz. m. Tarnowa K 2000.— i lombarduję obydwie listy zast. gal. Tow. kred. ziem. w miejscowej filii Banku austro-węg. za K 2500.—.

Składam na poczcie poświadczeniem złożenia P. K. O. kwotę faktury rafinerii w Libuszy i potwierdzam odbiór nafty.

Podaję Haburze w Dębicy żądane warunki: Cena limitowa nafty cesarskiej K....., nafty salonowej K..... za 100 kg Ntto pł. za 2 mies., prowizya 8%, wysyłka jednorazowa około 4000 kg za złożeniem akceptu.

Wynajmuję w rynku pod l. 24 lokal na sklep dla drobnej sprzedaży nafty za K 320.— kwartalnie i płacę czynsz za jeden kwartał. Urządzenie do sklepu kupuję od poprzedniego czynszownika za K 285.— i przyjmuję do prowadzenia sprzedaży nafty pannę Z. Łaczką za miesięczną płacą K 80.— i za złożeniem przez nią kaucyi K 400.— w książeczce wkładowej kasy oszcz. m. Tarnowa Nr. 1825.

3. czerwca.

Na otrzymane od Habury polecenie z 2. bm. L. 236 wysłania około 2500 kg Ntto nafty ces. posyłam mu pociągiem towarowym: R. L. Nr. 1/15 15 beczek nafty ces. Btto 3360 kg, Tara 20%, limit K..... za 100 kg; (cena kosztów wł. K.....); za dowóz do kolei płacę po 50 h od beczki a za przewoźne kol. K 20.16. Do faktury dołączam weksel na K 1400.— pł. 3/8, zł. wł., z prośbą o akceptowanie i zwrot.

Wydaję do sklepu : 1 beczkę (Nr. 16) nafty ces., Btto 210 kg, Tara 20%, czyli 208 litrów po cenie sprzedaży h..... za 1 l i 2 beczki (Nr. 44/45) nafty salonowej Btto 428 kg, Tara 20%, czyli 422 litrów po cenie sprzedaży h..... za 1 l.

4. czerwca.

Sprzedaję J. Sikorskiemu, w/m, 1 beczkę (Nr. 17) nafty ces. Btto 227 kg, Tara 20%, za gotówkę z potrąceniem 1% skonta.

Z magistratem zawieram umowę o dostawę nafty cesarskiej i standard. Wyrównywanie rachunków co miesiąc z przyznaniem 8% rabatu. Dostarczam zaraz 2 beczki nafty ces. Nr. 18/19, Btto 464, Tara 20%, i zamawiam telegraficznie w Rafinerii w Libuszy 20 beczek nafty standard. Listem powtarzam to zamówienie.

5. czerwca.

Sprzedaję N. Müllerowi, w/m, 3 beczki nafty salonowej Nr. 46/48, Btto 676 kg, Tara 20%, z uwzględnieniem 1% skonta, za czek P. K. O. (rachunku Nr. 3891), który zaraz przesyłam do Wiednia celem zapisania na mój rachunek.

Sprzedaję fabryce musztardy M. Gorgonia, w/m, 12 beczek Nr. 49/60 nafty salon. Btto 2713 kg, Tara 20%, pl. za 2 mies.

Przystępuję do miejscowej filii Spółki Fakturowej w Krakowie jako członek, składając udział K 100.— i wpisowe K 10.—

6. czerwca.

Otrzymuję z Libuszy fakturę z 5. bm. L. 2645 na wysłane równocześnie koleją : R. L. Nr. 201/220 (według spisu) 20 beczek nafty standard Btto 4273 kg, Tara 20%, po K 32.40 za 100 kg Ntto. Kaucya po K 9.— za beczkę. Do faktury dołączone poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 2328 i spis beczek :

Nr.	Btto	Nr.	Btto
201.	230 <i>kg</i>	211.	228 <i>kg</i>
202.	200	212.	211
203.	203	213.	220
204.	229	214.	200
205.	200	215.	218
206.	202	216.	220
207.	226	217.	202
208.	218	219.	212
209.	230	219.	219
210.	200	220.	205

Przedkładam do eskontu we filii Spółki Fakturowej wierzytelność wobec fabryki Gorgonia.

7. czerwca.

Na zamówienie Kazimierza Orskiego w Łańcucie z 6. bm. wysłałam za pobraniem kolej. 2 beczki Nr. 20/21 nafty ces. Btto 479 kg. Tara 20%, 1% skonta. Za dowóz do kolei płacę po 50 h, od beczki.

8. czerwca.

We filii Spółki Fakturowej podejmuję za cedowaną wierzytelność wobec Gorgonia K 730.—, płacę zaś 6½% odsetek od K 730.— do 5. sierpnia, ¼% prowizji od całej wierzytelności cedowanej i daję akcept na K 730.— pl. 5. sierpnia, zł. Spółki Fakturowej.

Z P. K. O. otrzymuję zawiadomienie o uznaniu mojego rachunku kwotą czeku Müllera.

Odbieram z kolei 20 beczek nafty standard. Płacę za przewoźne K 59.77 a za dowóz Ropskiemu po 50 h od beczki. Kalkuluję powyższą naftę z uwzględnieniem kosztów odesłania beczek około K 1.— od beczki.

Potwierdzam odbiór nafty i proszę o prolongowanie zapłaty do 25. bm. z powodu chwilowego braku gotówki.

Do magistratu posyłam 10 beczek Nr. 201/210 nafty standard Btto 2138 kg., Tara 20%, rabat 8%.

Od Habury, Dębica, otrzymuję potwierdzenie odbioru nafty z 7. bm. L. 271 wraz z akceptowanym wekslem na K 1400.—, pl. 3. sierpnia.

Weksel powyższy przedkładałam do eskontu w Towarzystwie zaliczkowym, do którego przystępuję równocześnie jako członek z wkładką K 100.— i wpisowem K 5.—.

10. czerwca.

Podejmuję w Towarzystwie zal. gotówkę za zdyskontowany weksel; dyskont $6\frac{1}{2}\%$.

Zawieram umowę z Józefem Wassermanem, na mocy której Wasserman przystępuje jako spółnik jawny z udziałem K 20.000.— mianowicie K 10.000.— gotówką a K 10.000.— na rachunku żyrowym w tut. filii Banku austro-węgierskiego. Warunki spółki: Firma opiewa: „N. N. i J. Wasserman, Główny skład nafty i węgla w Tarnowie“. Rozdział zysków i strat w stosunku do udziałów, udziały procentują się po 4%.

Przy zamknięciu moich ksiąg postępuję w następujący sposób:

1. Ze sklepu podejmuję gotówkę za sprzedane: 153 litry nafty ces. i 239 litrów nafty sal.

2. Korespondent Matula wykazuje K 35.77 drobnych wydatków.

3. Gotówka według ks. kasy; manko K 1.50.

4. Towary obliczam po cenie kosztów własnych.

5. Dłużnicy i wierzyciele według Saldakonti.

6. Kurs 4% listów zastawnych Tow. kred. ziem. K 92.53.

7. Uwzględniam antycypacje czynszów i plac.

Piszemy do filii Banku przemysłowego w Krakowie z prośbą o przysłanie cennika węgla krajowego i górnośląskiego wraz z warunkami dostawy i zapłaty.

Z Libuszy otrzymuję zgodną z mojem życzeniem odpowiedź z daty 9. bm. L. 2691.

11. czerwca.

Kupujemy od K. Króla na skład węgla realność przy ul. Mickiewicza L. 12. (lwh. 29, lk. 38 gk Tarnów) za cenę K 42.000. Na tej realności ciąży 4% pożyczka hipoteczna B. 128 Banku krajowego w resztującej kwocie K 21.105,13, którą przejmujemy na siebie. Płacimy Królowi gotówką K 9.000.—, a resztę zobowiązujemy się zapłacić za sześć miesięcy.

Za kontrakt i legalizację płacimy K 251.20.

Realizujemy całą książeczkę wkł. kasy oszcz. Nr. 11269 K 1000.— i odsetki K 4.49.

Wykupujemy we filii Banku austro-węg. lombard płacąc 6% odsetki.

Posyłamy do domu bankowego A. Pick & Cie, Wiedeń, 4% list zastawny gal. Tow. kredyt. ziem. Nr. 924 na K 2000.— z kuponem pl. 30. czerwca celem sprzedaży i dołączamy poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 17,392.

12. czerwca.

Otrzymujemy z filii Banku przemysłowego w Krakowie przy piśmie z 11 bm. L. 10271 cennik węgla na sezon letni:

Węgiel krajowy:

Ceny w halerzach za 100 kg.

Kopalnia.	Gruby.	Kostka I.	Kostka II.	Orzech
Krystyna	144	142	138	102
Jaworzno	104	104	100	92
Artur	100	100	96	—
Węgiel górnośląski marki Wolheim.				
Mysłowice	166	169	169	172
Nowa-Przemsza	110	110	—	99

Ogólne warunki dostawy: 1. Miejscem dopełnienia umowy jest odnośna stacya nadawcza kopalni nawet wtedy, jeżeli cena ustanowiona była franko stacya odbiorcza. 2. Transport odbywa się zawsze na niebezpieczeństwo odbiorcy, 3. Wagon normalny o wadze 10.000 kg. 4. Faktury płatne są do 15. następnego po dostawie miesiąca bez potrąceń i skonta franko Kraków lub

Lwów, ewentualnie przez P. K. O. 5. Należitości statystyczne, cłowe i inne płaci odbioca. 6. Obie strony poddają się kompetencji sądów krakowskich względnie lwowskich.

Zamawiamy na podstawie powyższego cennika 4 wagony węgla Kostka I. z Jaworzna i 2 wagony Orzech I. kopalni Mysłowice.

Otrzymujemy z kolei pobranie od Orskiego, Łańcut.

Podajemy czekiem z rachunku żyr. Banku austro-węg. K 5000.—.

13. czerwca.

Od A. Picka & Cie, Wiedeń, otrzymujemy obliczenie z 12. bm. L. 931 na przesłany im 11. bm. list zastawny Tow. kredyt. ziem. po 93.35, podatek obrotowy i $\frac{1}{8}\%$ prowizji. Kwotę rachunku przesłał na nasz rachunek w P. K. O.

Posyłam przekazem pocztowym do Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie premię asekuracyjną od ognia do policy L. 21.378 K 23.20.

14. czerwca.

Z filii Banku przemysłowego, Kraków, nadchodzi potwierdzenie L. 10.320 naszego zamówienia z 12. bm.

Od firmy E. Schmidt et Comp., Wrocław, otrzymujemy propozycję pobierania do komisowej sprzedaży pieców żelaznych „Dauerbrand“ marki „Fulmen“ Nr. 71 i 75. Cena limitowa za 1 sztukę Nr. 71 M 75.—, Nr. 75 M 148.— zł. za 2 mies., 15% prowizji. Propozycję przyjmujemy i polecamy przysłanie na razie 10 pieców Nr. 71 i 10 pieców Nr. 75.

Do sklepu wydajemy 1 beczkę Nr. 22 nafty cesarskiej Btto 236 kg., Tara 20%, czyli 233 litrów po h.... i 1 beczkę Nr. 211 nafty standard Btto 228 kg, Tara 20%, czyli 225 litrów po h....

Fabryce Gorgonia dostarczamy 4 beczek Nr. 212/215 nafty standard Btto 849 kg, Tara 20%; zł. za 2 miesiące.

15. czerwca.

Z P. K. O. otrzymujemy wyciąg rachunku naszego.

17. czerwca.

Spółnik Wasserman podejmuje na swój rachunek K 850.—.

18. czerwca.

Bank przemysłowy zawiadamia nas koreponentką z 17. bm., że 16. bm. odeszły z Jaworzna pod naszym adresem 4 wagony (Nr. 827, 1260, 11.452 i 23.580) węgla Kostka I.

Z Wrocławia otrzymujemy fakturę konsygnacyjną z 16. bm. L. 7849 na wysłane równocześnie koleją franko Tarnów 20 pieców „Fulmen“: 10 szt. Nr. 71 po M 75.— i 10 szt. Nr. 75 po M 148.—. Faktura płatna za 2 miesiące.

20. czerwca.

Spedytor Ropski dostawia nam z kolei 40.000 kg węgla z Jaworzna, za co płacimy mu po 10 h od 100 kg. Za przewoźne kolejowe płacimy K 256.— i przeprowadzamy kalkulację.

Elektrownia miejska bierze własnymi końmi 10 ton węgla i płaci gotówką.

21. czerwca.

Sprzedajemy pani L. Majerskiej, w/m, 50 centnarów metrycznych węgla. Należytość płatna w 5 ratach miesięcznych. Składa zaraz I. ratę.

Od J. Habury, Dębica, otrzymujemy przekazem pieniężnym K 500.— na rachunek nafty w konsygnacji. Potwierdzamy mu odbiór.

2. czerwca.

Z Banku przemysłowego otrzymujemy zawiadomienie z 21. bm. L. 13135, że z Mysłowic wysłano dnia 18. bm. 2 wagony (Nr. 9.746 i 58.539) węgla, i fakturę łączną na węgiel z Jaworzna i Mysłowic.

Do magistratu posyłam 2 beczki Nr. 23/24 nafty cesarskiej Btto 479 kg, Tara 20%, 8% rabatu.

24. czerwca.

Na podstawie otrzymanego wymiaru Nr. rejestr. 9335 płacimy należność od kontraktu kupna-sprzedaży realności lwh. 29 w kwocie K 1680.— podatkiem poświadczeniem złożenia P. K. O.

Na otrzymane z Rafinarii w Libuszy przypomnienie z 23. bm. L. 3540 przekazujemy przez P. K. O. na rachunek Rafinarii Nr. 2328 całą należność faktury z 5. bm.

25. czerwca.

Odbieramy z kolei za pośrednictwem Ropskiego 20.000 kg węgla z Mysłowic. Za przewoźne płacimy K 149.20 a za zwózkę z kolei po 10 h od 100 kg Przeprowadzamy kalkulację.

Sprzedajemy za gotówkę: M. Borysowi, w/m, 1 beczkę Nr. 61 nafty salonowej Btto 200 kg, Tara 20%, 1% skonta, a J. Konckiemu, w/m, 50 centnarów metrycznych węgla krajowego.

26. czerwca.

Przekazujemy filii Banku przemysłowego w Krakowie czeki Banku austro-węgierskiego kwotę faktury z 18. bm.

Odbieramy z kolei 20 pieców z Wrocławia (waga łączna 924 kg). Płacimy K 147.84 cła i K 20.— za przywóz z kolei. Przeliczamy kwotę faktury konsygnacyjnej po 117.60.

27. czerwca.

Podaję na swój rachunek K 550.—.

Magistratowi dostarczamy za gotówkę 2 piece „Fulmen” Nr. 75 a Elektrowni miejskiej 1 wagon węgla krajowego i 1 wagon węgla górnośląskiego za gotówkę.

28. czerwca.

Przekazujemy przez P. K. O. Bankowi krajowemu we Lwowie K 660.— jako 17. ratę półroczną od pożyczki hipotecznej B 128. Z kwoty powyższej przypada na upłatę kapitału K 216.11, na procenta K 417.78, na dodatek administracyjny K 26.11.

Sprzedajemy za gotówkę 1 piec Nr. 71 i 2 piece Nr. 75 fabryce cykoryi Wittmayera i Sp., w/m.,

B. Holzer, w/m, kupuje 1 beczkę Nr. 216. nafty standard Btto 220 kg, Tara 20%, 1% skonta, zobowiązując się zapłacić za nią w ciągu tygodnia.

30. czerwca.

Inkasujemy przedłożony magistratowi rachunek na pobraną naftę z uwzględnieniem 8% rabatu.

Wyplacamy korespondentowi pensję K 200.—, robotnikom K 125.75.

Korespondent wykazuje K 41.28 drobnych wydatków a resztę z K 50.— zwraca.

Sklep wpłaca K 250.—.

Zamykamy księgę kasy. Nadwyżka 35 hal.

1. lipca.

Inkasujemy we filii Banku austro-węg. kupon pl. 30. czerwca listu zast. Tow. kred. ziem. Nr. 278.

Z P. K. O. otrzymujemy wyciąg rachunku Nr. 17.392. Sprzedajemy za gotówkę 1 piec „Fulmen“ Nr. 71 B. Wilskiemu, w/m, i 1 wagon węgla krajowego E. Krugowi, w/m.

2. lipca.

Umiera spółnik Wasserman.

Przeprowadzam zamknięcie ksiąg celem ustalenia majątku spółki w chwili śmierci spółnika i rozpoczynam likwidację spółki.

Przy zestawieniu inwentarza uwzględniam :

1. kurs listu zastawnego według notowania dzisiejszego (93.20) ;

2. wierzytelność wobec Majerskiej prawdopodobnie nieściągalna ;

3. towary po cenie kosztów własnych ;

4. w sklepie zapas nafty : 240 l ces., 123 l sal. i 184 l standard.

P. RONGIER et W. SKALSKI.

II.

MODÈLES ET EXERCICES

de

Correspondance commerciale élémentaire.

Erratum.

Après fr et M supprimer partout le trait /

A) Lettres relatives aux paiements.

I. Règlement par mandat-poste.

1) Cracovie, le 15 janvier 19..
Monsieur A. Gambier,
Paris.
Monsieur,

Conformément au désir exprimé par votre^r honorée du 8. ct. Nr. 478, je vous transmets ce jour par mandat-poste, sous pli recommandé,

fr/ 450. — pour solde de votre facture du 10 décembre dernier.

Veuillez m'en accuser réception et agréer, Monsieur, mes sincères salutations.

S. Wilski.

2) Paris, le 18 janvier 19..
Monsieur Sigismond Wilski,
Cracovie.

Monsieur,

J' ai retiré de votre honorée du 15 ct. votre mandat-poste de fr/ 450. — en paiement de ma facture du 10 décembre dernier.

Dans l' attente de vos nouveaux ordres, je vous remercie, Monsieur, de votre envoi et vous prie d' agréer mes meilleures salutations.

A. Gambier.

A. H 2*r

Exercices.

1. Le 20 octobre 19... M. Wentzl, épicier, Cracovie, envoie à M. Amieux, sardines, Nantes, un mandat-poste de fr/ 380.— en paiement de la facture de ce dernier du 30 septembre.
2. Amieux accuse réception de cet envoi le 24 octobre.

II. Règlement par la Caisse d'épargne postale.

1) Cracovie, le 2 mai 19..

Messieurs C. Leclerc & Cie,

Genève.

Messieurs,

En possession de votre honorée du 30 écoulé, je viens de donner l'ordre à la Caisse d'épargne postale autrichienne de transmettre à l'Administration des postes suisses

Cour. 1400.—, que voudrez bien porter à mon crédit.

Je vous présente, Messieurs, mes civilités empressées.

G. Bogusz.

2) Genève, le 6 mai 19...

Monsieur Gustave Bogusz,

Cracovie.

Monsieur,

Votre honorée du 2 ct. nous est bien parvenue et sur l'avis de l'Administration des postes suisses nous informant que la Caisse d'épargne nous assigne

fr/ 1400.—, nous avons porté cette somme à votre crédit, valeur 5 ct.

Nous vous en remercions sincèrement et vous prions, Monsieur, de nous croire tout dévoués à vos ordres.

C. Leclerc & Cie.

Leclerc.

Exercices.

1. Le 3 avril 19... M. Süsser, vins en gros, Cracovie, informe M. Brossault, vins en gros, Bordeaux, qu' il a donné l' ordre à la Caisse d' épargne postale de verser à l' Administration des postes françaises
fr/ 2300.—, en paiement de la facture Brossault du 13 mars.
2. Le 6 avril 19... M. Brossault, Bordeaux, accuse à Süsser réception de cette somme.

III. Payement pour le compte d'un tiers.

1) Cracovie, le 10 octobre 19..
 Monsieur M. Goliascu,
 Bucarest.

Monsieur,

Veillez verser pour mon compte, le 12 ct. à la Banque Roumaine de v/ville,

fr/ 870.50, que porterez à mon débit.

Dans l' attente du reçu de ce versement, je vous prie, Monsieur, d' agréer mes salutations empressées.

Jules Neuman.

2) Cracovie, le 10 octobre 19..
 Banque Roumaine,
 Bucarest.

Messieurs,

J' ai l' honneur de vous informer que M. Goliascu de v/ville, vous versera pour mon compte, le 12 ct.

fr/ 870.50, dont vous voudrez bien me créditer sous avis.

Agréez, Messieurs, l' expression de mes sentiments distingués

J. Neuman.

3) Bucarest, le 12 octobre 19...
Monsieur Jules Neuman,
Cracovie.

Monsieur,

En exécution de votre ordre du 10 ct. j' ai versé ce jour à la
Banque Roumaine de n/ville,

fr/ 870.50, dont je vous ai débité, valeur 12 mai.

Je vous transmets ci-inclus un reçu et vous prie de me croire,
Monsieur, votre bien dévoué.

M. Goliascu.

Annexe :

1 reçu

4) Bucarest, le 12 octobre 19..
Monsieur Jules Neuman,
Cracovie.

Monsieur,

Nous avons l' honneur de vous accuser réception de votre
honorée du 10 ct. et de vous annoncer que nous avons reçu de
M. Goliascu de n/ville

fr/ 870.50, dont nous avons crédité votre compte, valeur
ce jour.

Agrérez, Monsieur, l' assurance de nos sentiments dévoués.

Banque Roumaine

Dupont, p. pr. Volescu.

Exercices.

1. M. Fiszer, papetier, Cracovie, invite le 12 décembre 19...
la Banque des Pays-Autrichiens, Paris, à payer à M. M.
Laroche-Joubert, fabricants de papier, Augoulême, la somme
de fr/ 1275.— sous avis.
2. M. Fiszer avise M. M. Laroche-Joubert de ce versement.
3. La Banque des Pays-Autrichiens, le 16 décembre 19... adresse

à M. M. Laroche-Joubert la somme de fr/ 1275.— et informe M. Fiszer de ce paiement.

4. M. M. Laroche-Joubert, le 17 décembre 19... accusent à M. Fiszer, Cracovie, réception du paiement effectué par la Banque des Pays Autrichiens.

B. Correspondance relative aux lettres de change.

1. *Avis de traite.*

- 1) Limanowa, le 3 mai 19...
Nr. 872.

Messieurs Kowacs & Cie,
Budapest.

Messieurs,

Nous avons l'honneur de vous confirmer notre avis d'expédition de pétrole du 28 écoulé, et de vous informer que, pour nous couvrir du montant de notre facture, nous prenons la liberté de faire traite sur vous pour la somme de

Cour. 1470.—, au 28 mai o/Banque industrielle de Galicie.

Veuillez prendre note de cette disposition et y réserver bon accueil.

Agrérez, Messieurs, nos civilités sincères.

Raffinerie de pétrole de Limanowa.

Cellier.

- 2) Budapest, le 5 mars 19...
Raffinerie de pétrole,
Limanowa.

Messieurs,

En réponse à votre honorée du 3 ct. Nr. 872, nous informant de votre disposition sur nous de

Cour. 1470.—, au 28 mai, o/Banque industrielle de Galicie,

pour solde de votre facture du 28 écoulé, nous nous empressons de vous annoncer que nous en avons pris bonne note et que nous ne manquerons pas de la munir de notre acceptation.

Nous restons, Messieurs,

Vos bien dévoués,

Kovacs & Cie

Kovacs.

Exercices.

1. M. Tenon, taillerie de pierres fines, Trzebinia, informe M. Patek, horloger, Genève, que pour se couvrir du montant de sa facture du 10 août 19... s' élevant à fr/ 732.—, il tire sur lui le même jour, une traite de la même somme au 15 novembre, o/Raczyński, Cracovie.
2. M. Patek accuse réception de cet avis, le 14 août 19... et déclare qu' il réserve bon accueil à cette disposition.

II. Envoi de remises.

- 1) Cracovie, le 21 novembre 19...
Banque commerciale, Odessa.

Messieurs,

Votre honorée du 15 ct. n' exigeant pas de réponse, je vous transmets ce jour

Rb 800.— au 10 décembre, sur A. Kokowcev, Odessa,
dont veuillez me reconnaître sous avis.

Bien sincères salutations.

L. Berski.

Annexe:

1 lettre de change.

- 2) Odessa, le 24 novembre 19...
Monsieur Louis Berski, Cracovie.

Nous avons l' avantage de vous accuser réception de votre honorée du 21 ct. nous portant

Rb/ 800.— au 10 décembre, sur E. Kokowcev, Odessa, dont nous vous créditons à cette date sous les réserves d'usage.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de notre entier dévouement.

Banque commerciale Odessa.

Lukin. p. p. Wazow.

Exercices.

1. M. M. Rapaport & Cie, Cracovie, envoient le 15 février 19.. à M. M. Oppert & Cie, banquiers au Havre, les effets suivants :
fr/ 320.— au 15 mars, sur Génestal, Honfleur,
fr/ 465.— au 31 mars, sur Léonin, Rouen,
fr/ 250.— au 5 avril, sur Albert, Le Havre, et les prient de les en créditer.
2. M. M. Oppert & Cie, accusent réception de cet envoi.

III. Acceptation.

1) Jassy, le 8 septembre 19...
Nr. 179.

Monsieur Sigismond Mendelsburg,
Cracovie.

Monsieur,

Je prends la liberté de vous adresser ci-inclus une traite de Cour. 375.80, au 1-er novembre.

Je vous prie de la présenter à l'acceptation de M. Joseph Klein, de votre ville et de me la renvoyer.

En cas de refus d'acceptation veuillez la faire protester en mon nom.

Bien sincères remerciements et salutations empressées.

L. Krisper.

2)

Cracovie, le 10 septembre 19...

Nr. 341.

Monsieur Léon Krisper,

Jassy.

Monsieur,

J' ai l' honneur de vous retourner sous ce pli et acceptée la traite de

Cour. 375.80, au 1-er novembre, que vous m' avez adressée dans votre honorée du 8 ct. Nr. 179.

Cour. 1.35, montant de mes frais, ce jour à votre débit.

Toujours dévoué à vos ordres, je vous salue, Monsieur, bien sincèrement.

S. Mendelsburg.

Annexe :

1 traite acceptée.

Exercices.

1. M. Gaston Chaudron, confiseur, Chambéry, annonce à M. Maurizio, confiseur, Cracovie, le 20 avril, que l' ordre de ce dernier a été exécuté; et pour se couvrir du montant de sa facture fr/ 175.—, il joint à sa lettre une traite de la même somme à accepter et à renvoyer.
2. M. Maurizio répond et renvoie la traite acceptée le 25 avril 19...

IV. Escompte.

1)

Le Havre, le 18 août 19...

Messieurs Périvier & Cie,

Paris.

Messieurs,

J' ai l' avantage de vous remettre sous ce pli :

fr/ 140.— au 15 septembre sur J. Aymé, Paris,

fr/ 500.— au 20 septembre sur R. Colin, Paris,

que vous voudrez bien escompter aux meilleures conditions possibles et porter à mon crédit.

Dans l'attente de votre réponse, je vous prie d' agréer, Messieurs, mes sincères salutations.

Louis Dubreuil.

Annexe :

2 lettres de change.

2)

Paris, le 20 août 19...

Monsieur Louis Dubreuil,

Le Havre.

Monsieur,

Nous avons l' honneur de vous accuser réception de votre lettre du 10 ct. contenant deux effets de

fr/ 140.— au 15 septembre sur J. Aymé, Paris,

fr/ 500.— au 20 septembre sur R. Colin, Paris,

et de vous informer que, déduction faite de l' escompte et de la commission, nous inscrivons à votre crédit

fr/ 635.60, valeur ce jour,

Dans l'attente de nos nouveaux ordres nous vous prions, Monsieur, d' agréer l' assurance de notre parfaite considération.

Périvier & Cie.

p. p. Duval.

Exercices.

1. M. Mendelsburg à Cracovie, envoie le 15 juin 19... à M. M. Wertheimer & Cie, Paris, à escompter :
fr/ 670.— au 15 août, sur J. Goujon, Paris,
fr/ 280.— au 31 août, sur P. Lebrun, Paris,
2. M. M. Wertheimer & Cie accusent réception le 18 juin et transmettent le compte de l' opération effectuée.

V. Encaissement.

1) Léopol, le 8 avril 19...
 Nr. 695.

Banque d' Escompte,

Zurich.

Messieurs,

Nous venons d' encaisser chez M. L. Borys de n/ville la traite que vous nous avez envoyée en son temps de

Cour. 400.— et nous avons l' honneur de vous informer que déduction faite de

Cour. 1.33, 1/3% commission, nous avons versé ce jour pour votre compte

Cour. 398.67, à la succursale de la Banque Austro-hongroise de Léopol.

Toujours empressés à exécuter les ordres dont vous voudrez bien nous favoriser, nous vous prions, Messieurs, d' agréer nos bien sincères salutations.

Sokal & Lilien.
 Léopol.

Sokal.

Exercices.

M. M. Credit-Verein (Société de Crédit), Cracovie, avisent le Comptoir d' Escompte, Paris, qu' ils ont encaissé le 15 janvier 19...

fr/ 1760.— payés par M. Zdanowicz, Cracovie, et qu' ils ont versé cette somme à la Banque de Galicie, (qu' ils ont porté cette somme au crédit du Comptoir d' Escompte).

VII. Traite tirée pour le compte d'un tiers.

1) Cracovie, le 17 décembre 19...
Nr. 973.

Monsieur René Latour,
Marseille.

Monsieur,

Je suis en possession de votre honorée du 10 ct. Nr. 1201 et je vous prie de tirer pour mon compte la somme de fr/ 1300.— (mille trois cents) à 90 jours, sur la Banque commerciale de votre ville, qui dûment avertie, réservera bon accueil à cet effet.

Agréez, Monsieur, mes cordiales salutations.

Stanislas Bojarski.

2) Cracovie, le 17 décembre 19...
Nr. 974.

Banque commerciale,
Marseille.

Messieurs,

J' ai l' honneur de vous informer que j' ai autorisé M. René Latour de v/ville, à fournir sur vous fr/ 1300.— (mille trois cents) à 90 jours.

Veuillez faire bon accueil à cette traite au débit de mon compte et agréer, Messieurs, mes civilités les plus sincères.

Stanislas Bojarski.

3) Marseille, le 20 décembre 19...
Nr. 1289.

Banque commerciale,
Marseille.

Messieurs,

Par ordre et pour compte de M. Stanislas Bojarski, Cracovie, je prends la liberté de tirer sur vous fr/ 1300.— au 20 mars prochain o/ moi-même.

Ci-joint l'effet susdit que je vous prie de me retourner, après inscription au débit de mon commettant.

Veuillez agréer, Messieurs, mes salutations distinguées.

L. Latour.

1 lettre de change.

4)
Nr. 1290.

Marseille, le 20 décembre 19...

Monsieur Stanislas Bojarski,
Cracovie.

Monsieur,

Conformément à l'autorisation que vous m'avez fait parvenir par votre honorée du 17 ct. Nr. 973, j'ai fait traite ce jour sur la Banque commerciale de n/ville, pour la somme de
fr/ 1300.— au 20 mars o/ moi-même, dont je vous ai crédité, valeur en date du payement.

Civilités empressées.

R. Latour.

5)

Marseille, le 21 décembre 19...

Monsieur Latour,

Marseille.

Monsieur,

Nous avons l'honneur de vous accuser réception de votre lettre d'hier Nr. 1289, nous apportant une traite sur nous de
fr/ 1300.— au 20 mars prochain.

Nous réservons le meilleur accueil à cette disposition au débit de M. Stanislas Bojarski, Cracovie, et nous retournons sous ce pli l'effet revêtu de notre acceptation.

Agréez, Monsieur, l'assurance de notre considération distinguée.

Banque commerciale. Marseille.

Annexe:

1 traite acceptée.

Dumas. Godefroy.

6) Marseille, le 21 décembre 19...

Monsieur Stanislas Bojarski,

Cracovie.

Monsieur,

Nous référant à votre honorée du 17 ct. Nr. 974, nous avons l'honneur de vous annoncer que nous avons muni de notre acceptation la traite de M. René Latour de

fr/ 1300.— au 20 mars prochain, et en avons pris bonne note pour l'acquitter à cette date, au débit de votre compte.

Agrez, Monsieur, nos salutations empressées.

Banque commerciale.

Marseille.

Dumas.

Godefroy.

Exercices.

M. Ripper, Cracovie, doit à M. Delaunay-Belleville, Paris, fr/ 8500.— D'autre part, M. Songeon, Paris, doit à M. Ripper fr/ 8712.—.

Ripper prie donc M. Delaunay Belleville de tirer fr/ 8500.— sur M. Songeon qui est informé le 15 octobre de cette disposition sur lui au 15 janvier. Delaunay exécute l'ordre Ripper, et en même temps en avise de son côté Songeon. La traite est à l'ordre du „Crédit Lyonnais“.

Songeon prend note de cette traite et assure qu'il l'acquittera à l'échéance.

VII. Effets domiciliés.

1)

Dijon, le 8 septembre 19...

Nr. 325.

Crédit Lyonnais,

Lyon.

Messieurs,

Je viens vous demander si vous pourriez m'autoriser à domicilier mes traites chez vous, et à quelles conditions. Je ne manque-

rais pas, bien entendu, à vous adresser en temps opportun la provision nécessaire.

Comptant sur une prompte et favorable réponse, je vous prie d'agréer, Messieurs, l'expression de ma parfaite considération.

Pierre Coulet.

2)

Lyon, le 9 septembre 19...

Nr. 10.479.

Monsieur Pierre Coulet,

Dijon.

Monsieur,

Nous nous empressons de vous informer, en réponse à votre honorée du 8 ct. Nr. 325, que nous serons heureux de vous voir domicilier vos traites chez nous, aux conditions suivantes :

remise quelques jours avant l'échéance d'une provision suffisante pour couvrir le montant des effets ; commission 1/3% ; remboursement de nos frais.

Nous devons en outre être avisés de toute traite domiciliée chez nous.

Dans l'attente de vos ordres, nous vous adressons, Monsieur, l'expression de notre entier dévouement.

Crédit Lyonnais.

Gosselin.

Nigeon.

3)

Léopol, le 2 octobre 19...

Nr. 193.

Monsieur Pierre Coulet,

Dijon.

Monsieur,

Conformément au désir exprimé dans votre honorée du 29 écoulé Nr. 360, pour nous couvrir du montant de notre dernière facture, nous vous envoyons notre traite de

fr/ 875. — au 20 novembre, payable à Lyon, que vous voudrez

bien munir de votre acceptation et nous retourner sous pli recommandé.

Espérant que vous continuerez à nous favoriser de vos ordres, à l'exécution desquels nous apporterons toujours tous nos soins, nous vous prions, Monsieur, d'agréer nos bien sincères salutations.

Solski & Berger.

Annexe :

1 traite.

4)

Dijon, le 5 octobre 19...

Nr. 376.

Messieurs Solski & Berger,

Léopol.

Messieurs,

Votre honorée du 2 ct. Nr. 193 vient de me parvenir, et selon vos instructions, je vous renvoie la traite de

fr/ 875. — au 20 novembre, payable à Lyon, après l'avoir acceptée et domiciliée au Crédit Lyonnais, Lyon, qui ne manquera pas de l'acquitter à l'échéance.

Veuillez agréer, Messieurs, mes meilleures salutations.

Pierre Coulet.

Annexe :

1 traite acceptée.

5)

Dijon, le 5 octobre 19...

Nr. 377.

Crédit Lyonnais,

Lyon.

Messieurs,

Me référant à votre honorée du 9 écoulé, j'ai l'honneur de vous informer que j'accepte vos conditions, et que je prends la liberté de domicilier chez vous une traite de

fr/ 875. — au 20 novembre, o/Donner.

J'aurai soin de vous en faire parvenir à temps la couverture. Agréez, Messieurs, mes salutations distinguées.

Pierre Coulet.

Exercices.

1. M. Renouet, Paris, demande à la Banque d' Algérie, Marseille, l' autorisation de domicilier ses effets dans cet établissement. (14 novembre 19...).
2. La Banque d' Algérie envoie le 15 ses conditions à Renouet
3. qui les accepte, et le 25 novembre informe cette banque qu' il domicile chez elle une traite de fr/ 1275.— au 31 décembre o/ Palu, traite tirée sur lui par la maison Berski et Wolf de Cracovie.
4. Berski et Wolf ont envoyé le 20 novembre cette traite de fr/ 1275.— à l' acceptation de Renouet, avec prière de
5. la leur renvoyer. Celui-ci renvoie la traite munie de son acceptation, le 25 novembre, et informe Berski et Wolf qu' il a domicilié l' effet à la Banque d' Algérie, Marseille.
6. Réponse de la Banque à Renouet.
7. Envoi de fonds de Renouet à la Banque.
8. La Banque renvoie la traite acquittée.

VIII. Avis de protêt.

1) Cracovie, le 7 mai 19...

Monsieur Charles Tichy,

Temesvar.

Monsieur,

Je m' empresse de vous informer que, faute de paiement à présentation, je viens de faire protester la traite que vous m' avez remise en son temps de

Cour. 1700.— au 5 mai, sur Berger de n/ville.

Je vous l' adresse sous ce pli, ainsi que la note de nos frais à rembourser.

En même temps je vous débite de

Cour. 1710.70, valeur ce jour.

Veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Casimir Wilkusz.

Annexes. 1 traite:

1 protêt.

1 note.

Exercices.

La Banque industrielle, Cracovie, annonce le 17 juillet à M. Romanescu, Galatz, qu' ils ont fait protester sa traite de Cour. 1000.— au 15 juillet, sur Neuman. Renvoi de la traite.

Débit du compte de Romanescu de Cour. 1008.—.

C. Ordres de Bourse.

1) Cracovie, le 17 janvier 19...
Nr. 51.

Messieurs Howarth & Cie,
Berlin.

Messieurs,

Je vous prie d' acheter, au débit de mon compte et au cours le plus favorable,

50 actions du Crédit autrichien, et de les transmettre
au „Merkur“, Vienne.

En couverture, veuillez tirer sur moi environ

Cour. 30.000.—.

Dans l' attente de votre réponse, je vous présente, Messieurs, mes salutations empressées.

S. Mendelsburg.

1) Berlin, le 20 janvier 19...

Monsieur S. Mendelsburg,
Cracovie.

Monsieur,

En exécution de votre ordre du 17 ct. Nr. 51, nous avons acheté au cours du jour et adressé au „Merkur“, Vienne,

50 actions, Crédit autrichien.

Nous avons porté au débit de votre compte

M/ 26.650.— valeur ce jour.

Par contre, nous fournissons sur vous

Cour. 30.000.— au 20 mars, o/nous-mêmes et nous inscri-
vons à votre crédit

M/ 25.700.—, valeur ce jour.

Agrérez, Monsieur, nos bien sincères salutations.

Howarth & Cie.

Annexes :

2 notes.

Exercices.

1. La Banque Hypothécaire, Léopol, prie la „Société générale“, Paris, d' acheter 10 actions „Messageries maritimes“ et de les envoyer à l' Anglo-Bank, Vienne. La Société générale effectue cet achat à fr/ 1790.— et tire sur la Banque Hypothécaire pour la même somme (10 septembre — 15 septembre).
2. M. Jalenques, Clermont-Ferrand, donne l' ordre à la banque Chalus de cette ville de lui acheter 25 actions Suez. (15 avril). Le même jour Chalus télégraphie cet ordre à la Banque de Paris et des Pays-Bas.
3. La Banque de Paris et des Pays Bas achète les actions le 16 avril, au cours de fr/ 5541.— et avise Chalus qui, de son côté, informe Jalenques de cette opération dont elle lui fait le décompte (1 pour mille, courtage, timbre, port, télégramme, assurance).

D. Commerce des marchandises.

I. Offres.

1) Limanowa (Galicie), le 25 juillet 19...

Nr. 712.

Fabrique autrichienne de bougies,

Aussig.

Messieurs,

Nous prenons la liberté de vous adresser le prix-courant de nos produits et d' appeler particulièrement votre bienveillante attention sur les conditions exceptionnellement avantageuses auxquelles nous pourrions vous fournir „la benzine pour l' in-

dustrie". Nous ajouterons que pour des achats importants nous serions prêts à certaines concessions, telles que d' accorder des délais pour le paiement ou de faire un escompte au comptant.

Nous osons espérer que vous voudrez bien prendre en considération nos offres favorables, et nous honorer d' une commande que nous apporterons tous nos soins à exécuter à votre entière satisfaction.

Dans cette attente, nous vous prions, Messieurs, d' agréer nos très sincères salutations.

Raffinerie de pétrole. Limanowa.

Latour.

Annexe;

1 prix courant.

II. Commande.

Aussig, le 28 juillet 19...

Raffinerie de pétrole,

Limanowa.

Messieurs,

Nous venons de recevoir votre prix-courant, et malgré que nous soyons en relations d' affaires depuis de longues années avec une raffinerie de Moravie, vos prix plus avantageux nous invitent à vous demander à titre d' essai

2000 kg/ de benzine à l' usage de l' industrie.

Si nous sommes satisfaits de vos produits, vous aurez en nous des clients sérieux et fidèles.

Agréez, Messieurs, nos meilleures salutations.

Fabrique autrichienne de bougies. Aussig.

Navratil.

III. Exécution de la commande.

1) Limanowa, le 30 juillet 19...

Fabrique autrichienne de bougies,

Aussig.

Messieurs,

C' est avec une vive satisfaction que nous venons de recevoir votre commande que nous empressons d' exécuter. Nous remettons aujourd' hui même au chemin de fer à votre adresse

14 barils benzine pour l' industrie,

et vous transmettons ci-joint notre facture s' élevant à

Cour. 1600.—

somme que vous voudrez bien nous faire parvenir par l' entremise de la Caisse d' épargne postale, dont quittance de versement ci-incluse, après déduction de 4% escompte (ou bien porter à notre crédit, valeur 60 jours).

Tout en vous remerciant de ce premier ordre, nous osons compter qu' il sera suivi de plusieurs autres, et vous prions d' agréer, Messieurs, nos bien sincères salutations.

Raffinerie de pétrole. Limanowa.

Latour.

Annexe.

1 facture :

IV. Accusé de réception de la marchandise.

1) Aussig, le 10 août 19...

Raffinerie de pétrole,

Limanowa.

Messieurs,

L' envoi annoncé par votre honorée du 30 écoulé de

14 barils benzine pour l' industrie, nous est parvenu hier, et nous nous sommes empressés de faire l' essai de votre produit

avec nos moteurs. Cette première épreuve nous permet de vous exprimer notre entière satisfaction.

Nous vous informons en même temps que nous profitons du crédit de 60 jours que vous voulez bien nous accorder, et que nous portons à l' avoir de votre compte

Cour. 1600.— montant de votre facture.

Veillez agréer, Messieurs, nos meilleures salutations.

Fabrique autrichienne de bougies.

Aussig.

Navratil.

Exercices.

1. M. Bandet, nouveautés, Cracovie, le 1 septembre demande à la maison Mouth & Cie, Lyon, des échantillons soieries.
2. Mouth & Cie, envoient les échantillons demandés le 4 septembre, et donnent leurs conditions de paiement (4% au comptant, traite à 90 jours sans escompte).
3. M. Bandet, commande le 10 septembre :

1 pièce Popeline Lyon pour robes,	
(60 mètres) larg. 1.20,	à fr/ 2.80 le mètre
6 pièces, crêpe de Chine,	
(60 m) larg. 1.10,	à fr/ 6.50 le mètre
6 pièces, Mousseline soie,	
(60 m) larg. 1.20,	à fr/ 2.75 le mètre
2 pièces, Cachemire soie,	
larg. 1.05,	à fr/ 4.85 le mètre
2 p. Satin ondoyant,	
larg. 0.90,	à fr/ 9.65 le mètre

payables la moitié comptant, la seconde moitié à 90 jours.
4. Mouth & Cie exécutent la commande le 15 septembre.
5. M. Bandet accuse réception de l' envoi (grande vitesse) le 25 septembre, envoie un chèque sur le Crédit Lyonnais de fr. et prie de faire traite sur lui pour fr. . . . au 25 décembre.

V. Refus de la marchandise.

1) Cracovie, le 23 mai 19...

Monsieur L. Karocy,

Szegedin.

Monsieur,

Votre envoie de 1 wagon farine froment ne répondant nullement, ni comme poids, ni comme qualité, à notre commande, nous avons l' honneur vous informer que nous le remettons ce jour à votre disposition à la gare de n/ville.

Veillez agréer, Monsieur, avec l' expression de nos regrets, nos civilités empressées.

Boulangerie galicienne.
Cracovie.

Borys.

Exercices.

1. Gross, vins en gros, Cracovie, refuse le fût de cognac que lui ont envoyé Dubois & Grand, Cognac (Le fût n' est pas plein, ainsi qu' il l' a fait constater par la douane). Il envoie la copie du certificat de la douane. Le fût reste en gare de Cracovie à la disposition de M. M. Dubois & Grand.
2. Ceux-ci proposent la transaction suivante : déduire de leur facture le montant du cognac manquant, prendre à leur compte les frais de magasinage, et prient M. Gross d' en prendre livraison.
3. M. Gross y consent et verse à la Banque industrielle fr/ 531.— pour 112 litres à fr/ 4,75.— (le fût aurait dû contenir 125 litres).

Remarque. On peut aussi prendre comme prétexte du refus la non conformité à l' échantillon, le trop long retard apporté à l' expédition, etc.

VI. Achat en commission.

1) Cracovie, le 12 juillet 19...
 Maison de Commission „Merkur“,
 Trieste.

Messieurs,

Les propositions que vous m'avez transmises par votre honnorable du 9 ct. m'engagent à vous prier d'acheter pour mon compte, à l'arrivée du nouveau transport du Brésil,

50 quintaux, Café Santos,
 aux meilleures conditions possibles, sans dépasser toutefois le prix de

Cour. 65.75 par 50 kg.

Veillez m'aviser de votre opération et m'envoyer votre facture que je réglerai à 60 jours de date.

Agréez, Messieurs, mes bien sincères salutations.

H. Wołkowski.

2) Trieste, le 20 juillet 19...
 Monsieur H. Wołkowski,
 Cracovie.

Monsieur,

En exécution de l'ordre dont vous avez bien voulu nous honorer le 12 ct. nous avons acheté et expédié à votre adresse, à vos risques et périls,

50 quintaux, Café Santos.

Pour nous couvrir du montant de notre facture s'élevant à
Cour. 6575.—

nous avons fourni sur vous une traite de pareille somme au 20 septembre prochain, o/E. Pollini, que nous envoyons ci-inclus à votre acceptation, avec prière de nous la retourner aussi tôt que possible.

Dans l'attente de nouvelles commandes, nous vous transmettons, Monsieur, l'assurance de notre constant dévouement.

Maison de commission „Merkur“.
Trieste.

Venturi.

Annexes :

1 traite.

1 facture.

Exercices.

1. M. Beulemans, Anvers, demande le 6 août, à Mr. Bernheim, Cracovie, de lui acheter des oeufs, de manière à pouvoir en expédier 2 wagons par mois jusqu' au 1-er avril, et 4 wagons à partir de cette date jusqu' au 1-er juillet.

Il règlera la facture à réception de chaque wagon.

2. M. Bernheim expédie le 20 août un premier wagon d' oeufs à Cour la grosse (le cent) (ce prix sera modifié en hiver). Il prie de verser les fonds dus à la Banque Anversoise.

VII. Vente en commission.

1) Cracovie, le 7 février 19...

Monsieur Maniloff,

Sophia.

Monsieur,

Désireux de faire connaître mes produits en Bulgarie, je prends la liberté de vous adresser ce jour, à mes frais et risques,
10 caisses, savons variés,

dont vous voudrez bien effectuer la vente à des prix qui ne sauraient être inférieurs à ceux que porte la facture de consignation ci-contre.

J'espère qu' il vous sera aisé de trouver le rapide placement de cet envoi dont la qualité et les conditions sont des plus avantageuses.

Vous aurez l'obligeance d'en verser le montant à la „Banque de Bulgarie“ qui me le fera parvenir.

J' ai l' honneur, Monsieur, de vous présenter mes civilités les plus sincères.

Jean Roźnowski.

Annexe:
1 facture de consignation:

2) Sophia, le 25 février 19..

Monsieur Jean Roźnowski,

Cracovie.

Monsieur,

J' ai l' avantage de vous informer que je suis à même de vous soumettre le compte de vente des marchandises que vous m' avez expédiées en commission le 7 ct., soit

10 caisses, savons variés.

Comme en fait foi ce compte, je suis parvenu à obtenir de bons prix, ce qui, je n' en doute pas, vous engagera à me continuer votre confiance et à me charger de nouvelles opérations que j' exécuterai toujours au mieux de vos intérêts.

Ce jour, je verse à votre disposition à la „Banque de Bulgarie“

fr/ 960.—.

Dans l' espoir que vous serez satisfait de mon entremise, je vous prie de compter, Monsieur, sur mon entier dévouement.

Maniloff.

Exercices.

1. La Maison „Kilim“, à Zakopane, envoie en commission à M. Meyer, rue de Rivoli, 46, Paris, un choix de ses produits à prix variés.
2. M. Meyer les vend dans un délai de 3 semaines et verse la somme qu' il a encaissée (2365 fr.) au „Crédit Lyonnais“, Paris.

Il demande de nouveaux tapis, carpettes, portières, tentures etc.

VIII. Réclamation de paiement.

1) Zassów, le 19 décembre 19..

Monsieur Henri Lambert,

Boulogne sur Seine.

Monsieur,

En faisant la révision de nos livres de compte nous avons remarqué que votre facture du 7 mai dernier, s' élevant à

Cour. 238.80 n' avait pas été réglée.

Nous venons donc vous prier de vouloir bien l' acquitter dans le plus bref délai possible, pour nous éviter l' ennui d' avoir encore à vous rappeler cet arriéré.

Nous profitons de la circonstance pour solliciter la faveur de vos nouveaux ordres qui, vous le savez, seront toujours exécutés avec le plus grand soin, et vous transmettons, Monsieur, nos salutations les plus empressées.

Fabrique de papier.

Zassów.

Sobolewski.

Exercices.

1. Le 10 janvier 19... la Société „La Bénédictine“ Fécamp, réclame à M. Jaworski, épiciier à Tarnów, le paiement d' une facture du 15 mai, s' élevant à fr/ 375.—.
2. Jaworski répond et s' excuse de n' avoir pas exécuté plus tôt ce paiement — il remet la somme à la succursale de la Banque Austro-Hongroise, Tarnów.

E. Comptes-courants.

Cracovie, le 10 janvier 19....

Nr. 65.

Monsieur L. Goliescu,

Bucarest.

Monsieur,

Nous avons l'honneur de vous adresser ci joint l'extrait de votre compte-courant chez nous arrêté au 31 décembre 19... et présentant un solde de

Cour. 476.— en votre faveur.

Veillez le vérifier et nous soumettre vos observations dans un délai de 15 jours.

Faute de réponse nous nous considérerons comme d'accord.

Agréez, Monsieur, avec nos meilleurs vœux de bonne année nos très sincères salutations.

Banque Galicienne.
Cracovie.

Armatowicz, p. p. Kreschmer.

Annexe :

1 extrait

de compte-courant.

Exercices.

1. La Maison Thonet à Vienne envoie le 10 janvier 19... à M. Iglicki, marchand de meubles à Cracovie, l'extrait du compte-courant de ce dernier, arrêté au 31 décembre 19...
 2. Iglicki trouve que Thonet a fait à son préjudice une erreur de Cour et réclame.
 3. L'erreur signalée est reconnue.
-

F. Demande d' emploi.

1)

Cracovie, le 30 juin 19...

Huta Bankowa,

Dąbrowa-Górnica.

Monsieur le Directeur,

J' ose venir solliciter de votre bienveillance un emploi dans vos bureaux.

J' ai 21 ans, je suis libéré du service militaire, et j' ai terminé avec succès mes études à l' Académie de Commerce de notre ville, ainsi que l' atteste la copie du certificat qui m' a été délivré et que je prends la liberté de vous adresser ci-inclus.

Je me permettrai d' ajouter qu' en dehors des connaissances que j' ai acquises à l' école, j' apporterai les efforts les plus assidus à justifier la confiance que vous aurez bien voulu mettre en moi.

Espérant que vous daignerez accueillir favorablement ma demande, j' ai l' honneur d' être,

Monsieur le Directeur,

votre bien respectueux serviteur.

Jules Nęcki,

rue Grodzka 42.

Exercices.

Un employé de commerce demande à la Société française de Limanowa un emploi dans ses bureaux.

Il a fait deux ans de stage à la maison Fanto, Vienne, après être sorti de l' Académie de commerce de Cracovie. (Il insiste sur ses connaissances en sténo-dactylographie. Il est capable de correspondre en quatre langues.... français etc.).

Il se contenterait de 200 couronnes par mois au début. Il promet d' apporter le plus grand zèle à contenter ses chefs.

III.

WIADOMOŚCI SZKOLNE.

I. Skład Kuratoryi Akademii Handlowej

w Krakowie z końcem r. s. 1912/13.

Przewodniczący:

Dr. Leo Juliusz, komandor ces. austr. orderu Franciszka Józefa, prezydent miasta Krakowa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek komisji prawniczej Akademii Umiejętności w Krakowie, członek państwowej i krajowej Rady kolejowej, oraz krajowej komisji przemysłowej, poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, Prezes Koła Polskiego i t. d.

Delegat c. k. Ministerstwa Oświaty:

Dr. Zoll Fryderyk, komandor cesarsko-austriackiego orderu Franciszka Józefa, kawaler ces. austr. orderu żelaznej korony III. klasy, członek Izby panów, c. k. radca dworu, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, wiceprezes Akademii Umiejętności w Krakowie.

Delegat Wydziału krajowego:

Liban Bernard, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. radca komercyjny, członek Izby handlowej, właściciel fabryki cementu w Podgórzu.

Delegaci Rady miejskiej:

Federowicz Jan Kanty, właściciel handlu korzennego i win, radca cesarski, radca miejski, członek Rady nadzorczej Związku handlowego w Krakowie, członek Wydziału kongregacji kupieckiej, członek Wydziału wielkiego Kasy Oszczędności m. Krakowa, poseł na Sejm krajowy, prezydent Izby handlowej, zastępca przewodniczącego Kuratoryi.

Dr. Leo Juliusz, j. w.

Dr. Wasung Władysław, profesor c. k. państw. szkoły przemysłowej, radca miejski.

Delegaci Izby handlowej i przemysłowej:

Dr. Benis Artur, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. radca komercyalny, adwokat krajowy, szef biura Izby handlowej, członek krajowej komisji przemysłowej.

Blumenfeld Adolf, b. dyrektor filii Banku hipotecznego, właściciel składu węgla, członek Izby handlowej.

Federowicz Jan K., prezydent Izby handlowej i przemysłowej i t. d. j. w.

Delegaci Kongregacji kupieckiej:

Jawornicki Józef, właściciel handlu korzennego, radca miejski, członek Izby handlowej i t. d.

Dr. Nieć Władysław, c. k. radca rządu, właściciel handlu wyrobów wschodnich, i. t. d.

Dyrektor szkoły:

Kannenberg Józef, j. n.

II. Skład grona profesorów Akademii Handlowej i połączonych z nią szkół i kursów z końcem roku szkolnego 1912/3.

I. C. k. Dyrektor:

1. **Kannenberga Józef**, c. k. dyrektor gimnazjalny, członek c. k. komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, uczył języka niemieckiego w klasie Ib i IIc ŻSH. tygodniowo godzin 10.

II. Profesorowie i nauczyciele.

2. **Dr. nauk techn. Bolland Arnold**, c. k. profesor Akademii Handlowej, zaprzysiężony chemik sądowy i rzeczoznawca z zakresu towaroznawstwa, zawiadowca zbiorów chemicznych i towaroznawczych, kierownik pracowni chemicznej i towaroznawczej, gospodarz kl. II. DSH. uczył chemii w klasach II. i III. AH. tyg. godz. 4; Towaroznawstwa w kl. III. i IV. AH. tyg. godz. 4, w kl. II. DSH. godz. 3, w kl. I. ŻSH. tyg. godz. 3, na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 6; oraz kierował ćwiczeniami towaroznawczymi KB. tyg. godz. 2.
3. **Ippold Juliusz**, c. k. profesor Akademii Handlowej w VIII. r., lektor języka niemieckiego na wszechnicy Jagiellońskiej, zaprzysiężony sądowy znawca pism, członek Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli do szkół wydziałowych, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej i uczniów, gospodarz KA., KB. i Abs., uczył jęz. niemieckiego w klasach Ia, Ib i IV. AH. tyg. godz. 13; w kl. I. DSH. tyg. godz. 6 i na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 6.

Skrócenia: AH. = Akademia Handlowa.

DSH. = Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

ŻSH. = Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

USH. = Uzupełniająca szkoła handlowa.

KA. = Kurs abiturjentów, oddział A;

KB. = Kurs abiturjentów, oddział B.

Abs. = Kurs absolwentek szkół średnich.

4. **Korbel Stanisław**, profesor Akademii Handlowej z p. X. r., gospodarz kl. Ia AH., uczył stenografii w klasach Ia, Ib, II. AH. tyg. godz. 7; w kl. Ia i Ib, IIa i IIb ŻSH. tyg. godz. 10; kaligrafii w klasach Ia, Ib, II. AH. tyg. godz. 6; w kl. II. DSH. tyg. godz. 1. Ponadto uczył stenografii na kursie wieczornym dla dorosłych 2 godz. tyg., oraz na kursie stenografii niemieckiej, obejmującym 80 godzin wykładowych.
5. **Lang Maryan**, c. k. profesor, członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy Ib AH., uczył algebry i arytmetyki w klasach Ia, Ib, III. i IV. AH. tyg. godz. 10, na KA. i KB. tyg. godz. 4; geometrii w klasie Ia, Ib, AH. tyg. godz. 4; fizyki w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 6.
6. **Dr. pr. Lulek Tomasz**, c. k. profesor Akademii Handlowej, członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, uczył ekonomii w kl. IV. AH. tyg. godz. 2 i na kursie Abs. tyg. godz. 2; nauki o handlu na KA, tyg. godz. 3; rachunków kup. w kl. III. AH. tyg. godz. 3; na KA. i Abs. tyg. godz. 10. Na kursie dla prawników wykładał buchalterię i naukę o bilansach w 50 godzinach wykładowych.
7. **Dr. fil. Łoziński Paweł**, c. k. egz. zast. naucz., nauczyciel AH. z. k., zawiadowca gabinetu przyrodniczego, gospodarz kl. I. DSH., uczył historii naturalnej w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 6; towaroznawstwa w kl. I. DSH. tyg. godz. 3, w kl. Ic, IIa i IIc ŻSH. tyg. godz. 9; nauki gospodarstwa domowego w kl. Ia i Ic ŻSH. tyg. godz. 4, oraz kierował ćwiczeniami chemicznymi i towaroznawczymi w kl. III. i IV. AH. tyg. godz. 6, KA. tyg. godz. 2.
8. **Nycz Stanisław**, nauczyciel AH. z. k., sędownie zaprzysiężony znawca techniki handlowej, sądowy lustrator stowarzyszeń gospodarczo-zarobkowych, zawiadowca zbiorów kantorowych, gospodarz kl. II. AH., uczył rachunków kupieckich w kl. IV. AH. tyg. godz. 3; korespondencji handlowej w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 5; nauki o handlu w kl. II. DSH. tyg. godz. 3, w kl. II. AH. tyg. godz. 2; buchalterii w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 5. Na kursie wieczornym wykładał buchalterię i korespondencję handlową tygodniowo godzin 6, oraz na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych, korespondencję handlową w 20 godzinach wykładowych.
9. **Passakas Mieczysław**, profesor Akademii Handlowej z p. IX. r., przez cały rok szkolny 1912/13 na urlopie.
10. **Petelenz Ignacy**, c. k. rzeczywisty nauczyciel, gospodarz kl.

IIa ŻSH., uczył języka niemieckiego w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 8; w kl. II. DSH. tyg. godz. 6; w kl. Ic, IIa i IIb ŻSH. tyg. godz. 15, w kl. I. i II. USH. tyg. godz. 4.

11. **Rongier Paweł**, officier d'Academie, profesor Akademii Handlowej z. p. VIII. r., lektor języka francuskiego na wszechnicy Jagiellońskiej, uczył języka francuskiego w klasach Ia, Ib, II., III., i IV. AH. tygodniowo godzin 21.
12. **Skalski Witold Rogala**, c. k. rzeczywisty nauczyciel Akademii Handlowej, zawiadowca zbioru materiałów kantorowych i zbioru przyborów biurowych, gospodarz klasy IV. AH., prowadził kantor praktyczny w kl. IV. AH. tyg. godz. 6. uczył buchalteryi i korespondencyi na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 18, oraz prawa handlowego na kursie Abs. tyg. godz. 2. Na kursie dla prawników wykladał naukę o handlu i obliczeniach bankowych przez 30 godzin wykładowych, na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych buchalteryę w 52 godzinach wykładowych, na kursie dla księgarzy naukę techniki księgarskiej i buchalteryi w 45 godzinach wykładowych.
13. **Sosnowski Kazimierz**, c. k. profesor Akademii handlowej, zawiadowca biblioteki uczenic ŻSH. i pracowni fotograficznej, gospodarz klasy III. AH., uczył języka polskiego w kl. Ia, Ib, II. III. i IV. AH. tyg. godz. 15; w kl. I. i II. DSH. tyg. godz. 7, w kl. Ia, Ib, IIa i IIb ŻSH. tyg. godz. 10.
14. **Dr. fil. Tarliński Zygmunt**, c. k. profesor, zawiadowca gabinetu geograficzno - historycznego, uczył historii w kl. IV. AH. tyg. godz. 2; geografii w kl. IV. AH. tyg. godz. 2; w kl. Ia, Ib, IIb, ŻSH. tyg. godz. 6; oraz na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 9.
15. **Dr. fil. Weigt Herkulan**, c. k. profesor Akademii Handlowej, uczył historii w kl. Ia, Ib, II. i III. AH. tyg. godz. 8; oraz geografii w kl. Ia, Ib, II. i III. AH. tyg. godz. 8 i w kl. II. DSH. tyg. godz. 3.
16. **Dr. pr. Zarzycki Edward**, profesor Akademii Handlowej, z. p. IX. r., przez cały rok szkolny 1912/13. na urlopie, pełni obowiązki kierownika krajowej szkoły kupieckiej w Tarnowie.
17. **Dr. pr. Żabiński Albin**, profesor Akademii Handlowej z. p. IX. r., gospodarz kl. IIb ŻSH., uczył nauki o handlu w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 4; w kl. Ia ŻSH. tyg. godz. 1; na KAB. tyg. godz. 3; na kursie Abs. tyg. godz. 2; korespondencyi w kl. Ia ŻSH. tyg. godz. 4; nauki o ustroju państwa w kl. II. DSH. tyg. godz. 1; oraz prowadził kantor praktyczny w kl. IIa i IIb ŻSH. tyg. godz. 14. Na kursie wieczornym wykladał rachunki kupieckie i naukę o handlu i wekslach tyg. godz. 6; na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniają-

cych szkół handlowych rachunki kupieckie i naukę o handlu i wekslach w 32 godzinach wykładowych.

III. Ochmistrzyni żeńskiej szkoły handlowej:

Pani **Chwalibogowska Otylia** (prow.)

IV. Nauczyciele pomocniczy:

1. **Byczkowski Roman**, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, gospodarz kl. I Ic ŻSH., uczył nauki o handlu w kl. Ib ŻSH. tyg. godz 1 ; rachunków kupieckich w kl. IIa ŻSH. tyg. godz. 3 ; korespondencji w kl. Ib ŻSH. i w kl. III. USH. tyg. godz. 6, oraz prowadził kantor praktyczny w kl. I Ic ŻSH. tyg. godz. 7.
2. **Calier Oskar**, em. prof. gimn. gospodarz kl. Ia ŻSH. uczył języka angielskiego w kl. II., III., IV. AH. tyg. godz. 9. oraz języka niemieckiego w kl. Ia ŻSH. tyg. godz. 5.
3. **Dębski Franciszek**, urzędnik filii banku krajowego, gospodarz kl. III. USH. uczył rachunków w kl. I Ic ŻSH. tyg. godz 3 ; buchalteryi w kl. III. USH. tyg. godz. 2 ; nauki o handlu i wekslach w kl. I. DSH i Ib ŻSH. tyg. godz. 4.
4. **Horowitz Jakób**, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył korespondencji w kl. I. DSH. tyg. godz. 4 i kaligrafii w kl. Ic, i I Ic ŻSH. tyg. godz. 3.
5. **Jaglarz Andrzej**, c. k. radca szkolny, profesor gimnazjum św. Jacka, uczył rachunków kupieckich w klasach Ia, Ib, i II. AH. tyg. godz. 9.
6. **Dr. Josefert Bruno**, wicesekretarz Izby Handlowej, zawiadowca zbioru maszyn do pisania, uczył pisania na maszynie w kl. IV. AH., II. DSH., IIa, Ib i Ic ŻSH. tyg. godz. 17, oraz w 2 półroczu na KA, KB. i Abs. tygodniowo godz. 7.
7. **Kindelski Jan**, urzędnik Akademii Umiejętności, uczył języka rosyjskiego w kl. II., III. i IV. AH. tyg. godz. 9.
8. **Klimontowski Marcei**, c. k. auskultant sądowy, gospodarz kl. Ic ŻSH., uczył buchalteryi w kl. Ia i Ic ŻSH. tyg. godz. 8 ; rachunków w kl. Ia i Ic ŻSH. tyg. godz. 6.
9. **Król Ignacy**, c. k. profesor gimnazjum III, uczył towaroznawstwa w kl. Ib i Ib ŻSH. tyg. godzin 6 ; nauki gospodarstwa w kl. Ib ŻSH. tyg. godz. 2.
10. **Dr. Krzyżanowski Adam**, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, uczył ekonomii politycznej na KA. i KB. tyg. godz. 4.
11. **Lebedyński Stanisław**, nauczyciel szkoły wydziałowej, uczył kaligrafii w kl. I. DSH., w kl. I. i II. USH. i na kursie Abs., razem tyg. godz. 6.
12. **Nennel Henryk**, redaktor c. k. biura korespondencyjnego,

- lektor stenografii na wszechnicy Jagiellońskiej, uczył stenografii w kl. I. i II. DSH., w kl. Ic i IIc ŻSH., w kl. III. USH, i na KA. KB. Abs. razem tyg. godz. 17.
13. **Oleś Andrzej**, główny buchalter gazowni miejskiej, prowadził kantor praktyczny w kl. II. DSH. tyg. godz. 7.
14. **Pazdanowski Tadeusz**, c. k. profesor II szkoły realnej, uczył języka polskiego w klasie Ic i IIc ŻSH. tyg. godzin 5.
15. **Peszkowski Ludwik**, dyrektor szkoły ludowej, uczył kaligrafii w kl. Ia, Ib, IIa i IIb ŻSH. tyg. godz. 6.
16. **Pompa Edward**, prokurzysta i naczelný buchalter banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył rachunków kupieckich w kl. IIb ŻSH. i KB. tyg. godz. 8.
17. **Rokosz Piotr**, urzędnik filii banku krajowego, uczył rachunków kupieckich w kl. II. DSH. tyg. godz. 4 i nauki o handlu i wekslach w kl. IIa ŻSH. tyg. godz. 2.
18. **Seredyński Maryan**, b. urzędnik bankowy, gospodarz kl. Ib ŻSH., uczył rachunków kup. w kl. I. DSH. i kl. Ib ŻSH. tyg. godz. 6; buchalteryi w kl. I. DSH., kl. Ib ŻSH. i kl. II. USH. tyg. godz. 10; korespondencyi w kl. II. USH. tyg. godz. 1. nauki o handlu i wekslach w kl. II. USH. tyg. godz. 1.
19. **Dr. Sikorska Helena**, sekundaryusz I kl. szpitala powsz. św. Łazarza, uczyła higieny w kl. IIa IIb i IIc ŻSH. tyg. godz. 6.
20. **Turowski Szczesny**, urzędnik Tow. Wzaj. Ubezp., uczył nauki o handlu i wekslach w kl. Ic i IIc ŻSH. w 3 godz. tyg. oraz korespondencyi handlowej w kl. Ic. ŻSH. tyg. godz. 4.
21. **Waciega Henryk**, dyrektor szkoły wydziałowej, gospodarz kl. II. USH. uczył rachunków w kl. I., II. i III. USH. tygodniowo godzin 6.
22. **Walewski Bolesław**, udzielał nauki śpiewu chóralnego w AH. i DSH. w 2 godzinach tygodniowo.
23. **Dr. Weiner Stanisław**, nauczyciel c. k. V. gimn., gospodarz kl. I. USH., uczył języka polskiego w kl. I. USH. tyg. godz. 3 i geografii w kl. I. DSH., w kl. Ic, IIa, IIc, ŻSH. i w kl. I., II. i III. USH. tyg. godz. 13.
24. **Dr. Wróblewski Stanisław**, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, uczył prawa handlowego w kl. IV. AH., na KA. i KB. tyg. godz. 6 i prawa wekslowego w kl. III. AH. tygodniowo godzin 1.

V. Służba zakładu:

I. terycyan : Petruk Bazyli,
II. terycyan : Rusin Szymon,
Laborant : Majka Antoni,
Pomocnicy terycyana : Broda Tomasz,
Adamski Jan,
Rusinowa Weronika.

III. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem.

Na prośbę Kuratoryi udzieliła c. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 21 lipca 1912 l. 1488/V. c. k. nauczycielowi rzecz. szkoły realnej w Tarnowie Ignacemu Petelenzowi urlopu aż do odwołania celem pełnienia obowiązków nauczycielskich w tut. zakładzie.

Na prośbę Kuratoryi udzieliła c. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 5 września 1912 l. 1605/V. egz. zastępcy nauczyciela l. szkoły realnej w Krakowie Dr. Pawłowi Łozińskiemu oraz reskr. z 7 września 1912 l. 1957/V. c. k. profesorowi szkoły realnej w Tarnowie Dr. Zygmunutowi Tarlińskiemu urlopów na r. s. 1912/13 a Kuratorya powierzyła prof. Dr. Łozińskiemu naukę historii naturalnej i towaroznawstwa a prof. Dr. Tarlińskiemu naukę historii i geografii w tut. zakładzie.

Uchwałą z 15 września 1912 r., nadała Kuratorya posadę rzeczywistego nauczyciela w tut. zakładzie dotychczasowemu nauczycielowi pomocniczemu Dr. Albinowi Żabińskiemu od dnia 1. września 1912 r., a c. k. Rada Szkolna Krajowa zatwierdziła tę uchwałę rozp. z 3. października 1912 r., l. 2152/V.

Reskr. z 23. listopada 1912 r. l. 2454/V. nadała c. k. Rada Szkolna Krajowa profesorowi c. k. gimnazjum I. w Nowym Sączu Kazimierzowi Sosnowskiemu, przydzielonemu do tut. zakładu od r. 1908. rządową posadę nauczycielską przy tut. Akademii Handlowej od dnia 1. grudnia 1912 r.

Uchwałą Kuratoryi z 18. lutego 1912 r., otrzymał profesor tut. zakładu Mieczysław Passakas urlop na cały rok szkolny 1912/13 w celu odbycia dalszych studyów we Wiedniu. Uchwałą Kuratoryi z 15. września 1912 przedłużony został udzielony w r. 1911 prof. tut. zakładu Dr. Edwardowi Zarzyckiemu urlop także i na rok szk. 1912/3.

Z grona nauczycieli pomocniczych ustąpili z końcem r. s. 1912 nauczyciele: Kordyl Stanisław, nauczyciel c. k. II. szkoły realnej; Dr. Kwaszyc Wincenty, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu: Müller Jan, naucz. c. k. III. gimn.

Jako nauczycieli pomocniczych powołała Kuratorya od 1/9 1912 r. p. Lebedyńskiego Stanisława, nauczyciela szkoły wydziałowej do nauki kaligrafii, p. Rokosza Piotra, urzędnika

fili banku krajowego, p. Seredyńskiego Maryana, b. urzędnika bankowego oraz p. Turowskiego Szczęsnego, urzędnika Tow. Wzajem. Ubezp. do nauki przedmiotów komercyjnych, wreszcie p. Dr. Stanisława Weinera, nauczyciela c. k. V. gimnazjum do nauki geografii.

Nauczyciel pomocniczy p. Mirkowski Feliks ustąpił z grona nauczycieli skutkiem przeniesienia do Nowego Sącza z dniem 1. stycznia 1913, a Dyrekcyja rozdzieliła pozostałe po nim godziny między nauczycieli pomoc. p. Byczkowskiego i p. Dębskiego.

Grono profesorów poniosło ciężką stratę przez nagłą śmierć dwu profesorów t. j. ś. p. Antoniego Żukowskiego, który od r. 1899 udzielał w tut. zakładzie nauki języka rosyjskiego oraz ś. p. Dr. Władysława Patkiewicza, który od r. 1906 wykładał na kursie abiturjentów najpierw rachunkowość państwową następnie naukę o ustroju i administracyi państwa.

Naukę języka rosyjskiego objął od 1/2 1913 na mocy uchwały Kuratoryi p. Jan Kindelski, em. oficer wojsk rosyjskich, obecnie długoletni urzędnik Akademii Umiejętności.

Obowiązki ochmistrzyni żeńskiej szkoły pełniła do marca 1913 panna Zofia Chwalibogowska, od kwietnia do końca czerwca 1913 r. pani Otylia Chwalibogowska.

Mianowany stałym dyrektorem krajowej szkoły kupieckiej w Tarnowie, zrezygnował prof. Dr. Edward Zarzycki z zajmowanej w tut. zakładzie posady z końcem b. r. s.

IV.

REGULAMINY I PLANY NAUKOWE
AKADEMII HANDLOWEJ, ORAZ POŁĄ-
CZONYCH Z NIĄ SZKÓŁ I KURSÓW.

A) AKADEMIA HANDLOWA.

I. Wyciąg ze statutu organizacyjnego
Akademii Handlowej w Krakowie,
zatwierdzonego reskr. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty
z 12/1 1901 L. 35268/900, z 27/8 1907 L. 33612, z 26/10
1908 L. 44785 i z 2/12 1909 L. 19324.

I. Cel i nazwa szkoły.

§ 1.

Zadaniem Akademii Handlowej jest udzielać młodzieży, poświęcającej się zawodom handlowym lub pokrewnym, wykształcenia zawodowego i ogólnego w rozmiarze i kierunku, odpowiadającym ich późniejszemu stanowisku.

§ 2.

Szkoła nazywa się „Akademia Handlowa w Krakowie“.

§ 3.

Językiem wykładowym jest język polski.

IV. Organizacja nauki.

§ 12.

Akademia handlowa w Krakowie składa się z 4 kursów rocznych.

§ 13.

O ile niniejszy statut inaczej nie postanawia, obowiązują w Akademii handlowej te same przepisy, co w państwowych szkołach średnich.

§ 14.

Plan nauk Akademii Handlowej jest równobrzmiący z planem normalnym wydanym przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty dla wszystkich publicznych wzgl. mających prawo publiczności wyższych szkół handlowych.

V. Zbiory naukowe.

§ 15.

W celu poparcia nauki zakłada się w Akademii Handlowej:

1. Bibliotekę nauczycielską. 2. Bibliotekę uczniów. 3. Zbiór geograficznych środków naukowych. 4. Gabinet fizyczny. 5. Gabinet historyi naturalnej. 6. Zbiór technologicznych aparatów i obrazów ściennych. 7. Zbiór okazów do nauki towaroznawstwa. 8. Pracownię chemiczną i towaroznawczą.

Utrzymanie porządku, konserwację i spisywanie inwentarza wymienionych zbiorów naukowych powierza dyrektor pojedynczym nauczycielom.

VIII. Uczniowie.

§ 26.

Uczniowie Akademii handlowej są albo uczniami zwyczajnymi albo hospitantami.

Zwyczajnymi uczniami są ci, którzy uczęszczają na wszystkie planem lekcyjnym na każdy rok przepisane przedmioty. Młodzieńcy którzy życzą sobie uczęszczać tylko na naukę pewnych przedmiotów, mogą wyjątkowo w miarę wolnego miejsca znaleźć przyjęcie jako hospitanci, muszą jednak mieć wszystkie warunki przyjęcia wymagane od uczniów zwyczajnych.

IX. Zgłoszenia.

§ 27.

Uczniowie mają się zgłosić do dyrektora zakładu w towarzystwie rodziców albo ich zastępców w czasie między 28. a 30. czerwca i 1. a 4. września.

Przy wpisie ma uczeń przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia i ostatnie świadectwo szkolne; gdyby nie mógł być przedstawiony przez rodziców lub ich zastępców, ma przedłożyć piśmenną prośbę, przez rodziców lub opiekuna wystawioną.

X. Warunki przyjęcia.

§ 28.

Od ucznia wstępującego na pierwszy kurs Akademii Handlowej wymaga się dowodu, że w roku kalendarzowym, w którym się zapisuje, ukończy czternaście lat, tudzież że ukończył 4 klasy szkoły średniej (gimnazjum, szkoły realnej, gimnazjum realnego), i w świadectwie z klasy IV ma we wszystkich przedmiotach obowiązkowych co najmniej notę dostateczną, lub ukończył z postępem co najmniej dobrym we wszystkich przedmiotach trzyklasową szkołę wydziałową. W ostatnim przypadku kandydaci muszą się poddać ściśtemu egzaminowi z języka wykładowego, rachunków i algebry.

Wymagania przy egzaminie wstępnym są następujące:

1. Z języka wykładowego. Uczeń ma łatwy ustęp do czytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma uczeń przy rozbiórze zdań pod względem części mowy i składni udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki.

2. Z rachunków. Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcya, rachowanie liczbami mianowanemi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

3. Z algebry. Cztery działania główne na liczbach ogólnych całkowitych z jednym lub więcej wyrazami, podnoszenie do kwadratu i do sześciastu wyrażen algebraicznych, tudzież liczb układu dziesiętkowego, największy wspólny dzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, rachowanie liczbami ułamkowemi.

Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy klasę poprzedzającą tego zakładu lub podobnie zorganizowanej Akademii Handlowej ukończyli ze stopniem pierwszym.

W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, mogą jednak tacy kandydaci, którzy powyższego dowodu złożyć nie mogą, za przyzwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty być przypuszczeni do egzaminu wstępnego, przy którym oprócz odpowiedniego wieku mają okazać takie wiadomości, które odpowiadają celowi nauki klasy bezpośrednio poprzedzającej tę klasę, do której kandydat wstąpić zamierza. Egzamin ten ma się odbywać ze wszystkich przedmiotów nauki w tej klasie.

O przyjęciu hospitantów rozstrzyga konferencya nauczycieli; przyjmowanie takich uczniów zależy jednak od liczby uczniów zwyczajnych i miejsca w klasie.

Liczba uczniów przyjętych do jednej klasy nie może przewyższać 40.

§ 29.

Uczniowie których rodzice i krewni nie mieszkają w Krakowie, mają Dyrekcyi podać swoje mieszkanie i donieść natychmiast o każdej zmianie w ciągu roku.

Dyrekcya udzieli na życzenie rodziców lub ich zastępców wiadomości o poważnych rodzinach, przy których uczniowie mogą mieć mieszkanie, wikt, opiekę i nadzór domowy. Za każdego ucznia, nie mieszkającego u krewnych, musi utrzymujący stancję przyjąć odpowiedzialny nadzór.

Zakład zastrzega sobie w takim wypadku prawo nadzorowania i od czasu do czasu kontrolowania domowego sposobu życia uczniów.

Gdyby zachodzić miały jakie poważne wątpliwości co do dalszego pozostawiania ucznia na jakiejś stancyi — ma wówczas dyrekcyja prawo spowodować zerwanie umowy i ucznia gdzieindziej umieścić.

Co do korzystania uczniów z nauki przedmiotów nadobowiązkowych rozstrzygają rodzice lub ich zastępcy.

Zapisanie się na jakikolwiek przedmiot nadobowiązkowy obowiązuje do uczęszczania nań na przeciąg bieżącego roku szkolnego.

XI. Opłata szkolna.

§ 30.

Czesne wynosi na każdym roku Akademii Handlowej 40 kor. rocznie. Oprócz opłaty szkolnej ma każdy uczeń przy przyjęciu go do zakładu złożyć jednorazowo takse wstępną w kwocie 10 kor. i 2 kor. jako datek na środki naukowe.

Hospitanci płacą oprócz taksy wstępnej, czesne po 10 koron za każdy przedmiot, na który uczęszczają.

Taksa za ćwiczenia w pracowni chemicznej i towaroznawczej wynosi 10 kor. rocznie.

Opłatę szkolną składa się półrocznie z góry, a mianowicie pierwszą ratę razem z takse wstępną, drugą ratę 1. marca.

XII. Karność.

§ 31.

W Akademii Handlowej w Krakowie obowiązują przepisy dyscyplinarne, obowiązujące w innych szkołach średnich, względnie przepisy wydane osobno dla uczniów Akademii Handlowej.

Z początkiem roku szkolnego poda dyrektor w obecności grona nauczycielskiego przepisy szkolne uczniom do wiadomości,

każdy zaś uczeń otrzymując jeden egzemplarz tych przepisów, zobowiąże się do ich przestrzegania.

Ferye stosują się do norm obowiązujących w państwowych szkołach średnich.

XIII. Świadectwa.

§ 32.

Każdy uczeń zwyczajny otrzymuje z końcem każdego półroczu świadectwo postępu, po ukończeniu zaś Akademii Handlowej świadectwo odejścia, wykazujące jego zachowanie się w klasie IV. i całkowity wynik nauki w szkole.

Hospitanci mogą składać egzamin z przedmiotów, na które uczęszczali i otrzymują na tej podstawie świadectwo postępu.

Uczniowie, którzy opuszczają zakład podczas roku szkolnego otrzymują świadectwa frekwencyjne, w których potwierdza się jedynie, że uczęszczali na odpowiedni kurs.

W świadectwach określa się obyczaje stopniami: chwalebne, dobre, odpowiednie, mniej odpowiednie, nieodpowiednie; pilność: wytrwała, dobra, dostateczna, niejednostajna i mała; postęp w przedmiotach stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny i zły.

Przy ocenianiu obyczajów i postępu uczniów postępuje się z całą ścisłością. Jeżeli postęp w jednym tylko przedmiocie jest niedostateczny, konferencya nauczycieli może ucznia przypuścić do powtórzenia egzaminu z tego przedmiotu po wakacjach głównych, jeśli dotyczący nauczyciel zawodowy temu się nie sprzeciwi. Gdyby na ten egzamin nie pozwolono lub wynik jego był nie pomyślny, uczeń musi klasę powtarzać.

Egzamina dojrzałości nie odbywają się w Akademii Handlowej. Dyrektor jest jednak obowiązany przy końcu każdego roku, a szczególnie przy odejściu abiturientów ze szkoły przekonać się o tem, czy uczniowie osiągnęli rzeczywiście cel nauki.

§ 33.

Każda zmiana niniejszego statutu musi uzyskać zatwierdzenie c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty.

11. Plan nauk.

Liczba porządkowa	PRZEDMIOT	Liczba godzin nauki tygodniowo na kursie				Razem
		I.	II.	III.	IV.	
	A. Przedmioty obowiązkowe:					
1.	Język polski	3	4	3	2	12
2.	» niemiecki i korespondencya	4	4	4	5	17
3.	» francuski i »	4	4	5	4	17
4.	Geografia handlowa	2	2	2	2	8
5.	Historya	2	2	2	2	8
6.	Matematyka { a) algeb. i arytm. polit. b) geometrya c) rachunki kupieckie	2 2 3	— — 3	— 2 3	— 2 3	2 8 12
7.	Historya naturalna	3	—	—	—	3
8.	Fizyka	3	—	—	—	3
9.	Chemia i technologia chemiczna	—	2	2	—	4
10.	Towaroznawstwo i technologia .	—	—	2	2	4
11.	Nauka o handlu	2	2	—	—	4
12.	Korespondencya handlowa . . .	—	2	3	2 (I. p.)	6
13.	Buchalterya	—	2	3	4 (I. p.)	7
14.	Kantor wzorowy	—	—	—	6 (I. p.)	3
15.	Prawo handlowe i przemysłowe .	—	—	—	2	2
16.	» wekslowe	—	—	1	—	1
17.	Ekonomia społeczna	—	—	—	2	2
18.	Kaligrafia	2	2	—	—	4
19.	Stenografia	2	3	—	—	5
	Razem	34	34	32	32	132
	B. Przedmioty nadobowiązkowe:					
1.	Język angielski	—	3	3	3	9
2.	» rosyjski	—	3	3	3	9
3.	Ćwiczenia w laborator. chemiczn.	—	—	2	2	4
4.	» » towarozn.	—	—	2	2	4
5.	Pisanie na maszynie	—	—	—	2	2
6.	Gimnastyka	2	2	2	2	8
	Razem	2	8	12	14	36

A) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w ustnem i pisemnem używaniu mowy dla wyrażenia zasobu myśli, zawartego w zakresie nauki i doświadczenia uczniów; charakterystyka poetycznych i prozaicznych form artystycznych, wysnuta z przykładów. Przegląd w toku retrogresywnym i charakterystyka najważniejszych epok historyi literatury oraz najwybitniejszych pisarzy, oparta na lekturze kilku wyborowych dzieł lub wyjątków.

KURS I. (3 godz. tygod.)

Urtwalenie zasadniczych wiadomości gramatycznych. Omówienie zasad głosowni, odmiany i składni. W miarę potrzeby praktyczne ćwiczenia ortograficzne z przygodnem podawaniem głównych zasad pisowni. (Dyktaty). Czytanie i objaśnianie epicznych i lirycznych utworów, tudzież wzorowych ustępów prozaicznych z dokładnem uwzględnieniem układu, toku myśli i właściwości językowych czytanego ustępu. W związku z lekturą poetycznych ustępów główne zarysy prozody i metryki. Wysnuta z przykładów charakterystyka najważniejszych rodzajów i form epicznej i lirycznej poezyi, tudzież najcenniejszych artystycznych prozy. Przy objaśnianiu wzorowych ustępów należy podawać krótkie wiadomości biograficzne o najwybitniejszych autorach.

Ćwiczenia w uczeniu się na pamięć i wygłaszaniu.

Prace pisemne: W razie potrzeby dyktaty w celu utrwalenia prawideł ortografii i interpunkcyi. Rocznie 10 zadań, na przemian jedno domowe a jedno szkolne. (Zadania szkolne można zastąpić dyktatami). Opisy przedmiotów rzeczywistych, które są uczniom dobrze znane z codziennego życia albo z nauki szkolnej; łatwe porównania; streszczenia lub wyciągi z obszerniejszych ustępów do czytania z podaniem dyspozycyi (planu).

KURS II. (4 godz. tygod.)

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorów polskiej literatury XIX. stulecia, począwszy od roku 1822. Charakterystyka tego okresu, określenie życia i rozwoju wybitnych pisarzy. Zwięzłe objaśnianie o powstaniu, historycznych podstawach i toku akcji czytanych poematów.

W miarę potrzeby dalszy ciąg gramatyki.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Prace pisemne: Zadania przeważnie konkretnej treści, będące w związku z lekturą albo z innymi przedmiotami naukowymi. Zaprawianie uczniów do samodzielnego, należytego dysponowania przez rozbiór stosownych ustępów do czytania, oraz przez uwagi podczas przygotowywania i oddawania prac piśmiennych. Rocznie 10 zadań na przemian domowych i szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVIII. i XIX. stulecia do roku 1822. Charakterystyka tego okresu i najznakomitszych pisarzy.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV (2 godz. tygodn.)

Lektura najważniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVI. i XVII. stulecia. Charakterystyka tego czasu i najznakomitszych pisarzy.

Rocznie ośm zadań, na przemian domowych i szkolnych.

2. Język i korespondencya niemiecka.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w piśmiennem i ustnem używaniu języka w zakresie nauk udzielanych w szkole i korespondencyi kupieckiej. Poznanie najbardziej kształcących pierwiastków literatury niemieckiej, jako też najważniejszych szczegółów z życia klasycznych pisarzy niemieckich.

KURS I. (4 godz. tygodn.).

Gruntowne utrwalenie zasadniczych prawideł gramatycznych. Lektura utworów prozaicznych treści opowiadającej i opisowej, tudzież utworów poetycznych. Przeróbki tekstu. Podawanie toku myśli. Opowiadanie czytanych ustępów. Przekształcanie ustępów poetycznych na prozaiczne.

Co tygodnia dyktat, co trzy tygodnie zadanie domowe i szkolne na przemian.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Ciąg dalszy lektury analitycznej, połączony z ciągłym powtarzaniem i pogłębianiem poznanych już partyi z nauki o formach i rozszerzeniem przez zapoznanie się z dawniejszymi formami. W podanym zakresie zestawianie rodzin słów z przygodnem, niezbyt wielkiem rozszerzeniem nabytych wiadomości i szczegółnem uwzglę-

dnieniem synonimów. Przez ciągle przerabianie przeczytanego materiału ma uczeń przyswoić sobie trwale naukę o trybie przypuszczającym i warunkowym (mowa zależna); rząd czasowników i przyimków; należy jednak unikać mechanicznego wyliczania takich prawideł i zwracać uwagę na różne znaczenie tego samego słowa przy zmianie rzędu. Lektura i memorowanie wzorowych listów z zakresu życia towarzyskiego i rodzinnego. Wprawa w formach listu na podstawie przemiany przerobionego materiału.

Ćwiczenia ustne i pisemne przy użyciu obrazów, podobnie jak na kursie I., przy zwiększaniu jednak wymagań, stosownie do większej dojrzałości umysłowej i nowo nabytego zasobu językowej i ogólnej wiedzy.

Miesięcznie jeden dyktat, co trzy tygodnie zadanie szkolne i domowe na przemian.

KURS III. (4 godz. tygodn.).

Analityczna lektura celem powtórzenia nauki o formach i składni, łącznie z nauką o zdaniu; systematyczna nauka o znakach pisarskich i powstawaniu wyrazów. Na tym stopniu nauki należy dać uczniom do ręki gramatykę napisaną po niemiecku. Lektura kursoryczna ze szczególnem zwróceniem uwagi na właściwości stylu i rodzaje prozy. Dalsze ćwiczenia w memorowaniu. Przy omawianiu obrazów należy pytania i odpowiedzi zastąpić swobodnym nie przygotowanym wykładem.

Ośm zadań szkolnych i cztery domowe w ciągu roku. W zadaniach szkolnych opowiadania przeczytanych lub wyłożonych, a nie przerobionych jeszcze ustępów treści opowiadającej, niekiedy także podanie z pamięci dyspozycji czytanych ustępów; w wypracowaniach domowych: charakterystyki, porównania i t. p. czasami listy.

Korespondencya. Krótkie powtórzenie przepisów kodeksu handlowego, odnoszących się do przechowywania i kopiowania listów, o ich formie zewnętrznej i o kopertach. Zwykle zamówienia w interesie towarowym i wykonanie tych zleceń, przesyłka pieniędzy na własny i obcy rachunek, trasowanie i rymesy, różne przekazy. Listy należy traktować jako okresy jednego interesu i poprzez naukę przez krótkie powtórzenie znanych już z nauki w języku wykładowym objaśnień o pocztowej Kasie oszczędności, o znaczeniu, istocie i formie weksla i t. d., tudzież przez wypracowanie odpowiednich robót kantorowych, posługując się używanymi formularzami, jako też przez wykonanie przedtem przerobionych listów.

Na zadania domowe czystopisy przerobionych w szkole listów, jako też ustne i pisemne przygotowanie listów i formularzy z przerobionej partyi.

Zadania szkolne wedle potrzeby, przynajmniej jednak na końcu pewnej partyi. Należy używać tylko podręcznika napisanego po niemiecku.

KURS IV. (5 godz. tyg.).

Przy lekturze przygodne omawianie zawilego szyku wyrazów, niezwyklej budowy zdań, przestarzałych form i zwrotów jako też rozpowszechnionych dyalektycznych, prawie że ogólnie używanych wyrażen.

Rodzaje poezyi, najważniejsze rzeczy z prozodyi, jako też najogólniejsze wiadomości z metryki. Właściwej historii literatury nie uprawia się, należy jednak przy czytaniu i omawianiu arcydzieł albo w całości albo w wyjątkach, podać uczniom najważniejsze wiadomości o życiu i dziełach wielkich poetów i prozaików ostatnich dwóch stuleci. Należy jednak w każdym razie omówić działalność Grillparzera, a wedle możliwości i innych poetów austriackich.

Wypracowania jak w kursie III., przeważnie swobodne tematy z zakresu wiedzy ogólnej i zawodowej.

Korespondencya. Przerobienie dalszych partyi i zaokrąglenie całości; jeśli możliwe, należy po wzięciu całego materiału, połączyć korespondencyę niemiecką z kantorem wzorowym. Zresztą nauka odbywa się jak na kursie III.

3. Język francuski i korespondencya.

Cel nauki. Znajomość form i składni. Zrozumienie niezbyt trudnych ustępów prozaicznych. Wprawa w używaniu języka w słowie i piśmie, jako też w korespondencyi handlowej. Zapoznanie się z najcenniejszymi utworami literatury od czasu Ludwika XIV., ze szczególnem uwzględnieniem XIX. wieku.

KURS I. (4 godz. tygodn.).

Przyswojenie sobie zasobu słów, potrzebnego w życiu codziennem, oraz biegle ich używanie w postaci krótkich, pojedynczych zdań.

Po nauce o wymowie i czasownikach posiłkowych, przejść należy odrazu do ustępów, których treść zaczerpnięto z życia codziennego, jak n. p. o izbie szkolnej, o znajdujących się tam przedmiotach i osobach, o przyborach uczniów, o ubraniu, o gmachu szkolnym i mieszkaniu, o ciele ludzkim, o rodzinie, o zatrudnieniu ucznia w dniach powszednich i świątecznych i t. p. (Przez oznaczenie czasu, jako też ćwiczenia w głównych działaniach rachunkowych, należy już na tym stopniu zaznajomić uczniów gruntośnie z liczebnikami). Obok tych ustępów treści przeważnie opiso-

wej, które ma się przerabiać zapomocą ciągłych pytań i odpowiedzi, należy ćwiczyć w tłumaczeniu i niektóre z przeczytanych krótkich i łatwych ustępów treści opowiadającej zadać do wyuczenia się na pamięć, aby dać uczniom sposobność do wyrażania się w dłuższych i ciągłych zdaniach.

Z gramatyki przerobić należy przeważnie czasowniki, słowo posiłkowe i odmiany regularne. Przychodzące tu lub ówdzie czasowniki nieregularne ma uczeń przyswoić sobie jako wokabuły, najważniejsze i najczęstsze formy należy zestawiać.

Zadania: W pierwszym półroczu cztery dyktaty wiążące się ściśle z materiałem naukowym, w drugim dwa dyktaty i trzy zadania szkolne. Zadania szkolne: Napisanie należycie przerobionego ciągłego ustępu, odpowiedzi na łatwe francuskie pytania z zakresu przerobionego materiału.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Powiększenie zapasu słów i zwrotów przez najważniejsze pojęcia abstrakcyjne, szybkie i poprawne tworzenie dłuższych zdań na podstawie przerobionego materiału; pewność w używaniu form.

Nowy materiał językowy można zaczerpać z odpowiednich ustępów, przeważnie treści opowiadającej. Również tu można zacząć omawianie obrazów Hölzla, pożądanem jednak byłoby, aby uczniowie używali drukowanego słowniczka do każdego obrazu. Uczniowie mają odpowiadać coraz to dłuższymi zdaniami na coraz dłuższe pytania, należy ich także przyzwyczajać do francuskiego szyku wyrazów.

Celem gramatyki jest uzupełnienie nauki o formach. Systematyczne traktowanie czasownika na podstawie głosowni, rodzajnik, rzeczownik, przymiotnik i zaimek.

Zadania: W roku szkolnym cztery dyktaty i cztery zadania szkolne. Dyktaty: Przeróbki przeczytanego materiału aż do swobodnego dyktatu. Zadania: pytania i odpowiedzi pozostające w ścisłym związku z przeczytanym materiałem. Przekształcenia gramatyczne. Tłumaczenia z języka polskiego w celu nauczania się składni.

KURS III. (5 godz. tygod.).

Szybkie i pewne zrozumienie mowy i rzeczy czytanych. Większa biegłość w mowie. Poprawność w pisemnym wyrażaniu prostych myśli. Wprowadzenie w naukę korespondencji handlowej. Od tego kursu począwszy, należy oddzielić godziny lektury od godzin gramatyki i dać uczniom osobny podręcznik dla gramatyki. W godzinach przypadających na lekturę, należy bez wielu gramatycznych wyjaśnień przerobić materiał językowy, zawarty w ustępach, zapomocą rozmówek, opowiadań, przekształceń i t. p. Czytać

należy większe ustępy przeważnie treści historycznej, opisowej i dydaktycznej.

Gramatyka. Powtórzenie czasowników nieregularnych. Najważniejsze rzeczy ze składni, przyczem powtórzyć należy i przerobić odnośną naukę o formach, a mianowicie: francuskie zdanie (użycie rodzajnika), miejsce przedmiotu w zdaniu: przedmiot po rzeczowniku w związku z *à* i *de* (rodzaj, liczba), po przymiotniku, po czasowniku (czasowniki przechodnie, nieprzechodnie i osobowe z *avoir* i *être*). Użycie czasów.

Korespondencya handlowa. Przyswojenie sobie zawodowych zwrotów. Omawianie i wypełnianie formularzy i samoistne układanie listów, które zdarzają się zwykle przy zamówieniach w interesach towarowych na własny rachunek, (poświadczenia zamówień, odbioru faktury). Wypłata w gotówce (list pieniężny, przekaz pieniężny, przekaz pocztowy, zapłata na rachunek trzeciej osoby). Awiza trat, traty komisowe, listy w sprawie akceptu i rymes. Listy wywiadowcze. Listy dotyczące rachunku bieżącego.

W roku ośm zadań szkolnych. Tłumaczenia z polskiego na francuskie, przerabianie przeczytanych ustępów, swobodne tematy, odnoszące się do lektury, listy.

KURS IV. (4 godz. tygod.).

Lektura analityczna w celu utrwalenia wiadomości gramatycznych, tudzież lektura kursoryczna, połączona z ćwiczeniami w rozmowie i opowiadaniu. Treścią ustępów do czytania ma być: kultura Francyi w XIX. wieku, przemysł i ekonomiczne stosunki, zwyczaje i obyczaje Francyi. Lektura wyjątków z najcenniejszych dzieł literatury od czasów Ludwika XIV. Zakończenie nauki o składni. Użycie trybów. Powtórzenie całokształtu gramatyki.

Korespondencya. Oferty towarowe, przesłanie wzorów, potwierdzenie otrzymanych i odwołanie danych zleceń. Listy w sprawie domicylu. Reklamacye, oferty, listy polecające, prośby o posadę.

Zadania jak na kursie III., co drugie z zakresu korespondencyi handlowej.

4. Geografia handlowa.

Cel nauki: Dokładna znajomość stosunków handlowo-geograficznych wszystkich państw świata, oparta na ogólnych zasadach geografii fizycznej i politycznej. Udział pojedynczych państw w obrocie światowym, ze szczególnem uwzględnieniem ich stosunków handlowych z Austro-Węgrami.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Wiadomości z geografii matematycznej, o ile są potrzebne dla zrozumienia stosunków oświecenia i ogrzania ziemi. Rachuba

czasu. Kalendarz. Nauka o globusie i karcie, elementarne zasady projekcyi map. Zasady geografii fizycznej ze szczególnem uwzględnieniem tych procesów, których wynikiem jest klimat, następnie zaś tych, które mają znaczenie dla produkcji i obrotu. Oro- i hydrografia, warunki klimatyczne i geografia polityczna Austro-Węgier, cesarstwa niemieckiego i Szwajcaryi.

KURS II. (2 godz. tyg.).

Krótkie i ogólne powtórzenie oro- i hydrografii, klimatu, jako też geografii politycznej krajów poznanych na kursie I., a w związku z tem geografia handlowa tychże, jako też kolonii niemieckich. Zaludnienie, produkcyja rolnicza i górnicza, przemysł, przywóz i wywóz, obrót handlowy, najważniejsze miejsca handlowe i porty, linie kolejowe i okrętowe. Geografia handlowa Włoch i półwyspu bałkańskiego według powyższego planu. Kolonie (względnie kraje przynależne) należy omawiać w podobny sposób i to zawsze w związku z krajem macierzystym.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Geografia handlowa Rosyi, Danii, Szwecyi i Norwegii, Wielkiej Brytanii, Holandyi, Belgii, Francyi, Hiszpanii i Portugalii wraz z ich koloniami.

KURS IV. (2 godz. tyg.)

Samoistne państwa Azji, Stany zjednoczone Ameryki Północnej, romańskie państwa Ameryki i samoistne państwa Afryki, o ile mają znaczenie w obrocie handlu światowego. Powtórzenie geografii handlowej Austro-Węgier i krajów sąsiednich. Zarys ustroju monarchii Austro-węgierskiej z uwzględnieniem spraw wspólnych. Zarząd tych ostatnich. Rys administracyi Austrii. Przegląd najlepszych połączeń (linie okrętowe) Austro-Węgier ze szczególnem uwzględnieniem połączeń morskich. Ogólny przegląd produkcji światowych. (Statystyka najważniejszych artykułów).

5. Historia powszechna i historia handlu.

Cel nauki: Przegląd najważniejszych wydarzeń historycznych ze stanowiska rozwoju gospodarczego i kulturalnego, ze szczególnem uwzględnieniem czasów najnowszych. Historia rozwoju handlu światowego.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Krótkie i zwięzłe powtórzenie historii starożytnej i wieków średnich aż do Karola Wielkiego, przytem należy zwrócić szczególną uwagę na fenickie przedsięwzięcia handlowe, kolonizacyę grecką, cywilizacyjne znaczenie okresu aleksandryjskiego i rozkwitu Kartaginy. Stosunki kulturalne i handlowe państwa rzymskiego.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Rys historyczny wieków średnich od Karola Wielkiego do odkrycia Ameryki. Handel i obrót w okresie bizantyńskim. Rola Arabów w historii Europy. Handel wenecki. Znaczenie ekonomiczno-handlowe wojen krzyżowych, rozwój miast włoskich, Hanzy i stosunki handlowe między niemi. Środkowe europejskie ogniska pośrednictwa handlu. Instytucye bankowe w wiekach średnich. Rozwój środków komunikacyjnych. Stowarzyszenia handlowe. Jarmarki średniowieczne. Pierwsze wyprawy Europejczyków w poprzek kontynentu azyatyckiego. Upadek handlu egipskiego. Trudności handlu na dalekim Wschodzie z powodu terytoryalnego rozpostarcia się Turków. Pobudki szukania morskiej drogi do Indyi wschodnich. Henryk Żeglarz. Kryzys socyalna, dzieląca wieki średnie od czasów nowożytnych. Podróże odkrywcze Portugalczyków, aż do ich pojawienia się w Indyach wschodnich. Odkrycie Ameryki.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Historia powszechna czasów nowożytnych aż do drugiego pokoju paryskiego (1815), ze szczególnem uwzględnieniem rozwoju Austro-Węgier w tym okresie.

Organizacya handlu kolonialnego. Nowe metropole handlu światowego. Upadek Hanzy i handlu włoskiego. Polityka handlowa Elżbiety angielskiej. Rozwój regalizmu i merkantylizmu. Polityka handlowa Colberta. Powstanie wielkich kompanii handlowych. Powstanie angielskiej potęgi kolonialnej. Przedsiębiorstwa Law'a. Polityka handlowa Karola VI., Maryi Teresy i Józefa II. Ekonomiczne i handlowe znaczenie wyzwolenia się Ameryki. Polityka handlowa i handel w wieku XVII. i XVIII. Rozwój banków, giełd i środków komunikacyjnych. Powstanie pierwszych systemów ekonomii społecznej. Społeczne przyczyny i skutki rewolucyi francuskiej.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Historia powszechna czasów najnowszych. Rozwój środków komunikacyjnych, pieniądza i kredytu w wieku XIX. Rozwój rolnictwa, górnictwa i przemysłu. Wystawy światowe. Rozwój handlu światowego.

6. Matematyka.

- a) *Algebra i arytmetyka polityczna.*
- b) *Geometria.*

Cel nauki: Nauka matematyki w szkole handlowej ma wytknięte dwa cele. W pierwszym rzędzie ma ona na celu rozwinięcie zdolności myślenia uczniów i w ten sposób przy szczególnem uwzględnieniu nauk zawodowych umożliwić nabycie wykształcenia wyższego — a następnie ma podać pewien zasób wiadomości potrzebnych do ugruntowania zrozumienia arytmetyki kupieckiej i politycznej.

KURS I. (Po 2 godz. tyg.).

Algebra. Cztery działania na liczbach ogólnych i ułamkach algebraicznych. Układ dziesiętkowy liczb. Uzasadnienie najprostszych reguł o podzielności liczb dziesiętkowych. Największy wspólny dzielnik i największa wspólna wielokrotność. Zastosowanie algebry do ułamków dziesiętnych. Ułamki peryodyczne i niezupełne tudzież działania na nich. Równania pierwszego stopnia z jedną i więcej niewiadomymi. Zastosowanie równań do rachunku spółki, rachunku średniego i mieszaniny (równania w słowach). Zastosowanie algebry do nauki o stosunkach i proporcjach, reguła trzech. Teoretyczne uzasadnienie rachunku w stu, na sto i od stu. Wyprowadzenie formuły na odsetki. Wyprowadzenie stałego dzielnika (liczby kluczowej). Rozwiązanie zadań z rachunku spółki i mieszaniny, rachunku rabatu, zysków i strat i rachunku ubezpieczenia za pomocą proporcji.

W roku sześć zadań szkolnych.

Geometria. Znajomość najważniejszych zasad stereometrii i planimetrii. Uzupełnione i rozszerzone powtórzenie planimetrii i stereometrii w związku z planem naukowym niższych klas szkoły średniej, względnie szkoły wydziałowej, przyczem należy na podstawie znanych już pojęć starać się w dalszym ciągu nauki zbliżyć jak najbardziej do naukowego obejmowania przedmiotu. Należy także położyć wagę na zastosowanie geometrii do rozwiązywania takich zadań, które są w stanie rozwijać samoistość ucznia. Obliczenie powierzchni i objętości należy ograniczyć do ciał, w handlu najczęściej przychodzących, przyczem przy objętości obliczać ma się także i wagę. (Oznaczenie ciężaru belek, beli, płynów w beczkach, ładunków wagonowych i t. p.). W wyższych kursach, przy omawianiu poszczególnych partyi algebry, należy przerabiać również odpowiednie zadania z dziedziny geometrii.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Algebra. Potęgi i pierwiastki. Równania drugiego stopnia z jedną niewiadomą. Równania nieoznaczone pierwszego stopnia z dwoma niewiadomymi, rozwiązywanie za pomocą podstawienia zwykłych wypadków, jakie mogą zachodzić w rachunku mieszaniny, jakoteż zastosowanie do tego rachunku. Pojęcie logarytmów w ogólności. Ogólne twierdzenie o logarytmach (iloczyn, iloraz, potęga, pierwiastek). Logarytmy briggowskie. Tablice logarytmowe. Rachowanie za pomocą logarytmów.

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Dalsze ćwiczenia w rachunku logarytmami. Najprostsze przypadki równań wykładniczych, które mogą zachodzić w arytmetyce politycznej. Postępy arytmetyczne i geometryczne. Rachunek procentu składanego i rent czasowych. Wartość końcowa kapitału złożonego na procent składany, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych. Stopa procentowa dostosowana i względna. Średni termin płatności. Wartość końcowa wkładek rocznych. Annuityty. Renty czasowe. Oprocentowanie z góry. Kurs pożyczek i konstrukcja planów amortyzacyjnych (wartość nominalna i kursowa pożyczek). Równość kursów. Umorzenie kapitału i odsetek równymi kwotami, plany umorzenia przy oprocentowaniu z góry i z dołu. Konstrukcja pożyczek loteryjnych bezprocentowych i oprocentowanych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Krótkie powtórzenie materiału naukowego kursu III. Rachunek prawdopodobieństwa. (Prawdopodobieństwo bezwzględne, względne i złożone, prawdopodobieństwo w odniesieniu do długości życia ludzkiego. Prawdopodobna długość życia. Nadzieja matematyczna i rzetelna wkładka). Renta życiowa, zawisła od życia lub śmierci pewnej osoby. Oznaczenie wysokości renty dożywotniej i jej rezerwy premiowej. Odroczona i czasowa renta życiowa. Uzyskanie kapitału przez wpłacenie premii. Ubezpieczenie kapitału. Wartość początkowa ekspektatywy. Wartość początkowa ubezpieczonego kapitału z zastrzeżeniem lat próby. Obliczenie premii dla ekspektatywy. Ubezpieczenie: życiowe skrócone i odroczone. Renty łączne. (Wartość początkowa pensyi wdowiej. Wartość początkowa ekspektatywy wdowiej i odnośne premie). Obliczenie rezerw, omówienie zamknięcia ksiąg towarzystw asekuracyjnych i instytutów pensyjnych.

Zadanie jak na kursie III.

c) Rachunki kupieckie.

Cel nauki: Wprawa i pewność w wykonywaniu wszystkich kupcowi potrzebnych rachunków w interesie towarowym i bankowym, z uwzględnieniem potrzeb praktyki kupieckiej, oparta na podstawie dokładnego zrozumienia.

KURS I. (3 godz. tyg.).

Powtórzenie działań arytmetycznych na liczbach całkowitych, ułamkach dziesiętnych i zwyczajnych. Ćwiczenia w pamięciowym rachowaniu liczbami całkowitymi i ułamkami. Najłatwiejsze ułatwienia rachunkowe ze szczególnem uwzględnieniem skróconego mnożenia i dzielenia, oraz metody rozkładania. Omówienie najważniejszych walut, miar i wag. Rozkładanie i redukcya. Rachowanie liczbami mianowanemi z zastosowaniem skróconego mnożenia i dzielenia oraz metody rozkładania. Wnioskowanie. Reguła łańcuchowa. Rachunek procentu i pro mille i jego zastosowanie do obliczeń rabatu, zysków i strat i do rachunku asekuracyjnego. Fachowe objaśnienia obliczeń towarowych. Proste obliczenia towarowe, (Rachunki dostawy, faktury i rachunki kosztów). Obliczenie odsetek od sta, na sto i ze stu, za lata, miesiące i dni. Liczby kluczowe.

W ciągu roku ośm zadań.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie materiału I. kursu. Obliczanie odsetek od wkładów w kasach oszczędności i w urzędzie pocztowych kas oszczędności. Rachunek dyskontu. Dyskontowanie wedle zwyczajów austriackich i zagranicznych. Rachunek terminowy od sta i na sto. Obliczanie rachunków bieżących (Konto korentów), z pojedynczą stopą procentową wedle wszystkich trzech metod. Dewizy (z uwzględnieniem zwyczajów giełd krajowych), obliczenie sumy wekslowej przy dewizach wyrównawczych, reprodukcya weksli na targach krajowych; obliczanie papierów wartościowych wedle ceduły giełdy wiedeńskiej. Obliczanie kuponów zagranicznych i pieniędzy papierowych. Faktury konsygnacyjne i rachunki sprzedaży. Pojedyncze kalkulacje towarów sprowadzonych.

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Rozwiązania najgłówniejszych zadań z rachunku złota i srebra. Notowanie monet i zwyczaje giełdowe. Rachunek monet. Remedium. Obliczenia wartości kursowej. Parytet monet. Ażio i disażio. Opłata cła. Sprzedaż złota i srebra w szta-

bach, jakoteż monet w banku austro-węgierskim. Import złota i srebra. Rachunek dewiz i papierów wartościowych na giełdach zagranicznych (Berlin, Frankfurt n/M, Hamburg, Amsterdam, Paryż, Londyn). Pośrednia produkcja weksli. Obliczenia weksli komisowych. Emisja papierów wartościowych. Urzędowa zniżka i zwyzka papierów wartościowych. Obliczenia papierów z brakującymi kuponami. Interesa na raty i zastaw papierów wartościowych. Zamknięcie rachunków bieżących wedle wszystkich metod z podwójną i zmieniającą się stopą procentową. trudniejsze przykłady prostej kalkulacji towarowej. Złożona kalkulacja towarowa.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Kalkulacja towarów zamorskich. Net-appoints na giełdach zagranicznych. Arbitraż dewiz, papierów wartościowych, walut i arbitraż reportowy. Kupieckie interesa towarowe i w papierach wartościowych na giełdach. Miary jakościowe w międzynarodowym handlu zbożem, przedzą i jedwabiem, oznaczenia jakościowe spirytusu. Omówienie notowań, dewiz i walut najważniejszych dla europejskiego importu i eksportu w miejscach zamorskich. Zwyczaje handlowe i notowania zboża i maki, różnych gatunków olejów, spirytusu, nafty, bawełny i cukru w handlu międzynarodowym. Obliczenia parytetów towarowych na podstawie notowań najważniejszych giełd. Układanie tablic parytetowych i ich używanie; interpolacja.

Zadania jak na kursie III.

7. Historia naturalna.

Cel nauki: Poglądowa znajomość historii naturalnej w zarysie.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Zoologia. Zasadnicze pojęcia z somatologii. Omówienie tych klas i rzędów świata zwierzęcego, które dostarczają surowców w większych ilościach.

Mineralogia. Omówienie ogólnej własności minerałów, przy czem o formach należy tylko krótko mówić. Opisanie najważniejszych i szerokie zastosowanie mających minerałów, bez szczególniejszego uwzględnienia systematyki. Omówienie najważniejszych skał.

Botanika. Opisanie ważniejszych roślin nasiennych różnych rzędów ze szczególnem uwzględnieniem tych, które są ważne dla handlu i przemysłu. Omówienie niektórych roślin skrytokwiatowych, ze szczególnem uwzględnieniem pożytecznych i szkodliwych bakterii i grzybów. Łatwe przedstawienie budowy roślin.

8. Fizyka.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych zjawisk przyrody z uwzględnieniem ich praktycznego zastosowania, polegająca na metodzie doświadczalnej.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Ciepło. Wpływ ciepła na objętość. Mierzenie ciepła. Zmiana stanu skupienia. Rozchodzenie się ciepła. Związek między ciepłem a pracą mechaniczną. Źródła ciepła.

Magnetyzm. Zjawiska zasadnicze. Magnesy naturalne i sztuczne, ich siła i zastosowanie. Magnetyzm ziemi.

Elektryczność. Elektryczność powstała przez potarcie. Prąd elektryczny i baterye. Elektromagnetyzm. Indukcja. Zastosowanie.

Akustyka. Powstanie głosu. Dźwięk. Ton. Wysokość tonów. Skala tonów. Różne źródła głosu.

Optyka. Pojęcia wstępne. Rozchodzenie się światła. Odbijanie się, załamanie i rozkładanie się promieni świetlnych. Oko i przyrządy optyczne. Interferencja i polaryzacja.

Mechanika. Prawa równowagi. Punkt ciężkości. Opory ruchu. Maszyny proste i ich zastosowanie. Ruch w ogólności. Spad wolny, rzut, wahadło, ruch centralny, uderzenie.

Zasadnicze własności płynów. Równomierne rozchodzenie się ciśnienia. Ciśnienie na dno i na ściany. Naczynia połączone. Prawo Archimedes'a. Areometr. Szybkość i ilość wody wypływającej.

Zasadnicze własności gazów. Ciśnienie powietrza i jego zastosowanie. Prawo Mariota i Gay-Lussac'a. Dyfuzja, absorpcja i endosmoza. Ruch gazów. Zastosowanie.

9. Chemia.

Cel nauki: Zrozumienie zjawisk chemicznych na podstawie eksperymentu. Znajomość ważniejszych pierwiastków i związków, które mają znaczenie dla handlu i przemysłu, jako też technicznego sposobu ich utrzymania i przeróbki, tudzież poznanie rodzajów i stosunków handlowych tych ciał.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Chemia nieorganiczna. Teoretyczne pojęcia z chemii. Metaloidy i ich związki; w nawiązaniu do tego omówienie fabrykacji kwasu solnego, siarkowego i azotowego, fabrykacja zapalek, węgiel kamienny i brunatny, torf, węgiel sztuczny, zjawisko palenia się ciał, eksplozja, płomień, piec, gaz oświetlający. Potasowce i ich związki. Sól kuchenna, fabrykacja sody i potażu. Proch

strzelniczy. Wapniowce i ich związki. Wyrób wapna, cementu, gipsu, chlorku bielącego. Przemysł szklarski. Glin, alun, przemysł garncarski. Żelazo jego przygotowanie i przeróbka na żelazo kowalne. Inne metale ciężkie. Farby mineralne.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Związki węgla. (Chemia organiczna). Węglowodory i ich pochodne. Nafta i przemysł naftowy. Wosk ziemny. Alkohole. Węglowodany. Fabrykacja cukru i przemysł fermentacyjny (wino, piwo, spirytus, ocet). Tłuszcze. Fabrykacja świec i mydła, margaryna. Gliceryna i organiczne materiały wybuchowe. Związki aromatyczne. Przeróbka smoły węglowej i farby sztuczne, środki dezynfekcyjne. Farbiarstwo i drukarstwo. Garbarstwo. Fabrykacja kleju. Ciała białkowe, masło i ser. Konserwowanie środków żywności.

10. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Metodyka badania towarów. Poznanie ważnych w handlu światowym towarów, których surowce należą do świata przyrodniczego i bez zmiany (przeróbki chemicznej) przychodzą do handlu, jako też takich fabrykatów i półfabrykatów, które bywają wyrabiane z produktów świata przyrodniczego i przetworów przemysłu chemicznego przez zmianę formy, a zatem na drodze mechanicznej.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Towary nieorganiczne. Mechaniczno-technologiczna obróbka metali (ludwisarstwo, obrabianie powierzchni, wyrób blachy, drutu, rur etc.). Stopy, materiały do polerowania i szlifowania. Drogie kamienie i ich obróbka. Materiały budowlane i zdobnicze.

Towary organiczne. Roślinne artykuły spożywcze. Zboże, rośliny strączkowe. Wytwory młynarskie i ich wyrób. Artykuły piekarskie. Krochmal. Handlowe gatunki cukru. Owoce i nasiona jadalne. Zwierzęce artykuły spożywcze. Mięso i konserwy mięsne. Ryby i konserwy. Mleko i wytwory mleczarskie. Jaja. Miód.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Używki i korzenie. Narkotyki. Wosk. Olej eteryczny, balsamy, żywica i guma. Kauczuk i przemysł kauczukowy. Drzewo i jego obrabianie. Korki. Naturalne organiczne materiały garbarskie i handlowe gatunki skóry. Towary kuśnierskie. Włókna i ich przeróbka. Fabrykacja papieru. Organiczne materiały tokarskie.

11. Nauka o handlu.

Cel nauki: Nauka o handlu, jako wstęp do przedmiotów handlowych, ma podać najważniejsze urządzenia dotyczące się handlu. Jako nauka przygotowawcza powinna ucznia zapoznać z obcą mu dziedziną tak wszechstronnie, aby uzyskać pogląd na całą technikę i instytucje pomocnicze handlu.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Pojęcie, powstanie i korzyści handlu. Rodzaje handlu. Handlujący, firma, rejestr handlowy. Sądy handlowe. Personal kupiecki. Krótki zarys różnych rodzajów stowarzyszania się dla prowadzenia interesów handlowych na wspólny rachunek. Przedmioty handlu i ich miernik. Cena i pieniądź. System walut, miar i wag najważniejszych krajów. Handel towarowy i jego podział. Zwyczaj handlowe, dotyczące się sprzedaży i zapłaty. Rachunki i faktury (formularze i druki). Krótkie omówienie różnych sposobów zapłaty. Kredyt (podział, konto, kompensacja, skontracja). Teoretyczne wyjaśnienia weksla i praktyczne wypracowanie rozmaitych rodzajów i form weksla. Wymogi wekslowe, indos, akcept, zapłata, protest z powodu nieprzyjęcia i z powodu niezapłacenia, duplikat i kopia, domicyll, regres, adres w potrzebie, interwencja. Przekazy, obrót żyrowy (rachunek żyrowy, czek, jego rodzaje, korzyści obrotu żyrowego, najważniejsze instytucje żyrowe w Austrii-Węgrzech). Obrót klearingowy (formularze i druki). Przesyłanie i przewóz towarów. Poczta, telegraf i telefon. Środki przewozowe i taryfy (koleje, przewoźnictwo, żegluga morska i rzeczna). Najważniejsze części regulaminu ruchu, odnoszące się do przewozu towarów. Papiery potrzebne do żeglugi, szczególnie cedula morska i charte partie. Zawody pomocnicze dla handlu. Stręczyciel, komisant, agent.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Krótkie sumaryczne powtórzenie materiału kursu I. Handel pieniężny, weksłami i papierami wartościowymi. Handel walutami, inkaso i eskont rymes, handel dewizami, podział efektów, wartość imienna i kursowa, papiery lokacyjne i spekulacyjne, emisja, spłata, promesy.

Urządzenia popierające rozwój handlu. Targi, jarmarki i aukcje. Giełdy i interesa giełdowe. (Podział giełd, interesa giełd towarowych i pieniężnych, interesa rzeczywiste i terminowe, prolongacyjne i premiowe, polubowne sądy giełdowe). Domy składowe. (Dowód własności i warrant, pożyczki na warranty, korzyści domów składowych). Banki i interesa bankowe (interesa czynne i bierne, podział banków).

Ubezpieczenia. Ubezpieczenie przedmiotów i życia, podział zakładów ubezpieczeń, reasekuracja. Czynności wywiadowcze kupieckie, wywiadywanie się przez stosunki handlowe, biura wywiadowcze, stowarzyszenia kupców dla bezpieczeństwa kredytu. Polityka handlowa. Wewnętrzna polityka handlowa (wpływ państwa na handel, izby handlowe, gremia kupieckie). Zewnętrzna polityka handlowa. (Traktaty handlowe, konsulaty, popieranie wywozu). Powtórzenie i bliższe omówienie cel. Cło zwrotne i premie wywozowe. Manipulacja cłowa. Kredyt cłowy.

12. Korespondencya handlowa.

Cel nauki: Biegłość w wykonywaniu prac pisemnych w obrocie handlowym. Wprawność w pisanu listów handlowych z odpowiedniem uwzględnieniem poprawności stylu, jako też zrozumienia zwyczajów kupieckich i odnośnych przepisów z zakresu prawa handlowego.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Zewnętrzna forma listów kupieckich i adresów. Kopiał. Manipulacja z listami przychodzącymi. Skrócenia. Listy w sprawie wypłat i przesyłek pieniężnych na własny i cudzy rachunek, listy w sprawie przekazów, bonifikacyi i przeniesień rachunkowych. Listy w obrocie żyrowym i czekowym pocztowej kasy oszczędności. Listy w sprawach wekslowych. Listy awizacyjne, traty komisowe. Listy w sprawie rymes do inkasu, do eskontu, do zapisania na dobro rachunku, listy w sprawie rymes na mniejsze miasta, w sprawie rymes komisowych, akceptu i domicylu. Listy w interesach towarowych na własny rachunek. Oferty sprzedawcy i kupującego, listy z zamówieniem i listy z fakturą.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie. Listy w interesach towarowych na cudzy rachunek. Oferta komisantą i zapytania komitenta. Propozycja zakupna i jej wykonanie. Konsygnacye, sprzedaż. Odwołanie, reklamacya i odmowa, adres w potrzebie, interwencya, przyjęcie przez wyreczenie, protest i rachunek zwrotny, listy z powodu brakującego lub nienależytego indosowania, prolongacya, weksle zaginione. Listy w sprawie kredytu akceptacyjnego. Listy w handlu walutami, dewizami, efektami i w sprawie kuponów. Listy wywiadowcze, informacyjne, polecające i kredytowe, czyli akredytywy. Listy w sprawie kontokorentów i zalegającej zapłaty.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS IV. (2 godz. tygod. w I. półroczu).

Powtórzenie. Listy w interesach spedycyjnych i asekuracyjnych. Listy w interesach partycypacyjnych i konsorcyonalnych. Niewypłacalność i upadłość. Okólniki. Wzajemne ofiarowanie usług przez domy handlowe. Oferty służbowe i podania do domów handlowych i instytucji. Ogólne powtórzenie z uwzględnieniem listów o złożonej treści.

Trzy zadania szkolne. Ćwiczenia domowe wedle potrzeby.

13. Buchalterya.

Cel nauki: Teoretyczna i praktyczna znajomość różnych sposobów prowadzenia ksiąg kupieckich.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Znaczenie i cel buchalteryi. Postanowienia ustawy, odnoszące się do buchalteryi i ksiąg handlowych. Objaśnienia terminologii buchalteryjnej. Zasady i główne księgi buchalteryi pojedynczej. Strazza. Księgi pomocnicze buchalteryi pojedynczej. Zamknięcie ksiąg buchalteryi pojedynczej. Wydatne poparcie teorii przez wypracowanie jak największej ilości przykładów zaksiązkowania z zakresu interesu towarowego, wekslowego, spedycyjnego i komiśowego. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu wedle zasad buchalteryi pojedynczej ze stopniowem wprowadzaniem praktycznych przykładów z zakresu handlu towarowego. Zamknięcie ksiąg głównych i pobocznych tego interesu. Księżkowania w interesie drobiazgowym.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Krótkie powtórzenie materiału kursu II. Buchalterya podwójna, jej wartość i charakter. Objaśnienie rachunków, ksiąg głównych i pobocznych. Przykłady ksiązkowania. Księgi pomocnicze buchalteryi podwójnej. Zamknięcie ksiąg wedle zasad podwójnej buchalteryi. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu hurtownego towarowego u pojedynczego kupca wedle zasad buchalteryi podwójnej z uwzględnieniem interesu wekslowego, komiśowego i spedycyjnego, jako też łatwiejszych przykładów z zakresu handlu pieniężnego i papierami wartościowymi. Zamknięcie i przeniesienie we wszystkich księgach głównych i pomocniczych. Wierzytelności wątpliwe. Buchalterya jawnych spółek handlo-

wych. Dalsze ksiązkowanie poprzedniego interesu przez następny miesiąc, z początkiem którego to okresu wstępuje wspólnik i zamknięcie ksiąg tej jawnej spółki handlowej. Istota buchalteryi tajnej.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS IV. (4 godz. tygod. w I. półroczu).

Kontowanie w interesie towarowo-komisowym i konsygnacyjnym. Księzkowanie interesów na konto mio (nostro). Interesa partycypacyjne. Buchalterya spółek cichych, komandytowych i towarzystw akcyjnych. Buchalterya bankowa i fabryczna. Buchalterya amerykańska. Księzkowanie i zamknięcie jednomiesięcznego tematu z interesu komisowego. Przeprowadzenie i zamknięcie jednomiesięcznego interesu (według wyboru nauczyciela, który ma uwzględnić potrzeby uczniów), według buchalteryi amerykańskiej.

Trzy zadania szkolne.

14. Kantor wzorowy.

KURS IV. (6 godz. tygod. w II. półroczu).

Cel nauki: Osiągnięcie możliwie samoistnej pracy uczniów w wykonaniu prac kantorowych dla rozmaitych przedsiębiorstw ze szczególnem uwzględnieniem organicznego związku wiadomości handlowych. Na podstawie kilku jednomiesięcznych planów dla rozmaitych przedsiębiorstw, mają być wypracowane listy przychodzące i odchodzące, jako też wynikające z nich zapiski buchalteryjne. Przytem uwzględnić należy szczególnie interesa partycypacyjne towarowe i bankowe. Przy wypracowaniach tych należy zważać przedewszystkiem na praktyczne wyszkolenie ucznia we wszelkich pracach kantorowych, aby uniknąć jednostronnego wyrobienia.

15. Prawo handlowe i przemysłowe.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Znajomość prawa handlowego i przemysłowego w zakresie potrzeb kupieckich.

Pojęcie i cel prawa. Wyjaśnienie pojęć: ustawa i rozporządzenie na praktycznych przykładach. Konstytucya i administracya. Władze administracyjne i sądowe. Pojęcie kupca wedle prawa handlowego. Prawa i obowiązki kupców o pełnem uprawnieniu. Ustawowe postanowienie o rejestrze handlowym i firmie, prokurzystach i pełnomocnikach; pomocnicy handlowi. Czynności handlowe względne i bezwzględne. Oferty między obecnymi i nie-obecnymi. Istota umowy. Kupno i sprzedaż. Odwołanie. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kontraktu kupna. Zadatek. Ka-

ra konwencyonalna. Kara za zawód. Postanowienia odnoszące się do dostawy, zapłaty i czasu wykonania. Obowiązki i prawa kupującego i sprzedającego. Odsetki kupieckie. Kupieckie papiery na zlecenie i na okaziciela. Kupieckie prawo zastawu i retencji. Przepisy ustawowe dla interesu komisowego, spedycyjnego i przewoźniczego; odnośne prawa i obowiązki. Najważniejsze postanowienia ustawowe, odnoszące się do spółek handlowych. Szczególne przepisy co do wpisu w rejestr handlowy. Jawna spółka handlowa (założenie, stosunek prawny współników, stosunek prawny do osób trzecich, rozwiązanie, wystąpienie współnika, likwidacja, przedawnienie skargi). Spółka komandytowa. Spółka komandytowa na akcye. Spółka akcyjna. Stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze. Spółka cicha i stowarzyszenia do przedsiębiorania pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek. Otwarcie konkursu i skutki prawne otwarcia. Pretensye w konkursie. Postępowanie konkursowe i jego ukończenie. Konkurs kupiecki. Ukończenie konkursu przez przymusową ugodę. Najważniejsze ustawy i rozporządzenia z zakresu prawa przemysłowego. Pojęcie i podział przemysłu. Zakres i wykonanie uprawnień przemysłowych. Ochrona marki, wzoru i przywileju. Najważniejsze przepisy o pomocniczym personalu przemysłowym. Postanowienie o wynagrodzeniu, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe. Przekroczenia przemysłowe. Kary. Inspektorzy przemysłowi.

16. Prawo wekslowe.

Cel nauki: Nabycie wiadomości z prawa wekslowego, potrzebnych kupcowi do praktyki i ich zastosowanie w stosunkach handlowych.

KURS III. (1 godz. tygod.).

Postanowienia prawa wekslowego i jego osobliwości na podstawie ustawy wekslowej. Zdolność wekslowa, przyjęcie, zapłata, protest, regres, interwencya, poręka, zaniedbanie kroków pilności, przedawnienie, weksle fałszywe i sfalszowane, weksle zaginione. Najważniejsze różnice między ustawą austriacką a ustawami obcemi. Proces wekslowy.

17. Ekonomia społeczna.

Cel nauki: Zrozumienie typowych zjawisk naszego życia gospodarczego i ich przyczynowego związku na tle dzisiejszego ustroju społecznego.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stadya rozwoju życia gospodarczego (w nawiązaniu do materiału z historii handlu). Gospodarka, jej powstanie i rozwinięcie się w gospodarstwo światowe. Podział nauki ekonomii społecznej.

Produkcya. Istota produkcji, jej kierunki i rozwój obecny. Czynniki produkcyjne, przedsiębiorstwo i jego formy, wielkie i drobne przedsiębiorstwo w rolnictwie, przemyśle i handlu. Swobodne współzawodnictwo i jego ograniczenie (związki przedsiębiorców). Przesilenia. Główne zadania polityki agrarnej i przemysłowej.

Cyrkulacya. Podział na handel i obrót, jako wymianę dóbr i obrót kredytowy. Nauka o zamianie dóbr. Cena, prawo i szczególnie ważne przyczyny chwieiania się ceny.

Nauka o pieniądzu, jego zadania i własności. Chwiejność cen metali szlachetnych. Prawo Greshama. Systemy monetarne. Austriacka regulacya waluty.

Nauka o kredycie, jego korzyściach, niebezpieczeństwie i zastosowaniu. Organizacya kredytu (prywatnego i publicznego).

Nauka o bankach i interesach bankowych ze zużytkowaniem wiadomości o ich technice, nabytych w nauce o handlu. Surogaty pieniądza.

Handel, jego rodzaje i urządzenia. Zasady handlowej polityki wewnętrznej i zewnętrznej. Komunikacye i ich znaczenie społeczne. Zasady polityki kolejowej i dróg wodnych.

Nauka o rozdziale dochodu. Dochód, jego rodzaje, przedstawienie każdego rodzaju dochodu co do jego istoty, formy i praw ekonomicznych. Zasadnicze rysy polityki socyalnej ze szczególnem uwzględnieniem nowszego prawodawstwa austriackiego. Teraźniejsze stronnictwa ekonomiczne.

Nauka o konsumcyi. Pogląd na ubezpieczenia, ich znaczenie w gospodarstwie społecznem. Ubezpieczenie przymusowe. Spożycie publiczne. Urządzenia gospodarki państwowej, wydatki i przychody państwowe. Zasadnicze rysy austriackiego systemu podatkowego i należyściowego (z wyłączeniem technicznych szczegółów). Długi państwowe. Zarys historii literatury.

18. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobiecie pięknego i biegłego pisma.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Trzymanie ciała i pióra. Ćwiczenia mające na celu wyrobiecie lekkiego i pewnego pisma. Ćwiczenia w piśmie angielskim i niemieckiem.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Powtórzenie pisma angielskiego i niemieckiego. Pismo rondo. Nagłówki. Ćwiczenia w pisaniu dyktatów kaligraficznych.

19. Stenografia.

Cel nauki: Przyswojenie biegłości w czytelnym pisaniu bez trudności około 70 wyrazów na minutę.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Tworzenie wyrazów, znaczki i skracanie słów.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Nauka o skracaniu zdań i jej zastosowanie do skracania źródłosłowem, formą i do skracania logicznego. Dyktaty stenograficzne i ich odczytywanie. W II. półroczu stenografia niemiecka.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Język angielski i korespondencya.

Cel nauki: Jak w języku francuskim. Literatura: poznanie najważniejszych dzieł nowszej literatury angielskiej.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Cel nauki: Zdolność wyrażania się o najważniejszych wypadkach życia codziennego w krótkich zdaniach.

Materyał językowy. Ustępy przerobione powinny zawierać najniezbędniejsze wyrażenia z zakresu życia codziennego. (Zob. plan dla języka francuskiego na kurs I). Już tu należy, jak w języku francuskim, ćwiczyć w używaniu liczebników. Wobec prostoty gramatyki angielskiej, można przerobić najważniejsze jej działy już w I. roku, pomijając formy przestarzałe; w szczególności składni należy wchodzić o tyle tylko, o ile wymagają tego ustępy. Już od pierwszej lekcji należy wykazywać najważniejsze różnice między językiem niemieckim a angielskim.

Zadania. Od Bożego Narodzenia do końca I. półroczu trzy krótkie dyktaty, wiążące się ściśle z materyałem naukowym; w II. półroczu dwa dyktaty i cztery zadania szkolne. Tematem zadań szkolnych może być: napisanie z pamięci należycie opracowanych ustępów, odpowiedzi na łatwe zapytania łączące się z materyałem naukowym.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Rozszerzenie materiału językowego, swobodniejsze używanie go w słowie i piśmie. Przygotowanie do korespondencji handlowej. Zapomocą odpowiednich ustępów treści opowiadającej i opisowej, należy powiększyć materiał językowy o tyle, aby uczeń przyswoił sobie zapas słów i zwrotów, używanych w życiu codziennym, w lekkiej lekturze (szczególnie gazet) i w obrocie handlowym. Każdy ustęp przerobić należy przy pomocy konwersacyi, przyczem uczniowie sami mają stawiać pytania. Ze względu na krótszy czas nauki (o rok mniej niż dla języka francuskiego), już na tym stopniu nauki należy czytać takie ustępy, odnoszące się do handlu, obrotu i przemysłu, aby uczniom dawać często sposobność poznawania wyrażeń technicznych. Używanie nauki o formach i dokładne traktowanie składni. Od kursu III. począwszy, należy używać obrazów Hölzla, podobnie jak w języku francuskim.

Korespondencya handlowa (w II. półroczu), wedle planu dla francuskiej korespondencyi w kursie III.

Ośm zadań szkolnych w ciągu roku. Materiałem dla zadań szkolnych są odpowiedzi na pytania angielskie, wiążące się z lekturą, reprodukcya niewielkich ustępów do czytania, swobodne dyktaty. Przemiana opowiadań poetycznych na prozę. Tłómaczenia z języka wykładowego na angielski. Ćwiczenia w korespondencyi handlowej.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Zwięzłe powtórzenie i pogłębienie gramatyki, mianowicie: ważniejszych partyi składni. Lektura większych ustępów, przedstawiających cywilizacyę, obyczaje, handel i przemysł angielski, tudzież należyte przerobienie ich za pomocą pytań i odpowiedzi: dalsze ćwiczenia w opowiadaniu. Lektura wyjątków z cenniejszych dzieł nowszej literatury.

Korespondencya handlowa, podobnie jak korespondencya francuska w kursie IV.

W roku ośm zadań szkolnych; połowa z korespondencyi, dla innych temat jak w kursie III. z stopniowem zwiększaniem wymagań.

2. Język rosyjski i korespondencya.

Cel nauki: Poprawna wymowa, dostateczna znajomość gramatyki i pewność w ortografii rosyjskiej. Należyta biegłość w wyrażaniu się ustnem i w piśmie, zarówno w mowie potocznej, jak i w języku handlowym. Pogląd na rozwój literatury rosyjskiej w XIX. stuleciu.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Ćwiczenia w poprawnem wymawianiu i akcentowaniu, pisaniu i czytaniu wyrazów i zdań. Nauka o formach, a z nauki o składni — reguły potrzebne do zrozumienia zdań pojedynczych. Przyswajanie w pamięci wyrazów i zwrotów rosyjskich, ćwiczenia ustne i pisemne.

Zadania szkolne i domowe na przemian co 14 dni.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura i tłumaczenie trudniejszych ustępów prozaicznych treści opowiadającej lub opisowej, jako też łatwych poezyi wraz z krótkimi życiorysami poetów. W związku z lekturą dalsze ćwiczenia w wymawianiu i opowiadaniu po rosyjsku odczytanych ustępów. Dalsze ćwiczenia w gramatyce i ortografii, oraz trudniejsze dyktaty. Pod koniec odczytywanie i omawianie wzorów pism handlowych, bankowych i giełdowych, przyswojenie sobie tytułów, przestrzeganych w stylizacji rosyjskiej; wyuczenie się wyrażen i zwrotów, jako też terminów w handlowej rosyjskiej stylistyce. Próby tłumaczenia na język rosyjski wzorowych listów i innych pism i dokumentów handlowych polskich.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno co 14 dni).

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Lektura wyborowych ustępów prozaicznych z odpowiedniej książki do czytania i jednego ze znakomitych dzieł literatury XIX. wieku w całości. W związku z lekturą powtórzenie, uzupełnienie i zebranie w system całego przerobionego materiału gramatycznego. Dalsze ćwiczenia w mówieniu i opowiadaniu po rosyjsku, dalsze ćwiczenia w ortografii i stylistyce. Pogląd na literaturę rosyjską XIX. wieku. Obok tego: dyktaty oryginalnych listów i innych dokumentów rosyjskich, odnoszących się do zawodu kupieckiego; tłumaczenia ich na język polski i retrowersye. Wypracowania podług danych wzorów zawodowych pism rosyjskich. Dalsza wprawa w rozumieniu i używaniu najważniejszych terminów zawodowych, odnoszących się do spraw handlowych, bankowych, giełdowych i książkowania.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno na miesiąc).

3. Ćwiczenia w chemii analitycznej.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Analiza jakościowa prosta, łatwa analiza złożona. Metoda miareczkowa.

4. Praktyczne ćwiczenia w laboratorium towaroznawczem.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Ćwiczenia w najprostszych fizykalnych badaniach towarowych. Mierzenie i ważenie. Oznaczenie ciężaru właściwego. Przeprowadzenie używanych w handlu oznaczeń jakościowych towarów. Dadania mikroskopowe. Badania towarów i ich zafałszowań.

5. Pisanie na maszynie.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Pewne i szybkie pisanie dyktatów. Praktyczne zaznajomienie się z urządzeniem różnych w handlu używanych maszyn pisarskich.

B) Kurs Abiturjentów.

I) REGULAMIN

Kursu Abiturjentów przy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 1.

Celem kursu abiturjentów przy Akademii handlowej w Krakowie jest danie słuchaczom, którzy złożyli egzamin dojrzałości w jednej ze szkół średnich, w ciągu jednego roku w stosowny sposób możliwie gruntownego wykształcenia handlowego. Kurs ten ma dać sposobność zwłaszcza prawnikom i technikom zapoznania się z organizacją handlu i komunikacyi oraz z pracą zawodową kupiecką.

§ 2.

Rok szkolny zaczyna się na kursie abiturjentów dnia 3. października a kończy się 30. czerwca; składa się zaś z 2 półroczy.

§ 3.

Nauki udziela się w języku polskim, wedle planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty.

§ 4.

Kierownictwo kursu abiturjentów spoczywa w rękach dyrektora Akademii handlowej w Krakowie, nauki udziela grono nauczycielskie tego zakładu.

§ 5.

Jako słuchaczy przyjmuje się tych tylko, którzy złożyli z pomyslnym wynikiem egzamin dojrzałości w jednej z krajowych szkół średnich (gimnazjum, gimnazjum realne, zreformowane realne gimnazjum, szkoła realna).

Kandydaci, którzy złożyli egzamin dojrzałości w jednej z krajowych szkół średnich, której język wykładowy jest inny niż na kursie abiturjentów, muszą przed przyjęciem na kurs złożyć egza-

min wstępny z języka polskiego, o ileby dyrektor w inny jaki sposób nie przekonał się, że władają nim dostatecznie.

Egzamin wstępny z języka wykładowego kursu składa się z krótkiego pisemnego streszczenia łatwego ustępu z książki oraz z kollokwium na dowolny temat z życia codziennego.

§ 6.

Wyjątkowe przyjęcie słuchaczy, którzy wymagane w §5. studia odbyli w zagranicznych równorzędnych szkołach średnich, może nastąpić jedynie za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty i to tylko w miarę miejsc wolnych po wpisaniu kandydatów przyjętych na podstawie § 5. Takich słuchaczy obowiązują odnośnie do egzaminu wstępnego z języka polskiego postanowienia § 5. Przyjęcia prowizoryczne są niedopuszczalne.

Prywatystów nie przyjmuje się na kurs abiturjentów.

§ 7.

Liczbę słuchaczy, których można przyjąć na jeden kurs ogranicza się do 45 najwyżej.

§ 8.

Słuchacze, którzy poddali się przepisany egzaminom ze wszystkich obowiązkowych przedmiotów, otrzymują z końcem roku szkolnego świadectwo z oceną postępu w każdym przedmiocie.

Na podstawie osobnej uchwały konferencji grona nauczycielskiego mogą słuchacze, którzy na wszystkie wykłady pilnie uczęszczali, otrzymać świadectwo frekwencyjne, w którym wyraźnie się zaznaczy, że słuchacz nie składał przepisanych egzaminów.

§ 9.

Wszystkich słuchaczy obowiązują zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty przepisy egzaminacyjne i karności.

§ 10.

Opłata szkolna wynosi dla wszystkich uczniów rocznie 200 koron. Kwotę tę należy złożyć w gotówce przy wpisie; wyjątkowo może Kuratoria Akademii zezwolić na złożenie tej kwoty w 2 ratach półrocznych, połowę przy wpisie, drugą połowę dnia 16 lutego. Od tej opłaty nie uwalnia się nikogo. Każdy słuchacz składa nadto takse wstępną w kwocie 10 koron.

Za praktyczne ćwiczenia w pracowni towaroznawczej należy uiścić takse 20 koron, za uczęszczanie na kurs językowy i pisanie na maszynie należy uiścić z góry roczną takse w kwocie 10 koron. Taksa za egzamin wstępny z języka polskiego wynosi 5 koron. Czesnego i taks nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Wystąpienie z kursu przed końcem roku szkolnego nie zwalnia od obowiązku złożenia opłaty szkolnej za cały rok szkolny.

§ 11.

We wszystkich sprawach, nie uregulowanych wyraźnie regulaminem albo przepisami egzaminacyjnymi wzgl. dyscyplinarnymi obowiązują przepisy wydane dla 4-klasowej Akademii handlowej w Krakowie.

§. 12.

Każda zmiana regulaminu musi uzyskać zatwierdzenie c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty.

II) Plan naukowy kursu abiturientów.

a) Przedmioty obowiązkowe:

Rachunki kupieckie	tyg.	godz.	5	
Nauka o handlu i wekslach	"	"	3	w I p. 1 w 2 p.
Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych	"	"	2	
Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny	"	"	3	w I p., 5 w 2 p.
Prawo handlowe i przemysłowe	"	"	2	
Gospodarstwo społeczne	"	"	2	
Towaroznawstwo	"	"	2	
Geografia handlowa i statystyka	"	"	3	
Arytmetyka polityczna	"	"	2	
Język niemiecki i korespondencya	"	"	3	

Razem 27 godz. tygodniowo.

a) Przedmioty nadobowiązkowe:

Nauka o ustroju i administracji państwa	tygodniowo	godzin	1
Stenografia	"	"	2
Kaligrafia	"	"	1
Ćwiczenia w pracowni towaroznawczej	"	"	2
Pisanie na maszynach (partyami)	"	"	2
w II. półroczu.			

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Rachunki kupieckie. (5 godzin tygodniowo).

Powtórzenie elementarnych działań arytmetycznych. Rachunek procentu i odsetek. Rachunek dyskontu w najważniejszych miejscowościach giełdowych. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów wiedeńskich. Zamknięcie rachunku bieżącego w zarysie. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów berlińskich, frankfurckich, hamburskich, amsterdamskich, paryskich i londyńskich. Ćwiczenia w obliczaniu weksli wyrównawczych według zwyczajów austriackich i zagranicznych. Dokładne przereobienie pojedynczej i złożonej kalkulacji towarowej. Przedsiębiorstwo (arbitrage) dewiz, walorów i monet. Obliczenia przy przywozie złota do monarchii austro-węgierskiej. Rachunkowe objaśnienie sprawunków premiiowych i prolongacyjnych.

2. Nauka o handlu i wekslach. (W I. półroczu 3 godziny w II. 1 godzina tygodniowo).

a) Wstęp: pojęcie, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu i ich miary. Cena i pieniądz. Systemy monet miar i wag w najważniejszych państwach europejskich i Stanach Zjednoczonych. Handel towarowy i jego zwyczaje.

b) O sposobach zapłaty. Teoretyczne objaśnienie i praktyczne wypracowanie weksli wszelkiego rodzaju. Składniki weksla, indos, akcept, zapłata, duplikat i odpis (kopia), weksle umiejscowione. Protest nieprzyjęcia i niezapłaty, regres wekslowy, adres pomocniczy i wyreczenie. Amortyzacja weksla. Zaniebdanie i przedawnienie wekslowe. Weksle zagraniczne. Zdolność wekslowa. Stempel wekslowy. Objasnienie przekazów i czeków. Oddział czekowy pocztowej kasy oszczędności. Inne urządzenia dla ułatwienia wypłat.

c) Przedsiębiorstwa handlowe, firmy i pracownicy handlowi. Przegląd związków do prowadzenia przedsiębiorstw handlowych.

d) Pomocnicze zawody handlowe w krótkim zarysie.

e) Komunikacja. Poczta, telegraf i telefon na usługach handlu. Przewoźnictwo. Nauka o taryfach kolejowych i dokumentach żeglugi morskiej. Najważniejsze wiadomości o ubezpieczeniu przewozowym, o spedycji, cłach.

f) Handel pieniędzy, weksli i walorów. Banki i kasy oszczędności tudzież ich czynności.

g) Pomocnicze urządzenia handlowe. Giełdy, targi, wystawy, składownia, ceduła składowa systemu austriackiego, wywiado-

stwo kupieckie; izby handlowo-przemysłowe, gremia handlowe, konsulatory, traktaty handlowe.

h) Sprawunki giełdowe i ich wykonanie.

i) Międzynarodowy handel towarowy. Miary jakościowe, zwyczajne handlowe i oznaczenie cen zboża, mąki, nasion olejnych, spirytusu, nafty, bawełny, kawy, i cukru. Obliczanie cen porównawczych na podstawie notowań najwybitniejszych miejscowości handlowych.

3. Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych.

(2 godz. tyg.).

a) Ćwiczenia w sporządzaniu dokumentów: objaśnianie i wypracowywanie not, faktur, rachunków zakupna, sprzedaży i kosztów, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia i kwitów, listów przewozowych i deklaracji cłowych: formalna strona wystawiania weksli, przekazów i czeków. Wypełnianie druków pocztowych i Pocztowej Kasy oszczędności.

b) Korespondencya (z przygodnem wypracowywaniem przynależnych dokumentów): Wstępne wiadomości o korespondencyi, forma listów, postępowanie z listami przychodzącymi i odchodzącymi. Listy w sprawie wypłat i przesyłek gotówkowych. Korespondencya wekslowa. Listy w handlu towarowym na własny rachunek. Listy w sprawie zakupna i sprzedaży monet, dewiz i walorów. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy w handlu komisyjnym i spedycyi. Korespondencya wywiadowcza, listy upominające, listy kredytowe. Okólniki, oferty służbowe, łatwiejsze podania do władz.

4. Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny. (W I. półroczu 3 godziny, w II. 5 godzin tygodniowo).

a) Wstęp i księgowość pojedyncza. (Październik i listopad). Zadanie księgowości; przepisy ustawy handlowej o księgach kupieckich. Objaśnienie najważniejszych wyrażeń technicznych z dziedziny księgowości. Zasady księgowości pojedynczej. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi dłużników i wierzycieli, inwentarza. Księgi pomocnicze w handlu towarowym. Przerobienie krótkiego tematu i zamknięcie wszystkich ksiąg głównych i pomocniczych.

b) Księgowość podwójna. (Od grudnia do połowy kwietnia). Istota i zasady księgowości podwójnej. Objaśnienie najważniejszych kont. Objaśnienie i wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi głównej, inwentarza i bilansu; saldakonti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych z handlu towarowego i objaśnienie

nie ksiąg ilościowych z działu bankowego. Zbiornik. Cel i przeprowadzenie zamknięcia według metody podwójnej. Przerobienie kilku krótkich tematów i jednego dłuższego wraz z zamknięciem wszystkich ksiąg zasadniczych i pomocniczych.

Przerobienie krótkiego tematu przedsiębiorstwa fabrycznego według metody amerykańskiej. Krótkie omówienie zaszłości komisowych z działu towarowego i bankowego (conto mio) tudzież przedsięwzięcie na wspólny rachunek (conto a meta). Najważniejsze wiadomości o bilansach przedsiębiorstw zobowiązanych do publicznego składania rachunków.

c) Kantor praktyczny. (Od połowy kwietnia do końca czerwca).

Nauka ma umożliwić słuchaczom nabranie poglądu na wzajemny związek poszczególnych czynności w przedsiębiorstwie przez przerobienie tematu dającego sposobność do sporządzania dokumentów, listów, zapisek księgowych, obliczeń i objaśnień z dziedziny techniki handlowej. W stosownych chwilach należy omówić zasady organizacji przedsiębiorstw handlowych, urządzenia kontrolne i manipulacyjne.

Pobocznym celem ćwiczeń kantorowych jest powtórzenie najważniejszych materii z przedmiotów handlowych.

5. Prawo handlowe i przemysłowe. (2 godz. tygodniowo).

Wstęp o ustawodawstwie handlowem i przemysłowem w ogólności.

a) Pojęcie kupca według prawa handlowego; prawa i obowiązki kupców. Ustawowe przepisy o rejestrze handlowym, o firmach, prokurentach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych. Względne i bezwzględne sprawunki (czynności) handlowe (z pominięciem sprawunków giełdowych). Oferta między obecnymi i nieobecnymi. Odwołanie i istota umowy. Kupno i sprzedaż. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kupna. Zadatek. Kara umowna. Kara za zawód. Przepisy o dostawie, zapłacie i terminie wykonania. Prawa i obowiązki sprzedawcy i nabywcy. Odsetki kupieckie. Papiery kupieckie na zlecenie i na dzierżyciela (bezimienne). Kupieckie prawo zastawu i prawo zatrzymania. Ustawowe przepisy o komisie, spedytyn i przewoźnictwie; odnośnie prawa i obowiązki. Najważniejsze przepisy ustawowe o spółkach handlowych. Spółka jawna (założenie, stosunki prawne między spółnikami, ich stosunek do innych osób; rozwiązanie, wystąpienie, likwidacja, przedawnienie skarg). Spółka komandytowa. Spółka komandytowo-akcyjna. Spółka akcyjna. Spółka cicha i zjednoczenie do pojedynczych przedsięwzięć handlowych na wspólny rachunek (spółka przygodna). b) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejsze wiadomości o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych.

c) Otwarcie konkursu i jego skutki prawne. Wierzytelności konkursowe. Postępowanie konkursowe i jego zakończenie. Konkurs kupiecki i ugoda przymusowa.

d) Najważniejsze ustawy przemysłowe i rozporządzenia. Pojęcie i podział zatrudnień zarobkowych. Wykonywanie uprawnień przemysłowych i ich granice. Ochrona znaków, wzorów i patentów. Najważniejsze wiadomości o pracownikach przemysłowych (wynagrodzenie, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe). Przekroczenia przemysłowe; kary. Inspektorowie przemysłowi.

6. Gospodarstwo społeczne. (2 godziny tygodniowo).

Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stopnie rozwoju gospodarstwa społecznego.

Gospodarstwo społeczne. Podstawy nowoczesnego gospodarstwa społecznego (ludność, państwo, ustrój prawny), własność prywatna, wolne prawo spadkowe, wolność osobista, wolność zawierania umów, pobudki działalności gospodarczej) Przebieg procesu gospodarczego w dzisiejszym ustroju społecznym (produkcja i jej czynniki, zarobkowanie, konsumpcja; pieniądz i kredyt; dochód i jego rodzaje). Typowe zjawiska nowoczesnego życia gospodarczego (przedsiębiorstwo i jego formy. Przedsiębiorstwo wielkie i małe, gospodarka ekstenzywna i intezywna). Wolna konkurencja i jej granice. Zmiany wartości i cen; gospodarcze znaczenie banków i czynności bankowych, przesilenia gospodarcze). Usiłowania dążące do zmiany obecnego ustroju gospodarczego (przegląd współczesnych stronnictw gospodarczych).

Polityka gospodarcza. Zarys polityki agrarnej, przemysłowej, handlowej i komunikacyjnej (historyczny rozwój, ustrój rolnictwa i przemysłu, handel i komunikacja, sposoby popierania produkcji pierwotnej, przemysłu, handlu i komunikacji). Polityka ludnościowa. Zarys polityki społecznej ze szczególnem uwzględnieniem nowszego ustawodawstwa austriackiego. Pogląd na ubezpieczenie i jego gospodarcze znaczenie.

Gospodarka państwowa. Zarys nauki skarbowości (rodzaje dochodów państwowych i ogólny pogląd na ich użycie, budżet i prawo budżetowe, długi państwowe). W związku z powyższem należy omówić najważniejsze materje z austriackiego ustawodawstwa skarbowego (organy zarządu skarbowego; poglądowe przedstawienie podatków bezpośrednich i pośrednich a zwłaszcza powszechnego podatku zarobkowego i podatku osobisto-dochodowego). Przy tej sposobności należy przedstawić typowe wypadki z codziennego życia. Krótki zarys historii ekonomii.

7. Towaroznawstwo. (2 godziny tygodniowo).

Przejrzysty przegląd przemysłów najważniejszych dla monarchii austriacko-węgierskiej, przedewszystkiem przemysł meta-

lowy (żelazo, stal, miedź, ołów, cynk, rtęć), fabrykacja szkła i wyrobów glinianych; materiały opałowe i do oświetlenia (węgle, nafta, воск ziemny i t. p.) przeróbka tłuszczów; młynarstwo; browarnictwo; fabrykacja cukru i spirytusu; przemysł tekstylny, papierniczy, przeróbka skóry. W związku z tym materiałem omówione będą z jednej strony surowce potrzebne dla każdej z powyższych gałęzi przemysłu, z drugiej strony omówi się produkty końcowe, mające znaczenie handlowe jako towary.

(Od czasu do czasu urządzi się wycieczkę do zakładów przemysłowych).

8. Geografia handlowa i statystyka (3 godziny tygod.)

Ogólna fizyczna i antropologiczna geografia jako wstęp. Szczegółowe traktowanie państw europejskich, zwłaszcza monarchii austriacko-węgierskiej pod względem oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, rolnictwa, górnictwa, przemysłu, handlu i komunikacji oraz charakterystyka ich znaczenia jako państw kolonialnych. Przeglądowa geografia ekonomiczna pozaeuropejskich części świata ze szczególnem uwzględnieniem wielkich posiadłości kolonialnych i Zjednoczonych Stanów Ameryki. Omówienie środków i instytucji komunikacyjnych między kontynentami (zwłaszcza linii okrętowych i kablowych). Statystyczny przegląd światowej produkcji i handlu.

9. Arytmetyka polityczna (2 godziny tygodniowo).

Rachunek procentu składanego i rachunek rent. Obliczanie rat amortyzacyjnych w pożyczkach hipotecznych. Pożyczki z prawem pierwszeństwa. Konstrukcja planów amortyzacyjnych dla tego rodzaju pożyczek. Objaśnienie konwersji pożyczek.

Elementarny rachunek prawdopodobieństwa. Tablice śmiertelności. Obliczanie premii dla ubezpieczeń, zależnych od życia jednej i kilku osób (ubezpieczenia na dożycie, ubezpieczenia rent i ubezpieczenia na wypadek śmierci). Obliczanie rezerwy premiowej i omówienie zamknięcia rachunków w zakładach ubezpieczeń i zakładach emerytalnych (rachunek zysku i strat i rachunek bilansu).

Matematyczne zasady różnych gałęzi ubezpieczenia społecznego.

10. Język niemiecki (3 godz. tyg.).

Na podstawie dostatecznej znajomości gramatycznych zasad języka i odpowiedniego zasobu słów powtórzenie kursoryczne nauki o formach i składni zapomocą ustnych lub piśmiennych ćwiczeń. Gramatyczna analiza i literackie objaśnienie odpowied-

nio dobranych ustępów z uwzględnieniem stylistyki; lektura artykułów ekonomicznej treści, wzorowych pod względem językowym i rzeczowym, znajdujących się w dziennikach. Ciągłe ćwiczenia w ustnym używaniu języka obcego na podstawie obrazów poglądowych i przystępnych tekstów. Wprowadzenie w korespondencję niemiecką z podaniem odpowiedniego zasobu zwrotów używanych w języku handlowym. Szczególnie należy uwzględnić listy z zakresu handlu towarowego i łatwiejsze listy z działu bankowego na podstawie zaszłości, z których wynika korespondencja.

Nauczyciel używa w rozmowie ze słuchaczami podczas objaśnienia materiału wyłącznie języka niemieckiego.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

11. Nauka o ustroju i administracji państwa.

(1 godzina tygodniowo).

Wstęp: Pojęcie i cel prawa. Państwo i prawo polityczne w ogólności. Monarchia austro-węgierska. Państwowe organy ustawodawcze królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, monarcha, Rada państwa, Sejmy, władze polityczne; ustawodawstwo i rozporządzenia, sądownictwo, zarząd polityczny; władze krajowe; samorząd. Obywatelstwo państwowe i ogólne prawa obywateli państwowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa. Stosunek prawno-polityczny Przedlitawii do Węgier i krajów przyłączonych. Pogląd na najważniejsze materje austr. prawa prywatnego. Omówienie urzędzeń dotyczących handlu na polu zarządu politycznego, ochrony prawnej, wojskowości, szkolnictwa, podatków, cel i monopolów, przemysłu i ustawodawstwa społecznego.

12. Praktyczne ćwiczenia w pracowni towaroznawczej.

(2 godz. tygodniowo).

Ćwiczenia w pojedynczej analizie fizykalnej towarów. Mięczenie i ważenie. Oznaczenie ciężaru właściwego. Oznaczenie jakości towarów metodami praktykowanymi w handlu.

Użycie mikroskopu; pojedyncze prace mikroskopowe, jako wstęp do mikroskopii technicznej. Badania najważniejszych surowców o wyraźnej strukturze; badanie fabrykatów i najczęstszych fałszowań.

13. Stenografia. (2 godziny tygodniowo).

Tworzenie i skracanie słów. Zasady skracania zdań. Ciągłe ćwiczenia w celu nabycia wprawy w pisaniu 110—125 zgłosek

na minutę bez trudności i tak czytelnie, by każdy umiejący stenografować, mógł stenogram przeczytać.

14. Kaligrafia. (1 godzina tygodniowo).

Wprawa w piśmie łacińskim i niemieckiem. Pismo rondowe. Ćwiczenia w szybkim piśmie kupieckiem.

15. Pisanie na maszynach. (2 godz. tygodn. w II. półroczu).

Ćwiczenia celem wyuczenia się pewnego i biegłego pisma na maszynach z konceptu i wedle dyktatu. Praktyczna znajomość urządzenia maszyn różnych systemów częściej używanych.

C) Jednoroczny kurs handlowy dla absolwentek szkół średnich, (gimnazyów, szkół realnych), liceów, seminaryów nauczycielskich i t. d.

I. Regulamin zawodowego kursu handlowego dla absolwentek szkół średnich i t. d.. przy Akademii Handlowej w Krakowie.

§ 1.

Zawodowy kurs handlowy przy Akademii handlowej w Krakowie ma na celu danie sposobności absolwentkom zakładów naukowych średniego typu sposobności do nabycia w ciągu jednorocznej nauki tych wiadomości z zakresu nauk handlowych, które do praktycznego zawodu są najpotrzebniejsze.

§ 2.

Nauki udziela się w języku polskim wedle planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

§ 3.

Kierownictwo zawodowego kursu handlowego spoczywa w rękach dyrektora Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele tegoż zakładu.

§ 4.

Jako słuchaczki przyjmuje się kandydatki, które ukończyły z pomyślnym wynikiem krajową szkołę średnią (gimnazjum, szkołę realną), krajowe liceum, mające prawo publiczności, albo seminaryum nauczycielskie. Kandydatki, które ukończyły nauki w szkole o innym języku wykładowym, mają poddać się egzaminowi wstępnemu z języka polskiego, jeżeli dyrektor nie ma pewności, że kandydatka włada dostatecznie językiem polskim. Wymiar takiego egzaminu wstępnego ustanawia dyrektor w porozumieniu z gronem nauczycieli kursu.

O wyjątkowem przyjęciu kandydatek, nie mogących wykazać się studjami, wymienionymi w § 4, rozstrzyga c. k. Rada Szkolna Krajowa.

Prowizorycznie nie przyjmuje się nikogo. Na zawodowy kurs handlowy nie przyjmuje się prywatystek.

§ 6.

Liczbę przyjętych słuchaczek ogranicza się do 45.

Kurs otwiera się tylko w razie wpisania się przynajmniej 25 słuchaczek.

§ 7

Słuchaczki, które klasyfikowano ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, otrzymują z końcem roku szkolnego świadectwo z postępem we wszystkich przedmiotach nauki. Świadectw frekwencyjnych nie wydaje się wcale.

§ 8.

Oplata szkolna wynosi 200 koron i ma być złożona z góry przy wpisie. Kuratoria Akademii może jednak zezwolić w wyjątkowych wypadkach na złożenie jej w dwu półrocznych ratach przy wpisie i w dniu 16. lutego. Od opłaty szkolnej nie uwalnia się nikogo. Ponadto należy złożyć wpisowe w kwocie 10 koron.

Za uczęszczanie na przedmioty nadobowiązkowe jak korespondencję niemiecką, stenografię i kaligrafię nie pobiera się żadnej taksy. Za naukę pisania na maszynach opłaca się takse w kwocie 10 koron.

Za egzamin wstępny z języka polskiego opłaca się takse 5 koron.

Złożonych raz opłat szkolnych i taks nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Wystąpienie z kursu przed końcem roku szkolnego nie znosi obowiązku uiszczenia opłaty za cały rok szkolny.

§ 9.

Słuchaczki są obowiązane do regularnego uczęszczania na wykłady wszystkich przedmiotów obowiązkowych wzgl. wybranych przez siebie przedmiotów nadobowiązkowych. O przeszkodach w uczęszczaniu należy donieść pisemnie gospodarzowi kursu i po powrocie należycie usprawiedliwić opuszczone godziny. Nieusprawiedliwiona przerwa w uczęszczaniu na wykady przez więcej niż jeden tydzień, upoważnia dyrektora do wykreślenia słuchaczki.

§ 10.

Dla absolwentek szkół średnich (gimnazyów, szkół realnych) zaprowadzi się osobne nadobowiązkowe wykłady ekonomii i arytmetyki politycznej. Kursa tych przedmiotów otworzy się tylko w tym wypadku, jeżeli się zgłosi co najmniej 10 słuchaczek z pomiędzy absolwentek szkół średnich. Opłata za te wykłady wynosi za każdą godzinę nauki tygodniowo 20 K. rocznie.

§ 11.

Oдноśnie do klasyfikacji, egzaminów poprawczych, feryi, przepisów karności i wszystkich tym regulaminem nie uregulowanych kwestyi, obowiązują na zawodowym kursie handlowym przepisy wydane dla kursu abiturjentów, wzgl. dla 4-klasowej Akademii Handlowej.

§. 12.

Plan nauki obejmuje:

a) Przedmioty obowiązkowe:

Rachunki kupieckie	tyg. godz. 5
Nauka o handlu i wekslach	" " 3 w I. p. 1 w II. p.
Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych	" " 2
Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny	" " 3 w I. p. 5 w II. p.
Prawo handlowe i przemysłowe	" " 2
Towaroznawstwo	" " 2
Geografia handlowa i statystyka	" " 3
Język niemiecki i korespondencya	" " 2
	22

b) Przedmioty nadobowiązkowe:

Stenografia	tyg. godz. 2
Kaligrafia	" " 1
Pisanie na maszynach	" " 2 w II półr.

c) Nadobowiązkowo wyłącznie dla absolwentek szkół średnich (gimnazyów i szkół realnych):

Gospodarstwo społeczne (ekonomia)	tyg. godz. 2
Arytmetyka polityczna	" " 2

2. Materiał naukowy.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Rachunki kupieckie. (5 godz. tyg.).

Powtórzenie elementarnych działań arytmetycznych. Rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu, odsetek i dyskontu. Rachunek

nek dewiz, walorów i monet według zwyczajów wiedeńskich. Zamknięcie rachunku bieżącego z jednostajną stopą procentową. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów najważniejszych giełd zagranicznych. Ćwiczenia w obliczaniu weksli wyrównawczych według zwyczajów austriackich i zagranicznych. Dokładne przerobienie pojedynczej i złożonej kalkulacji towarowej. Przebieństwo (arbitrage) dewiz i walorów. Rachunkowe objaśnienie sprawunków giełdowych.

2. Nauka o handlu i wekslach. (w I. półr. 3 godziny, w II. 1 godzina tygodniowo).

a) Wstęp : pojęcie, powstanie i rodzaje handlu. Przedmioty handlu i ich miary. Cena i pieniądz. Najważniejsze systemy monet, miar i wag. Handel towarowy i jego zwyczaje.

b) O sposobach zapłaty. Teoretyczne objaśnienie i praktyczne wypracowanie weksli wszelkiego rodzaju. Składniki weksla, indos, akcept, zapłata, duplikat i odpis (kopia), weksle umiejscowione. Protest z powodu nieprzyjęcia i niezapłaty, regres wekslowy, adres pomocniczy i wyłączenie. Amortyzacja weksla. Zaniedbanie i przedawnienie wekslowe. Weksle zagraniczne. Zdolność wekslowa. Stempel wekslowy. Objasnienie przekazów i czeków. Dział czekowy Pocztovej Kasy Oszczędności. Inne urządzenia dla ułatwienia wypłat.

c) Przedsiębiorstwa handlowe, firmy i pracownicy handlowi. Przegląd związków do prowadzenia przedsiębiorstw handlowych.

d) Pomocnicze zawody handlowe w zarysie.

e) Komunikacja. Poczta, telegraf i telefon na usługach handlu. Przewoźnictwo. Nauka o taryfach kolejowych i dokumentach żeglugi morskiej. Najważniejsze wiadomości o ubezpieczeniu przewozowym, o spedycji, cłach i manipulacji cłowej.

f) Handel pieniędzy, weksli i walorów. Banki i kasy oszczędności tudzież ich czynności.

g) Pomocnicze urządzenia handlowe. Giełdy, targi, wystawy, składownie, ceduła składowa systemu austriackiego, wywiady kupieckie; izby handlowo-przemysłowe, gremia handlowe, konsulatory, traktaty handlowe.

h) Sprawunki giełdowe i ich wykonanie.

i) Międzynarodowy handel towarowy. Miary jakościowe, zwyczaje handlowe i oznaczenie cen najważniejszych towarów handlu międzynarodowego. Obliczanie cen porównawczych na podstawie notowań najwybitniejszych miejscowości handlowych.

3. Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych. (2 godz. tygodniowo).

a) Ćwiczenia w sporządzaniu dokumentów : Objasnianie i wypracowywanie not, faktur, rachunków zakupna, sprzedaży i ko-

szków, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia i kwitów, listów przewozowych i deklaracji cłowych, weksli, przekazów i czeków. Wypełnianie druków pocztowych i pocztowej kasy oszczędności.

b) Korespondencya: Wstępne wiadomości o korespondencyi, forma listów, postępowanie z listami przychodzącymi i odchodzącymi. Listy w sprawie wypłat i przesyłek gotówkowych. Korespondencya wekslowa. Listy w handlu towarowym na własny rachunek. Listy w sprawie zakupna i sprzedaży monet, dewiz i walorów. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy w handlu komisowym i spedycji. Korespondencya wywiadowcza, listy upominające, listy kredytowe. Okólniki; oferty służbowe, łatwiejsze podania do władz.

4. Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny. (w I. p. 3 godz., w II. 5 godz. tygod.).

a) Wstęp i księgowość pojedyncza. Zadanie księgowości, przepisy ustawy handlowej o księgach kupieckich. Objaśnienie najważniejszych wyrażeń technicznych z dziedziny księgowości Zasady księgowości pojedynczej. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi dłużników i wierzycieli, inwentarza. Księgi pomocnicze w handlu towarowym. Przerobienie jednomiesięcznego tematu niewielkich rozmiarów i zamknięcie wszystkich ksiąg głównych i pomocniczych. Księgowość w handlu sklepowym i przerobienie praktycznego przykładu.

b) Księgowość podwójna. Istota i zasady księgowości podwójnej. Objaśnienie najważniejszych kont. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi głównej, inwentarza i bilansu; saldakonti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych z handlu towarowego i objaśnienie ksiąg ilościowych z działu bankowego. Objaśnienie i przeprowadzenie zamknięcia według metody podwójnej. Przerobienie dwóch krótkich tematów, jednego z działu towarowego, drugiego z działu bankowego i zamknięcie wszystkich ksiąg zasadniczych i pomocniczych.

Przerobienie krótkiego tematu przedsiębiorstwa fabrycznego według metody amerykańskiej. Krótkie omówienie zaszłości komisowych z działu towarowego i bankowego (conto mio), tudzież przedsięwzięcia na wspólny rachunek (conto a meta). Najważniejsze wiadomości o bilansach spółek handlowych.

c) Kantor praktyczny. Nauka ma umożliwić słuchaczkom nabranie poglądu na wzajemny związek poszczególnych czynności w przedsiębiorstwie przez przerobienie tematu dającego sposobność do sporządzania dokumentów, listów, zapisek księgowych, obliczeń i objaśnień z dziedziny techniki handlowej. W stosownych chwilach należy omówić zasady organizacji przedsiębiorstw handlowych, urządzenia kontrolne i manipulacyjne.

5. Prawo handlowe i przemysłowe. (2 godziny tygodniowo).

Wstępne uwagi o powstaniu, znaczeniu i formie ustaw i rozporządzeń. Przegląd austriackich władz administracyjnych i sądowych.

a) Kodeks handlowy. Pojęcie kupca według prawa handlowego; prawa i obowiązki kupców. Ustawowe przepisy o rejestrze handlowym, o firmach, prokurentach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych. Względne i bezwzględne sprawunki (czynności) handlowe (z pominięciem sprawunków giełdowych). Oferta między obecnymi i nieobecnymi. Odwołanie. Istota umowy. Kupno i sprzedaż. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kupna. Prawa i obowiązki sprzedawcy i nabywcy. Odsetki kupieckie. Papiery kupieckie na zlecenie i na dzierżyciela (bezzimienne). Kupieckie prawo zastawu i prawo zatrzymania. Ustawowe przepisy o komisie, spedycy i przewoźnictwie. — Najważniejsze przepisy ustawowe o spółkach handlowych. Spółka jawna (założenie, stosunki prawne między spółnikami, ich stosunek do innych osób rozwiązanie, wystąpienie, likwidacja). Spółka komandytowa. Spółka komandytowo-akcyjna. Spółka akcyjna. Spółka cicha i spółka przygodna. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejsze wiadomości o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych.

b) Zasadnicze przepisy konkursowe.

c) Najważniejsze ustawy i rozporządzenia przemysłowe. Pojęcie i podział zatrudnień zarobkowych. Wykonywanie uprawnień przemysłowych. Ochrona znaków, wzorów i patentów. Najważniejsze wiadomości o pracownikach przemysłowych (wynagrodzenie, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe). Przekroczenia przemysłowe. Inspektorowie przemysłowi.

6. Towaroznawstwo. (2 godziny tygodniowo).

Krótkie a przejrzyste omówienie tych gałęzi przemysłu, które mają dla monarchii austriacko-węgierskiej ważniejsze znaczenie, w szczególności: przemysł metalowy (żelazo, stal, miedź, ołów, cynk, rtęć), fabrykacja szkła i wyrobów glinianych; przemysł naftowy i przeróbka tłuszczów; młynarstwo; piwowarstwo; fabrykacja cukru i spirytusu; przemysł tekstylny i papierniczy; przeróbka skóry.

Dla objaśnienia wykładów służą zbiory towaroznawcze, skiotikon i wycieczki do zakładów przemysłowych.

7. Geografia handlowa i statystyczna. (3 godz. tygodniowo).

Na wstępie powtórzenie zasad z geografii ogólnej, matematycznej i fizycznej, mających znaczenie dla produkcji, przemysłu handlu i komunikacji. Dokładne traktowanie monarchii austriacko-

węgierskiej oraz omówienie reszty państw europejskich z koloniami i terytoriami pod protektoratem pod względem geografii politycznej, oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu, wywozu i przywozu; najważniejsze miasta handlowe, portowe, linie kolejowe i okrętowe tych państw. Samodzielne państwa pozaeuropejskie traktowane poglądowo. Środki i urządzenia komunikacyjne między kontynentami (zwłaszcza linie okrętowe i kablone). Przegląd światowej produkcji na podstawie statystyki najważniejszych artykułów.

8. Język niemiecki. (2 godziny tygodniowo).

Na podstawie dostatecznej znajomości gramatycznych zasad języka i odpowiedniego zasobu słów powtórzenie kursoryczne nauki o formach i składni za pomocą ustnych lub piśmiennych ćwiczeń. Gramatyczna analiza i literackie objaśnienie odpowiednio dobranych ustępów z uwzględnieniem stylistyki; lektura artykułów treści ekonomicznej, wzorowych pod względem językowym i rzeczowym, znajdujących się w dziennikach. Ciągłe ćwiczenia w ustnym używaniu języka obcego na podstawie obrazów poglądowych i przystępnych tekstów. Wprowadzenie w korespondencję niemiecką z podaniem odpowiedniego zasobu zwrotów używanych w języku handlowym. Szczególnie należy uwzględnić listy z zakresu handlu towarowego i łatwiejsze listy z działu bankowego na podstawie zaszłości, z których wynika korespondencja.

Nauczyciel używa ze słuchaczkami w rozmowie podczas objaśniania materiału wyłącznie języka niemieckiego.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

9. Stenografia. (2 godziny tygodniowo).

Tworzenie i skrócenia słów. Zasady skracania zdań. Ciągłe ćwiczenia w celu nabycia wprawy w pisanii 110—125 zgłoszek na minutę bez trudności i tak czytelnie, by każdy umiejący stenografować, mógł stenogram przeczytać.

10. Kaligrafia. (1 godzina tygodniowo).

Wprawa w piśmie łacińskim i niemieckim. Pismo rondowe. Ćwiczenia w szybkim pisanii kupieckim.

11. Pisanie na maszynach. (2 godziny tygodn. w II półroczu).

Ćwiczenia w pisanii na maszynach różnych systemów. Objasnianie konstrukcji maszyn. Naukę pobierają słuchaczki partyjami.

c) Przedmioty nadobowiązkowe wyłącznie dla absolwentek gimnazjów i szkół realnych.

12. Gospodarstwo społeczne (2 godz. tygodn.).

1. Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stopnie rozwoju gospodarstwa społecznego.

2) Gospodarstwo społeczne. Podstawy nowoczesnego gospodarstwa społecznego (ludność, państwo, ustroj prawny). Przebieg procesu gospodarczego w dzisiejszym ustroju społecznym (produkcyja i jej czynniki, zarobkowanie, konsumpcya; pieniądz i kredyt; dochód i jego rodzaje). Typowe zjawiska nowoczesnego życia gospodarczego (przedsiębiorstwa wielkie i drobne). Wolna konkurencya i jej granice. Zmiany wartości i cen; gospodarcze znaczenie banków, przesilenia gospodarcze. Usiłowania dążące do zmiany obecnego ustroju gospodarczego (przegląd współczesnych stronnictw gospodarczych).

Polityka gospodarcza. Zarys polityki agrarnej, przemysłowej handlowej i komunikacyjnej (historyczny rozwój, ustroj i sposoby popierania rolnictwa, przemysłu, handlu i komunikacji). Zarys polityki społecznej ze szczególnem uwzględnieniem nowszego ustawodawstwa austriackiego. Pogląd na ubezpieczenie i jego gospodarcze znaczenie.

Nauka skarbowości. Zarys nauki skarbowości (rodzaje dochodów państwowych i ich użycie, budżet, długi państwowe) i austriackiego ustawodawstwa skarbowego (organy zarządu skarbowego); poglądowe przedstawienie podatków bezpośrednich i pośrednich a zwłaszcza podatku zarobkowego.

13. Arytmetyka polityczna. (2 godziny tygodniowo).

Rachunek procentu składanego i rachunek rent. Obliczanie rat amortyzacyjnych w pożyczkach hipotecznych. Pożyczki z prawem pierwszeństwa. Konstrukcyja planów amortyzacyjnych dla tego rodzaju pożyczek. Objaśnianie konwersyi pożyczek.

Elementy rachunku prawdopodobieństwa. Tablice śmiertelności. Obliczanie premii dla ubezpieczeń, zależnych od życia jednej i kilku osób (ubezpieczenia na dożycie, ubezpieczenia rent i ubezpieczenia na wypadek śmierci). Obliczanie rezerwy premiowej i omówienie zamknięcia rachunków w zakładach ubezpieczeń i zakładach emerytalnych (rachunek zysków i strat i rachunek bilansu).

Matematyczne zasady ubezpieczeń robotniczych.

D) Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

1. Regulamin.

§ 1.

Zadaniem dwuklasowej szkoły handlowej dla chłopców, połączonej z Akademią handlową w Krakowie, jest udzielić młodzieńcom, którzy zamierzają poświęcić się stanowi kupieckiemu lub pokrewnym zawodom, oprócz pewnego zasobu wiedzy ogólnej, wykształcenia zawodowego i przyczynić się do podniesienia zarobkowości osób stanu kupieckiego.

Dla tych zawodów handlowych, dla których według § 38 ustawy przemysłowej przepisane jest wykazanie się świadectwem uzdolnienia, zastępuje całkowite ukończenie z dobrym postępem tej 2-klasowej szkoły handlowej cały czas praktyki w myśl rozp. c. k. Ministra Handlu w porozumieniu z c. k. Ministrem Wyznań i Oświaty z 13/8 1907. Dz. p.p. Nr. 198.

§ 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§ 3.

Dwuklasowa szkoła handlowa składa się z kursu przygotowawczego i 2 kursów rocznych, na które materiały nauki rozdzielony jest według planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 17. maja 1910 l. 17255. Nauka odbywa się codziennie z wyjątkiem świąt i niedziel rano od 8 do 1. Rok szkolny trwa od 4. września do 30. czerwca.

§ 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa męska połączona jest z Akademią Handlową i Kuratorya tejże szkoły sprawuje równocześnie obowiązki Kuratoryi dwuklasowej szkoły handlowej w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej w Krakowie.

§ 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej w Krakowie ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich.

§ 6.

W celu poparcia nauki założy się dla dwuklasowej szkoły handlowej osobne zbiory naukowe, na razie korzystać będzie szkoła ze zbiorów Akademii handlowej w Krakowie.

§ 7.

Na kurs przygotowawczy przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13. rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie muszą wykazać się odpowiednią znajomością języka polskiego i niemieckiego, tudzież czterech zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę przygotowawczą, tudzież uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się wpisują ukończą lat 14 i wykażą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III. wydziałową, gimnazjalną lub realną. W wyjątkowych tylko wypadkach i o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studiów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ścisły egzamin wstępny w zakresie nauk, udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę I. dwuklasowej szkoły handlowej.

Liczba uczniów w jednej klasie nie może przekraczać 40.

§ 8.

Każdy uczeń wpisujący się po raz pierwszy ma złożyć wpisowe w kwocie 10 K. Każdy uczeń bez wyjątku składa corocznie 2 K. jako datek na zbiory naukowe. Czesne wynosi w klasie przygotowawczej, I. i II. po 40 K. rocznie i ma być wniesione w 2 ratach z góry (po połowie między dniem wpisu a 15/10 i między 1/2 a 15/3). Uczniowie klasy przygotowawczej nie mogą być od opłaty szkolnej uwolnionymi. Nie uwalnia się również od czesnego za I. półrocze klasy I. nikogo z uczniów przyjętych wprost do klasy I.. natomiast uczniowie, którzy przeszli z klasy przygotowawczej

do klasy I. mogą w wyjątkowych wypadkach uzyskać uwolnienie. Od II. półrocza w klasie I, mogą uczniowie być uwalniani wedle zasad,* przyjętych w szkołach średnich.

Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 9.

Uczniów dwuklasowej szkoły handlowej obowiązują przepisy wydane przez c. k. Radę szkolną krajową dla uczniów szkół średnich, względnie dla uczniów Akademii Handlowej, oraz regulamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 10.

* Plan nauk obejmuje następujące przedmioty :

	Kl. Przyg.	Kl. I.	Kl. II.
1. Religia tyg. godz.	2	—	—
2. Język polski „ „	5	4	3
3. Język niemiecki „ „	4	6	6
4. Rachunki kupiec. „ „	5	5 w I. p. 3 w II. p.	4
5. Geometrya . . „ „	2	—	—
6. Nauka o handlu i wekslach . . „ „	—	4 w I. p. 2 w II. p.	3
7. Korespondencya handlowa i prace kantorowe . „ „	—	2 w I. p. 4 w II. p.	3 w Ip.
8. Buchalterya . „ „	—	2 w I. p. 4 w II. p.	4 w Ip.
9. Kantor praktyczny „ „	—	—	7 w Ip.
10. Geografia handl. „ „	3	3	3
11. Historia naturalna „ „	4	—	—
12. Fizyka i chemia „ „	4	—	—
13. Towaroznawstwo „ „	—	3	3
14. Nauka o ustroju politycznym . „ „	—	—	1
15. Stenografia . „ „	—	2	2
16. Kaligrafia . . „ „	2	2	1
Nadobowiązkowo :			
17. Pisanie na masz. „ „	—	—	2
18. Gimnastyka . „ „	—	2	2
19. Śpiew . . . „ „	—	1	1
Razem tyg. godz.	31	36	38

2. Plan nauk Dwuklasowej szkoły handlowej męskiej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Religia.

Klasa przygotowawcza (2 godz. tyg.).

Nauki tego przedmiotu udziela się w sposób przewidziany ustawą dla szkół ludowych wedle postanowień władzy kościelnej.

2. Język polski.

Cel nauki. Łatwe porozumiewanie się z innymi w języku wykładowym; łatwość poprawnego wyrażania się w mowie i piśmie; biegłość w wyraźnym czytaniu i opowiadaniu rzeczy czytanych. Znajomość najważniejszych dzieł literatury ze szczególnem uwzględnieniem arcydzieł najwybitniejszych autorów nowszej doby.

Klasa przygotowawcza (5 godz. tyg.).

Biegle i poprawne czytanie, objaśnianie słowne i rzeczowe. Ustne opowiadanie, wolne od gwarowych naleciałości; ćwiczenia w pisowni ze szczególnem uwzględnieniem jednako lub podobnie brzmiących wyrazów. Zdanie pojedyncze rozwinięte, rozróżnianie zdania pojedynczego od złożonego; wszystkie części mowy. Pisemne streszczanie słyszanych opowiadań i krótkich opisów. Układanie łatwych listów prywatnych na podstawie dyspozycji. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 4 zadania szkolne i 4 domowe. Dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa I. (4 godz. tyg.).

Powtórzenie odmian; rozbiór części składowych zdania pojedynczego; zasady pisowni i nauki o znakach pisarskich; najczęściej używane słowa obcego pochodzenia, zwłaszcza z zakresu handlu; złożone i ściągnięte zdanie; rozbiór zdań. Lektura prozaicznych i poetycznych ustępów; poprawne czytanie i opowiadanie czytanego. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (3 godz. tyg.).

Powtórzenie nauki o formach i zdaniu; ustne i pisemne opowiadanie czytanych ustępów własnymi słowami. Tok myśli

i dyspozycja wzorowych ustępów prozaicznych. Ortograficzne ćwiczenia w dalszym ciągu. Krótkie wiadomości o najważniejszych dziełach literackich z podaniem odnośnych szczegółów biograficznych, przyczem należy przedewszystkiem uwzględnić arcydzieła wybitnych poetów nowszej doby. Najważniejsze wiadomości o rodzajach poetycznych form i nauki o wierszowaniu, wysnute z lektury. Samodzielne opowiadanie czytanych ustępów poetycznych; ćwiczenia w wolnych wykładach. Wypracowania piśmienne postępują od zwyczajnej reprodukcji poczynając aż do łatwego samodzielnego wypracowania na temat z zakresu praktyki życiowej uczniów.

Co półrocze 3 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

3. Język niemiecki.

Cel nauki. Dostateczna znajomość nauki o formach i zdaniu; zrozumienie łatwiejszych tekstów; pewna wprawa w ustnem wyrażaniu się; zdolność wypracowania zwykłych listów z zakresu interesu towarowego.

Podstawą nauki gramatyki i konwersacji jest lektura.

Klasa przygotowawcza (tyg. godz. 4).

Deklinacja i konjugacja. Płynne i poprawne czytanie. Ogólne wiadomości z gramatyki niemieckiej, szczególnie z zakresu deklinacji i konjugacji. Nacisk należy położyć na płynne i poprawne czytanie, Opowiadanie czytanych ustępów na podstawie stosownie stawianych pytań. Konwersacja niemiecka. Ćwiczenia ortograficzne. Uczenie się na pamięć.

Co dwa tygodnie zadanie szkolne. W I. półroczu dyktaty.

Klasa I. (6 godz. tyg.).

Deklinacja, konjugacja i najważniejsze zasady nauki o zdaniu. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia odpowiedniego zasobu słów. Odpowiedzi na łatwe pytania nauczyciela, nawiązane do lektury i środków poglądowych. Przy zwykłych pytaniach skierowanych do uczniów używa nauczyciel języka niemieckiego (z wyjątkiem pouczeń gramatycznych).

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (6 godz. tyg.).

Powtórzenie i rozszerzenie nauki o formach, zwłaszcza słów nieregularnych. Uzupełnienie zasad składni. Ciągłe ustne i pisemne

A. H. 5*

ćwiczenia. Lektura, tłumaczenia i objaśnianie dłuższych ustępów, których treść da podstawę do nawiązania rozmówek. Przy sposobności krótkie tłumaczenia z języka polskiego na język niemiecki. Uzupełnienie zasobu słów przez korzystanie z obrazów ściennych z uwzględnieniem charakterystycznych cech języka handlowego. Stawianie pytań przez uczniów i próby w jednolitem samodzielnie opisywaniu i opowiadaniu w języku niemieckim.

Wprowadzenie w korespondencję handlową za pośrednictwem stosownego zasobu frazesów, potrzebnych do pisania łatwiejszych listów w sprawach towarowych i połączonych z handlem towarowym listów obrotu handlowego. Przy nauce korespondencji należy trzymać się porządku listów, zachowanego przy nauce korespondencji w języku polskim. W miejsce tłumaczeń należy przystąpić jak najrychlej do samodzielnego sporządzania listów w języku niemieckim na podstawie osobnych tematów.

Objaśniania i omawiania należy w kl. II. prowadzić w języku niemieckim.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe. Ćwiczenia w korespondencji i dyktaty wedle uznania nauczyciela.

4. Rachunki kupieckie.

Cel nauki; 1) Biegłość w wykonywaniu wszelkich obliczeń potrzebnych kupcowi w handlu towarowym z uwzględnieniem sposobów stosowanych w praktyce; 2) znajomość elementarnych obliczeń bankowych według zwyczajów austriackich. Wprawa w rachowaniu pamięciowym.

Klasa przygotowawcza (5 godz. tyg.).

Objaśnianie dziesiętkowego układu liczbowego. Cztery działania rachunkowe bezimiennymi liczbami całymi i dziesiętnymi; osobne ćwiczenia w działaniu poziomem. Ułamki zwyczajne. Rachowanie bezimiennymi uławkami zwyczajnymi (z jednocyfrowymi a co najwyżej dwucyfrowymi licznikami i mianownikami). Jednostki pieniężne Monarchii austriacko-węgierskiej, Państwa niemieckiego, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Państwa rosyjskiego. Miary i wagi metryczne, angielskie i rosyjskie. Rozkładanie i zwijanie. Cztery działania rachunkowe liczbami imiennymi (mianowanymi). Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowym przy każdej sposobności.

W każdym półroczu 4 zadania szkolne. 2 razy w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 5 godz., w drugim 3 godz. tygodniowo).

Głównym powtórzeniem działań bezimiennymi ułamkami dziesiętnymi i zwyczajnymi (z licznikami i mianownikami co najwyżej dwucyfrowymi). Ćwiczenia w szybkim działaniu poziomym. Kupieckie skrócenia rachunkowe, o ile rzeczywiście ułatwiają rachowanie, w szczególności skrócone mnożenie i dzielenie. Najważniejsze (europejskie i amerykańskie) układy monet, miar i wag ze szczególnym uwzględnieniem waluty koronowej i układu metrycznego, Rozkładanie i zbijanie. Działanie liczbami imiennymi (mianowanymi) wraz z t. zw. praktyką włoską. Rachunek stosunku i wnioskowanie. Rachunek spółki i średniego podziału; rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu od 100, w 100 i na 100 i jego zastosowanie przy procentowych dodatkach i potrąceniach praktyki kupieckiej. Obliczanie odsetek od 100, w 100 i na 100 i rachowanie liczbami procentowymi. Najważniejsze obliczenia towarowe; pojedyncza kalkulacja zakupna. Ciągłe ćwiczenia w pamięciowym rachowaniu liczbami imiennymi i bezimiennymi.

W pierwszym półroczu 4, w drugim 3 zadania szkolne; w pierwszym półroczu 2 razy, w drugim raz na tydzień krótkie zadanie domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

Klasa II. (4 godz. tygodniowo).

Powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Główne zasady rachunku średniego terminu. Najważniejsze zadania z rachunku procentu składanego bez użycia formułek algebraicznych. Rachunek dyskontu według austriackich zwyczajów bankowych. Zasady rachunku monet, a zwłaszcza obliczanie ich wartości kursowej według zwyczajów austriackich. Obliczenia przy zapłacie cel. Obliczanie wartości zagranicznych biletów bankowych. Główne zasady rachunku dewiz według austriackich zwyczajów (z pominięciem londyńskich weksli ze ścisłym terminem). Krótkie omówienie zagranicznych kursów, posiadających szczególne znaczenie dla austriackiego handlu towarowego. Zasady rachunku walorów według zwyczajów austriackich. Łatwe przykłady weksli wyrównawczych celem powtórzenia.

Zamknięcie rachunku bieżącego z jednolitą (pojedynczą i podwójną) stopą procentową. Dokładne przerobienie kalkulacji towarowej wraz z kalkulacją przywozów zamorskich. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszty administracyjne w przedsiębiorstwach handlowych. Obliczanie wartości i cen porównawczych najważniejszych przedmiotów handlu międzynarodowego (zboża, maki, spirytusu, cukru, nafty, bawełny, kawy).

Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowem przy każdej stosownej okoliczności.

W każdym półroczu po 4 zadania szkolne; dwa razy w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możności poprawić w szkole.

5. Geometrya.

Cel nauki: Oparta na doświadczeniu znajomość najważniejszych geometrycznych brył z uwzględnieniem potrzeb handlu i przemysłu. Łatwość przy obliczaniu powierzchni i objętości brył. (Dowodów twierdzeń nie należy podawać w algebraicznej formie).

Klasa przygotowawcza. (2 godziny tygodniowo).

Zasady geometryi. Poglądowe objaśnianie najprostszych brył. Opis najważniejszych figur płaskich i ich charakterystycznych własności na drodze doświadczalnej. Przystawanie trójkątów i ważne opierające się na niem twierdzenia. Czworobok. Koło. Obliczanie powierzchni. Zasady stereometrii. Powierzchnia i objętość grania-stosłupa, ostrosłupa, walca, stożka i kuli. Przykłady obliczania ciężarów ciał, przychodzących w handlu z pomocą objętości i ciężaru właściwego.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne, częstsze ćwiczenia domowe według uznania profesora.

6. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Poglądowa znajomość stosunków i urządzeń, mających praktyczne znaczenie dla handlu. Zrozumienie praktycznej strony weksla z pominięciem szczegółów czysto prawniczych. Zadaniem nauki o handlu i wekslach w klasie I. jest przedewszystkiem objaśnienie pojęć i zjawisk, których znajomość jest potrzebna przy nauce innych przedmiotów handlowych, w klasie II. natomiast uzupełnienie nauki handlowej przez samodzielne zapoznanie uczniów ze stosunkami i urządzeniami, które jeszcze nie były nigdzie przedmiotem objaśnień.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 4 godziny, w drugim 2 godziny w tygodniu.

Wstęp. Pojęcie, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu. Handel towarowy, jego zwyczaje i dokumenty. Miary i wagi, cena, pieniądz, waluta, moneta, pieniądz papierowy. Przegląd kupieckich sposobów zapłaty.

Początki nauki o wekslu o ile są niezbędne do nauczania innych przedmiotów, a mianowicie pojęcie i główne rodzaje weksla,

jego znamiona, stempel wekslowy, przyjęcie, indosowanie i zapłata weksła. Objasnienia należy zawsze łączyć z wypracowaniem przykładów wekslowych. Krótka charakterystyka przekazu i czeku bankowego. Poczta Kasa Oszczędności, dział oszczędnościowy i czekowy i organizacja tego ostatniego. Przedsiębiorcy handlowi: kupiec, firma i rejestr handlowy, pracownicy handlowi. Najważniejsze wiadomości o spółkach handlowych i innych związkach dla celów handlowych. Pomocnicze zawody handlowe: działalność komisanta, agenta, spedytora i przewoźnika. Pomocnicze urządzenia handlowe: koleje, żegluga, poczta, telegraf, telefon. Targi, składownie publiczne, wywiadowstwo kupieckie. Ubezpieczenie w służbie handlu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Powtórzenie kupieckich sposobów zapłaty, organizacji czekowej w Pocztovej Kasie Oszczędności i najważniejszych materiach z nauki o pomocniczych zawodach i urządzeniach handlowych. Wiadomości cłowe: najważniejsze wiadomości o austriackiej taryfie cłowej i dokumentach cłowych. Handel pieniężny i kredytowy: krótki zarys nauki o handlu pieniądzu, weksli i walorów, nauka o bankach i kasach oszczędności tudzież ich czynnościach, wreszcie o giełdach i sprawunkach giełdowych. Z prawa handlowego i konkursowego: ogólne przepisy ustawowe o zawieraniu i wypełnianiu sprawunków handlowych i sposobów ich zabezpieczenia na podstawie IV. księgi ustawy handlowej. Sądownictwo handlowe. Najważniejsze wiadomości z prawa konkursowego. Z prawa wekslowego: Zdolność wekslowa; powtórzenie i uzupełnienie wiadomości o składnikach wekslowych, o indosie, przyjęciu i zapłacie weksła; protest i regres wekslowy, adres pomocniczy i wyreczenie wekslowe. Umieszczenie; powielanie weksła. Weksle własne i przekazowe. Podrabianie i fałszowanie weksli. Zaginięcie weksła. Skarga wekslowa. Odrębne przepisy węgierskiej ustawy wekslowej. Powtórzenie i rozszerzenie wiadomości o przekazach i czekach. (Przepisy ustawodawstwa przemysłowego, dotyczące handlu, zawarte są w nauce o ustroju politycznym).

7. Korespondencja i nauka o dokumentach kupieckich.

Cel nauki: biegłość w sporządzaniu listów i dokumentów handlu towarowego bez błędów językowych, formalnych i rzeczowych.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 2 godz., w drugim 4 godz. tyg.).

Nauka o dokumentach kupieckich (celem zapoznania uczniów z formą, zwyczajami kupieckimi i wyrażeniami technicznymi, których należy przestrzegać przy sporządzaniu dokumentów kupieckich), wystawianie not, faktur, rachunków zakupna i sprzedaży, kosztów, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia, kwitów, listów przewozowych, deklaracji cłowych, telegramów; formalna strona weksla, przekazu i czeku, dokumentów pocztowych i dokumentów działu czekowego Pocztovej Kasy Oszczędności.

Korespondencya (z przygodnem wypracowywaniem przynależnych dokumentów). Wstęp o znaczeniu i sposobie sporządzania listów w handlu. Forma listów kupieckich, kopert listowych i pocztówek. Ogólne postępowanie z listami przychodzącymi i odchodzącymi. Listy w sprawie przesyłek i wypłat gotówkowych. Zwyczajna korespondencya w handlu towarowym, a mianowicie zamówienie towarów i wykonanie polecenia z uwzględnieniem różnych sposobów wyrównania faktury, nadto potwierdzenie odbioru towarów. Odwołanie i wytykanie wad. Łatwe przykłady z korespondencyi wekslowej, a mianowicie zawiadomienie o wystawieniu traty, przekazywanie weksli na rachunek bieżący z walutą płatności, listy o załatwienie przyjęcia wekslowego i listy inkasowe. Krótkie przerobienie korespondencyi wywiadowczej. Listy upominające.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe, w drugim 4 szkolne i 3 domowe. Zadania domowe obejmują wypracowanie listów i dokumentów kantorowych, których koncept uczeń powinien sam sporządzić. Wszystkie wypracowania należy wykonywać odrazu na czysto (w razie potrzeby przy pomocy notatek stenograficznych), a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo w pierwszym półroczu).

Powtórzenie zwyczajnych listów towarowych. Wyrównanie faktury przez Pocztową Kasę Oszczędności. Oferta sprzedawcy, zapytanie nabywcy, komis zakupna i sprzedaży towarów. Najważniejsze listy i dokumenty spedycyjne. Normalne przykłady korespondencyi przy sprowadzaniu towarów z krajów zamorskich. Dalszy ciąg korespondencyi wekslowej, a mianowicie przekazywanie weksli do dyskontowania, listy w sprawie umiejscowienia i regresu wekslowego. Najprostsze listy z obrotu bankowego, a mianowicie komisowe zakupno i sprzedaż walut, dewiz i walorów; przekazywanie rachunków. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy polecające i kredytowe. Okólniki. Skrypty dłużne. Pełnomocnictwa. Podania o zapisywanie do rejestru handlowego. Prośby o nadanie posad. Świadczenia służbowe.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półrocza należy (w godzinach kantoru praktycznego) przeprowadzić ogólne powtórzenie materiału korespondencji i dokumentyki tudzież księgowości i przy tej sposobności dokonać ostatecznej klasyfikacji słabszych uczniów.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe.

8. Księgowość (buchalterya).

Cel nauki: Poznanie teorii i nabycie wprawy w praktycznym zastosowaniu księgowości kupieckiej w handlu towarowym.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 2 godziny, w drugim 4 godz. tygodniowo).

Wstęp: Pojęcie, zadanie i metoda księgowości kupieckiej w ogólności. Ustawowe przepisy o księgowości kupieckiej i obowiązek stemplowania ksiąg handlowych. Objasnienie najważniejszych ogólnych pojęć i technicznych wyrażen księgowości kupieckiej.

Księgowość pojedyncza: Zasady księgowości pojedynczej i zasadnicze księgi tej metody (księga kasowa, dziennik, księga główna, inwentarz). Straca kasowa i straca odbiorców. Pomocnicze księgi metody pojedynczej. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu różnych zaszłości w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych. Przeprowadzenie jednomiesięcznego tematu (średnich rozmiarów) w przedsiębiorstwie pojedynczym działu towarowego przez wszystkie księgi główne i pomocnicze. Zapiski księgowe przedsiębiorstwa sklepowego i przerobienie osobnego przykładu dla ich objaśnienia.

Księgowość podwójna: Zasady księgowości podwójnej i zasadnicze księgi tej metody, (księga główna, kasowa, dziennik, inwentarz). Wypracowanie praktycznych przykładów zaciągania do tych ksiąg.

W pierwszym półroczu 2, w drugim 4 zadania szkolne; zadania domowe według uznania nauczyciela. Wypracowania szkolne należy wykonać odrazu na czysto, a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (W pierwszym półroczu 4 godz. tyg.).

Dalszy ciąg księgowości podwójnej. Powtórzenie i rozszerzenie nauki o kontach księgowości podwójnej i reguł o zaciąganiu do ksiąg tej metody. Zbiornik. Teorya otwarcia i zamknięcia ksiąg według metody podwójnej. Objasnienia pojęcia bilansu. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu, zamykaniu i otwieraniu na prostych i krótkich przykładach z handlu

towarowego, z przedsiębiorstw przemysłowych i bankowych. Objaśnianie i wypracowanie amerykańskiej księgi głównej. Najważniejsze zasady księgowości fabrycznej. Odrębne zasady zamknięcia w spółkach jawnych.

W ostatnich czterech tygodniach drugiego półrocza (w godzinach kantoru praktycznego) należy urządzić ogólne powtórzenie i egzamin z materiału księgowości (wraz z korespondencją i dokumentacją) i przeprowadzić przy tej sposobności klasyfikację słabszych uczniów z tego przedmiotu.

W pierwszym półroczu 4 zadania szkolne; zadania domowe wedle uznania nauczyciela, przyczem należy o ile możności unikać mechanicznego przepisywania.

9. Kantor praktyczny.

Cel nauki: Zrozumienie wzajemnego związku między pojedynczymi czynnościami przedsiębiorstwa i powtórzenie najważniejszych materii ze wszystkich przedmiotów handlowych. O ile możności należy zapoznać uczniów z urządzeniami kantorowemi dla czynności manipulacyjnych.

Tok czynności kantorowych należy urządzić tak, aby wszyscy uczniowie byli ciągle zatrudnieni.

Klasa II. (w II pół . 7 godz. tygodn.).

Zupełne wypracowanie jednego lub kilku tematów z handlu hurtownego i drobnego (sklepowego), polegające na wypracowaniu wszystkich dokumentów i listów i przeprowadzeniu wszystkich zapisek księgowych wynikających z każdej zaszłości. W odpowiednich miejscach należy przeprowadzić także potrzebne obliczenia i objaśnić odnośną zaszłość pod względem techniczno-handlowym i prawnym. Pomiedzy zaszłościami, które należy objaśnić, powinny znajdować się także sprawunki komisowe i spedycyjne tudzież najprostsze sprawunki bankowe.

Wypracowania kantoru praktycznego należy zakończyć w 4 tygodnie przed upływem drugiego półrocza, aby uzyskać wolne godziny dla powtórzenia.

W drugim półroczu 2 zadania szkolne trwające po 2 godziny. Domowe przygotowanie do przerobienia zaszłości najbliższej godziny szkolnej.

10. Geografia handlowa.

Cel nauki: Na ogólnych geograficznych zasadach oparta znajomość państw jako obszarów produkcji i handlu i ich stanowisko w obrocie światowym ze szczególnem uwzględnieniem monarchii austro-węgierkiej. Zrozumienie map, które są podstawą całej nauki.

Klasa przygotowawcza (tyg. godz. 3).

Najważniejsze geograficzne pojęcia potrzebne do zrozumienia globusu i map. Ogólny przegląd części ziemi wedle układu poziomego i pionowego, wedle nawodnienia, klimatu, zaludnienia, oraz politycznego podziału. Dokładniejsze traktowanie monarchii austro-węgierskiej.

Klasa I. (tyg. godz. 3).

Wyjaśnienie potrzebnych do zrozumienia map pojęć z geografii matematycznej. Zasady geografii fizycznej z uwzględnieniem tych partyi, które są szczególnie ważne dla produkcji, handlu i komunikacji. Dokładne traktowanie monarchii austro-węgierskiej, polityczny podział państwa, dokładne przerobienie oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu; środki komunikacyjne Austro-Węgier, zwłaszcza główne linie kolejowe i okrętowe. Objaśnianie specjalnej mapy ziemi rodzinnej.

Cesarstwo niemieckie (wraz z koloniami) i Szwajcarya pod względem oro- i hydrograficznym, produkcji, przemysłu, handlu i komunikacji z uwzględnieniem stosunków handlowych tych państw z Austro-Węgrami.

Klasa II. (tyg. godz. 3).

Inne kraje sąsiadujące z monarchią austro-węgierską, przyczem należy się ograniczyć do przerobienia najważniejszych ogólnych geograficznych stosunków i do charakterystycznych produktów, mających znaczenie dla handlu światowego. Reszta państw europejskich z ich koloniami, oraz samoistne państwa pozaeuropejskie, traktowane w sposób przeglądowy pod względem ogólnym i geograficzno-handlowym. Wyjaśnienia kolejowych rozkładów jazdy. Najważniejsze środki i instytucje komunikacyjne między stałymi lądami, (okręty pocztowe, kable, międzynarodowy związek pocztowy).

11. Historia naturalna.

Cel nauki: Poglądowa znajomość działów przyrody wedle zasadniczych własności płodów, ich wzajemnego stosunku i znaczenia dla człowieka. Znajomość budowy ciała ludzkiego i zasad higieny.

Klasa przygotowawcza. (4 godz. tyg.).

Mineralogia: Opis najbardziej rozpowszechnionych minerałów ze szczególnem uwzględnieniem tych, które mają zastosowanie.

wanie techniczne; własności ogólne, a mianowicie formy krystalograficzne na podstawie odpowiednich przykładów. Przegląd najważniejszych minerałów wchodzących w skład skorupy ziemskiej. Zoologia: Anatomiczna budowa ciała ludzkiego i znaczenie części jego, przedstawione we formie łatwo przystępnej (bez uwzględnienia stosunków histologicznych). W związku z tem zasady higieny i kilka reguł o pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach. Przegląd świata zwierzęcego na podstawie tych gatunków i rodzajów zwierząt, które w kraju naszym żyją, lub też mieć będą znaczenie ze względu na naukę towaroznawstwa; zarys systematyki świata zwierzęcego. Botanika: Opis kilku bardzo rozpowszechnionych roślin nasiennych, w miarę możliwości na podstawie świeżego materiału roślinnego; zwięzłe objaśnienie budowy zewnętrznej i funkcji poszczególnych organów w związku z właściwą anatomią roślin. Zarys systematyki świata roślinnego łącznie z nauką o najważniejszych roślinach bezkwiatowych, zwłaszcza o grzybach i ich znaczeniu przy wywoływaniu fermentacji i chorób.

Cała nauka historii naturalnej powinna być pogładową i w ten sposób prowadzoną, by stanowiła przygotowanie dla późniejszej nauki towaroznawstwa.

12. Fizyka.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych i najłatwiej zrozumiałych zjawisk fizycznych z ciąglem uwzględnianiem praktycznych potrzeb codziennego życia. (Nauka ma się opierać o ile możliwości na doświadczeniach).

Klasa przygotowawcza. (tyg. godz. 4).

Ogólne własności ciał, stany skupienia, ciężar, środek ciężkości, dźwignia, waga, równia pochyła, ruch i jego przeszkody. Swobodna powierzchnia cieczy, rozchodzenie się ciśnienia, prasa hydrauliczna, ciśnienie na dno, pęd do góry, ciśnienie na ściany, koła wodne, turbiny, naczynia połączone, zasada Archimedesesa, oznaczanie ciężaru gatunkowego stałych i ciekłych ciał; własności powietrza, pompa rozrzedzająca i zgęszczająca, pompa pneumatyczna, ciśnienie atmosferyczne, barometr, lewar, pompa, sikawka, manometr.

Istota ciepła, działanie ciepła w ogólności, rozszerzanie się ciał pod wpływem ciepła, termometr, motory gazowe, topnienie, parowanie, wrzenie, maszyna parowa, rozchodzenie się ciepła, wywołane przez ciepło prądy w powietrzu i we wodzie. Ogólne prawa głosu, szybkość rozchodzenia się głosu, odbicie głosu, ton, drgania, struny, piszczałki, ludzki organ głosu i słuchu, fonograf, gramofon. Powstanie i rozchodzenie się światła, cień, odbicie świa-

tła w zwierciadłach, załamywanie się światła w pryzmatach, fotografia, załamywanie się światła w soczewkach, mikroskop, lufa, latarnia magiczna, ludzkie oko, okulary, stereoskop.

Powstanie elektryczności przez tarcie, elektroskop, rozkład elektryczności na przewodnikach, maszyna elektryczna influencyjna. Powstanie elektryczności przez wpływ, elektryczność atmosferyczna, burze; magnetyczne zjawiska i prawa, umiejscowienie magnetycznej siły (bieguny), naturalne i sztuczne magnesy, magnetyzm ziemski, deklinacja, kompas; ogniwo galwaniczne, prąd elektryczny, działanie cieplne i świetlne prądu elektrycznego, żarówka, lampa łukowa, chemiczne działanie prądu elektrycznego w ogólności, elektroliza wody, magnetyczne działanie prądu elektrycznego, elektromagnetyzm, dzwonki elektryczne, telegraf, mikrofon i telefon, indukcja, działanie prądu indukcyjnego, dynamomaszyna, motor elektryczny.

13. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych surowców naturalnych z uwzględnieniem ich własności charakterystycznych, ich sposobów i miejsc otrzymywania, ich znaczenia dla handlu i zastosowania; znajomość zasadniczych pojęć z zakresu chemii w związku ze składem chemicznym i przeróbką surowca; znajomość ważniejszych wiadomości z dziedziny chemicznej i mechanicznej technologii, odnoszącej się do sporządzania półfabrykatów i towarów gotowych.

Klasa I. (3 godziny tygodniowo).

Wstęp: Podział towarów na podstawie ich pochodzenia z przyrody. Pojęcia wstępne z chemii niezbędne dla towaroznawstwa; podział towarów podług składu chemicznego. Towary nieorganiczne: (Towary ze świata mineralnego) Metale i produkty hutnicze; materiały do szlifowania i polerowania; kamienie służące do ozdoby; materiały tokarskie i budowlane; surowce przemysłu chemicznego i produkty chemiczne; szkło; towary z gliny; materiały do pisania i rysowania; mineralne materiały do oświetlania i palenia. Powtórzenie omówionych w ciągu roku pierwiastków i związków chemicznych.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Towary organiczne. (Towary ze świata roślinnego i zwierzęcego). Pożywki roślinne i zwierzęce; używki łącznie z napojami alkoholowymi; tłuszcze i oleje; olejki eteryczne, żywice, gumy, kauczuk; drzewo; organiczne materiały farbiarskie i gar-

barskie; towary ze skóry zwierzęcej; włókna i towary z nich sporządzane; organiczne materiały tokarskie; najważniejsze materiały apteczne. Zwięzłe powtórzenie omówionych związków organicznych.

W odpowiednich miejscach należy omówić najważniejsze szczegóły odnoszące się do zafałszowania pewnych towarów i najprostsze metody rozeznawania tychże; należy zwrócić uwagę na środki ostrożności, jakich przechowywanie pewnych towarów wymaga, jakoteż na możliwość psucia się pewnych towarów. Cała nauka powinna być prowadzoną przy pomocy charakterystycznych prób towarowych, toków fabrykacyi, tablic i modeli; przez wycieczki do fabryk, urządzone w związku z materiałem wykładowym, ma być daną uczniom sposobność wglądu w ruch przemysłowy.

Nauka towaroznawstwa powinna w interesie praktycznych celów nauki specjalnie zwracać uwagę na lokalny handel i przemysł.

14. Nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Poznanie najważniejszych materii z ustroju, administracyi i sądownictwa królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa.

Nauka odbywać się powinna raczej w formie opowiadania i objaśnienia niż w sposób systematyczny.

Klasa II. (1 godzina tygodniowo).

Krótki wstęp o państwie i prawie państwowem w ogólności. Monarchia austriacko-węgierska jako związek państw. Ustawodawcze czynniki państwa w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa (monarcha i rada państwa); sejmy krajowe. Ustawy i rozporządzenia. Państwowe władze administracyjne i sądowe ze szczególnem uwzględnieniem zakresu interesów kupieckich; władze krajowe; samorząd. Ogólne prawa obywateli. Polityczny stosunek Przedlitawii do Węgier. Zasadniczy pogląd na najważniejsze materje austriackiego prawa prywatnego.

Najważniejsze urządzenia na polu administracyi politycznej, sądownictwa, wojskowości, szkolnictwa, skarbowości (podatki, cła i monopole), administracyi przemysłowej i społecznego ustawodawstwa Austrii.

W związku z temi materjami należy omówić zwłaszcza główne zasady ustawy przemysłowej (podział zatrudnień zarobkowych, warunki samodzielnego zarobkowania, dowód uzdolnienia, pomocniczy personal przemysłowy, przepisy ochronne o robotnikach przemysłowych, stowarzyszenia zawodowe), zasady ochrony patentów, marek i wzorów. Zakres działania izb handlowo-przemysłowych i handlowe zadanie konsulatów.

15. Stenografia.

Cel nauki: Zdolność pisania 110—125 zgłosek na minutę; pewność w odczytywaniu własnego stenogramu.

Klasa I. (tyg. 2 godz.).

Tworzenie i skracanie słów. Osobne ćwiczenia w pisaniu technicznych wyrażen handlowych.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia pisemne wedle potrzeby.

Klasa II. (tyg. 2 godz.).

Skracanie zdań i ćwiczenia w szybkim pisaniu. Przy tych ćwiczeniach należy uwzględnić także i korespondencję handlową.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia wedle potrzeby.

Uwaga: W szkołach, w których udziela się obowiązkowo także nauki drugiego języka oprócz wykładowego, należy prze-robić z uczniami w miarę wolnego czasu także zasady stenografii w tym języku.

16. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobienie pięknego i szybkiego pisma.

Klasa przygotowawcza (2 godz. tygodn.).

Nabycie gruntownej wprawy w piśmie łacińskim i niemieckiem.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia domowe wedle uznania nauczyciela.

Klasa I. (2 godz. tyg.).

Nabycie gruntownej wprawy w piśmie łacińskim, niemieckiem i rondowem w rozmaitych wielkościach.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; domowe ćwiczenia wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Pismo kupieckie z uwzględnieniem metody szybkiego pisania. Sygnatury handlowe.

W każdym półroczu 2 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela

Nadobowiązkowo :

17. Pisanie na maszynach.

Cel nauki: Zaznajomienie się z użyciem maszyn do pisania różnych systemów.

Klasa II. (tyg. godz. 2).

Ogólne wyjaśnienie sposobu pisania na maszynach z uniwersalną klawiaturą. Trzymanie ciała przy pisanu na maszynie. Wkładanie papieru, poruszanie wózka w prawo i lewo przy równoczesnem robieniu odstępów między wierszami; normalny układ palców. Uderzenie w klawisze. Ćwiczenia w łączeniu liter używanych najczęściej w języku wykładowym. Tworzenie słów i zdań. Pisanie dużych liter (bezpośrednio lub przy pomocy zmiennika). Znaki pisarskie i liczby. Podkreślanie słów i zdań. Wstępy do listów kupieckich i zakończenia. Ćwiczenia w pisanu kopert, listów kupieckich i rachunków (tych ostatnich przy użyciu tabulatora). Pisanie pod dyktatem i na podstawie stenogramów.

Uczniowie podzieleni są przy nauce na grupy.

18. Gimnastyka i gry dla młodzieży.

Cel nauki: Wzmocnienie siły, zręczność i pewność ruchów uczniów, rozbudzenie ich zmysłu porządku; utrzymanie fizycznej i umysłowej świeżości przez przyjemne ćwiczenia cielesne.

Klasa I. i II. (2 godziny tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia wolne i w zastępach; stosowne do wieku i fizycznego rozwoju ćwiczenia na przyrządach. Gry ruchowe.

19. Śpiew.

Cel nauki: Rozbudzenie poczucia muzykalności, podniesienie kultury umysłu uczniów przez pielęgnowanie muzyki towarzyskiej.

Klasa I. i II. (1 godzina tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia w słuchu; ćwiczenia w pisanu i czytaniu nut (na podstawie systemu nutowego); ćwiczenia głosu i trafianie interwałów w granicach zdolności uczniów do śpiewu ze względu na mutację; rozbudzanie poczucia rytmu. Ćwiczenia w wielogłosowym śpiewie choralnym. Niektóre dobre pieśni ludowe (zwłaszcza też patryotyczne) należy wyćwiczyć do śpiewania z pamięci.

E) Dwuklasowa szkoła dla dziewcząt.

I. R e g u l a m i n.

§ 1.

Zadaniem Dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt, połączonej z Akademią handlową w Krakowie jest udzielić dziewczętom tych wiadomości kupieckich, zwłaszcza kantorowych, których potrzebować mogą jako buchalterki, kasyerki, korespondentki i t. p.

§. 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§. 3.

Szkoła składa się z dwóch kursów rocznych, na które materiał naukowy rozdzielony jest wedle planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 17. maja 1910 l. 17255.

§. 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa dla dziewcząt połączona jest z Akademią handlową w Krakowie, a zarząd jej sprawuje Kuratorja tegoż zakładu.

§. 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich lub instytucjach finansowych. i t. p.

§. 6.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym postępowaniem (we wszystkich przedmiotach) trzy klasy szkoły wydziałowej (licealnej lub średniej), albo złożą egzamin wstępny z języka polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk

przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Ucenice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat. Wobec innych równych warunków mają pierwszeństwo uczennice z ukończoną wyższą klasą wydziałową i starsze wiekiem.

Do klasy II. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z I. stopniem ogólnym klasę I. Dwuklasowej szkoły handlowej lub mając co najmniej lat 15 złożyć egzamin wstępny w zakresie nauk udzielanych w klasie I. Dwuklasowej szkoły handlowej.

§. 7.

Przy pierwszym wpisie ma każda uczennica złożyć wpisowe w wysokości 10 K. Każda zaś bez wyjątku składa co roku 2 K. jako datkę na zbiory naukowe. Czesne wynosi 80 K. rocznie i ma być wniesione w dwóch ratach z góry (połowa do 15/10, druga połowa między 1/2 a 15/3). Od opłaty szkolnej nie uwalnia się wcale. Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§. 8.

Wszystkie inne prawa i obowiązki uczennic nie wyszczególnione w niniejszym regulaminie zawierają odnośne przepisy dla uczniów Akademii handlowej względnie dla uczniów i uczennic szkół średnich.

§. 9.

Plan nauki obejmuje następujące przedmioty:

1. Język polski . . .	kl. I. 2 godz.	kl. II. 3 godz.
2. Język niemiecki . .	" 5	" 5
3. Rachunki kupieckie	5 w I. p., 3 w II. p.	" 3
4. Nauka o handlu i wekslach . . .	3 w I. p., 1 w II. p.	" 2
5. Prace kant. i koresp.	2 w I. p., 4 w II. p.	" 3 w I. półr.
6. Buchalterya . . .	2 w I. p., 4 w II. p.	" 4 w I. półr.
7. Kantor praktyczny .	"	" 7 w II. półr.
8. Geografia handlowa	" 2	" 2
9. Stenografia . . .	" 2	" 2
10. Kaligrafia	" 2	" 1
Nadobowiązkowo:		
11. Towaroznawstwo .	" 3	" 3
12. Pisanie na maszynie	" —	" 2
13. Nauka hyg. i gosp.	" 2	" 2
Razem tygodniowo w kl. I.	30 godz.	w kl. II. 32 godz.

2. Plan nauk Dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski.

Cel nauki: Łatwe porozumiewanie się z innymi w języku wykładowym; zdolność poprawnego wyrażania się w mowie i piśmie; biegłość w wyraźnym czytaniu i opowiadaniu rzeczy przeczytanych. Znajomość najważniejszych dzieł literatury ze szczególnem uwzględnieniem arcydzieł autorów nowszej doby.

Klasa I. (2 godz. tygodn.).

Powtórzenie odmian i rozbiór części składowych zdania pojedynczego, zasady pisowni i nauki o znakach pisarskich; najczęściej używane słowa obcego pochodzenia, zwłaszcza z zakresu handlu i powtórzenie najważniejszych części ze składni; rozbiór zdań. Lektura prozaicznych i poetycznych ustępów; poprawne czytanie i opowiadanie czytanego. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (3 godz. tygodn.).

Powtórzenie nauki o formach i zdaniu; ustne i pisemne opowiadanie czytanych ustępów własnymi słowami. Tok myśli i dyspozycja wzorowych ustępów prozaicznych. Ortograficzne ćwiczenia w dalszym ciągu. Krótkie wiadomości o najważniejszych dziełach literackich z podaniem odnośnych szczegółów biograficznych, przyczem należy przedewszystkiem uwzględnić arcydzieła wybitnych poetów nowszej doby. Najważniejsze wiadomości o rodzajach poetycznych form i nauki o wierszowaniu wysnute z lektury. Samodzielne opowiadanie czytanych ustępów poetycznych i ćwiczenia w wolnych wykładach. Wypracowania piśmienne postępują od zwyczajnej reprodukcji poczynając aż do łatwego samodzielnego wypracowania na temat z zakresu praktyki życiowej ucznia.

Co półroczu 3 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

2. Język niemiecki.

Cel nauki: Dostateczna znajomość nauki o formach i zdaniu; zrozumienie łatwiejszych tekstów; pewna wprawa w ustnem

wyrażaniu się i zdolność wypracowywania zwykłych listów w zakresie interesu towarowego.

Podstawę nauki gramatyki i konwersacyi stanowi lektura.

Klasa I. (5 godz. tygodn.).

Głosownia i czytanie. Nauka o formach i najważniejsze zasady nauki o zdaniu. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia odpowiedniego zasobu słów. Odpowiedzi na łatwe pytania nauczyciela, nawiązane do lektury i środków poglądowych. Przy zwykłych pytaniach skierowanych do uczenicy używa nauczyciel języka niemieckiego z (wyjątkiem pouczeń gramatycznych).

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (5 godz. tygodn.).

Powtórzenie i rozszerzenie nauki o formach, zwłaszcza słów nieregularnych. Uzupełnienie zasad składni. Ciągłe ustne i pisemne ćwiczenia. Lektura, tłumaczenia i objaśnienia dłuższych ustępów, których treść da podstawę do nawiązania rozmówek. Przy sposobności krótkie tłumaczenia z języka polskiego na język niemiecki. Uzupełnienie zasobu słów przez korzystanie z obrazów ściennych, z uwzględnieniem charakterystycznych cech języka handlowego. Stawianie pytań przez uczenice i próby w jednolitem samodzielnym opisywaniu i opowiadaniu w języku niemieckim.

Wprowadzenie w korespondencję handlową za pośrednictwem stosownego zasobu frazesów, potrzebnych do pisania łatwiejszych listów w sprawach towarowych i połączonych z handlem towarowym listów obrotu handlowego. Przy nauce korespondencji należy trzymać się porządku listów, zachowywanego przy nauce korespondencji w języku polskim. W miejsce tłumaczeń należy przystąpić jak najrychlej do samodzielnego sporządzania listów w języku niemieckim na podstawie osobnych tematów.

Objaśnienia i omawiania należy w klasie II. prowadzić w języku niemieckim.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i domowe. Ciągłe ćwiczenia w korespondencji na podstawie dawanych tematów.

3. Rachunki kupieckie.

Cel nauki: Biegłość w wykonywaniu wszelkich obliczeń potrzebnych kupcowi w handlu towarowym z uwzględnieniem sposobów stosowanych w praktyce; znajomość elementarnych obliczeń bankowych według zwyczajów austriackich. Wprawa w rachowanie pamięciowem.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 5 godz., w drugim 3 godz. tygodniowo.)

Głównym powtórzeniem działań bezimiennymi ułamkami dziesiętnymi i zwyczajnymi (z licznikami i mianownikami co najwyżej dwucyfrowymi). Ćwiczenia w szybkim działaniu poziomym. Kupieckie skrócenia rachunkowe, o ile rzeczywiście ułatwiają rachowanie, w szczególności skrócone mnożenie i dzielenie. Najważniejsze (europejskie i amerykańskie) układy monet, miar i wag ze szczególnym uwzględnieniem waluty koronowej i układu metrycznego. Rozkładanie i zwiżanie. Działania liczbami imiennymi (mianowanymi) wraz z t. zw. praktyką włoską. Rachunek stosunku i wnioskowanie. Rachunek spółki i średniego podziału; rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu od 100, w 100 i na 100 i jego zastosowanie przy procentowych dodatkach i potrąceniach praktyki kupieckiej. Obliczanie odsetek od 100, w 100, i na 100 i rachowanie liczbami procentowymi. Najważniejsze obliczenia towarowe; pojedyncza kalkulacja zakupna. Ciągłe ćwiczenia w pamięciowym rachowaniu liczbami imiennymi i bezimiennymi.

W pierwszym półroczu 4, w drugim 3 zadania szkolne; w pierwszym półroczu 2 razy, w drugim raz na tydzień krótkie zadanie domowe, które należy o ile możności poprawić w szkole.

Klasa II. (3 godz. tygodniowo.)

Powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Rachunek dyskontu według austriackich zwyczajów bankowych. Zasady rachunku monet, a zwłaszcza obliczanie ich wartości kursowej według zwyczajów austriackich. Obliczenia przy zapłacie cel. Obliczanie wartości zagranicznych biletów bankowych. Główne zasady rachunku dewiz według austriackich zwyczajów (z pominięciem londyńskich weksli ze ścisłym terminem). Krótkie omówienie zagranicznych kursów, posiadających szczególniejsze znaczenie dla austriackiego handlu towarowego. Zasady rachunku walorów według zwyczajów austriackich. Łatwe przykłady weksli wyrównawczych celem powtórzenia.

Zamknięcie rachunku bieżącego z jednolitą (pojedynczą i podwójną) stopą procentową w zarysach. Dokładne przerobienie kalkulacji towarowej wraz z kalkulacją przywozów zamorskich. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszty administracyjne w przedsiębiorstwach handlowych. Obliczanie wartości i cen porównawczych najważniejszych przedmiotów handlu międzynarodowego (zboża, maki, spirytusu, cukru, nafty, bawełny, kawy). Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowym przy każdej stosownej okoliczności.

W każdym półroczu po 3 zadania szkolne; raz w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

4. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Poglądowa znajomość stosunków i urządzeń, mających praktyczne znaczenie dla handlu. Zrozumienie praktycznej strony weksla z pominięciem szczegółów czysto prawnych. Zadaniem nauki o handlu i wekslach w klasie I. jest przede wszystkim objaśnienie pojęć i zjawisk, których znajomość jest potrzebna przy nauce innych przedmiotów handlowych, w klasie II. natomiast uzupełnienie nauki handlowej przez samodzielne zapoznanie uczenice ze stosunkami i urządzeniami, które jeszcze nie były nigdzie przedmiotem objaśnień.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 3 godziny, w drugim 1 godzina w tygodniu).

Wstęp. Pojęcie, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu. Handel towarowy, jego zwyczaje i dokumenty. Miary i wagi, cena, pieniądź, waluta, moneta, pieniądź papierowy. Przegląd kupieckich sposobów zapłaty.

Początki nauki o wekslu, o ile są niezbędne do nauczania innych przedmiotów, a mianowicie: pojęcie i główne rodzaje weksla, jego znamiona, stempel wekslowy, przyjęcie, indosowanie i zapłata weksla. Objasnienia należy zawsze łączyć z wypracowaniem przykładów wekslowych. — Krótka charakterystyka przekazu i czeku bankowego. Poczta oszczędności, dział oszczędnościowy i czekowy i organizacja tego ostatniego. Przedsiębiorcy handlowi: kupiec, firma i rejestr handlowy, pracownicy handlowi. Najważniejsze wiadomości o spółkach handlowych i innych związkach dla celów handlowych. Krótkie pouczenie o pomocniczych zawodach handlowych: działalność komisanta, agenta, spedytora i przewoźnika. Przegląd pomocniczych urządzeń handlowych: koleje, żegluga, poczta, telegraf, telefon. Targi, składownie publiczne, wywiadowstwo kupieckie. Ubezpieczenie w służbie handlu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Powtórzenie kupieckich sposobów zapłaty, zwłaszcza organizacji czekowej w pocztowej kasie oszczędności. Wiadomości cłowe: najważniejsze wiadomości o austriackiej taryfie cłowej i dokumentach cłowych. Handel pieniężny i kredytowy: krótki zarys nauki o handlu pieniądzy, weksli i walorów, nauka o bankach i kasach oszczędności tudzież ich czynnościach,

wreszcie o giełdach i sprawunkach giełdowych. Z prawa handlowego i konkursowego: ogólne przepisy ustawowe o zawieraniu i wypełnianiu sprawunków handlowych i sposobów ich zabezpieczenia na podstawie IV. księgi ustawy handlowej. Sądownictwo handlowe. Najważniejsze wiadomości z prawa konkursowego. Z prawa wekslowego: Zdolność wekslowa; powtórzenie i uzupełnienie wiadomości o składnikach wekslowych, o indosie, przyjęciu i zapłacie weksła; protest i regres wekslowy, adres pomocniczy i wyreczenie wekslowe. Umiejscowienie; powielanie weksła. Weksle własne i przekazowe. Podrabianie i fałszowanie weksli. Zaginięcie weksła. Skarga wekslowa. Powtórzenie wiadomości o przekazach i czekach. Z reszty przepisów ustawodawstwa przemysłowego: Zasady ustawy przemysłowej (podział zatrudnień zarobkowych, warunki samodzielnego zarobkowania, dowód uzdolnienia, pomocniczy personal przemysłowy, przepisy ochronne o robotnikach przemysłowych), handel wolny, monopole. Zasady ochrony patentów, marek i wzorów. Izby handlowe i przemysłowe, gremia kupieckie, konsulatory.

5. Korespondencya i nauka o dokumentach kupieckich.

Cel nauki: biegłość w sporządzaniu listów i dokumentów handlu towarowego bez błędów językowych, formalnych i rzeczowych.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 2 godz., w drugim 4 godz. tyg.).

a) Nauka o dokumentach kupieckich celem zapoznania uczniów z formą, zwyczajami kupieckimi i wyrażeniami technicznymi, których należy przestrzegać przy sporządzaniu dokumentów kupieckich. Wystawianie not, rachunków zakupna i sprzedaży, kosztów, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia, kwitów, listów przewozowych, deklaracji cłowych, telegramów; formalna strona weksła, przekazu i czeku, dokumentów pocztowych i dokumentów działu czekowego pocztowej kasy oszczędności.

b) Korespondencya (z przygodnem wypracowywaniem przynależnych dokumentów). Wstęp o znaczeniu i sposobie sporządzania listów w handlu. Forma listów kupieckich, kopert listowych i pocztówek. Ogólne postępowanie z listami przychodzącymi i odchodzącymi. Listy w sprawie przesyłek i wypłat gotówkowych. Zwyczajna korespondencya w handlu towarowym, a mianowicie zamówienie towarów i wykonanie polecenia z uwzględnieniem różnych sposobów wyrównania faktury, nadto potwierdzenie odbioru towarów. Odwołania i wytykania wad. Łatwe przykłady z korespondencyi wekslowej, a mianowicie zawiadomienie o wysta-

wieniu traty, przekazywanie weksli na rachunek bieżący z walutą płatności, listy o załatwienie przyjęcia wekslowego i listy inkasowe. Krótkie przerobienie korespondencji wywiadowczej. Listy upominające.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe, w drugim 4 szkolne i 3 domowe. Zadania domowe obejmują wypracowanie listów i dokumentów kantorowych, których koncept uczenica powinna sama sporządzić. Wszystkie wypracowania należy wykonywać odrazu na czysto (w razie potrzeby przy pomocy notatek stenograficznych), a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo w pierwszym półroczu).

Powtórzenie zwyczajnych listów towarowych. Wyrównanie faktury przez pocztową kasę oszczędności. Oferta sprzedawcy, zapytanie nabywcy, komis zakupna i sprzedaży towarów. Najważniejsze listy i dokumenty spedycyjne. Dalszy ciąg korespondencji wekslowej, a mianowicie przekazywanie weksli do dyskontowania, listy w sprawie umieszczenia i regresu wekslowego. Najprostsze listy z obrotu bankowego, a mianowicie komisowe zakupno i sprzedaż walut, dewiz i walorów; przekazywanie rachunkowe. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy polecające i kredytowe. Okólniki. Prośby o nadanie posad. Świadectwa służbowe.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półroczu należy (w godzinach kantoru praktycznego) przeprowadzić ogólne powtórzenie materiału korespondencji i dokumentyki tudzież księgowości i przy tej sposobności dokonać ostatecznej klasyfikacji słabszych uczenici.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe.

6. Księgowość (buchalterya.)

Cel nauki: Poznanie teorii i nabycie wprawy w praktycznym zastosowaniu księgowości kupieckiej w handlu towarowym.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 2 godziny, w drugim 4 godz. tygodniowo).

Wstęp: Pojęcie, zadanie i metoda księgowości kupieckiej w ogólności. Ustawowe przepisy o księgowości kupieckiej i obowiązek stemplowania ksiąg handlowych. Objasnienie najważniejszych ogólnych pojęć technicznych wyrażen księgowości kupieckiej.

Księgowość pojedyncza: Zasady księgowości pojedynczej i zasadnicze księgi tej metody (księga kasowa, dziennik,

księga główna, inwentarz). Straca kasowa i straca odbiorców. Pomocnicze księgi metody pojedynczej. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu różnych zasłóści w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych. Przeprowadzenie jednomiesięcznego tematu (średnich rozmiarów) w przedsiębiorstwie pojedynczym działu towarowego przez wszystkie księgi główne i pomocnicze. Zapiski księgowe przedsiębiorstwa sklepowego i przerobienie osobnego przykładu dla ich objaśnienia.

Księgowość podwójna: Zasady księgowości podwójnej i zasadnicze księgi tej metody, (księga główna, kasowa, dziennik, inwentarz). Wypracowanie praktycznych przykładów zaciągania do tych ksiąg.

W pierwszym półroczu 2, w drugim 4 zadania szkolne; zadania domowe według uznania nauczyciela. Wypracowania szkolne należy wykonać odrazu na czysto, a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (W pierwszym półroczu 4 godz. tygodn.).

Dalszy ciąg księgowości podwójnej. Powtórzenie i rozszerzenie nauki o kontach księgowości podwójnej i reguł o zaciąganiu do ksiąg tej metody. Zbiornik. Teorya otwarcia i zamknięcia ksiąg według metody podwójnej. Objasnienie pojęcia bilansu. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu, zamykaniu i otwieraniu na prostych i krótkich przykładach z handlu towarowego, z przedsiębiorstw przemysłowych i bankowych. Objasnianie i wypracowanie amerykańskiej księgi głównej. Najważniejsze zasady księgowości fabrycznej. Odrębne zasady zamknięcia w spółkach jawnych.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półrocza (w godzinach kantoru praktycznego) należy urządzić ogólne powtórzenie i egzamin z materiału księgowości (wraz z korespondencją i dokumentacją) i przeprowadzić przy tej sposobności klasyfikację słabszych uczenice tego przedmiotu.

W pierwszym półroczu 4 zadania szkolne; zadania domowe wedle uznania nauczyciela, przyczem należy o ile możności unikać mechanicznego przepisywania.

7. Kantor praktyczny.

Cel nauki: Zrozumienie wzajemnego związku między pojedynczymi czynnościami przedsiębiorstwa i powtórzenie najważniejszych materyi ze wszystkich przedmiotów handlowych. O ile możności należy uczenice zapoznać z urządzeniami kantorowymi dla czynności manipulacyjnych.

Tok czynności kantorowych należy urządzić tak, aby wszystkie uczenice były ciągle zatrudnione.

Klasa II. (w II. półr. 7 godz. tygodn.).

Zupełne wypracowanie jednego lub kilku tematów z handlu hurtownego i drobnego (sklepowego), polegające na wypracowaniu wszystkich dokumentów i listów i przeprowadzeniu wszystkich zapisów księgowych, wynikających z każdej zaszłości. W odpowiednich miejscach należy przeprowadzić także potrzebne obliczenia i objaśnić odnośną zaszłość pod względem techniczno-handlowym i prawnym. Pomiedzy zaszłościami, które należy objaśnić, powinny znajdować się także sprawunki komisowe i spedycyjne tudzież najprostsze sprawunki bankowe.

Wypracowania kantoru praktycznego należy zakończyć w 4 tygodnie przed upływem drugiego półrocza, aby uzyskać wolne godziny dla powtórzenia.

W drugim półroczu 2 zadania szkolne trwające po 2 godziny. Domowe przygotowanie do przerobienia zaszłości najbliższej godziny szkolnej.

8. Geografia i nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Na ogólnych geograficznych zasadach oparta znajomość państw jako obszarów produkcji i handlu, oraz ich stanowisko w obrocie światowym ze szczególnem uwzględnieniem austriacko-węgierskiej monarchii. Zrozumienie map, które są podstawą całej nauki. Zasady nauki o ustroju politycznym w Austrii.

Klasa I. (2 godz. tygodn.).

Wyjaśnienie potrzebnych do zrozumienia map pojęć z geografii matematycznej; zasady geografii fizycznej z uwzględnieniem tych warunków, które są szczególnie ważne dla produkcji i handlu.

Dokładniejsze traktowanie monarchii austriacko-węgierskiej, polityczny podział państwa, dokładne traktowanie oro — i hydrografii, klimatu, stosunków zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu; stosunki komunikacyjne Austro-Węgier, zwłaszcza najważniejsze linie kolejowe i okrętowe. Objasnianie specjalnej mapy ziemi rodzinnej.

Cesarstwo Niemieckie (wraz z koloniami) i Szwajcarya z ograniczeniem do najważniejszych ogólnie geograficznych stosunków i charakterystycznych produktów, mających znaczenie dla handlu światowego.

Klasa II. (2 godz. tygodn.).

Reszta państw Europy z koloniami i samodzielne pozaeuropejskie państwa, traktowane krótko pod ogólnie i handlowo geo-

graficznym względem. Objaśnianie kolejowych rozkładów jazdy. Najważniejsze środki i instytucje komunikacyjne między stałymi lądami (linie okrętów pocztowych, kabel, międzynarodowy związek pocztowy) — Krótkie powtórzenie politycznej geografii Austro-Węgier.

W związku z tem: Z nauki o ustroju politycznym: najpotrzebniejsze w życiu praktycznym wiadomości o ustroju państwa, administracji i stosunkach prawnych królestw i krajów zastąpionych w Radzie państwa, stosunek prawno-państwowy do Węgier. Ogólne prawa obywateli.

(Zasadnicze ustępy ważnych dla kupca części ustawodawstwa handlowego i przemysłowego przerobi się przy nauce o handlu i wekslach).

9. Stenografia.

Cel nauki: Zdolność pisania 110—125 zgłosek na minutę i pewność w odczytywaniu własnego stenogramu.

Klasa I. (tyg. 2 godz.).

Tworzenie i skracanie słów. Osobne ćwiczenia w pisaniu technicznych wyrażeń handlowych.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia pisemne wedle potrzeby.

Klasa II. (tyg. 2 godz.).

Skracanie zdań i ćwiczenia w szybkim pisaniu. Przy tych ćwiczeniach należy uwzględnić także i korespondencję handlową.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia wedle potrzeby.

Uwaga: W szkołach, w których udziela się obowiązkowo także nauki drugiego języka oprócz wykładowego, należy przerobić z uczniami w miarę wolnego czasu także zasady stenografii w tym języku.

10. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobienie pięknego i szybkiego pisma.

Klasa I. (2 godz. tyg.).

Nabycie gruntownej wprawy w piśmie łacińskim, niemieckim i rondowem w rozmaitych wielkościach.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; domowe ćwiczenia wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Pismo kupieckie z uwzględnieniem metody szybkiego pisania.
Sygnatury handlowe.

W każdym półroczu 2 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela.

b) Przedmioty nadobowiązkowe:

11. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych surowców naturalnych z uwzględnieniem ich własności charakterystycznych, ich sposobów i miejsc otrzymywania, ich znaczenia dla handlu i zastosowania; znajomość zasadniczych pojęć z zakresu chemii w związku ze składem chemicznym i przeróbką surowca; znajomość ważniejszych wiadomości z dziedziny chemicznej i mechanicznej technologii, odnoszącej się do sporządzania półfabrykatów i towarów gotowych.

Klasa I. (3 godz. tygodn.).

Wstęp: Podział towarów na podstawie ich pochodzenia z przyrody. Pojęcia wstępne z chemii niezbędne dla towaroznawstwa; podział towarów podług składu chemicznego. Towary nieorganiczne: (Towary ze świata mineralnego). Metale i produkty hutnicze; materiały do szlifowania i polerowania; kamienie służące do ozdoby; materiały tokarskie i budowlane; surowce przemysłu chemicznego i produkty chemiczne; szkło; towary z gliny; materiały do pisania i rysowania; mineralne materiały do oświetlania i palenia. Powtórzenie omówionych w ciągu roku pierwiastków i związków chemicznych.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Towary organiczne. (Towary ze świata roślinnego i zwierzęcego). Pożywki roślinne i zwierzęce; używki łącznie z napojami alkoholowymi; tłuszcze i oleje; olejki eteryczne, żywice, gumy, kauczuk; drzewo; organiczne materiały farbiarskie i garbarskie; towary ze skóry zwierzęcej; włókna i towary z nich sporządzane; organiczne materiały tokarskie; najważniejsze materiały apteczne. Zwięzłe powtórzenie omówionych związków organicznych.

W odpowiednich miejscach należy omówić najważniejsze szczegóły odnoszące się do zafałszowania pewnych towarów i najprostsze metody rozeznawania tychże; należy zwrócić uwagę na środki ostrożności, jakich przechowywanie pewnych towarów wy-

maga, jakoteż na możność psucia się pewnych towarów. Cała nauka powinna być prowadzoną przy pomocy charakterystycznych prób towarowych, toków fabrykacyi, tablic i modeli; przez wycieczki do fabryk, urządzone w związku z materiałem wykładowym, ma być daną uczniom sposobność wglądnięcia w ruch przemysłowy.

Nauka towaroznawstwa powinna w interesie praktycznych celów nauki zwracać specjalnie uwagę na lokalny handel i przemysł.

12. Pisanie na maszynach.

Cel nauki: Zaznajomienie się z użyciem maszyn do pisania różnych systemów.

Klasa II. (tyg. godz. 2).

Ogólne wyjaśnienie sposobu pisania na maszynach z uniwersalną klawiaturą. Trzymanie ciała przy pisaniu na maszynie, wkładanie papieru, poruszanie wózka w prawo i lewo przy równoczesnem robieniu odstępów między wierszami; normalny układ palców. Uderzenie w klawisze. Ćwiczenia w łączeniu liter używanych najczęściej w języku wykładowym. Tworzenie słów i zdań. Pisanie dużych liter (bezpośrednio lub przy pomocy zmiennika). Znaki pisarskie i liczby. Podkreślanie słów i zdań. Wstępy do listów kupieckich i zakończenia. Ćwiczenia w pisaniu kopert, listów kupieckich i rachunków (tych ostatnich przy użyciu tabulatora). Pisanie pod dyktatem i na podstawie stenogramów.

Uczniowie pobierają naukę grupami.

13. Nauka gospodarstwa i higieny.

Kurs I. (2 godz. tyg.).

Powietrze; tlen i azot; utlenienie i spalanie. (Ciśnienie powietrza, barometr). — Woda; znachodzenie w przyrodzie Hygrometr; własności wody naturalnej; wody mineralne. — Źródła ciepła, termometr; węgle, naturalne i sztuczne (drzewne, koks); węgiel, tlenek i dwutlenek węgla, węgiel jako materiał opałowy. Sucha destylacya, gaz świetlny. Nafta i produkty uboczne, specjalnie benzyna. — Siarka, dwutlenek siarki; bielenie; chlor i chlorek bielący. — Sól kuchenna i soda w gospodarstwie domowem; portaz, gips, alun i t. d. — Szkło; porcelana i wyroby z gliny. — Metale: żelazo, nikiel, miedź, glin; ich zastosowanie, w szczególności dla naczynia. — Farby trujące i nietrujące. — Alkohol etylowy, eter, kwas octowy (ocet jadalny); alkohol drzewny, formalina, kamień winowy. — Fermentacya; wino, piwo i wódka; niebezpieczeństwo alkoholu. — Tłuszcze jako środki spożywcze

i jako surowce dla fabrykacji mydeł i świec (łącznie z parafiną i woskiem). Gliceryna. — Skrobia, jej rola w przyszłości (assymilacja), jako środek spożywczy i w gospodarstwie. Cukier, — Ważniejsze środki spożywcze ze świata roślinnego (zboża i maki, owoce strączkowe, jarzyny, owoce); środki spożywcze ze świata zwierzęcego (mięso, mleko, ser, jaja, miód); o psuciu się środków spożywczych (gnicie i butwienie); konserwowanie. — Materiały służące do ubrania; ważniejsze włókna podług pochodzenia i własności, przędzywa i tkaniny; farbiarstwo. — Papier.

Kurs II. (2 godz. tygodn.).

Budowa ciała ludzkiego i higiena, ogólnie. — Pożywienie ludzkie, jego znaczenie i higiena; ogólnie o pożywieniu i wartości środków spożywczych; ważniejsze przepisy dyetetyczne. — Powietrze i jego znaczenie dla oddychania; zanieczyszczenie powietrza; wpływ klimatu na zdrowie. — Pielęgnowanie skóry, kąpiele, ubranie. — Ziemia (zanieczyszczenia, usuwanie odpadków); woda, szczególnie woda do picia i jej sprowadzanie. — Mieszkanie; wybór miejsca pod mieszkanie i zużycie ubikacji, pokrycie podłogi, ściany; wietrzenie; opalanie (lokalne i centralne); sztuczne oświetlanie; zakłady elektryczne. — Istota chorób zakaźnych; najważniejsze choroby zakaźne i przyrannne. — Środki zapobiegające chorobom zakaźnym (szczepienie, odkażanie); środki przeciwgruźlicze. — Zarys pielęgnowania chorych i pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach; opieka domowa.

14. Gimnastyka i gry dla młodzieży.

Cel nauki: Wzmocnienie siły, zręczność i pewność ruchów uczenic, rozbudzenie ich zmysłu porządku; utrzymanie fizycznej i umysłowej świeżości przez przyjemne ćwiczenia cielesne.

Klasa I. i II. (2 godziny tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia wolne i w zastępach; stosowne do wieku i fizycznego rozwoju ćwiczenia na przyrządach. Gry ruchowe.

15. Śpiew.

Cel nauki: Rozbudzenie poczucia muzykalności, podniesienie kultury umysłu uczenic przez pielęgnowanie muzyki towarzyskiej.

Klasa I. i II. (1 godzina tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia w słuchu ; ćwiczenia w pisaniu i czytaniu nut (na podstawie systemu nutowego) ; ćwiczenia głosu, trafianie interwałów w granicach zdolności uczeń do śpiewu ; rozbudzanie poczucia rytmu. Ćwiczenia w wielogłosowym śpiewie choralnym. Niektóre dobre pieśni ludowe (zwłaszcza też patriotyczne) należy wyćwiczyć do śpiewania z pamięci.

F) Uzupełniająca Szkoła Handlowa.

1. Regulamin uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 1.

Zadaniem uzupełniającej szkoły handlowej jest: osobom będącym w praktyce handlowej dać sposobność do uzupełnienia swych wiadomości i przyczynić się do podniesienia ich zarobkowości.

§ 2.

Uzupełniająca szkoła handlowa składa się z trzech kursów rocznych, na które materyał nauki jest rozdzielony według planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

Ogół godzin nauki w każdej klasie ustanawia się na 8 godzin tygodniowo — w poniedziałki, środy, czwartki i soboty od godziny 2 do 4 względnie od 4 do 6 w razie otwarcia klas równorzędnych.

Rok szkolny trwa od 16. września do 15. czerwca.

§ 3.

Uzupełniająca szkoła handlowa w Krakowie połączona jest z Akademią handlową, a językiem wykładowym jest język polski.

Kuratorya Akademii handlowej sprawuje równocześnie obowiązki Wydziału szkolnego szkoły uzupełniającej. Obraduje ona nad sprawami szkoły uzupełniającej i zarządza nią w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej.

§ 5.

Kierownikiem szkoły uzupełniającej jest dyrektor Akademii handlowej, sprawujący równocześnie nadzór dydaktyczno-pedagogiczny.

§ 6.

Do uzupełniającej szkoły handlowej obowiązani są uczęszczać uczniowie i praktykanci handlowi w Krakowie, o ile nie

ukończyli z pomyślnym skutkiem równoważnej szkoły uzupełniającej lub nie wykażą się wiedzą, odpowiadającą zakresowi nauki w szkole uzupełniającej (§ 99 b. now. ust. przem. z 23. lutego 1897 Dz. pr. p. Nr. 63).

Uczniów przyjmuje się przed rozpoczęciem nauki w terminach, które Dyrekcyja corocznie ogłosi.

Na kurs I. przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy wykażą się świadectwem uwolnienia ze szkoły ludowej co najmniej 4-klasowej (po odbyciu sześcioletniej obowiązkowej nauki szkolnej) lub świadectwem innej szkoły, która w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia szkoły ludowej, albo ukończyli z dobrym postępem naukę w uzupełniającej ogólnej szkole, albo przy egzaminie wstępnym okażą wiadomości, odpowiadające powyższym warunkom.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem I. klasę uzupełniającej szkoły handlowej. Wyjątkowo mogą być przyjęci do II. klasy ci uczniowie, którzy wykażą się świadectwem z ukończonej co najmniej III. klasy wydziałowej lub gimnazjalnej (realnej).

Do klasy III. przyjmuje się tylko uczniów, którzy z dobrym postępem ukończyli klasę II. uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 7.

Każdy uczeń zgłaszający się do wpisu po raz pierwszy ma przedłożyć świadectwo uwolnienia ze szkoły ludowej względnie inne równoważne świadectwo, metrykę chrztu względnie urodzenia i złożyć takse wstępną 2 K. oraz 2 K. jako datek na środki naukowe. Datki na środki naukowe składają również uczniowie wpisujący się ponownie do szkoły.

Od taksy wstępnej nie uwalnia się nikogo. Od datku na zbiory naukowe może Kuratoria uwolnić uczniów będących na praktyce u członków Krakowskiej Kongregacji kupieckiej. Uczniowie nie będący na żadnej praktyce lub nie obowiązani do nauki uzupełniającej płacą oprócz taksy wstępnej i datku na środki naukowe czesne szkolne 10 K. rocznie z góry przy wpisie. Raz wpłaconych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 8.

Każdy uczeń jest obowiązany uczęszczać regularnie na naukę według przepisów planu naukowego, unikać wszelkiego przeszkadzania nauce, szanować urządzenia szkolne i środki naukowe i wogóle stosować się do zarządzeń szkoły.

Każdy uczeń otrzymuje książeczkę kontrolną pilności i uczęszczania i obowiązany jest do przestrzegania zawartych w niej prze-

pisów niemniej jak i regulaminu domowego przez Kuratoryę szkoły wydanego.

§ 9.

Przy końcu roku szkolnego otrzymuje każdy uczeń wykaz zachowywania się, pilności i postępu w każdym przedmiocie nauki, a po ukończeniu całego trzylecia nauki świadectwo końcowe.

§. 10.

Plan naukowy obejmuje:

obowiązkowo:		K l a s a:	
	I.	II.	III.
1. Język polski	3	—	—
2. Rachunki kupieckie	2	2	2
3. Nauka o handlu i wekslach —	3 w I. p. i 1 w II. p.	—	—
4. Prace kantorowe i korespon- dencya handlowa	—	1	2
5. Buchalterya	—	2 w II. półr.	2
6. Geografia handlowa	1	1	2
7. Kaligrafia	2	1	—
nadobowiązkowo:			
8. Język niemiecki	2	2	—
9. Stenografia	—	—	2
Razem	10	10	10

2. Plan nauk w Uzupełniającej Szkole Handlowej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski

Cel nauki: Łatwość w poprawnym i biegłym wyrażaniu się w mowie i piśmie, o rzeczach wchodzących w zakres wiedzy ucznia.

Klasa I. (3 godziny tygodniowo).

Biegłe i poprawne czytanie, połączone z objaśnieniami słownymi i rzeczowymi. Opowiadanie ustępów przeczytanych. Ćwiczenia w pisowni ze szczególnem uwzględnieniem błędów popeł-

nianych najczęściej przez uczniów i wyrazów obcego pochodzenia z zakresu handlu. — Gramatyczne wyjaśnienie części mowy oraz zdania pojedynczego i złożonego. Pisemne streszczanie najzwyczajniejszych opowiadań i opisów. Ćwiczenia w układaniu listów prywatnych.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne; dyktaty wedle potrzeby.

2. Rachunki.

Cel nauki: Wystarczająca pewność i biegłość w wykonywaniu najważniejszych rachunków w interesie towarowym. Wprawa w liczeniu pamięciowym. (W klasach, w których jest większość praktykantów z kantorów wymiany, należy kłaść główny nacisk na pewność i biegłość w obliczaniu wartości giełdowych). Przy nauce rachunków należy baczną zwracać uwagę na ciągłe współpracownictwo wszystkich uczniów.

Klasa I. (2 godziny tygodniowo).

Układ dziesiętny. Cztery główne działania całymi liczbami niemianowanymi i ułamkami dziesiętnymi. Zasady rachunku ułamkami zwyczajnymi. Łatwo zrozumiałe praktyczne skrócenia, skrócone mnożenie i dzielenie. Metryczne miary i wagi; waluta koronowa. Obce waluty państw sąsiadujących z monarchią austro-węgierską. Rozkładanie i redukcja miar i walut o układzie dziesiętnym oraz cztery główne działania liczbami mianowanymi z powyższego zakresu. Wnioskowanie. Rachunek procentu od 100. Przy każdej sposobności ćwiczenia w liczeniu pamięciowym. W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (2 godziny tygodniowo).

Powtórzenie rachunków liczbami niemianowanymi i mianowanymi oraz wnioskowanie. — Obszerniejsze wyjaśnienie waluty koronowej, powtórzenie wiadomości o walutach obcych z dodatkiem najważniejszych, dotąd nie przerabianych jeszcze systemów monetarnych państw zagranicznych. Systematyczne powtarzanie miar metrycznych; angielskie i rosyjskie miary i wagi. Rozkładanie, redukcja i cztery działania główne liczbami zwyczajnymi, Praktyka włoska. Najważniejsze wiadomości o stosunkach i proporcjach; pojedyncza reguła trzech. Rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu z uwzględnieniem procentowych dodatków i strącań wedle praktyki kupieckiej. Rachunek odsetek. Obliczenia towarowe, mianowicie rachunki dostawy, zakupna i sprzedaży. Zasady prostej kalkulacji towarowej. Przy każdej sposobności ćwiczenia w liczeniu pamięciowym.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia w szkole wedle uznania nauczyciela.

Klasa III. (2 godz. tygodn.).

Powtórzenie rachunku łańcuchowego. Rachunek procentu i odsetek. Rachunek dyskontu. Dalszy ciąg obliczeń towarowych a mianowicie rachunki cłowe, obliczenia wartości towarów handlu światowego, trudniejsze rachunki zakupna i sprzedaży. Dalszy ciąg prostej kalkulacji towarowej, zasady złożonej kalkulacji towarowej. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszty zarządu. Wybrane zadania z zakresu obliczenia wartości dewiz, walut i papierów wartościowych wedle zwyczajów wiedeńskich. Najważniejsze wiadomości o rachunku bieżącym (kontokorrent). Przy każdej sposobności ćwiczenia w pamięciowym liczeniu. (Przy nauce w klasach, do której uczęszczają praktykanci z kantorów wymiany, należy zamiast dalszego ciągu kalkulacji towarowej przerobić dokładniej rachunek dyskontu, dewiz, walut i papierów wartościowych).

W każdym półroczu dwa zadania szkolne; ćwiczenia w szkole wedle uznania nauczyciela.

3. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Przeglądowa znajomość najważniejszych urządzeń obrotu handlowego i najniezbędniejszych wiadomości z prawa handlowego. Zrozumienie zasad obrotu wekslowego, nabytych drogą praktycznych przykładów.

Nauka o handlu ma przez swoje wyjaśnienia i ćwiczenia być z jednej strony niejako przygotowaniem do nauki buchalteryi i korespondencyi, z drugiej strony uzupełnieniem nabytej w tych przedmiotach wiedzy handlowej.

Klasa II. (w I. półroczu 3 godziny, w II. 1 godz. tygodn.).

Przemysł handlowy i rodzaj handlu. Kupiec, firma, rejestr handlowy, personal handlowy, spółki handlowe (w najkrótszym zarysie), likwidacya i upadłość. Handel towarowy i jego zwyczaje; zawieranie i wykonywanie interesów towarowych. Pieniądz, kredyt i kredytowe środki płatnicze.

Pogląd na najzwyczajniejsze sposoby przekazywania pieniędzy między kupcami. Zasadnicze pojęcia z nauki o wekslach a mianowicie pojęcie i główne rodzaje weksła, cechy weksła, stempel wekslowy, żyro, przyjęcie, zapłata. Umiejscowienie weksła. Powielanie weksli. Protest, regres, adres w potrzebie, interwencya. Weksle fałszywe i podrabiane. Weksle zaginione. Skargi wekslowe. (Wyjaśnienia należy nawiązywać do wypracowywania przykładów).

Przekazy. Obrót żyrowy i czek bankowy. Obrót kliryngowy

w ogólności. Obrót czekowy pocztowych kas oszczędności. — Główne zasady handlu pieniężnego, wekslowego i papierów wartościowych. Pośrednictwo handlowe w zarysie, a mianowicie pośrednicy handlowi (Makler), komisyonerzy, agenci, spedytorzy, przewoźnicy, koleje żelazne, żegluga. Krótkie pouczenie o instytucjach popierających handel a mianowicie: poczty, telegraf, telefon, targi, jarmarki, giełdy, domy składowe, banki; ubezpieczenie na usługach handlu, zakłady wywiadowcze. Wpływ państwa na handel, zwłaszcza w sprawach cłowych. Najpotrzebniejsze dla kupca przepisy ustawy przemysłowej. Ochrona patentu, wzorów i marek.

4. Buchalterya.

Cel nauki: Wprawa w pojedynczej buchalteryi i znajomość zasad buchalteryi podwójnej w ich zastosowaniu do małego i średniego handlu.

Szczególony nacisk należy położyć na ciągłe współpracownictwo uczniów.

Klasa II. (w II. półroczu 2 godziny tyg.).

Wstęp: Zasada i cel buchalteryi kupieckiej, odnośne ustawowe postanowienia. Wyjaśnienie ogólnych pojęć i fachowych wyrażeń buchalteryi.

Buchalterya pojedyncza: Jej użycie w handlu drobiazgowym. Zaksiążkowanie interesów gotówkowych: Księga kasowa, strazza kasowa, wykaz kasowy, (kasa samozapisująca); zaksiążkowanie interesów kredytowych, zwłaszcza drobiazgowa sprzedaż towarów; Strazza odbiorców, hurtowne zakupno towarów: księga główna i księga zapadłości; rekapitulacya: inwentarz w handlu drobiazgowym. Wypracowanie krótkiego tematu z handlu drobiazgowego. — Buchalterya pojedyncza w średnim handlu; księga kasy, dziennik, księga główna, inwentarz. Najważniejsze księgi pomocnicze. Zamknięcie ksiąg wedle buchalteryi pojedynczej. Ciągłe praktyczne ćwiczenia i wypracowanie krótkiego tematu z handlu towarowego wraz z zamknięciem ksiąg. W II. półroczu dwa zadania szkolne. Wypracowania buchalteryczne należy o ile możliwości zaraz w szkole sporządzać w czystopisach i z reguły nie przepisywać jeszcze raz w domu.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Buchalterya podwójna: Zasady bieżącego książkowania wedle tej metody. Księga kasowa, główna, salda-konti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych. Nieustanne ćwiczenia praktyczne w bieżącym książkowaniu. Wyjaśnienie zamknięcia ksiąg wedle buchalteryi podwójnej i nabycie w tem wprawy na najprostszych przy-

kładach. Opracowanie krótkiego tematu z handlu towarowego z zamknięciem ksiąg. Temat nie musi być koniecznie ten sam, który opracowywano wedle buchalteryi pojedynczej. (W klasach, do których uczęszczają praktykanci z kantorów wymiany, należy przy wyborze tematu uwzględnić ich potrzeby).

W każdym półroczu po 2 zadania szkolne. Do wypracowań w szkole odnoszą się także uwagi umieszczone przy kl. II.

5. Korespondencya i prace kantorowe:

Cel nauki: Nabycie pewnej wprawy w układaniu poprawnych listów i prac kantorowych w zakresie małego i średniego handlu.

Klasa II. (1 godz. tygod.).

Prace kantorowe służące do zapoznania się z formą i wyrażeniami dokumentów kupieckich; noty, faktury, rachunki zakupna i sprzedaży, rachunki kosztów, ceduły odbioru i dostawy, ceduły złożenia, kwity, listy przewozowe, deklaracje cłowe, strona formalna dokumentów w obrocie listowym i czekowym pocztowych kas oszczędności, telegramy. Korespondencya z wykonaniem należących do listów prac kantorowych, Forma i styl listów kupieckich w ogólności; kowerty, pocztówki. Postępowanie z listami przychodzącymi i wychodzącymi. Listy z zamówieniem towaru i wykonanie zleceń z uwzględnieniem różnych rodzajów wyrównania faktury. Doniesienia o utrzymaniu towaru. — Listy awizujące traty, zwroty weksli do zapisania na dobro.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne. Listy i prace kantorowe mają pod nadzorem nauczyciela wykonać wszyscy uczniowie o ile możności w czystopisach i z reguły nie należy ich w domu jeszcze raz przepisywać.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Korespondencya. Powtórzenie i dalszy ciąg listów w interesie towarowym, oferty, komisyjne zakupno i sprzedaż, odwołania, reklamacye. — Dalszy ciąg listów w sprawach wekslowych a mianowicie listy w sprawie akceptu i inkasowania, protestu z braku przyjęcia i z braku zapłaty, w sprawie umiejscowienia. Listy wywiadowcze i udzielające wyjaśnień. Listy upominające. Okólniki. Skrypty dłużne. Pełnomocnictwa. Podania o posady. Świadczenia służbowe. (Jeżeli uczniowie jakiejś klasy składają się z praktykantów kantorów wymian, należy zamiast korespondencyi towarowej przeprowadzić naukę korespondencyi w sprawie komisowej sprzedaży i zakupna dewiz, walut i papierów wartościowych).

W każdym półroczu 2 zadania szkolne. Uwaga zamieszczona przy kl. II. tyczy się także i wypracowań w kl. III.

6. Geografia i nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych państw jako obszarów produkcji, handlu i komunikacji ze szczególnem uwzględnieniem Austro-Węgier. — Znajomość zasad austriackiego ustroju politycznego. Przy nauce należy stale posługiwać się mapami.

Klasa I. (1 godz. tygod.).

Pojęcia geograficzne potrzebne niezbędnie do zrozumienia mapy. Ogólny przegląd części ziemi pod względem układu pionowego i poziomego; polityczny podział części ziemi z uwzględnieniem najważniejszych miejsc handlowych.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Monarchia austriacko-węgierska w całości i kraje jej jako obszary produkcji i handlu z ograniczeniem do charakterystycznych wytworów; najważniejsze linie kolejowe i okrętowe monarchii. Objaśnianie kolejowego rozkładu jazdy.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Reszta państw europejskich i pozaeuropejskich wraz z koloniami; w tej części należy traktować tylko o tych miejscach i płodach, które mają znaczenie dla handlu światowego. Objaśnianie karty komunikacji światowej z uwzględnieniem linii okrętów pocztowych i kabli.

Z nauki o ustroju politycznym: — Do krótkiego powtórzenia politycznej geografii Austro-Węgier należy nawiązać łatwo zrozumiałe pouczenie o ustroju państwa, administracji i ustawodawstwie krajów zastąpionych w Radzie państwa.

7. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrabianie biegłego i ładnego pisma.

Klasa I. (2 godz. tygod.).

Pilne ćwiczenia w piśmie łacińskim i niemieckim. W każdym półroczu 3 próby pisma w szkole.

Klasa II. (1 godz. tygod.).

Pismo kupieckie (łacińskie i niemieckie) z uwzględnieniem szybkości pisania. Pismo rondowe. W każdym półroczu po 2 próby pisma w szkole.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Język niemiecki.

Cel nauki: Zdolność porozumiewania się z gośćmi w sklepie w języku niemieckim i możność sporządzania łatwych listów kupieckich w tym języku. Nauka opiera się na nabytej już poprzednio przez uczniów znajomości języka niemieckiego.

Klasa I. (2 godz. tygod.).

Głosownia i nauka czytania. Nauka o formach ; zasady składni. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia pewnego zasobu słów. Odpowiadanie na łatwe pytania nauczyciela, nawiązywane do rzeczy z zakresu pojęć uczniów i nauki. W każdym półroczu dwa zadania szkolne. Dyktaty wedle potrzeby.

Klasa II. (2 godz. tygod.).

Powtórzenie nauki o formach i składni. Lektura i konwersacja z uwzględnieniem zwrotów kupieckich. Tłumaczenia przetwarzanych w korespondencji i ćwiczeniach kantorowych dokumentów i listów. W tej klasie posługuje się nauczyciel w swych przemówieniach i objaśnieniach wedle możliwości językiem niemieckim. Należy nakłaniać uczniów, by w tym języku stawiali pytania i dawali odpowiedzi, jak je słyszą w swych handlach. W każdym półroczu 2 zadania w szkole. Ćwiczenia w korespondencji wedle uznania nauczyciela.

2. Stenografia.

Cel nauki: Stenografowanie do 100 zgłosek na minutę i odczytywanie stenogramu.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Tworzenie wyrazów, znaczniki, najważniejsze zasady skrótów logicznych. Dyktaty treści handlowej w coraz szybszym tempie i ćwiczenie w czytaniu.

G) Zawodowy kurs wieczorny dla dorosłych.

I. R e g u l a m i n

wieczornego kursu zawodowego dla dorosłych przy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 1.

Celem wieczornego kursu zawodowego, urządnego przy Akademii handlowej w Krakowie jest podanie osobom dorosłym, zwłaszcza mającym już zajęcia praktyczne tego wymiaru wiedzy handlowej, jaka im przy wykonywaniu prac kantorowych, księzkowaniu i obliczaniu może być potrzebna.

§ 2.

Kurs trwa 8 miesięcy od 1. października do 30 maja i odbywa się tylko w razie zgłoszenia się co najmniej 20 uczestników.

§ 3.

Nauki udzielają wedle podanego niżej, a przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty zatwierdzonego planu naukowego nauczyciele Akademii handlowej, względnie powołani osobno nauczyciele pomocniczy. Kierownictwo kursu spoczywa w rękach każdorazowego dyrektora Akademii handlowej.

§ 4.

Warunkiem przyjęcia na ten kurs jest ukończony 17 rok życia i wykształcenie przedwstępne, co najmniej w zakresie 6-letniej nauki w szkole ludowej.

§ 5.

Kurs ten ma charakter czysto informacyjny. W czasie roku szkolnego nie egzaminuje się uczestników wcale, nie wydaje się zatem z końcem roku szkolnego żadnych świadectw ani kwalifikacyjnych ani frekwencyjnych. W czasie wykładów powołuje

jednak dotyczący nauczyciel uczestników do wykonywania prac przy tablicy, względnie na drukach w ławkach lub do dawania ustnych odpowiedzi, dla przekonania się, czy przerobiony materiał został należycie zrozumiany i zapamiętany.

Po ukończeniu kursu mogą frekwentanci przystąpić do egzaminu prywatnego ze wszystkich wykładanych przedmiotów w tut. Akademii handlowej w myśl osobnego regulaminu tych egzaminów i otrzymują po złożeniu egzaminu świadectwa. Świadectw frekwencyjnych nie wydaje się.

§ 6.

Uczestnikom kursu przysługuje prawo dowolnego wyboru przedmiotów, program jednak wykładów jest tak ułożony, że każdy z uczestników może uczęszczać na wszystkie działy. Opłata szkolna wynosi od godziny tygodniowej za cały kurs 10 kor. Wykłady z towaroznawstwa obejmować będą 8 działów, każdy po 8 godzin, tak że każdy dział obejmie jeden miesiąc. Opłata za uczęszczanie na wszystkie działy wynosi 40 kor., za uczęszczanie na jeden dział (8 godz.) kor. 8.

Wszelkie opłaty uiszcza się z góry przy wpisie. Raz złożonych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 7.

W dniach wolnych od nauki w Akademii handlowej niema również wykładów i na kursie wieczornym.

§ 8.

W sprawach nieuregulowanych wyraźnie niniejszym regulaminem obowiązują odnośne przepisy oraz regulamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 9.

Plan naukowy obejmuje następujące przedmioty :

1. Buchalterya: a) Cz. I. dla początkujących: Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim . . . tyg. godz. 4
- b) Cz. II. dla frekwentantów, którzy już się zaznajomili z teorią buchalteryi podwójnej: Buchalterya w interesie bankowym . . . tyg. godz. 4
2. Prace kantorowe i korespondencya handlowa . . . " " 2

3. Rachunki kupieckie	tyg. godz. 4
4. Nauka o handlu i wekslach	" " 2
5. Stenografia	" " 2
6. Towaroznawstwo	" " 2

2. Plan szczegółowy.

I. BUCHALTERYA.

1. Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim. (4 godziny tygodniowo).

Zadanie i znaczenie buchalteryi. Ustawowe przepisy. Buchalterya pojedyncza w interesie hurtownym i drobiazgowym. Księgi pomocnicze.

Buchalterya podwójna, księgi główne i pomocnicze. Praktyczne przerobienie jednomiesięcznego przykładu z interesu hurtownego w połączeniu z interesem drobiazgowym, wedle pojedynczej i podwójnej buchalteryi z uwzględnieniem działu komisowego.

2. Buchalterya w interesie bankowym. (4 godziny tygodniowo).

Powtórzenie zasad buchalteryi podwójnej. Podwójna buchalterya, wedle niemieckiej i włoskiej metody w interesie bankowym i ubezpieczeniowym, w kasach oszczędności, w spółkach zarobkowych i gospodarczych. Komis bankowy (conto mio) conto meta; zamknięcie ksiąg. Metoda francuska. Buchalterya amerykańska. Praktyczne przykłady w miarę potrzeby.

II. Korespondencya handlowa i prace kantorowe. (2 godz. tyg.).

Biegłość w sporządzaniu listów kupieckich i prac kantorowych w interesie towarowym.

III. Rachunki kupieckie. (4 godz. tygodniowo).

Wprawa w używaniu rachunkowych ułatwień i praktycznych skrótów. Miary i wagi najważniejszych państw handlowych. Powtórzenie rachunku proporcji, rachunku przeciętnego i mieszaniny. Dokładne przerobienie reguły łańcuchowej, rachunku procentu i pro mille, rachunku odsetek i dyskontu. Obliczanie rachunków bieżących, rachunek złota, srebra i monet. Dewizy i obliczanie papierów wartościowych wedle ceduły wiedeńskiej. Pojedyncza i złożona kalkulacya towarowa.

IV. Nauka o handlu i wekslach. (2 godz. tygodniowo).

Pojęcie i gospodarcze znaczenie handlu. Firmy, kupcy i pracownicy handlowi. Spółki handlowe. Przedmoty handlu. Najwa-

zniejsze systemy miar i wag, Środki płatnicze i sposoby zapłaty. Teoretyczne i praktyczne objaśnienia weksli. Przekazy i чеки. Krótka nauka o papierach wartościowych. Targi i giełdy. Składownie publiczne. Organizacya i czynności bankowe w zarysie. Pomocnicze zawody handlowe. Urządzenia publiczne, służące do podniesienia handlu. Zawodowe związki kupieckie.

V. Towaroznawstwo. (2 godz. tyg.).

Październik: I. Środki spożywcze: Towary mleczarskie, mięsne, rybne. Zboże i inne produkty rolnicze. Mąki. Towary piekarskie. Kawa. Herbata. Kakao. Cukier. Przyprawy. (razem 8 g.)

Listopad: II Wino. Piwo. Spirytus. Wódki. Ocet. Miód. Owoce. Towary cukiernicze. (razem 4 godziny)

III Dział materyałów piśmienniczych, obejmujący przybory biurowe i sklepowe. Papiery pisarskie, drukarskie, pakunkowe, atramenty, ołówki, pióra, gumy, farby, (razem 4 godz.).

Grudzień: IV. Dział towarów konfekcyjnych: Włókna. Nici. Tkaniny. Futra. (razem 8 godzin).

Styczeń: V. Dział metalowy (z wyłączeniem szlachetnych). (razem 8 godzin).

Luty: VI. Metale szlachetne. Kamienie szlachetne. Materyały do szlifowania i polerowania. (razem 4 godziny).

VII. Dział towarów galanteryjnych. Kamienie półszlachetne. Materyały zdobnicze. Skóry. Perfumerye. Gąbki. Szczeciny (razem 4 godziny).

Marzec: VIII. Dział materyałów i farb. Tłuszcze. Oleje. Lakier. Pekesty. Barwniki. Gumy. Kleje. Olejki eteryczne. Żywica. Balsamy. Kauczuk i gutaperka. Chemikalia i przetwory chemiczne. (razem godzin 8).

Kwiecień: IX. Materyały budowlane: Drzewa. Cegły. Cementy. Wapno. Kamienie. Szkło. Wyroby gliniane. (razem godz. 8).

Maj: X. Mydło. Świece. Nafta. Krochmal. (razem 4 godz.)

XI. Towaroznawstwo towarów nieobjętych powyższymi działami (razem 4 godziny).

Z wykładami połączone będą demonstracye zbiorów, obrazów świetlnych i ćwiczenia w pracowni towaroznawczej.

VI. Stenografia. (2 godz. tygodniowo).

Tworzenie wyrazów i skracanie słów. Nauka o skracaniu zdań. Ćwiczenia w szybkim pisaniu od 80 słów na minutę, zwłaszcza z działu korespondencyi handlowej.

H) Wieczorny kurs handlowy dla prawników

Kurs ten ma na celu dać bądź to ukończonym, bądź to kończącym studia prawnikom względnie urzędnikom pracującym w administracji, skarbie, sądzie i t. p. pewną sumę wiedzy z dziedziny a) buchalteryi, b) nauki o handlu, c) bankowości.

Nie chodzi tu o nabycie biegłości w buchalteryi i bankowości, lecz o nauczenie zrozumienia jednej i drugiej, o danie możliwości poznania istoty, terminologii i form tych nauk, zapoznania z ich celem i zadaniami, o ile tego zawód prawniczy wymaga. Kurs ten obejmuje 80 godzin wykładowych przez ciąg pełnych 10 tygodni. Początek wykładów około 20/10 a koniec 15/1.

Wykłady odbywają się 2—4 razy w tygodniu w czasie od 6—8 lub od 7—9 wieczorem.

Oplata za cały kurs wynosi koron 40 i uiszcza się w całości z góry przy wpisie. Uwolnień od opłat niema.

Stosunek nieprawników do prawników oznacza się na 1:5. Minimalna liczba frekwentantów kursu wynosi 25 — maksymalna 30. Na kursie tym niema egzaminów, nie wydaje się świadectw Frekwentacyjnych, słuchacze mogą otrzymać na żądanie tylko potwierdzenie wpisu.

Plan nauk.

a) Buchalterya.

I. Zasadnicze wiadomości teoretyczne i praktyczne ich zastosowanie (godz. 40).

Pojęcie i zadanie buchalteryi: Buchalterya ilościowa i wartościowa. Znaczenie księgowe „Winien“ i „Ma“. Buchalterya podwójna i jej charakterystyczne cechy. System rachunków przeciwnych (Konta). Objaśnienie znaczenia głównych rachunków w przedsiębiorstwach towarowych, bankowych i wytwórczych. Księgi tego systemu, ich typy, cele i znaczenie oraz stosunek wzajemny. Urządzenie, otwarcie, prowadzenie i zamknięcie ksiąg chronologicznych i systematycznych. Bilans i wykaz strat i zysków. Amerykańska forma kalkulacji podwójnej. Buchalterya w przedsiębiorstwach wytwórczych. Odmiana zamknięć rachunkowych w przedsiębiorstwach związkowych (spółkach i stowarzyszeniach). Zasady kontroli i rewizji ksiąg. Przerabianie przykładów z interesu towarowego, bankowego i przemysłowego (fabrycznego). z zamknięciem dla firmy pojedynczej i różnego rodzaju spółek.

II. Hauka o bilansach. (10 godz.).

Pojęcie i prawne znaczenie bilansu. Zasady bilansowania w przedsiębiorstwach pojedynczych i związkowych. Poszczególne składniki bilansu i ocenienie ich wartości. Kapitał akcyjny (udziały). Fundusze rezerwowe, ich przeznaczenie, sposoby tworzenia i użycia. Amortyzacje i sposoby ich przeprowadzenia. Antycypacje. Sumy przechodnie. Bilanse banków i kas oszczędności, zakładów ubezpieczeń, przedsiębiorstw przemysłowych i przewoźnych. Bilans jako podstawa opodatkowania przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, według ustawy podatkowej z dnia 25/10 1896 L. 220 Dz. u. p. Bilansy likwidacyjne i konkursowe. Sposoby fałszowania bilansów.

b) Bankowość.

I. Obliczenia (rachunki) bankowe. (20 godz.).

Rachunek procentu. Dyskontowanie weksli. Obliczanie wartości walut, losów, obligacji, akcji i dewiz. Zamknięcie rachunku bieżącego.

II. Z nauki handlu (10 godz.).

Organizacja i czynności banków i kas oszczędności w połączeniu z nauką o najważniejszych dokumentach bankowych. Weksle, przekazy, listy kredytowe, czek, żyro i klirying. Asygnaty bankowe. Depozyty P. K. O. Formy kredytu bankowego: eskontowanie weksli, warrantów, walerów i faktur, kredyt akceptowy, zastawniczy (lombardowy) i hipoteczny. Finansowanie przedsiębiorstw i pożyczek publicznych. Pośrednictwo w wypłatach. Giełdy i transakcje handlowe.

I. Egzamina prywatne.

z przedmiotów kupieckich w Akademii handlowej w Krakowie.

Celem umożliwienia osobom, które nabyły znajomości przedmiotów kupieckich drogą nauki prywatnej, wykazania swej wiedzy urzędowo uwierzytelnionym dokumentem, zaprowadzono za zezwoleniem c.k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 5 lutego 1910 r. l. 48.969/09 w Akademii handlowej w Krakowie egzamina prywatne z następujących przedmiotów:

1. z buchalteryi,
2. z korespondencji kupieckiej i prac kantorych,
3. z rachunków kupieckich,

4. nauki o handlu i wekslach,
5. z towaroznawstwa,
6. ze stenografii.

Kto się chce poddać takiemu egzaminowi winien wnieść do c.k. Dyrekcyi Akademii handlowej w Krakowie podanie, opatrzone stemplem na 1 koronę, z wymienieniem przedmiotów, z których zamierza egzamin składać i wykazaniem swych dotychczasowych studyów (najmniej w zakresie 2 klas szkoły wydziałowej), tudzież wieku (przynajmniej lat 17). Do podania należy dołączyć także świadectwo moralności.

Egzaminowanie porucza Dyrekcyja w każdym poszczególnym wypadku temu członkowi grona nauczycielskiego, który udziela odnośnego przedmiotu w zakładzie; egzaminator rozstrzyga też wspólnie z dyrektorem, czy wykazane przedwstępne wykształcenie jest wystarczającym do dopuszczenia do egzaminu.

Przy każdym egzaminie ma być obecny dyrektor, któremu też służy prawo zadawania pytań.

Każdy egzamin składa się z części pisemnej i ustnej, a w towaroznawstwie z ćwiczenia praktycznego w laboratorium, oraz z egzaminu ustnego, będącego z niem w związku. W razie złego wyniku z wypracowania pisemnego nie dopuszcza się kandydata do egzaminu ustnego.

Przy tej sposobności nadmienia Dyrekcyja, że kandydaci zgłaszający się do egzaminu z buchalteryi muszą wszystkie potrzebne do ksiązkowania obliczenia sami należycie wykonać, oraz wykazać się przy egzaminie ustnym znajomością przepisów prawnych, odnoszących się do wszystkiego rodzaju weksli.

Kandydat otrzyma z odbytego egzaminu świadectwo, w którem prócz rodowodu ma być dokładnie podany zakres egzaminowania z odnośnego przedmiotu (np. z buchalteryi pojedynczej i podwójnej w handlu drobiazgowym i hurtownym lub w interesie bankowym, lub z uwzględnieniem spraw spedycyjnych i komisowych i t. p.), oraz jedna z not następujących: celująco, bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, świadcząca o wyniku egzaminu.

Kandydaci, którzy nie odpowiedzą wymogom egzaminu, świadectwa nie otrzymają.

Świadectwo, ostemplowane stemplem za 2 korony, ma być podpisane przez dyrektora i egzaminatora i opatrzone pieczęcią urzędową.

Z wszystkich egzaminów prowadzi się protokół, który zawiera w bieżącym porządku imię i nazwisko, tudzież rodowód kandydatów, zakres i wynik egzaminu.

Protokół podpisany przez dyrektora i egzaminatora przechowuje się w aktach urzędowych.

Taksa egzaminacyjna wynosi za każdy wyżej wymieniony przedmiot koron 16.

Każdorazowy termin egzaminów prywatnych ogłoszony będzie w miejscowych dziennikach i w budynku Akademii handlowej. Podania o dopuszczenie do egzaminu należy wnieść co najmniej na tydzień przed terminem. Takse egzaminacyjną składa się po otrzymaniu pisemnego zawiadomienia o dopuszczeniu do egzaminu. Po rozpoczęciu egzaminu, taks egzaminacyjnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

V. Zbiory naukowe.

(Z końcem roku szkolnego 1912/1913 zostały wszystkie zbiory przenie-
numerowane i wszystkie inwentarze na nowo założone i spisane).

I. Biblioteka.

1. Biblioteka nauczycielska.

(Zawiadowca : Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka nauczycielska składa się z trzech działów i obej-
muje z końcem r. s. 1912/13 :

W dziale I. dzieł naukowych :

a)	z zakresu chemii, towaroznawstwa i technologii . . .	120	dzieł
b)	„ geografii	70	„
c)	„ historii	20	„
d)	„ języka polskiego i literatury	13	„
e)	„ „ niemieckiego i literatury	36	„
f)	„ fizyki, matematyki i astronomii	34	„
g)	„ filozofii i pedagogiki	35	„
h)	„ nauk przyrodniczych i różnych przed- miotów	43	„
i)	„ nauk handlowych i prawnych	386	„
Razem		757	dzieł.

W dziale II. zbiorze podręczników do nauki różnych
przedmiotów :

Podręczników w j. polskim i niemieckim . . . 353 dzieł

W dziale III. periodica (czasopisma) tomów 158.

Prenumerowano następujące czasopisma :

Chemiker Zeitung, Mitteilungen des technischen Versuchs-
amtes, Handelsmuseum, Oesterreichische Zeitschrift für den
Orient, Zeitschrift für Handelswissenschaft und Handelspraxis,
Bank-Archiv, Volkswirtschaftliche und parlamentarische Chronik,
Deutsche Handelsware, Revue economique, Kupiec polski i Ku-
piec (pozański), Wektor, Wszechświat, Geographischer Anzeiger,
Bibliotekę Warszawską, Język polski, Przewodnik bibliograficzny,
Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums für Kultus und Unter-
richt, Reichsgesetzblatt.

Otrzymywano w darze: Dziennik rozporządzeń c. k. Rady Szkolnej Krajowej, Przewodnik naukowy i literacki, Oesterreichische Handelsschulzeitung, Rękodzielnik, Przegląd rękodzielniczy, Nasze Źródło, oraz od prof. Rongier Le Musee social.

2. Biblioteka uczniów.

(Zawiadowca: Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka uczniów liczy z końcem r. s. 1912/13:

W dziale książek polskich	785 dzieł
„ „ niemieckich	368 „
„ „ francuskich i angielskich	120 „
„ „ rosyjskich	40 „
„ „ w języku esperanto	33 „
Razem	1346 dzieł

3. Biblioteka uczennic.

(Zawiadowca: Prof. K. Sosnowski).

Biblioteka uczennic żeńskiej szkoły liczy z końcem r. s. 1912/13:

W języku polskim	261 dzieł
„ „ niemieckim	41 „
Razem	302 dzieł

4. Biblioteka Pomocy Koleżeńskiej U. A. H.

(Zawiadowca: Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka ta złożona z podręczników szkolnych i innych książek służących do nauki liczy 1164 egzemplarzy.

Otrzymywano w darze: od prof. Dr. Weigta 15 egz. atlasu Kozenna, 22 egz. Geografii ekonomicznej Sujkowskiego cz. I. 2 egz. części II.

5. Biblioteka podręczna czytelnicy uczniów A. H.

(Zawiadowca: Prof. I. Petelenz).

W bibliotece tej znajduje się 51 dzieł naukowych w 138 tomach oraz 15 tomów różnych fachowych czasopism.

Dla czytelnicy uczniów prenumerowano: Bibliothek der Unterhaltung und des Wissens, Fliegende Blätter, Świat.

Otrzymywano w darze Misyse katolickie.

II. Gabinet geograficzno-historyczny.

(Zawiadowca: Prof. Dr. Z. Tarliński).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadał gabinet:

W dziale I. (Mapy ścienne):

Map historycznych i geograficznych	100

W dziale II. (Obrazy):

a) obrazów geograficznych	98
obrazów historycznych	13
obrazów złożonych z widokówek	131
b) reprodukcji arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury	250
c) barwnych plakatów z różnych państw	137

W dziale III. (Środki pomocnicze):

a) globusów	4
map plastycznych	4
skrzynek ze zbiorami produktów różnych krajów	15
różnych modeli i przyrządów	11
b) atlasów	17
mapek mniejszych	39
planów miast	8
tablic ściennych, statystycznych i t. p.	32
c) albumów różnych miast	31
przewodników po różnych miejscowościach	316

W dziale IV. (Przeźrocza):

Przeźroczy do nauki historii	50
Przeźroczy do nauki geografii	489

III. Gabinet fizyczny.

(Zawiadowca: Prof. M. Lang).

Inwentarz gabinetu obejmuje z końcem r. s. 1912/13:

W dziale I) Aparatów i przyrządów do nauki fizyki	196
„ II) Obrazów i rozkładanych modeli	54
„ III) Modeli do nauki geometrii	58
„ IV) Przeźroczy	157

IV. Gabinet przyrodniczy.

(Zawiadowca: Prof. Dr. P. Łoziński).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 obejmuje inwentarz gabinetu:

W dziale I. (Narzędzia i przyrządy)	pozycyi	21
„ II. (Obrazy i tablice)	„	252
„ III. (Modele, preparaty i okazy zoologiczne)	„	72
„ IV. (Modele, preparaty i okazy botaniczne)	„	108
„ V. (Modele i okazy mineralogiczne)	„	324

W darze otrzymano:

Od P. Prof. Żabińskiego 2 cenne okazy kryształów soli wielkiej.

Od P. St. Pałkowskiego 130 sztuk okazów mineralogicznych i zoologicznych.

Od P. W. Mehoffera 8 okazów skamienieliń.

Od K. Tabeau, uczennicy II kl. Ż. S. H. 6 pięknych odcisków roślin z epoki węglowej.

Od J. Leitmanna, ucznia IV kl. A. H. 6 pięknych okazów koralu z oceanu Indyjskiego, rozgwieżdżę i okaz zbiorowy produktów amerykańskiej kopalni kruszców pod szkłem powiększającym.

Od Freunda, ucznia I kl. A. H. piękne okazy wosku ziemnego z Borysławia, oraz 2 flaszki ropy naftowej.

Od Angermanna, ucznia I kl. A. H. piękny kryształ kwarcu dymnego.

V. Zbiory towaroznawcze.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 obejmowały pozycyi :		
W dziale	I. okazów towarów	1103
„	II. preparatów mikroskopowych	176
	modeli owoców i nasion	16
	tablic technologicznych i mikroskopowych	72
	modeli	2
„	III. przeźrocz	881
Dary przesłali :		

Firma Meinla w Krakowie skrzynię oryg. herbaty, firma Karmańskiego zbiór materiałów do pisania i malowania, uczeń Händel zbiór tkanin.

Za pośrednictwem c. k. Lehrmittelbureau w Grazu otrzymano : Kolekcję suszonych jarzyn (z I. morawskiej fabryki konserw F. R. Felbinger i Ska w Schöllschitz), wzory siedzeń fornirowych (z Tow. Akc. dla fabrykacji mebli giętych „Mundus“ we Wiedniu), zbiór makuchów (z Tow. Akc. dla fabrykacji olejów roślinnych w Tryeście), zbiór kopalu kaurli (z Muzeum Handlowego w Tryeście), zbiór materiałów dla przedzalnictwa jedwabiu (z król. węg. Zakładu dla hodowli jedwabników), wschodni kamień litograficzny (z kopalni Tow. Innsbruckiego), miniaturę tarczy transmisyjnej, 4 okazy sztucznych rubinów i szafirów, wzory filców, orzechy wodne, tok fabrykacji szkła wzorzystych, próbki smoły pozostałej po fabrykacji celulozy.

VI. Zbiór maszyn do pisania.

(Zawiadowca : Dr. B. Josefert).

Z końcem r. s. 1912/13 liczy zbiór 21 maszyn do pisania różnych systemów ze stolikami.

VII. Zbiór przyborów biurowych.

(Zawiadowca : Prof. W. Skalski).

Zbiór ten świeżo założony w r. s. 1912/13 po myśli planów naukowych dla dwuklasowych szkół, które polecają zapoznać uczniów wzgl. uczennice z urządzeniami kantorowemi dla czynności manipulacyjnych, obejmuje 86 pozycji inwentarza, w czym mieści się: cyklostyle Gestetnera z przyborami, różne rodzaje portfeli, kopiałów, notatników, ksiąg zamówień, kwitaryuszy, shannonów, maszynek do spinania i t. p.

VIII. Zbiory kantorowe.

(Zawiadowca : Prof. St. Nycz).

Zbiór ten składa się z końcem r. s. 1912/13 z trzech działów i liczy 1977 sztuk, a mianowicie :

I. Dział księgowości obejmuje :

1) Ksiąg handlowych używanych 5, nowych 8, 2) arkuszy ksiąg handlowych 186, 3) bilansów banków akcyjnych 71, kas oszczędności 273, fabryk 102, stowarzyszeń gospod. zarobk. 133; 4) statutów banków akc. 10, kas oszczędności 41, fabryk akc. 9 stow. gosp. zarobk. 92; 5) książeczek wkładowych i udziałowych 9. Razem sztuk 939.

II. Dział prac kantorowych obejmuje :

1) Not, rachunków i faktur 99; 2) bonów 6; 3) czeków 10; 4) czeków i druków P. K. O. 74; 5) przekazów 12; 6) weksli 111; 7) kwitów 26; 8) formularzy pocztowych 36; 9) formularzy kolejowych 21; 10) formularzy cłowych i statystycznych 12; 11) listów przewozowych w żegludze śródlądowej 6; 12) konosamentów 8; 13) formularzy domów składowych, warrantów i receptów 18; 14) taryf 12; 15) druków do obrotu w arrangement 77. Razem sztuk 528.

III. Dział korespondencji handlowej obejmuje :

1) Kopiałów 6; 2) okólników 72; 3) listów w interesach towarowych 42; 4) listów w sprawach spedycyjnych 21; 5) listów w sprawach ubezpieczeniowych 27; 6) sprawozdań targowych 3; 7) listów o rachunkach bieżących 34; 8) listów w sprawach wekslowych 50; 9) listów w sprawach papierów wartościowych 47; 10) listów w sprawach gotówkowych 58; 11) cenników 37; 12) listów w obrocie żyrowym 18; 13) listów upominających 24; 14) listów wywiadowczych i informacyjnych 61; 15) listów gwarancyjnych 2; 16) ofert 8. Razem sztuk 510.

W r. s. 1912/13 otrzymano w darze :

a) Wzory ofert i faktur od firm : 1. Akc. Towarzystwo przemysłu oleju skalnego, Trzebinia—Wiedeń. 2. Gartenberg & Schreier, rafinerya nafty, Jasło—Wiedeń. 3. C. k. fabryka olejów mineralnych, Drohobycz—Wiedeń. 4. B. Deutsch & Syn, fabryka sztucznej wełny, Biała. 5. Teodor Felix, fabryka perkali, Andrychów. 6. Neuman & Comp., młyn parowy, Biała. 7. D. Axelbrad i Syn, młyn parowy, Lwów. 8. H. Franck i Synowie, fabryka cykoryi, Skawina. 9. Stanisław Gurgul, fabr. biszkoptów, cukierków etc., Jarosław. 10. H. Israelowicz, fabryka cukierków, Tarnów. 11. C. Śmiechowski, fabryka mydła, Kraków. 12. Gabryel Górski & Ska, fabryka farb, Kraków. 13. Szarski i Syn, Kraków. 14. Marcelli Dutkiewicz, dom kolonialny, Kraków. 15. Düsseldorfska fabryka musztardy i octu, Kraków. 16. Syndykat rolniczy, Kraków. 17. Rudolf Herliczka, Kraków. 18. Z. Rucker, fabryka konserw, Lwów. 19. Krajowa parowa fabryka konserw z jarzyn i owoców, Lubyera Król. 20. Browar książąt Sanguszków, Tarnów. 21. Akc. Tow. „Elektryczność“, Warszawa. 22. Krajowy Związek przemysłowy, Lwów. 23. B. Bilikiewicz, dom agencyjno-komisowy, Kraków. 24. Juliusz Nachtlicht, dom agencyjno-komisowy, Kraków.

b) Drukowane statuty i bilanse od wszystkich galicyjskich kas oszczędności, banków akcyjnych, fabryk akcyjnych i stowarzyszeń gospodarczo-zarobkowych.

IX. Gabinet chemiczny.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadał gabinet 99 pozycji inwentarzowych.

X. Pracownia towaroznawcza.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadała pracownia 104 pozycji inwentarzowych.

XI. Pracownia fotograficzna.

(Zawiadowca : Prof. K. Sosnowski).

Z końcem r. s. 1912/13 liczy inwentarz 19 pozycji.

UWAGA : Wszystkim wymienionym wyżej P. T. Ofiarodawcom składa dyrekcyja gorące podziękowanie za tak wydane zasilenie zbiorów Akademii.

VI. Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1) C.k. Ministerstwo W. i Ośw. reskr. z 19. lipca 1912 l. 28.471 uwiadamia o otwarciu rządowego bióra zakupna środków naukowych z zakresu geografii i towaroznawstwa dla szkół handlowych z siedzibą w Grazu.

2) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 18. października 1912 l. 1870/V podaje do wiadomości, że c. k. Minist. W. i Ośw. w porozumieniu z c. k. Minist. robót publ., reskr. z dnia 9. sierpnia 1912 l. 24.993 orzekło na podstawie § 96, ustęp 4, ustawy przemysłowej, że świadectwa z ukończonych prywatnych szkół handlowych, nie posiadających prawa publiczności, nie mają żadnej ważności prawnej. Świadectw takich nie można przeto uważać za dowód ukończenia nauki, odpowiadającej planowi uzupełniających szkół handlowych. Okoliczność, że praktykant handlowy, w czasie nauki w zawodzie, uczęszcza do szkoły prywatnej, nie ma żadnego prawnego znaczenia i nie może spowodować uwolnienia go od obowiązku uczęszczania do szkoły uzupełniającej. Jednakże można praktykantów handlowych, którzy mniemają, że nabyli wiadomości, odpowiadających celowi nauki w szkołach uzupełniających lub takich, którzy mogą się wykazać świadectwem z ukończenia wymienionych szkół prywatnych, przypuścić na ich prośbę do egzaminu w tej szkole uzupełniającej, do której uczęszczać są obowiązani. W razie złożenia egzaminu z pomyślnym skutkiem należy ich uwolnić od uczęszczania do szkoły uzupełniającej. Za takie egzamina nie uiszcza się żadnej taksy.

3) Reskr. z 24. października 1912 l. 2165/V przypomina c. k. Rada Szk. Kraj. wskutek wydanego przez c. k. Minist. robót publ. w porozumieniu z c. k. Minist. handlu reskryptu z dnia 9 września 1912 l. 36.093/XXI a obowiązek zakupywania aparatów, instrumentów fizycznych i t. p. wyłącznie wyrobu krajowego.

4) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 14. kwietnia 1913 l. 5963/V zwraca uwagę na dzień 19. kwietnia b. r. jako na dwusetną rocznicę ogłoszenia aktu t. zw. sankcyi pragmatycznej przez cesarza Karola VI., oraz poleca utrwalić pamięć tego jubileuszu w umysłach uczniów w odpowiedni sposób.

5) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 21. maja 1913 l. 6852/V zachęca młodzież szkolną do fotograficznego zdejmowania pod-

czas wycieczek budowli, charakterystycznych pod względem architektonicznym i historycznym, typowych krajobrazów, wielkich przedsiębiorstw przemysłowych, typów ludowych, ważniejszych okazów przyrodniczych i t. p., których to zdjęć użyje ewentualnie komitet środków naukowych przy Muzeum Szkolnem we Lwowie przy wydawnictwie obrazów szkolnych do nauki geografii, etnografii i t. p.

VII. Fizyczny rozwój młodzieży.

1) W porozumieniu z c. k. władzami wojskowemi urządzono i w b. roku szkolnym systematyczną naukę strzelania dla uczniów III. i IV. kursu Akademii, oraz II. klasy szkoły dwuklasowej. Niestety z powodów od dyrekcyi niezawisłych można było naukę tę rozpocząć dopiero dnia 12 kwietnia 1913 r.

Nauką kierował W. P. Steczkowski, c. i k. nadporucznik 56 p. p. Po nauce teoretycznej, na którą poświęcono 2 godziny oraz kilkugodzinnych ćwiczeniach w mierzeniu do celu, przystąpiono do strzelania kapslami, a wreszcie do strzelania ostrymi nabojami na strzelnicy wojskowej na Prądniku Czerwonym i Woli Justowskiej, przyczem był stale obecny prof. K. Sosnowski.

Mimo krótkiego czasu na ten cel poświęconego, wyniki nauki były bardzo dobre — toteż składa dyrekcyja W. P. nadporucznikowi Steczkowskiemu serdeczne podziękowanie za nadzwyczaj gorliwe zajęcie się nauką tut. uczniów, za zachęcanie ich do uprawiania ćwiczenia oka i ręki i za osiągnięcie pomyślnego rezultatu nauki.

2) Powodzenie, jakim w zeszłym roku cieszyły się wycieczki spacerowe i zabawowe uczniów tut. zakładu, skłoniło dyrekcyę do dalszego ich urządzania. I tak odbyło się w bież. roku szk. 1912/13 około 70 wycieczek dla rozwoju fizycznego młodzieży. Wycieczki te odbywały się we wszystkich porach roku, nawet w zimie przy średniej wysokości mrozach, a były one przeważnie półdniowe. Uczestniczyli w nich uczniowie A. H. i D. S. H., także U. S. H., a na Ż. S. H. przypadło z tych wycieczek przeszło 20. Celem krótszych wycieczek były najbliższe okolice miasta, zapuszczano się jednak i w odleglejsze miejscowości, jak Wieliczka, Skawina, Kosocice, Tynec, Michałowice, Mydlniki, Batowice, odbywając przytem pieszo po kilkanaście, nawet po dwadzieścia kilka klm. drogi. Młodzież uczestniczyła w wycieczkach chętnie i licznie, to też niewiele z nich liczyło niżej 20 uczestników.

Z dłuższych wycieczek godne są wzmianki: jednodniowa I kl. Dw. S. H. z prof. Sosnowskim do Skawiny w zimie pieszo, jednodniowa tejże klasy z prof. Seredyńskim do Niepołomic i puszczy, jednodniowa kl. II A. H. z prof. Nyčem do Trzebini, połączona ze zwiedzaniem fabryk, oraz jednodniowa kl. I c Ż. S. H. z profesorami dr. Łozińskim i Klimontowskim do Krzeszowic i Tenczynka. Szczególną radość wywoływały — jak zwykle —

wycieczki górskie, które umysłem dzieci miasta przeważnie dawały mnóstwo wrażeń i odkrywały im nieznane skarbnice bogactw przyrody.

Dzięki wycieczkowym kasom oszczędności i zasiłkom Dyrekcyi przysłała do skutku trzydniowa wycieczka na Babią Górę, w której wzięło udział 22 uczniów pod przewodnictwem prof. Sosnowskiego. Wycieczkowcy udali się z Osielca pasmem Babiogórskim na Police, skąd zeszli na nocleg do Zubrzycy na Orawie, w drugim dniu pomimo deszczu wyszli na Sylec i przełęcz Krowiarki, a stąd dotarli do schroniska Babiogórskiego, w trzecim zaś dniu przy przepięknej pogodzie wyszli na szczyt Babiej Góry i zachodnią jej granią zeszli do Zawoi, skąd zdołali jeszcze dotrzeć pieszo na wieczorny pociąg do Suchej.

Z tymże profesorem odbył k. III A. H. dwudniową wycieczkę górską w „Gorce“ przy udziale 14 uczniów. Ze Mszany Dolnej skierowano się do Lubomierza, a stąd na szczyt Kudłonia (1276 m.), następnie ku Turbaczowi (1311 m.), skąd roztacza się sławny z piękności widok na całe pasmo Tatr. W końcu udano się do doliny Potaszni, Koniny i Niedźwiedzia, skąd nastąpił powrót.

Także uczenice k. II A i B Ż. S. H. w liczbie 30 odbyły dwudniową wycieczkę do Morskiego Oka w Tatrach pod przewodnictwem prof. I. Króla, dra Łozińskiego i dra Sikorskiej. Drogę z Zakopanego do stawu i z powrotem odbyły uczestniczki pieszo przez Waksmundzką polanę, nocleg zaś przypadł w schronisku Tow. Tatrzańskiego.

W czasie tych wycieczek dokonano wielu zdjęć fotograficznych, których odbicia zrobiono w szkolnej pracowni fotograficznej, a z których klisze w myśl najnowszego okólnika Rady Szkolnej Kraj. prześle Dyrekcyja do Muzeum szkolnego we Lwowie celem powiększeń do tablic dla nauki szkolnej.

Dla rozpowszechnienia pożytecznego sportu narciarskiego dokupiła Dyrekcyja dwie pary nart. Wyćwiczeniu jednak zastępu narciarzy stanął na przeszkodzie brak śniegu tak, że ledwie kilka razy udało się urządzić ćwiczenia na Sikorniku, a raz tylko jednodniową wycieczkę zbiorową do Stroń, na której prof. Sosnowski ćwiczył studentów w jeździe po terenie górskim.

Z powodu tak pięknego wyniku wycieczek poczuwa się Dyrekcyja do miłego obowiązku złożenia pp. profesorom, kierującym temi wycieczkami (prof. Callierowi, prof. Klimontowskiemu, prof. Korblowi, prof. Nyczowi, prof. Petelenzowi, prof. Seredyńskiemu, prof. Dr. Weinerowi, prof. Waciedze, prof. Dębskiemu, prof. Królowi, pr. Dr. Sikorskiej, prof. dr. Łozińskiemu i ochmistrzyni pani Chwalibogowskiej), a w pierwszej linii profesorowi K. Sosnowskiemu serdecznego podziękowania za ich trudy i poświęcenie się dla dobra młodzieży, kształcącej się w tutejszym zakładzie.

VIII. Wycieczki naukowe i prace wakacyjne uczniów.

a) Zaraz z początkiem r. s. 1912/13 zwiedziły wszystkie klasy kolejno wystawę architektoniczną z panami profesorami Langiem, dr. Weigtem, Sosnowskim, dr. Weinerem, Petelenzem, dr. Żabińskim, Korblem, dr. Łozińskim i Turowskim.

Uczenice żeńskiej szkoły zwiedziły pod nadzorem profesorów Calliera, dra Łozińskiego, Króla i Korbla wystawę gwiazdkową, urządzoną staraniem Ligi pomocy przemysłowej w dniach 16. i 17. grudnia 1912 r., a uczenice klasy II a i II c Muzeum zoologiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Z profesorami dr. Bollandem i dr. Łozińskim zwiedzili uczniowie i uczenice kolejno klasami wystawę graficzną, urządzoną w miesiącu lutym przez c. k. zakład graficzny we Wiedniu.

Z profesorami Nyczem, Skalskim i dr. Żabińskim zwiedzili uczniowie Akademii krajowe składy publiczne, z profesorem Sosnowskim wystawę Sztuk Pięknych (klasa I D. S. H.) i Muzeum Czarторыskich (klasa I a i I b A. H.).

Prof. dr. Bolland zwiedził z uczniami : fabrykę mydła Rożnowskiego i fabrykę tutek Paschalskiego.

Prof. dr. Łoziński zwiedził z uczniami kl. III. i IV. A. H. i K. Ab. ogród botaniczny, drukarnię Koziańskich, gazownię miejską, fabrykę mostów i konstrukcyi żelaznych Zieleniewskiego, fabrykę maszyn Zieleniewskiego, młyn parowy w Bieńczycach, fabrykę octu i musztardy Kowalskiego, fabrykę tytoniu, fabrykę witraży inż. Żeleńskiego, fabrykę wyrobów metalowych Jarry, fabrykę dachówek i cegielnię w Łagiewnikach.

Dzięki pomocy Wys. Wydziału Krajowego i Krakowskiej Izby Handlowej odbyli uczniowie IV. kursu w bieżącym roku szkolnym dwunastodniową wycieczkę naukową po Niemczech, w dniach od 6. do 19. października 1912 r. Wzięło w niej udział 15 uczestników pod kierownictwem prof. K. Sosnowskiego. Dwudniowy pobyt w Berlinie nie wystarczył na dokładne zwiedzenie wszystkich osobliwości olbrzymiego miasta, mimo to zwiedzono rzeczy najważniejsze prawie wszystkie, a więc najgłówniejsze ulice, place, budowle, ogrody z użyciem przy odległych przestrzeniach najnowszych środków komunikacyjnych. Zwiedzanie jednak miasta było tylko przygodne, gdyż główną uwagę skierowano

na sprawę handlu i przemysłu ; zwiedzono więc dokładnie olbrzymi dom towarowy Wertheima, przyczem jeden z zatrudnionych tamże rodaków udzielił szerokich objaśnień i informacji, następnie z wielkiem zainteresowaniem oglądano bogate i pouczające zbiory w „Museum für Meereskunde“, i w „Technisches und Gewerbe Museum“, nadto zwiedzono giełdę i zbrojownię (Zeughaus). Na kanałach, przecinających miasto, mieli wycieczkowcy sposobność widzieć olbrzymie transporty artykułów spożywczych dla miasta i przyjrzeć się przejazdowi statków przez słuzy kanałowe, co dla wszystkich było zupełną nowością. Wieczór poświęcono sztuce, a mianowicie spędzono go w słynnym teatrze Reinharda na przedstawieniu Hamleta. W Hamburgu, jako w głównym celu wycieczki, zatrzymano się trzy dni. Tamtejszy Klub polski zajął się rodakami i poruczył Krakowianinowi, p. Mühlsteinowi, oprowadzenie wycieczki po mieście ; dzięki więc znającemu wybornie miasto przewodnikowi widzieli tu uczniowie wszystko, co tylko godnem jest uwagi. Najwięcej czasu spędzono w porcie ; odbyta po tymże określna przejażdżka na małym parowcu, połączona z kilkakrotnymi przystankami i objaśnieniami, pozwoliła widzieć szczegółowo to środowisko handlu światowego i wszystkie jego urządzenia, a więc doki lądowe i pływające, magazyny, składy zamorskich surowców, statki przewozowe i osobowe (Cincinnati, Imperator). Szczegółowo zwiedzono także port wolny, jego składownię i przyglądano się wyładowaniu i załadowaniu okrętów towarowych, a następnie oglądnięto tunel pod Elbą i dworzec dla emigrantów.

Kilka godzin spędzili uczestnicy wycieczki w Altonie, gdzie najwięcej zajęcia obudziła hala rybna i widok ożywionego przetargu na ryby morskie (Fischauktion). W Hamburgu nie pominięto prawie żadnej ważniejszej osobliwości, głównie zaś pociągnęła uwagę zwiedzających wspaniała ulica, zabudowana domami, mieszczącymi biura wielkich firm światowych, z których jedno tylko zezwolono zwiedzić, w innych zaś spotkano się z odmową ze względu na sekreta handlowe. Zwiedzili też uczniowie słynny zwierzyniec Hagenbecka, giełdę, „Museum für Hamburgische Geschichte“, „Naturgeschichtliches Museum“, ratusz, kościół św. Piotra ; widzieli kilkakrotnie szybujące Zeppliny, a wieczorem urządzili spacerową przejażdżkę po wewnętrznej Alsterze. Jednodniowy pobyt w Bremie przyniósł znów wiele wrażeń i nowości. Skoncentrowane na niewielkiej przestrzeni osobliwości miasta można było obejść za jedną wędrowką. Po oglądnięciu więc wspaniałych zabytków średniowiecznego budownictwa, zwłaszcza ratusza, Rolandssäule, katedry, t. zw. Bleikeller i innych, zwrócono uwagę na rzeczy handlowe i zwiedzono giełdę bawełnianą, dom i muzeum przemysłowe, główny urząd cłowy, a nadto miejskie

muzeum. Popołudniu przepędzono w porcie, który jednak po hamburskim niewiele mógł dać nowego, prócz t. zw. Hafen-Basen, Sicherheits-Hafen, oraz starego systemu trójmasztowego okrętu.

Zwiedzanie Lipska rozpoczęto od uczczenia pamiątki narodowej, a więc zwiedzenia pomnika, ulicy i mostu Poniatowskiego i od wycieczki na pole bitwy narodów, gdzie przyjrano się budowie imponującego „Völkerschlachtdenkmal” i nowemu krematorium. Resztę dnia świątecznego poświęcono na zwiedzenie muzeum etnograficznego i ważniejszych budowli, jak największego podobno na świecie nowego dworca i obok położonego najstarszego dworca kolejowego w Europie, ratusza, sądu Rzeszy, uniwersytetu i wielu innych, a w drugim dopiero dniu pobytu dało się zwiedzić zakłady przemysłowe i handlowe. Ponieważ wycieczka nie przypadła na czas słynnych jarmarków lipskich na futra, przeto musiano zadowolić się tylko szczegółowym zwiedzeniem ubikacji jarmarkowych, sklepów i składów, przyczem zarządca budynku podawał informacje potrzebne; następnie zwiedzono dzielnicę ze składami futer (Rauchwaren-Viertel) i firmę S. Rosdeutscher, której właściciel zapoznał swych gości z rodzajami i sposobem handlu futrami. Prócz tego zwiedzono lipską giełdę, dom towarowy przy ulicy Brühla, dzielnicę drukarską i dom Brockhausa.

Siedziba sztuk, Drezno mniej dało sposobności do widzenia urządzeń handlowo-przemysłowych, a więc porzeczano tu na zwiedzeniu wielkiej hali targowej, królewskiego składu porcelany, a oddano się podziwieniu utworów sztuki. Nowych wrażeń dostarczyły zatem królewskie galerie obrazów i rzeźby, królewskie zoologiczne i antropologiczne muzeum, oraz wystawa związku saskich malarzy. Piękne to miasto wywołało podziw u wszystkich uczestników wycieczki, to też zwiedzono je dokładnie, urządzono nawet małą wycieczkę na Loschwitz i Blasewitz, a pobyt w niem zakończono artystyczną ucztą, którą było przedstawienie E. Oniegina Czajkowskiego w nadwornej operze.

W drodze powrotnej zatrzymali się jeszcze wycieczkowcy przez dwie godziny we Wrocławiu, gdzie dla braku czasu mogli oglądać tylko starożytny ratusz i jeden dom towarowy naprzeciwko tegoż.

Nadmienić w końcu z uznaniem wypada, że Dyrekcyja kolei w Katowicach udzieliła wycieczce tej 50% zniżki na całą przestrzeń podróży, dzięki czemu można było odbyć ją wygodniej i rozszerzyć okrąg zwiedzania siedlisk pracy, przedsiębiorczości i postępu.

b) Podobnie jak w latach ubiegłych tak i w czasie wakacyi r. 1912 znaleźli następujący uczniowie zajęcie bądź to w kraju, bądź to za granicą.

Pracowali za granicą: Z IV kursu A. H.: 1) Nowakowski

Jerzy jako korespondent polsko-rosyjski w zakładzie elektryczno-instalacyjnym p. Muszyńskiego w Warszawie, 2) Kolař Leopold w banku Skarbona w Berlinie, 3) Węgrzynowicz Walenty w handlu kolonialnym St. Piotrowskiego w Poznaniu, 4) Sumiński Henryk przy buchalteryi w fabryce cukru hr. Branickiej w kluczu Olszańskim na Ukrainie, 5) Leitmann Henryk jako praktykant w oddziale prowiantowym na okręcie Tow. Istria-Trieste w drodze do Egiptu i z powrotem, 6) Unger Karol w biurze przerachowywania frachtów Bertolda Schwarza w Budapeszcie.

Z III kursu A. H. : 7) Rapaport Jakób w firmie R. Kahane we Frankfurcie n/M., 8) Gilewski Włodzimierz w Dreźnie utrzymywał się z dawania lekcji j. polskiego, 9) Jarmicki Mieczysław jako korespondent w składzie chemikaliów „Dyzma“ w Kaliszu.

Z II kursu A. H. : 10) Lis Stanisław przy budowie kolei we Wrocławiu, 11) Dzieciołowski Stanisław w Tow. Handl. Przem. I. Borkowski w Dąbrowie górniczej w Król. Pol.

Z II klasy D. S. H. : 12) Szczelina Wincenty w zarządzie dóbr Schepelwitz p. Dambrau na Śląsku pruskim.

Pracowali w kraju : 13) Witkowski Konstanty przy budowie kanałów w Krakowie, 14) Händel Wolf w Truskawcu, 15) Związek Jan w elektrowni miej. w Krakowie, 16) Ciesielski Michał tamże, 17) Brożek Tadeusz, tamże, 18) Ślósarz Tadeusz w księgarni w Zakopanem, 19) Blok Adam w cegielni w Płaszowie, 20) Krieger Herman w przedsiębiorstwie robót betonowo-żelaznych K. Hechtera w Krakowie, 21) Mika Stefan w Kasie Oszczędności w Jaśle.

Dzięki szczodrej pomocy Wydziału Krajowego otrzymało 12 z wymienionych uczniów zasiłki na częściowe pokrycie kosztów podróży do miejsc, w których udało się im znaleźć utrzymanie.

IX. Nadobowiązkowa praca umysłowa uczniów.

1. W Kółku literackim (Kier.: prof. K. Sosnowski) przedłożono w bieżącym roku szk. dwie prace, dotyczące najnowszych utworów poetyckich. A. Hałaciński, ucz. IV k. recenzował dramat K. Bielańskiego p. t.: „Zdobywcy“, zaś T. Tarczyński, również ucz. IV k. opracował trylogię L. Rydla „Zygmunt August“ i porównał ją z dawniejszymi utworami na ten temat. Za przedmiot prywatnej lektury wybrała trylogię Rydla także jedna z uczennic II kursu Żeńskiej S. H. i omówiła ten utwór w obecności koleżanek.

2. Prace uczniów w dziedzinie towaroznawstwa.

(Prof. Dr. Bolland).

Uczniowie Akademii Handlowej i klasy II-iej Dwuklasowej Szkoły Handlowej korzystali z całego szeregu czasopism fachowych, a mianowicie: Kolonial- und Delikatessenzeitung, Kosmos, Neue-Pelzwarenzeitung, Die Metallindustrie, Obstverwertungszeitung, Papierzeitung, Tonindustriezeitung, Der Holzkäufer, Bitumen, Butomia, Korkzeitung, Die Schokoladenindustrie, Textilzeitung, Oester. Wollen und Leinindustrie, Zeits. f. d. Bürsten- und Kamminindustrie, Konservenzeitung, Seifensiederzeitung.

Na artykuły ciekawsze i aktualniejsze zwracał uwagę uczniom profesor towaroznawstwa i chemii. Z artykułów tych zdawali uczniowie sprawę w formie referatów, wygłaszanych publicznie w klasie. Dyrekcyj podnosi z sympatją tę pracę pozaobowiązkową uczniów, a chcąc ich do niej na przyszłość zachęcić — w przekonaniu, że będzie ona dla nich pożyteczną — podaje poniżej treść tychże referatów.

Z kursu IV-e go wy g ł o s i l i referaty:

Brandstätter (O szczotkach), Ciesielski (O polnej uprawie ogórków, O upadku fabrykacji sardynek w Bretanii), Dutkiewicz (O racjonalnem uzyskiwaniu tkanin szklanych, O materiałach budowlanych i budowniczych), Freund (O opalu), Grüss (Przegląd przemysłu szczotkarskiego), Leitmann (O rozwoju niemieckiego przemysłu biżuteryjnego, O fabrykacji tłuszczów roślinnych, O nowych surogatach olejków eterycznych, O sporządzaniu

tkanin szklanych, Ze świata pereł, Konserwowanie i zafalszowanie masła), Leśniak (O roli keksów na wojnie), Pach (O rozeznawaniu aliaży mosiężnych, O przeróbce ługu pomydłanego), Pizło (O handlu żelazem, O zatruciach wanilią, O kulturze herbaty w Ameryce), Schiff (Londyńskie zwyczaje handlowe, odnoszące się do konserw), Storch (Profesor Witt o occie, O drzewie dla kopalń, O fabrykacji mlecznej czekolady, O cynowaniu powierzchni, O barwieniu tkanin w Turcyi), Sumiński (O urzędowym badaniu towarów papierniczych, O zastosowaniu sody przy fabrykacji papieru), Tarczyński (O niemieckim instytucie technicznym), Tislowitz (Z krainy pereł), Unger (Fajka, cygaro, papieros, Zafalszowanie masła i mąki, O amerykańskich materiałach biurowych, Rozróżnianie papierów czerpanych, O autotypii), Thorn (O jakości drzewa korkowego), Węgrzynowicz (O plantacjach malin, O handlu winem w Szwajcaryi), Zawodny (O zastosowaniu cementu drzewnego), Zonczyk (O herbacie).

Z kursu III.

Antoszyk (Austriacki przemysł guzikarski i rozwój jego, W jaki sposób sporządza się ilustracje katalogowe), Banek (O kamieniach dinasowych), Berezowski (O pastach owocowych i marmeladach, Badanie i choroby win owocowych, O herbacie), Chrzanowski (O cienkich płytkach korkowych), Czapik (Gospodarcze znaczenie starych metali, O kalafonii, O tekstylozie), Dźwigalski (O kielbasach mięsnorybnych, O konserwach tureckich, Jak kalkulować kosztą produkcji skrzynek drewnianych), Halpern (Sądy polubowne w handlu papierem, O surogacie szczeci, Sporządzanie i użytkowanie porowatych metali, Rośliny z bagien egipskich, jako surowiec papierniczy, Badanie wytrzymałości drzewa, Zwyczaje handlowe w handlu starymi metalami), Horowitz (O cynkowaniu żelaza, O suchem cynkowaniu, Otrzymywanie futer w Brazylii, O niemieckim przemyśle bursztynowym), Jarmicki (O chorobach ołowiu), Kucielski (Ekonomiczne znaczenie 5-dniowego tygodnia roboczego w papiernictwie, W 100-letnią rocznicę urodzin Besemera), Pałasiński (O drzewie ogniotrwałem, Warunki sprzedaży angielskich materiałów ogniotrwałych), Rapaport (Stacya doświadczalna dla przemysłu tłuszczowego w Medyolanie, O oznaczaniu krzemionki w glinie, Zużycie odpadków papierniczych, O ochronie towarów w oknach wystawowych), Rapp (Światowe pokłady rud żelaza, O skromnej ceramice budowlanej, Użytkowanie skórek kocich, O zafalszowaniu olejków eterycznych, używanych dla celów spożywczych i ich rozeznaniu), Rudnicki (Jak się obchodzić z kamieniami szlachetnymi), Setkowicz (O wosku szelakowym, Choroby pereł, O bursztynie), Schwob (Wpływ atramentu na papier pakunkowy, O przeróbce ryb), Wohlfeiler

(Konserwowanie kalafiorów), Wurm (Uniwersytet dla handlu żelazem), Zelek (O przyszłości przemysłu sardynkowego).

Z kursu II.

Brodziński (O kwasie siarkowym, solnym, O cemencie), Fischgrund (O fabrykacji nawozu z powietrza), Kupferstein (Analiza i synteza chlorowodoru), Spatz (Otrzymywanie tlenu), Spira (O glinie), Sperling (O wyrobie zapalek), Lis (O kopalniach węgla), Fischgrund (Zastosowanie skroplonego powietrza w przemyśle, technice i medycynie), Zins (O aluminotermii).

Z II. klasy Dwuklasowej Szkoły Handlowej.

Blok (O chorobach cyny, O wpływie twardej wody na tkaniny), Czernicki (O kości słoniowej na targu w Amsterdamie), Giedziow (O młotach mechanicznych, Fabrykacja papieru w Ameryce), Hochstim (Sporządzanie kauczuku z odpadków rybnych), Horowitz (O roślinach i owocach z kolonii niemieckich dających oliwę), Jończyk (Koks jako opał, O chorobach win owocowych), Krieger (Lotne składniki przypraw w napojach i pokarmach), Kryjak (O sardelkach, sardynkach i szprotach, Zafalszowanie olejków eterycznych, O badaniu przedmiotów mosiężnych), Löffelholz (Zafalszowanie herbaty, Zafalszowanie mąki), Paruch (O nowościach w artykułach biurowych), Schein (Fabrykacja i handel papierem, Handel dyamentami, Handel papierem w Austrii, Zafalszowanie mąki), Szczelina (O tłuszczu z ryb, O przeróbce wosku i ceroplastyce, Próby oznaczania wartości mydeł).

3. Zawiązane przez uczniów „Kółko ekonomiczne” (Kur. prof. dr. Lulek) nie okazało żywotności, gdyż gorący zapal, objawiający się na początku, wygasł wkrótce, nie przyniósłszy ani jednego z przyobiecanych referatów. Natomiast niektórzy uczniowie IV. kursu, zachęceni przez profesora ekonomii, śledzili pilnie bieżące wypadki natury gospodarczej, czytając artykuły gospodarcze w dziennikach i zdając z nich sprawę wobec kolegów, z czego wywodziła się nieraz żywa dyskusja. Sposobności nastroczała szczególnie wojna bałkańska i wywołane przez nią wielkie przesilenie gospodarcze w zimie r. 1912/13. Te materye były też najczęściej przedmiotem sprawozdań. Do najpilniejszych należeli: Zonczyk, Storch, Pizło, Unger, Leśniak, Grüss.

4. W czytelni (Kur.: prof. I. Petelenz) mieli uczniowie sposobność korzystania z mieszczących się w bibliotece podręcznej dzieł naukowych, czasopism fachowych, oraz dzienników jak: Czas, Reforma, Gazeta lwowska, Gazeta wieczorna, Neue Freie Presse. Mogli również grać w szachy i warcaby w wolnych od zajęć chwilach w godzinach wieczornych. Z czytelni korzystało w r. s. 1912/13 1435 uczniów.

X. Zestawienie dochodów i rozchodów stypendyów, zapomóg Pomocy Kol. i Kasy wycieczkowej U.A.H.

1) Pobierali stypendya i zasiłki stypendyalne.

z Wydziału Krajowego rocznych K. 120: Związek Jan z IV A. H., po rocznych 100 K. Tarczyński Tadeusz z IV A. H., Antoszyk Józef, Garztecki Mieczysław, Gilewski Włodzimierz, Kucielski Karol i Setkowicz Jakób z III A. H. Razem 720 K.;

z Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie z fundacyi jubileuszowej Cesarskiej z IV A. H. Pach Gerwazy 240 K., z II A. H. Fischgrund Abraham 200 K., Sperling Józef 300 K., Spira Lazar 200 K., z I A. H. Czaporowski Jan 100 K., Słowik Bronisław 100 K., z kursu abiturjentów Adler Elias 300 K., Gałuszkiewicz Henryk 300 K., Ładoś Ludwik 300 K., z kursu wieczornego Meres Karol 120 K. Razem 2.160 K.

z Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie: Freund Leon z I A. H. 200 K.;

z Galic. Tow. Kredytowego Ziemskiego we Lwowie: Skarżyński Witold z III A. H. 800 K.;

ze Związku Stowarzyszeń gospodarczych i zarobkowych we Lwowie stypendyum im. Tad. Romanowicza: Sumiński Henryk z IV A. H. 240 K.

Stypendyum im. Głowińskiego 315 K. pobierał w dalszym ciągu Stokłosa Franciszek z kursu abiturjentów.

Stypendyum z funduszu nadwyżek karnych 300 K. nadało jednorazowo c. k. Ministerjum Skarbu Stokłosie Franciszkowi z kursu abiturjentów.

Wydział Krajowy przeznaczył na doraźne zapomogi dla uczniów tut. zakadu K. 700. Z funduszu tego korzystało 15 uczniów A. H. i 1 uczeń D. S. H.

Stypendya i zasiłki wynosiły razem K. 5.435.

2) Fundusz bursy uczniów A. H.

Na fundusz ten złożono 5/11 1912 K. 78·14, które otrzymano jako czysty dochód ze sprzedaży kart korespondencyjnych z widokami zakładu.

Dnia 15/3 1913 złożyli z okazji imienin dyrektora na ten fundusz uczniowie A. H. i D. S. H. K. 40, a uczennice Ż. S. H. K. 74.—.

Prof. Dr. Bolland złożył 6/5 na tenże cel K. 5·21, a uczniowie klasy I b zamiast kwiatów na trumnę zmarłego kolegi ś. p. Konstantego Poznańskiego K. 8.—.

Wraz z procentami narosłymi do dnia 31/12 1912 wynosi fundusz ten obecnie K. 205 h. 89.

3) Pomoc Koleżeńska U. A. H.

(Kurator : Prof. Dr. H. Weigt).

W roku bież. zgłosiło się po pożyczki ogółem uczniów 74 na łączną kwotę K. 1656.—, z czego udzielono K. 1050.—.

Dochody czerpała Pom. Kol. ze składek uczniów AH. i Dw. szkoły handl. męskiej, z datków grona pp. profesorów i publiczności przy wpisach.

Przychód wynosi K. 611·65 i jest o 110·40 koron wyższy od przychodu w poprzednim roku.

Organem Pom. Kol. byli delegaci :

Kurs III : Czapik Tadeusz (przew.), Szwob Wiesław (skarbnik).

Kurs II : Ludera Jan, Brodziński Mieczysław (sekretarz).

Kurs IA : Słowik Bronisław, Gruszecki Mieczysław.

Kurs IB : Szymborski Stefan, Feliś Jan.

Klasa II Dw. : Jończyk Stanisław, Paruch Eugeniusz.

Klasa I Dw. : Ciesielski Stefan, Tyrkowski Stefan.

Przychód. Rozchód. Sprawozdanie kasowe Pomocy Koleżeńskiej.

		Koron	hal.			Koron	hal.
1	Majątek z dniem 12 czerwca 1912 . . .	2419	92	1	Pożyczki z roku 1908/9	154	—
2	Dar Grona profesorów	139	10	2	" " 1009/10	306	—
3	" p. Turowskiego	10	—	3	" " 1910/11	377	—
4	" p. Dorawskiego	10	—	4	" " 1911/12	541	—
5	" p. Szczęśnicka	10	—	5	" " 1912/13	761	—
6	" p. Łatkiewicza	10	—	Stan "kasy z dniem 12. czerwca 1913 . .		882	57
7	" p. Cieniacha	1	—				
8	" p. Blahouta	3	—				
9	" s. p. Brendy z A. H.	8	—				
10	" p. Szczeliny	0	14				
11	" pny Pompianki	1	60				
12	" pny Teuchertówny	1	20				
13	" Kursu abiturjentów z r. 1912 . . .	24	—				
14	" Dw. szk. h. żeńskiej IIIa.	1	40				
15	" Kursu III. Akademii handlowej . .	30	28				
16	" II.	58	70				
17	" Ia	6	20				
18	" Ib	64	90				
19	" klasy II. Dw. szk. handlowej . .	34	37				
20	" I.	12	70				
21	" Procent od kap. "zakład. od 31/12 1912 .	30	77				
22	" Ze sprzedaży legitymacji	47	90				
23	" " biletoów	1	30				
24	" " pocztówek	2	72				
25	" Datki publiczności przy wpisach . . .	92	17				
Razem . . .		3021	57	Razem . . .		3021	57

Przewodniczący:
Czapik m. p.

Kurator:
Dr. Herkulan Weigt m. p.

Skarbnik:
Szuwob Wiesław m. p.

4) Wycieczkowe kasy oszczędności.

Kasy te założył i prowadził prof. K. Sosnowski we wszystkich klasach Akademii i męskiej szkoły dwuklasowej.

Z kas tych wolno było podejmować pieniądze tylko na cele wycieczek.

Kasy te funkcjonowały przez cały rok i umożliwiły niejednemu wzięcie udziału w wycieczce bez nadzwyczajnych wydatków.

Złożyło w la AH. ucz. 16 razem K 22.91, podjęto K 17.11, pozostało w kasie K 5.80

"	Ib	"	"	22	"	K 50.—,	"	K 48.—,	"	K 2.—

"	II	"	"	27	"	K 63.81,	"	K 27.09,	"	K 36.72

"	III	"	"	22	"	K 58.47,	"	K 57.47,	"	K 1.—

"	I DSH	"	"	24	"	K 75.85,	"	K 21.—,	"	K 54.85

"	II	"	"	17	"	K 99.18,	"	K 99.18,	"	K —.—

Złożyło razem uczn. 128 K 370.22, podjęto K 269.85, pozostało w kasie K 100.37, które złożono na książeczkę oszczędności.

XI. T a b e l e

	Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w AH.	Dwukla- sowa męska		Razem w DSHM.	Dwuklaso- ż e n i -		
	Ia	Ib	II	III	IV		I	II		Ia	Ib	Ic
I. Liczba uczniów wzgl. uczennic:												
Przyjęto z początkiem r. s. 1912/13	22	32	41	28	28	151	33	20	53	43	41	41
W ciągu r. s. 1912/13	—	2	—	—	1	3*	2	—	2	2	2	2
Razem	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	45	43	43
Z tych było:												
a) tutejszych z promocją	—	—	36	27	28	91	—	20	20	—	—	—
b) obcych z promocją	21	31	—	—	1*	53*	30	—	30	43	41	41
c) repetentów	1	3	5	1	—	10	5	—	5	2	2	2
Razem	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	45	43	43
W tem Mężczyzn	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	—	—	—
Kobiet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	43	43
Wystąpiło w ciągu r. s. 1912/13	4	12	2	1	1*	20*	11	2	13	6	3	2
Liczba uczniów z końcem roku szkol. 1912/13	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
II. Według miejsca urodzenia było:												
						* w tem 1 hospitant						
Z Krakowa	4	9	12	6	10	41	11	6	17	28	18	21
Z Galicyi	12	10	21	12	14	69	11	11	22	11	19	15
Z innych prowincyj Austro-Węgier	1	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—
Z Królestwa Polskiego	1	1	4	8	4	18	1	1	2	—	3	4
Z Ks. Poznańskiego	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Z Ces. Rosyjskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z Ces. Niemieckiego	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Z Ameryki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
III. Według wyznania było:												
Rzymsko-katolickiego	14	16	27	21	18	96	13	13	26	21	29	34
Grecko-katolickiego	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Mojżeszowego	4	6	12	6	10	38	9	5	14	18	11	7
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
IV. Według języka ojczystego było:												
Polaków	18	22	39	27	28	134	22	18	40	39	40	41
Rusinów	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Czechów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niemców	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41

s t a t y s t y c z n e.

wa szkoła s k a			Razem w ZSH.	Uzupełniająca szkoła			Razem w USH.	Kurs absolwen- tek szk. śr.	Kurs abitury- entów		Razem na kursie abit.	Kursa wieczorne					Razem na kursach wieczornych	Razem w całym zakładzie
Ia	Ib	Ic		I	II	III			A	B		dia do- rośli	dia pro- winów	buch. dia kałegarz	dia nau- USH.	stenogr. niemiec.		
30	37	35	227	39	40	20	99	39	62	60	122	44	18	26	37	25	150	841
—	—	—	6	2	1	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
30	37	35	233	41	41	20	102	40	62	60	122	44	18	26	37	25	150	856
30	37	35	102	—	30	20	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263
—	—	—	125	40	11	—	51	40	61	60	121	44	18	26	37	25	150	570
—	—	—	6	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	23
30	37	35	233	41	41	20	102	40	62	60	122	44	18	26	37	25	150	856
—	—	—	—	41	41	20	102	—	62	60	122	15	18	20	28	25	106	539
30	37	35	233	—	—	—	—	40	—	—	—	29	—	6	9	—	44	317
—	—	1	12	7	4	4	15	1	3	6	9	8	7	14	1	15	45	115
30	37	34	221	34	37	16	87	39	59	54	113	36	11	12	36	10	105	741
18	13	21	119	11	13	3	27	13	19	15	34	17	5	5	9	—	36	287
9	21	12	87	23	19	11	53	16	37	39	76	14	6	4	25	1	50	373
2	—	—	2	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	9	11	20
1	3	—	11	—	3	2	5	7	2	—	2	3	—	2	1	—	6	51
—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3
—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
30	37	34	221	34	37	16	87	39	59	54	113	36	11	12	36	10	105	741
23	27	27	161	34	37	16	87	28	53	49	102	29	5	12	29	10	85	585
7	10	7	60	—	—	—	—	11	6	4	10	7	6	—	7	—	20	153
30	37	34	221	34	37	16	87	39	59	54	113	36	11	12	36	10	105	741
30	37	34	221	34	37	16	87	39	59	53	112	36	11	12	36	1	96	729
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3
30	37	34	221	34	37	16	87	39	59	54	113	36	11	12	36	10	105	741

		Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w A H	Dwukla- sowa męska		Razem w D S H M	Dwuklaso- ż e ņ		
		Ia	Ib	II	III	IV		I	II		Ia	Ib	Ic
V. Według wieku było:													
Urodzonych	w r. 1898.	3	3	—	—	—	6	1	—	1	4	3	7
"	w r. 1897.	6	3	6	—	—	15	5	3	8	15	13	9
"	w r. 1896	4	6	10	1	—	21	9	4	13	12	12	7
"	w r. 1895	1	4	6	1	6	18	1	4	5	6	8	8
"	w r. 1894	1	5	7	7	4	24	1	3	4	2	4	6
"	w r. 1893	2	—	4	8	5	19	2	2	4	—	—	3
"	w r. 1892	1	1	3	3	4	12	3	—	3	—	—	—
"	w r. 1891	—	—	—	6	5	11	1	—	1	—	—	—
"	w r. 1890	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1889	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—
"	w r. 1888	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	1
"	w r. 1887	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—
"	w r. 1886	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—
"	w r. 1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1884	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1883	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1882	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1881	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1879	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1878	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1877	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1876	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1875	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1871	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1870	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1869	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1866	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1864	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1859	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
"	w r. 1858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem		18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
VI. Według miejsca zamieszkania rodziców było:													
Z Krakowa		6	12	16	12	15	61	9	7	16	27	27	29
Z Podgórze		—	1	2	—	1	4	1	3	4	4	1	—
Z Galicyi		10	7	14	6	7	44	12	6	18	7	12	9
Z innych prow. Austrii		—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—
Z Król. Polskiego		2	1	5	7	3	18	1	2	3	1	—	3
Z Ces. Niem.		—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Z Ces. Rosyjskiego		—	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—
Z Ameryki		—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Z Belgii		—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Razem		18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41

	Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w A.H.	Dwukla- sowa męska		Razem w DSHM.	Dwuklaso- ż e n-		
	Ia	Ib	III	IV	V		I	II		Ia	Ib	Ic
VII. Według zatrudnienia rodziców było synów wzgl. córek.												
1. Adwokatów, lekarzy, inżynierów itp.	—	8	—	—	—	8	—	1	1	—	1	
2. Kupców	5	4	7	9	10	35	8	4	12	14	14	
3. Nauczycieli	—	1	2	4	1	8	1	—	1	—	1	
4. Oficyalistów i urzędników pryw.	3	—	10	2	6	21	4	2	6	9	10	
5. Przemysłowców i rękodzielników	2	2	6	3	1	14	4	2	6	5	8	
6. Robotników	—	1	5	1	1	8	1	2	3	—	—	
7. Rolników	3	1	2	—	—	6	3	3	6	—	1	
8. Urzędników i służby państwowej	5	4	6	7	9	31	3	4	7	9	10	
9. Właścicieli dóbr i realności	—	1	1	1	—	3	—	—	—	2	3	
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	
VIII. Uczęszczało na naukę przed- miotów nadobowiązkowych:												
Język niemiecki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Język rosyjski	—	—	9	5	4	18	—	—	—	—	—	
Język angielski	—	—	16	6	8	30	—	—	—	—	—	
Ćwiczenia w prac. chem.	—	—	—	8	—	8	—	—	—	—	—	
Ćwiczenia w prac. towar.	—	—	—	8	12	20	—	—	—	—	—	
Pisanie na maszynach	—	—	—	—	20	20	—	16	16	—	—	
Śpiew	1	4	6	8	3	22	1	—	1	—	—	
Stenografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kaligrafia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Towaroznawstwo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	40	
Hygiena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	40	
Nauka o ustroju państwa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ekonomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
IX. Uzupełnienie klasyfikacyi za r. s. 1911/912:												
Stopień I. z odznaczeniem	—	1	—	—	3	4	2	—	2	6	3	
" I.	13	24	26	28	34	125	18	17	35	29	30	
" II.	3	1	4	1	—	9	6	2	8	4	4	
" III.	1	1	3	—	—	5	4	—	4	—	3	
Razem	17	27	33	29	37	143	30	19	49	39	40	
X. Klasyfkacya za II. półrocze r. s. 1912/1913:												
Otrzymało I. stopień z odznaczeniem	1	1	1	1	—	4	2	2	4	2	3	
" I. "	9	12	23	16	27	87	16	13	29	26	22	
" II. "	4	2	4	3	—	13	2	3	5	2	4	
" III. "	2	2	—	—	—	4	1	—	1	1	—	
Przeznaczono do egz. poprawczego	2	5	10	7	—	24	3	—	3	8	11	
" " uzupełniającego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nieklasyfikowano	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	

[illegible]

XII. Kronika Zakładu.

I.

Rok szkolny 1912/13 rozpoczęto dnia 1. września 1912. Wpisy odbywały się w terminie letnim w ostatnich dniach czerwca i w terminie jesiennym w dniach 2. do 4. września. Egzamina wstępne do klasy I. odbyły się dnia 5. września. Nabożeństwo wstępne odprawione zostało w kościele OO. Kapucynów dnia 7. września.

Regularna nauka rozpoczęła się w Akademii i szkołach dwuklasowych dnia 10. września, na kursie absolwentek dnia 11. września, w szkole uzupełniającej dnia 16. września, na kursie wieczornym dnia 1. października, na kursach abiturjentów dnia 3. października 1912.

Kurs buchalteryi dla prawników rozpoczął się dnia 12. listopada; kurs buchalteryi dla księgarzy dnia 25 listopada; kurs kształcenia nauczycieli zawodowych dla uzupełniających szkół handlowych dnia 10. stycznia 1913; kurs stenografii niemieckiej dnia 21. stycznia 1913.

Z powodu nadzwyczajnie wielkiej liczby zgłoszeń do żeńskiej szkoły otworzono w każdej klasie po 3 oddziały równorzędne. W klasach I a, I b, II a i II b odbywała się nauka przedpołudniem od 8 do 1, w klasach I c i II c popołudniem od 2 do 7. Tak samo podzielono i kurs abiturjentów na dwa oddziały, z których pierwszy pobierał naukę rano od 8 do 1, drugi popołudniem od 3 do 8.

Chociaż prawdopodobnie skutkiem przeniesienia wyższej szkoły przemysłowej do nowego budynku i otwarcia kilku oddziałów równorzędnych w klasie I. liczba uczniów wstępujących do klasy I. Akademii i szkoły dwuklasowej nieco się zmniejszyła — mimo to wzrosła frekwencja w całym zakładzie do niebywalej liczby 856, a to z powodu otwarcia kilku nowych kursów.

W czasie wakacyj 1912 r. odbył się w Krakowie międzynarodowy kongres Esperantystów. Bióra kongresu, wystawa i sale posiedzeń sekcji mieściły się za zezwoleniem Kuratoryi w budynku Akademii.

W czasie wakacyj odbył prof. Skalski podróż naukową po Niemczech dla zapoznania się z tamtejszemi urządzeniami i prowadzeniem ksiąg w księgarniach i hotelach, a prof. dr. Lulek

wziął udział w kursie ekonomicznym i kongresie międzynarodowego Stow. dla popierania szkolnictwa handlowego w Antwerpii.

Dnia 9. września i 19. listopada 1912 urządzono nabożeństwa żałobne za duszę ś. p. Cesarzowej Elżbiety, a w dniu 27. czerwca za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Dnia 27. września 1912 wzięła młodzież udział w nabożeństwie, odprawionem w katedrze na Wawelu z powodu obchodu 300-letniej rocznicy śmierci ks. Piotra Skargi — a lekcye języka polskiego poświęcono w tym okresie wykładom o życiu i działalności wielkopomnego kaznodziei i patryoty.

Dnia 4. października 1912 wzięli uczniowie i uczennice zakładu wraz z gronem profesorskim udział w nabożeństwie szkolnem, odprawionem z powodu Imienin Najjaśniejszego Pana.

W dniach 28. do 30. października 1912 odbyła się lustracja zakładu przez delegatów c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty, panów Dra Fryderyka Dłabača, c. k. radcy ministryalnego i Dra Józefa Kreibiga, c. k. radcy rządowego i inspektora centralnego szkół handlowych, którzy przysłuchiwali się nauce rachunków w kl. I a A. H., algebry w kl. I b A. H., buchalteryi w kl. III A. H., buchalteryi, języka niemieckiego i francuskiego w kl. IV A. H., języka niemieckiego w kl. I, a języka polskiego, niemieckiego i geografii w kl. II męskiej szkoły dwuklasowej. W żeńskiej szkole dwuklasowej byli obecni Panowie Delegaci w kl. I c na nauce rachunków i buchalteryi, w kl. II a na nauce korespondencyi, w klasie II b na nauce języka niemieckiego, stenografii i pisania na maszynach, w kl. II c na nauce buchalteryi i higieny. Na kursie abiturjentów oddział A. przysłuchiwali się wykładowi rachunków kupieckich, na kursie absolwentek wykładom prawa handlowego, geografii i towaroznawstwa.

Po skończonej lustracji wyraził P. Radca Dworu Dr. Dłabač zebrany w sali konferencyjnej profesorom uznanie i podziękowanie za ich dotychczasową tak owocną pracę — prosząc, by i po upaństwowieniu w równej mierze poświęcili swe siły dla dobra powierzonej ich pieczy młodzieży, podnosząc przytem nadzwyczajną staranność panów zawiadowców zbiorów i pracowni około utrzymania wzorowego porządku we wszystkich gabinetach.

Dnia 18. grudnia 1912 miał p. Scheffler z Drezna wobec zgromadzonych uczniów i uczennic wykład o radium, połączony z demonstracyami.

Dnia 22. stycznia 1913 wzięła młodzież zakładu wraz z profesorami udział w nabożeństwie patryotycznem, urządzonem w kościele OO. Kapucynów z powodu 50-tej rocznicy powstania styczniowego.

W dniach 6. 7. i 8. marca odprawiono rekolekcyje wielkanocne osobno dla uczniów i osobno dla uczenic. Nauki wygłosili księża X. Antoni Weiss i X. Dr. Karol Michalski ze Zgromadzenia XX. Misyjonarzy.

Dnia 19. kwietnia przysłuchiwał się c. k. Radca Rządu, Dyrektor A. Pawłowski nauce na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych.

W dniach od 22. do 26. kwietnia 1913 lustrował zakład c. k. Radca Dworu J. Franke, c. k. krajowy inspektor szkół, przysłuchując się nauce języka niemieckiego w kl. I b A. H. i I c Ż. S. H., geografii na kursie abiturjentów A, II A. H., historii w kl. III A. H., arytmetyki w kl. I b A. H., fizyki w kl. I a A. H., rachunków na kursie abitur. A, I a A. H., I a Ż. S. H., buchalteryi w kl. I. D. S. H., na kursie absolwentek, w kantorze w kl. II a Ż. S. H. i IV A. H., nauce o handlu w kl. II A. H. i I a Ż. S. H., prawa handlowego w kl. IV A. H., ekonomii w kl. IV A. H., towaroznawstwa w kl. I D. S. H., na kursie absolwentek, na kursie abiturjentów B, oraz w pracowni towaroznawczej kl. III A. H.

Na posiedzeniu Rady miasta Krakowa w dniu 18 lipca 1912 r. złożył Prezydent miasta i Prezes Koła polskiego Dr. Juliusz Leo oświadczenie, że dzięki usilnym staraniom prezydym Koła polskiego we Wiedniu powiodło się uzyskać od Ministerstwa Wyznań i Oświaty wiążące przyrzeczenie upaństwowienia tut. Akademii Handlowej w najbliższym czasie.

Z końcem sierpnia 1912 r. nadszedł do Kuratoryi reskrypt c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 21. sierpnia 1912, l. 12.962, w którym J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty oświadczył gotowość zajęcia się sprawą upaństwowienia Akademii Handlowej pod warunkiem, że budynek, w którym się mieści Akademia przejdzie zupełnie wolny od ciężarów na własność skarbu państwa wraz z całym urządzeniem i zbiorami, oraz że wszystkie czynniki, które dotychczas przyczyniały się do utrzymania Akademii zobowiążą się uiszczać stale i nadal dotychczasowe subwencye na rzecz skarbu państwa i złożą odpowiednie deklaracye. Reskrypt ten podała c. k. Rada Szkolna Krajowa (reskr. z 27. sierpnia 1912 l. 1931/V) do wiadomości Kuratoryi, która odniosła się w tej sprawie do Wydziału Krajowego, gminy miasta Krakowa, Izby Handlowej i przemysłowej, Kongregacyi kupieckiej i Kasy Oszczędności miasta Krakowa.

Po nadejściu odpowiedzi ze strony wszystkich czynników subwencyonujących Akademię zaprosił Wiceprezydent miasta Krakowa Dr. H. Szarski reprezentantów wspomnianych czynników na wspólną konferencyę, która odbyła się dnia 28. października 1912 r.

W konferencyi tej wzięli udział J. W. Wiceprezydent Rady

Szkolnej Krajowej Dr. I. Dembowski, c. k. Radca Dworu, krajowy inspektor szkół J. Franke, c. k. Radca ministerialny z Ministerstwa Oświaty Dr. F. Dłabać, c. k. Radca rządu, centralny inspektor szkół handlowych Dr. J. Kreibitz, wiceprezydent miasta Krakowa i starszy Kongregacji kupieckiej Dr. H. Szarski, delegat Rady miasta Dr. E. Bandrowski, prezydent Izby Handlowej J. K. Federowicz, szef biura Izby Handlowej Radca Dr. A. Benis i dyrektor Akademii Handlowej.

W wykonaniu uchwał konferencji odniosła się Kuratoria Akademii ponownie do Gminy miasta Krakowa, a po nadejściu rezolucji przedłożyła 12. lutego 1913 c. k. Radzie Szkolnej Krajowej wzgl. c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty wynik dotychczasowych pertraktacji z prośbą o upaństwowienie od nowego roku szkolnego.

Do chwili oddania niniejszego sprawozdania do druku nie nadeszła jeszcze odpowiedź ze strony c. k. Ministerstwa — jest jednakże uzasadniona nadzieja, że najpóźniej z dniem 1. stycznia 1914 r. przejdzie cały zakład wraz z połączonymi z nim kursami i szkołami na etat państwowy i rozpocznie po 30-letnim przeszłości istnieniu nowy okres swego dalszego rozwoju.

Rok szkolny 1912/13 zakończono uroczystym nabożeństwem w dniu 28 czerwca, poczem nastąpiło rozdanie świadectw.

II.

1. Akademia Handlowa. Do klasy I. przyjęto ogółem uczniów 56 a więc o 13 mniej niż w roku ubiegłym.

Z uczniów przyjętych ukończoną niższą szkołę średnią 39, wydziałową 13, repetentów 4, razem 56. Klasę I. podzielono na dwa oddziały. Liczba uczniów we wszystkich klasach Akademii wynosiła 154, a zatem o 27 mniej niż w roku zeszłym.

2. Dwuklasowa szkoła męska. Do klasy I. przyjęto razem uczniów 35, z tych miało ukończoną szkołę wydziałową 19, 3 klasy niższej szkoły średniej 8, pierwszą klasę Akademii Handlowej 2, repetentów 5; na podstawie egzaminu wstępnego przyjęto 1.

Liczba uczniów w obu klasach wynosiła razem 55, a zatem o 13 mniej niż w roku zeszłym.

3. Dwuklasowa szkoła żeńska. Do wpisu zgłosiła się i w tym roku tak znaczna liczba uczennic, że mimo otwarcia trzech równorzędnych oddziałów w klasie I. — wiele kandydatek nie zostało przyjętych z powodu braku miejsca. Z przyjętych do klasy I. uczennic miało ukończoną 6 klasę wydziałową 3, 5 klasę 26, 4 klasę 54, 3 klasę 34, niższe gimnazjum 1, 1 kurs seminaryum 7, repetentek 6, razem 131 uczennic. W obu klasach (t. j. w 6 oddziałach) było razem uczennic 233, a zatem o 55 więcej niż w roku zeszłym.

4. Uzupełniająca szkoła handlowa. Frekwencja w tej szkole

znacznie się w bieżącym roku podniosła, co wobec otwarcia nowych szkół handlowych uzupełniających w Krakowie, świadczy o należytem zrozumieniu potrzeby takich szkół u naszego kupiectwa. Do klasy I. przyjęto uczniów 41, do klasy II. przyjęto z ukończoną klasą I szkoły uzupełniającej 30, na podstawie świadectw z ukończonej III. klasy wydziałowej lub średniej 11, do klasy III przyjęto 20 uczniów. Razem wpisało się do tej szkoły uczniów 102, a więc o 15 uczniów więcej niż w roku zeszłym.

5. Kurs abiturientów. Jak w roku zeszłym tak i w bieżącym zgłosiło się tylu kandydatów, że Kuratoria widziała się zniwoloną otworzyć oddział równorzędny, na którym nauka odbywała się od 3 do 8 wieczorem. Na kurs ten przyjęto ogółem słuchaczy 122, a zatem o 2 więcej niż w roku zeszłym. Reskryptem z 21. kwietnia 1913 l. 14.883 wydało c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty nowe normalne plany naukowe dla wszystkich kursów abiturientów. Plany te są zupełnie identyczne z planami obowiązującymi w tut. zakładzie już od r. 1911/12 i zatwierdzonymi przez c. k. Min. W. i O. reskr. z 9/10 1911 l. 32.830 i z 11/7 1912 l. 20.120; jedyną zmianą, którą rozporządzenie ministerialne wprowadza w regulaminie jest ograniczenie liczby słuchaczy do 45 na jednym kursie.

6. Kurs absolwentek szkół średnich, liceów i seminariów nauczycielskich. Na kurs ten wpisano 40 słuchaczek, a zatem o 15 więcej niż w roku zeszłym. Z wpisanych słuchaczek miało maturę gimnazjalną 19, realną 1, licealną 13, seminaryalną 7.

Regulamin i plany tego kursu zostały zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 11. lipca 1912 r. l. 20.120.

7. Wieczorny kurs zawodowy dla dorosłych liczył razem słuchaczy i słuchaczek 44, zatem o 9 osób mniej niż w roku zeszłym.

8. Kurs dla prawników odbył się w bieżącym roku szkolnym w miesiącach zimowych, obejmując 80 godzin wykładów. Słuchaczy wpisało się 18.

9. Kurs buchalteryi dla księgarzy. Za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 19. listopada 1912 l. 50.242 urządzono w bieżącym roku szkolnym kurs buchalteryi dla pomocników księgarskich, głównie za inicjatywą Stowarzyszenia polskich pomocników księgarskich w Krakowie. Wpisało się na ten kurs 26 osób, w tem 1-księgarz samoistny i 25 pomocników, w tem 6 kobiet. Na kursie tym wykładał prof. Skalski. Wykłady obejmowały:

I. Technika handlu księgarskiego.

- a) Księgarnia nakładowa: Przepisy prawne, normujące stosunek nakładcy do autora, czynności nakładcy przy nakładzie, kalkulacja, reklama, warunki dostawy nakładów sor-

tymentystom, pośrednictwo komisanta, organizacja handlu księgarskiego w Niemczech, zwłaszcza znaczenie Lipska, organizacja odpowiednia w Austrii; prowadzenie ksiąg magazynowych, wykonywanie zamówień i ekspedycja; obrachunki roczne ze sortymentystami; korespondencya i prace kantorowe.

- b) Księgarnia sortymentowa: Czynności właściciela księgarni i jego pomocników, podział pracy, stosunek z nakładcami i publicznością, zamówienia i przyjmowanie zamówień, prowadzenie ksiąg magazynowych, księgi zamówień i kontynuacyi; korespondencya i prace kantorowe.

II. Buchalterya pojedyncza i podwójna w księgarni nakładowej i sortymentowej.

Z końcem kursu odbył się egzamin piśmienny i ustny — który złożyło razem osób 11.

10. Kurs kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych. Z powodu otwarcia w Krakowie 3 nowych uzupełniających szkół handlowych postanowiła dyrekcyja Akademii otworzyć dla nauczycieli tutejszych szkół wydziałowych i ludowych osobny kurs, któryby umożliwił im staranie się o posady nauczycieli zawodowych w tych nowych szkołach uzupełniających. Regulamin i plany kursu zatwierdziło c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 25. stycznia 1913 l. 58.103. Na kurs ten zapisało się 37 nauczycieli i nauczycielek, egzamin końcowy złożyło 32.

Regulamin i plany naukowe kursu:

REGULAMIN

kursu dla wykształcenia nauczycieli zawodowych uzupełniających szkół handlowych.

§ 1.

Przy Akademii Handlowej w Krakowie otwiera się za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty, w miarę potrzeby, corocznie nawet kurs, mający na celu wykształcenie nauczycieli zawodowych przedmiotów dla uzupełniających szkół handlowych. Kurs ten ma dać nauczycielom, którzy nie posiadają formalnej kwalifikacyi do nauczania przedmiotów handlowych w szkołach handlowych, sposobność do należytego przygotowania się do udzielania nauki w uzupełniających szkołach handlowych i to w kierunku teoretycznym i dydaktycznym, względnie ma pogłębić ich wiadomości w powyżej wymienionych kierunkach.

§ 2.

Kierownictwo kursu spoczywa w rękach dyrektora Akademii

Handlowej w Krakowie; nauki udzielać będą nauczyciele tegoż zakładu naukowego.

§ 3.

Kurs ten obejmuje 96 godzin wykładów względnie ćwiczeń i odbywać się będzie albo w ciągu roku szkolnego albo też w czasie wakacji. W pierwszym wypadku trwać będzie kurs 8 tygodni po 12 godzin tygodniowo, względnie 16 tygodni po 6 godzin tygodniowo, w drugim przez 4 tygodnie po 24 godzin tygodniowo. Początek kursu, termin zgłoszeń itp. podadzą się w każdym wypadku osobno do wiadomości interesowanych stron.

§ 4.

Kurs otwiera się tylko w razie zgłoszenia się 15 kandydatów; więcej niż 35 nie może na kurs uczęszczać.

§ 5.

Na kurs ten przyjmuje się w pierwszej linii nauczycieli udzielających w uzupełniających szkołach handlowych nauki przedmiotów handlowych, następnie innych nauczycieli względnie nauczycielki szkół wydziałowych lub ludowych, którzy (które) zamierzają kompetować o zajęcie ich przy nauce przedmiotów handlowych w uzupełniających szkołach handlowych. O ileby było jeszcze wolne miejsce, można do uczęszczania na kurs ten dopuścić także i te osoby, które udowodnią, że udzielają już nauki przedmiotów zawodowych w szkołach handlowych uzupełniających, nie posiadając formalnej kwalifikacyi do nauczania tych przedmiotów.

§ 6.

Nauczyciele uzupełniających szkół handlowych nie składają żadnych opłat, jeżeli wniosą pisemne podania o przyjęcie na kurs w drodze urzędowej przez kierownictwo uzupełniającej szkoły handlowej. Wszyscy inni uczestnicy kursu płacą przy wpisie takse 20 koron. Innych opłat niema.

§ 7.

Uczestnicy kursu, którzy pilnie na wszystkie wykłady uczęszczali, mogą z końcem kursu poddać się egzaminowi ze wszystkich wykładanych przedmiotów i otrzymają na życzenie świadectwa z oceną okazanej przy egzaminie wiedzy we wszystkich przedmiotach. Świadectwo takie nie jest jednak równoznaczne

z przyznaniem kwalifikacji, którą mogą przyznawać jedynie komisje egzaminacyjne kandydatom na nauczycieli dwuklasowych i wyższych szkół handlowych. Inni uczestnicy kursu otrzymują, o ile regularnie na wykłady uczęszczali, tylko świadectwa frekwencyjne.

§ 8.

Plan nauk obejmuje: buchalterię pojedynczą i podwójną z praktycznymi ćwiczeniami	godz. 52
prace kantorowe i korespondencję	„ 12
rachunki kupieckie	„ 20
naucę o handlu i wekslach	„ 12

Wykłady połączone są z ćwiczeniami w rodzaju kantoru praktycznego.

PLAN NAUK.

Księgowość (buchalterya).

Istota i zadanie księgowości. Moc dowodowa ksiąg handlowych (w konkursie i przy wymiarze podatków); słownictwo księgowe. Księgowość pojedyncza i jej zastosowanie w sklepowym (drobnym) i hurtownym handlu towarowym. Księgi główne i pomocnicze. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Wypracowanie krótkiego przykładu z handlu towarowego w zakresie kupieckich szkół uzupełniających i zamknięcie ksiąg.

Księgowość podwójna. Zasady księgowania bieżącego i zamknięcia. Przeprowadzenie i zamknięcie krótkiego przykładu z handlu towarowego w zakresie najniższego poziomu nauk. Wskazówki do samodzielnego układania tematów księgowych. Powtórzenie materiału naukowego według działów zaszłości (n. p. kupno i sprzedaż towarów z różnymi sposobami zapłaty, zaszłości z pocztową kasą oszczędności, zaszłości wekslowe). Schematy zamknięcia ksiąg według obu metod. Metoda nauczania w szkołach uzupełniających.

Korespondencya i dokumenty handlowe.

Przyjmując u uczestników pewien zasób wiadomości wstępnych należy omówić odnośne przepisy prawne i wypracować faktury, rachunki sprzedaży, druki pocztowe i spedycyjne, oraz trudniejsze listy z handlu towarowego i wekslowego w zakresie kupieckich szkół uzupełniających. Należy zwracać uwagę uczestni-

ków kursu na metodyczne traktowanie przedmiotu i na ważność przestrzegania formy zewnętrznej.

Rachunki kupieckie.

Kupieckie ułatwienia rachunkowe. Przykłady nauczania działań liczbami imiennymi (mianowanemi) i rachunku łańcuchowego. Ważniejsze miary i wagi angielskie, rosyjskie i amerykańskie. Krótkie powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Obliczanie dyskontu. Szczegółowe przedstawienie kalkulacji towarowej i metod jej nauczania.

Wybór przykładów z rachunku monet, dewiz i papierów wartościowych według zwyczajów wiedeńskich. Najważniejsze zasady zamknięcia rachunku bieżącego. Obok wykładów należy z uczestnikami kursu przerabiać praktyczne ćwiczenia rachunkowe stosując zawsze kupieckie metody rachunkowe. Przy nadarzającej się sposobności należy zwracać uwagę na odpowiednią metodę liczenia pamięciowego.

Nauka o handlu i wekslach.

Przejrzyste przedstawienie następujących działów: Handel i jego rodzaje, handel towarowy i jego zwyczaje. Zawieranie i wykonywanie umów w handlu towarowym. Najczęściej używane sposoby przekazywania pieniędzy pomiędzy kupcami.

Z nauki o wekslu należy omówić na podstawie praktycznych przykładów: Pojęcie, główne rodzaje i charakterystyczne znamiona weksła, indos (żyro), przyjęcie, zapłata, umiejscowienie, powielenie, wyręczenie weksłowe, amortyzacja; proces weksłowy.

Przekazy, obrót żyrowy i czek bankowy. Obrót wyrównawczy w zarysie. Obrót czekowy pocztowej kasy oszczędności (z praktycznymi przykładami). Wiadomości o handlu pieniędzmi, weksłami i papierami wartościowymi w zakresie potrzeb szkół uzupełniających. O ile starczy czasu należy omówić najważniejsze pomocnicze zawody handlowe i środki popierania handlu, jakoteż przepisy ustawy przemysłowej i konkursowej dotyczące kupca.

W wykładach i ćwiczeniach należy zważać więcej na jasne przedstawienie i przejrzysty układ niż na wyczerpanie materiału.

11. Kurs stenografii niemieckiej. Wychodząc z założenia, że w dzisiejszym ustroju handlu stenografia zaczyna odgrywać coraz większą rolę — umieściła dyrekcyja w miejscowych dziennikach następujący artykuł, który w osobnych odbitkach rozdała między uczniów i uczennice zakładu oraz publiczność:

„Doniosłość i korzyści nauki stenografii.

Dyrekcyja Akademii handlowej jako zakładu, poświęconego krzewieniu nauk i wiadomości kupieckich, zwraca niniejszem

uwagę P. T. pracodawców handlowych i przemysłowych, pomocników kupieckich, urzędników prywatnych, uczniów handlowych i innych interesowanych na niezwykłą doniosłość i korzyści, związane ze znajomością stenografii dla wszystkich zarobkujących w życiu gospodarczem.

Tempo życia nowoczesnego wymaga coraz intensywniejszego wykorzystania czasu i zastępuje powolne zwykle pismo w całym szeregu działów szybką, zatem oszczędzającą czas stenografią.

Nauka ta jest na zachodzie Europy nadzwyczaj silnie rozpowszechnioną i stanowi przedmiot studyów obowiązkowych nie tylko w zakładach komercyjnych, ale także w szkołach typu ogólnego.

Usługi stenografii są nieocenione czy to dla uczniów do zapisywania wykładów, czy dla pisarzy - autorów, czy dziennikarzy do notowania sprawozdań i rozpraw urzędowych, odczytów i t. p. *) wogóle dla wszystkich pracowników pióra, którzy 80% swego czasu tracą nieprodukcyjnie na czynność pisania, przyczem zaniedbanie pisma przyjmuje niekiedy zastraszające rozmiary, jak to widzimy u wielu lekarzy, adwokatów i t. p. ludzi inteligentnych.

Najwięcej miejsca powinna znaleźć stenografia w biurach, gdzie pisanie jest alfą i omegą wszystkich czynności. Dzielný stenograf, biegle piszący na maszynie, pracuje 4—6 razy prędzej, oszczędza więc na czasie, a „czas to pieniądź“. U nas brak jeszcze tego wyrachowania. Niemcy w tym kierunku jak i w każdym innym daleko nas wyprzedzili. Stenografia znalazła tam wielostronne zastosowanie w świecie handlowym. Wiele niemieckich domów handlowych, banków, fabryk, które stenografii używają w swoich kantorach, prowadzi nawet znaczną część swojej korespondencji stenograficznie.

Nie można też pominąć uwagi na korzyści materyalne, płynące ze znajomości stenografii. Czy chodzi o pomocnika handlowego, czy o urzędnika komercyjnego, czy o korespondenta dziennika lub sprawozdawcę z sali sądowej, zjazdów i kongresów, słuchaczy wykładów naukowych i t. p. — dla każdego z nich znajomość stenografii jest wybitną pomocą w pracy, a co najważniejsza, źródłem znacznych dochodów. Umiejętność stenografii jest u nas bowiem wysoko cenioną i bardzo dobrze opłacaną.

Dla szefa kantoru znajomość stenografii jest niemałym ułatwieniem i wygodą: aby przychodząca korespondencya była załatwiana

*) Oczywiście ułatwiłoby sprawę, a poniekąd umożliwiło, gdyby w drukarniach byli zecerzy-stenografowie, którzyby składali wprost ze stenografów, co ma już miejsce w niektórych miastach Niemiec i Stanów Zjednoczonych. U nas naturalnie niestęchanie daleko do tego.

ściśle podług jego życzenia wystarczy, jeśli na danym liście sam zanotuje stenograficznie kilka uwag, które mają służyć korespondentowi za wskazówkę. Dla aktów lub listów, w których zależy na dosłownem oddaniu myśli może szef napisać koncept stenograficznie, a potem już tylko czystopis swoim podpisem zaopatrzyć.

Dla młodszych pracowników biurowych stenografia jest niemal niezbędną. We wszystkich swoich pracach mogą za pomocą stenografii poczynić sobie szereg potrzebnych notatek, któreby przy użyciu zwykłego pisma pominęli dla braku czasu.

Często szef udziela swemu korespondentowi ustnych dyspozycji, według których ma nastąpić zredagowanie listu lub wprost dyktuje tekst listu. Otóż tu najdobitniej występuje potrzeba stenografii. Do zanotowania wskazówek szefa wystarczy tyle czasu, ile do ich wysłuchania, nadto notatki te odpowiadają dyspozycjom ściśle i dokładnie pod względem formy i treści. Zwłaszcza w początkach praktyki biurowej działa na młodego pomocnika tyle nowych wrażeń, że trudno mu zorientować się w nich i zapamiętać je. Notatki stenograficzne ułatwiają mu pamiętanie wielu szczegółów, o które musiałby się kilkakrotnie pytać.

Także i agent podróżujący może z korzyścią zastosować stenografię. Jego bowiem obowiązkiem jest poznać najdokładniej życzenia klientów, aby przez ich uwzględnienie zadowolnić odbiorców i w ten sposób swojej firmie zapewnić stosunki nie tylko jednorazowo ale trwale. Wobec wielkiej różnorodności życzeń może podróżujący tylko wtedy je szczegółowo uwzględnić, jeżeli, znając stenografię, zdoła zanotować główną treść każdej rozmowy i najważniejsze postulaty klientów. Ileż kosztów i nieporozumień można przez to uniknąć. Okoliczność na pozór drobna, mianowicie dokładne notatki zapewniły już niejednej firmie znaczne zyski.

Ważne zastosowanie znajduje dalej stenografia przy rozpowszechnionym dzisiaj ruchu telefonicznym. Nadawanie i odbieranie depesz handlowych, przesyłanie i przyjmowanie wiadomości handlowych, publicystycznych i t. d. stwarzają nowe pola zarobkowania dla stenografów.

Dla firm osiadłych w miejscowościach giełdowych ma stenografia szczególniejszą wartość, bo właśnie na giełdzie bardzo wiele zależy na szybkim notowaniu kursów i innych okoliczności. Każda chwila przynosi nowe ważne zjawiska, których szybkie wyzyskanie może przysporzyć często niemałe korzyści.

Te wszystkie praktyczne zalety zapewniają stenografii stałe zapotrzebowanie i skłaniają przedsiębiorców do przyjmowania pomocników biegłych w stenografii przed wszystkimi innymi.

80% wolnych posad urzędników, kantorzystów (w Niemczech) jest dziś zastrzeżonych dla znających stenografię i pismo maszynowe, którzy tem samem prędzej osiągną dobrze wynagradzane stanowiska, aniżeli ci, którzy tym nowoczesnym wymaganiom niedostatecznie lub zupełnie nie odpowiadają. Dlatego też młodzi ludzie, którzy swą przyszłość widzą w pracy umysłowej jako urzędnicy w biurach i t. p. pod żadnym warunkiem nie powinni zaniechać sposobności wyuczenia się stenografii, jeśli nie chcą kiedyś widzieć się zepchniętymi między siły mniej uzdolnione, niżej opłacane.

Wobec położenia geograficznego kraju naszego i bardzo żywych stosunków handlowych i przemysłowych z Niemcami, ma korespondencya i stenografia niemiecka dziś niezmiernie wielkie znaczenie i zastosowanie w naszym świecie handlowym, dlatego też powinna nauka tych przedmiotów zajmować wybitne miejsce wśród nauk handlowych.

Spełniając swój obowiązek otwiera dyrekcyja Akademii Handlowej obok istniejącego już kursu stenografii polskiej także kurs wieczorny stenografii niemieckiej w 3 godzinach tygodniowo przez 6 miesięcy t. j.: od listopada do kwietnia 1912 r. za opłatą 20 koron za cały kurs.“

Dziwnym zbiegiem okoliczności zgłosiło się na ten kurs tylko 25 podoficerów z tutejszego garnizonu — ci zaś, do których odezwa dyrekcyi była skierowana, nie zrozumieli jej intencji i swego własnego interesu. Może dobry przykład dany przez podoficerów, którzy w znacznej liczbie bardzo pilnie na wykłady uczęszczali i z wielką gorliwością do nauki się przykładali, pociągnie za sobą w przyszłości i innych także.

Wspomnienia pośmiertne.

W bieżącym r. s. 1912/13 poniosła Akademia Handlowa dotkliwą stratę skutkiem śmierci następujących osób:

Dnia 31. października 1912 r. zmarł bł. p. **Maurycy Dattner**, prezydent krakowskiej Izby Handlowej, członek Kuratorji Akademii i t. d. Niezwykłe obywatelskim obdarzony duchem cieszył się bł. p. Maurycy Dattner wielką we wszystkich sferach miasta sympatyą, czego dowodem była wspiana manifestacja żałobna, która na pogrzebie Jego zgromadziła olbrzymie zastępy publiczności. Zakład tutejszy stracił w Nim wielce życzliwego orędownika i życzliwego opiekuna młodzieży. Cześć Jego pamięci!

Dnia 29. grudnia 1912 zmarł nagle w Warszawie długoletni nauczyciel języka rosyjskiego w tut. zakładzie, Radca szkolny, em. profesor seminarjum nauczycielskiego ś. p. **Antoni Jastrzębiec Żukowski**. W pogrzebie, który odbył się dnia 2. stycznia 1913 wzięli udział obecni w Krakowie profesorowie i uczniowie Akademii.

Dnia 18. kwietnia 1913 zmarł po krótkiej chorobie ś. p. **Dr. Władysław Patkiewicz**, c. k. radca skarbu, który od roku 1906 wykładał na tut. kursie abiturjentów. Grono profesorów Akademii Handlowej i słuchacze kursu abiturjentów odprowadzili zwłoki na miejsce wiecznego spoczynku.

Śmierć obu zmarłych kolegów wzbudziła głęboki żal wśród grona profesorów, które ceniło ich dla licznych zalet charakteru i wśród młodzieży szczerze do swych nauczycieli przywiązanych. Cześć Ich pamięci!

Z grona uczniów klasy II. Akademii ubył 17. stycznia 1913 r. nagłą śmiercią ś. p. **Brenda Ludwik**; na pogrzeb jego do Częstochowy wyjechało kilku kolegów.

Dnia 14. maja 1913 zmarł po krótkich cierpieniach uczeń kl. I. Akademii ś. p. **Poznański Konstanty**, odprowadzony przez swych kolegów i profesorów na miejsce wiecznego spoczynku.

XIII. Wykaz książek na r. s. 1913|1914.

a) dla Akademii Handlowej.

Kurs I.

Język polski: *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka dla szkół handlowych. (Nemečka čítanka, wyd. 2, Budziejowice 1907. *Stieglmaier*), *Dr. Jahner*. Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. I.

Geografia: *Ant. Sujkowski*, Geografia ekonomiczna, Tom II., *Kozenn-Gustawicz*. Atlas geograficzny.

Historia: *Dr. M. Mayr*. — *Dr. Weigt*. Historia handlu. *Putzger-Bojarski*. Atlas historyczny.

Algebra: *Kranz*. Algebra i arytmetyka.

Geometria: *Mocnik-Maryniak*. Geometria dla klas wyższych szkół średnich.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*. Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych szkół handlowych.

Historia Naturalna: *Hassack*. Leitfaden der Naturgeschichte für kom. Lehranstalten.

Fizyka: *Richter*. Lehrbuch der Physik f. höhere Lehranstalten. *Tomaszewski-Kawecki*. Fizyka dla klas niższych.

Nauka o handlu: *Kistryn*. Nauka o handlu i wekslach. *Christof-Passendorfer*. Zasadnicze pojęcia z zakresu prac kantorowych.

Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

Kurs II.

Język polski: *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szkół realnych Tom II.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka, jak w klasie I. *Dr. Jahner*. Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. II.

Geografia handlowa: *Zehden-Sieger*. Lehrbuch der Handelsgeographie. *St. Majerski*. Geografia handlowa 1912, *Kozenn-Gustawicz*. Atlas geograficzny.

Historya : *Dr. R. Mayr.* Lehrbuch der Handelsgeschichte. *Putzger-Bojarski.* Atlas historyczny.

Algebra : *Kosiecki.* Arytmetyka i algebra dla klas wyższych. *Kranz.* Logarytmy.

Rachunki kupieckie : *Pawłowski.* Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych S. H. T. I.

Chemia : *Oppelt.* Lehrbuch der unorganischen Chemie und chem. Technologie f. höhere Handelsschulen.

Nauka o handlu : *Kistryn.* Nauka o handlu i wekslach.

Korespondencya handlowa : *Chankowski.* Wykład korespondencyi handlowej, *Oberdorfer-Watzke* Lehrbuch der Handelskorrespondenz f. h. Hs.

Buchalterya : *W. Góra.* Buchalterya I. (*Ziegler,* Lehrbuch der Buchhalt. I. T.).

Stenografia : *Bojarski.* Stenografia. *Kramsall.* Lehrbuch der Stenographie.

Język angielski : *Berger.* Łatwa metoda języka angielskiego.

Język rosyjski : *Aleksejew.* Neues Lehrbuch der russischen Sprache T. I.

Kurs III.

Język polski : *Tarnowski-Bobin,* Wypisy polskie dla szkół realnych. T. II.

Język niemiecki : *Dr. R. Mayr,* Deutsches Lesebuch. *Jahner,* Deutsche Grammatik.

Język francuski : *Bechtel-Glauser,* Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. *Rey,* La France industrielle et littéraire. *Glauser,* Cours élémentaire de correspondance.

Arytmetyka polityczna : *Pawłowski,* Zasady arytmetyki politycznej.

Rachunki kupieckie : *Pawłowski,* Rachunki kupieckie T. III.

Geografia : *Zehden-Sieger,* Handelsgeographie, *St. Majerski,* Geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz,* Atlas geograficzny.

Historya : *R. Mayr,* Handelsgeschichte. *Zakrzewski,* Historya powszechna. T. III.

Chemia : *Dr. Bolland-Duchowicz,* Chemia organiczna. Wyd 2.

Towaroznawstwo : *Hassack,* Lehrbuch der Warenkunde. *Dr. Bolland,* Towaroznawstwo.

Korespondencya handlowa : *Chankowski,* Wykład korespondencyi handlowej. *Kleibel,* Lehrbuch der Handelskorrespondenz.

Buchalterya : *Góra,* Buchalterya II. (*Schiller,* Lehrbuch der Buchhalt. II. T.).

Język angielski : *Berger,* Łatwa metoda języka angielskiego.

Język rosyjski : *Aleksejew,* Neues Lehrbuch der russischen Sprache. *Wolper,* Russkaja Riecz. *Albow,* Russkaja Etymologia.

Klasa IV.

Język polski: *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szkół realnych. Tom. I.

Język niemiecki: *Kummer-Stejskal*. Deutsche Literaturgeschichte, *Dziela poetów niemieckich w wydaniu Graesera*. *Kleibel*. Lehrbuch der Handelskorrespondenz.

Język francuski: *Bechtel-Glauser*. Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. *Rey*, La France industrielle et littéraire. *Glauser*, Cours élémentaire de correspondance.

Geografia: *Zehden-Sieger*, Handelsgeographie. *St. Majerski*, Geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Historia: *R. Mayr*, Handelsgeschichte. *Zakrzewski*, Historia powszechna, T. III.

Arytmetyka polityczna: *Pawłowski*. Zasady arytmetyki polit.

Rachunki kupieckie: *Kreibig*, Lehrbuch der kauf. Arithm., T. IV.

Towaroznawstwo: *Hassack*, Lehrbuch der Warenkunde. *Dr. Bolland*, Towaroznawstwo.

Korespondencya: *Krakowski*, Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *Ziegler*, Lehrbuch der Buchhaltung, T. III.

Prawo handlowe: *Rosenblat-Wróblewski*, Kodeks handlowy.

Ekonomia polityczna: *Fiedler*, Volkswirtschaftslehre.

Język angielski: *Berger*, Łatwa metoda języka angielskiego. English Prose Reader by Pallota and Hurt.

Język rosyjski: *Wolper*, Russkaja Riecz. *Albow*, Russkaja Etymologia. *Dr. Theod. Kawrasky*, Russische Handelskorrespondenz.

b) dla dwuklasowej Szkoły handlowej męskiej.

Klasa I.

Język polski: *Czubek-Zawiliński*. Wypisy dla klasy. IV.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Czytanka niemiecka jak w I. A. H.

Geografia: *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*, Rachunki kupieckie T. I.

Towaroznawstwo: *Hassack*, Leitfaden der Warenkunde f. 2-klasige Hs. T. I. Anorganische Waren. *Dr. Bolland*, Towaroznawstwo.

Nauka o handlu: *Kistryn*, Nauka o handlu i wekslach.

Korespondencya: *Kleibel*, Leitfaden der Handelskorrespondenz f. 2-klas. Hs.; *Chankowski*, Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *W. Góra*, Buchalterya pojedyncza. *Ziegler*, Lehrbuch der Buchh. f. 2 kl HS.

Stenografia: *Bojarski*, Stenografia.

Klasa II.

Język polski : Dzieła poetów wyd. Westa.

Język niemiecki : *Tuma*, jak w I.

Geografia : *St. Majerski*, Geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Rachunki kupieckie : *Pawłowski*, Rachunki kupieckie T. II.

Towaroznawstwo : *Hassack*. Leitfaden der Warenkunde f. 2 Kl. Hs.
T. 2. Organische Waren, *Dr. Bolland*. Towaroznawstwo.

Nauka o handlu : *Kistryn*. jak I.

Korespondencya : *Kleibel* jak I. *Chankowski* jak I.

Buchalterya : *Góra*. Buchalterya T. II., *Ziegler* jak I.

Stenografia : *Bojarski* jak w I.

c) dla dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej.

Klasa I.

Język polski : *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki : *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki kupieckie : *Pawłowski*. Rachunki kupieckie.

Nauka o handlu : *Kistryn*. Nauka o handlu.

Prace kantorowe i korespondencya : *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej. *Kleibel*, Leitfaden d. Handelskorr. f. II. kl. HS.

Geografia : *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa. *Kozen-Gustawicz* Atlas geograficzny.

Stenografia : *Bojarski*. Stenografia.

Buchalterya : *Góra*, Buch. pojedyncza, *Ziegler*, Lehrbuch der Buchh. f. 2. kl. HS.

Klasa II.

Język polski : Dzieła poetów wyd. Westa.

Język niemiecki : *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki : *Pawłowski*, Rachunki kupieckie T. II.

Nauka o handlu i wekslach : *Kistryn*, jak w kl. I.

Buchalterya : *Góra*. Buchalterya podwójna, *Ziegler* jak w kl. I.

Korespondencya : *Kleibel*, jak w kl. I.

Geografia : jak w kl. I.

Stenografia : jak w kl. I.

d) dla Uzupełniającej szkoły handlowej.

Klasa I.

Język polski : *Benoni-Habura*. Książka do czytania dla V. i VI. klasy szkół wydziałowych.

Język niemiecki : *German-Petelenz*. Ćwiczenia niemieckie dla kl. I.
Rachunki : *Kreibig*, Hilfsbuch d. Kaufm. Rechnens. f. Km. FBS. I.
Geografia : *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa.

Klasa II.

Język niemiecki : *German-Petelenz*. Ćwiczenia niemieckie dla kl. II.
Rachunki : *Kreibig*, Hilfsb. d. Kaufm. Rechn. f. Km. FBS. II.
Buchalterya : *Wolfrum* Leitfaden der einfachen Buchh.
Korespondencya : *Schigut*, Leitfaden d. H. Kor. f. k. FBS. I.
Nauka o handlu : *Kistryn*. Nauka o handlu.
Geografia : *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa.

Klasa III.

Korespondencya : *Schigut*, Leitfaden der H. Korr. f. k. FBS. II.
Rachunki : *Kreibig*, Hilfsb. d. kaufm. Rechn. f. Km. FBS. III.
Buchalterya : *Wolfrum*, Leitfaden der dopp. Buchh.
Geografia : *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa.

XIV. Spis imienny uczniów i uczenic,

względnie słuchaczy i słuchaczek do Akademii i połączonych z nią
szkół i kursów w r. 1912/1913 zapisanych.

(Nazwiska tych, którzy w ciągu roku wystąpili, są ujęte w nawias z dodaniem daty,
oznaczającej dzień wystąpienia).

I. Akademia Handlowa.

Kurs I a.

1. Beckman Henryk	12. (Kornhäuser Wilhelm 2/4)
2. Chmielewski Tadeusz	13. (Kozik Franciszek 28/11)
3. Czaporowski Jan	14. Kuczmierczyk Jan
4. Czekaj Alojzy	15. Morawiec Alojzy
5. Greczek Wilhelm	16. Najsarek Romuald
6. Gruszecki Mieczysław	17. Nebezahel Samuel
7. Grzesik Władysław	18. (Pstraś Wiktor 31/1)
8. Hirsch Wilhelm	19. Putze Jan
9. Janik Stanisław	20. Schechter Kisiel
10. Karpiński Kazimierz	21. (Siadek Stanisław 11/4)
11. Kaszuba Stanisław	22. Słowik Bronisław.

Kurs I b.

1. Angermann Klaudyusz	18. (Kotula Jan 18/11)
2. (Brożek Tadeusz 26/2)	19. Lam Mieczysław
3. Dobrzański Włodzimierz	20. Leitner Władysław
4. Feliś Jan	21. (Lichtig Abraham 18/11)
5. Ferber Karol	22. (Markheim Henryk 29/10)
6. Freund Leon	23. Markiewicz Maryan
7. (Fryc Stefan 20/12)	24. (Podoliński Tadeusz 24/9)
8. Fura Jerzy	25. Polański Antoni
9. Gancarz Stanisław	26. (Poznański Konstanty 14/5)
10. Górski Tadeusz	27. (Radłowski Józef 14/5)
11. Hupert Herbert	28. Rakowicz Zygmunt
12. Infeld Leopold	29. Rosenbaum Akiwa
13. (Jaryna Stefan 31/1)	30. (Seifert Mieczysław 21/10)
14. Kaczmarczyk Alojzy	31. Szymborski Stefan
15. (Kaschny Franciszek 5/12)	32. Tergondé Józef
16. Kiliński Szczesny	33. (Weiss Zygmunt 16/4)
17. Kornblüth Berisch	34. Zieliński Stefan.

Kurs II.

1. Anisfeld Dawid	22. Pawloušek Franciszek
2. Augustynowicz Zygmunt	23. (Przybylski Konrad 4/12)
3. (Brenda Ludwik 15/1)	24. Przybyszewski Tytus
4. Brenner Roman	25. Przynicznyński Zygmunt
5. Brodziński Mieczysław	26. Rojek Edward
6. Danielkiewicz Kazimierz	27. Rogosz Józef
7. Diduch Kazimierz	28. Rosenberg Samuel
8. Dzieciolowski Stanisław	29. Rosner Ignacy
9. Fischgrund Abraham	30. Skawski Szymon
10. Hanek Józef	31. Spatz Efraim
11. Kopyto Władysław	32. Sperling Józef
12. Koszyk Stanisław	33. Spira Lazar
13. Kozak Edward	34. Stawowczyk Rudolf
14. Kupferstein Jakób	35. Sternberg Jakób
15. Kutek Tadeusz	36. Sutkowski Jan
16. Lis Stanisław	37. Szczur Władysław
17. Littmann Józef	38. Sznapka Stefan
18. Ludera Jan	39. Ślósarz Tadeusz
19. Lisowski Stanisław	40. Wolas Stanisław
20. Mika Stefan	41. Zins Józef
21. Obratschay Adam	

Kurs III.

1. Antoszyk Józef	15. Koźmiński Michał
2. Banek Zygmunt	16. Kucielski Karol
3. Berezowski Tadeusz	17. Lubański Stefan
4. Chrzanowski Wacław	18. Musiałek Mieczysław
5. Czapik Tadeusz	19. Pałasiński Leopold
6. Dźwigalski Leon	20. Rapaport Jakób
7. Fritsch Alfred	21. Rapp Szymon
8. Garztecki Mieczysław	22. Rudnicki Tadeusz
9. Gilewski-Kotwicz Włodzim.	23. Setkowicz Jakób
10. Halpern Abraham	24. Skarżyński Witold
11. Horowitz Saul	25. Szwoab Wiesław
12. Jarmicki Mieczysław	26. Wohlfeiler Abraham
13. (Jarosz Stanisław 12/12)	27. Wurm Władysław
14. Kahane Mojżesz	28. Zelek Władysław.

Kurs IV.

1. Brandtstätter Cyne	5. Freund Wilhelm
2. Bukowski Stanisław	6. Grüss Mojżesz
3. Ciesielski Michał	7. Hałaciński Andrzej
4. Dutkiewicz Julian	8. Händel Wolf

9. Kaim Zdzisław	20. Tarczyński Tadeusz
10. Kolař Leopold	21. Thorn Samuel
11. Leitmann Józef	22. Tislowitz Jozua
12. Leśniak Stanisław	23. Unger Karol
13. Nowakowski Jerzy	24. Węgrzynowicz Walenty
14. Pach Gerwazy	25. Witkowski Jan
15. Pizło Adam	26. Zawodny Maryan
16. Schiff Szymon	27. Zonczyk Teodor
17. Schmidt Mieczysław	28. Związek Jan
18. Storch Szymon	29. (Procner Wacław, hosp.)
19. Sumiński Henryk	

2. Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

Klasa I.

1. Bernstein Józef	19. Poser Salamon
2. (Bogucki Józef 14/5)	20. (Pułczyński Edmund 4/5)
3. Chodur Jacenty	21. (Radzikowski Franciszek 11/4)
4. Ciesielski Stefan	22. Romanowski Bohdan
5. Cuber Józef	23. (Rysakowski Tadeusz 14/5)
6. Czarnecki Michał	24. Sałustowicz Eugeniusz
7. Dura Józef	25. (Schönborn Karol 10/4)
8. Dworżański Emil	26. Sołomka Michał
9. (Jaremski Kazimierz 14/5)	27. (Spira Edward 16/9)
10. (Jaworski Roman 17/1)	28. Spira Maurycy
11. (Jende Michał 11/4)	29. (Stabrowski Tadeusz 14/5)
12. Klein Roman	30. Tyrkowski Tadeusz
13. Kosek Stanisław	31. Wasserberger Zygmunt
14. Lichtig Jakób	32. Weissfeld Leon
15. Mróz Władysław	33. (Wójcikowski Adolf 9/12)
16. Nachsatz Dawid	34. Zajączkowski Stanisław
17. Nathanson Szymon	35. Zatora Leon.
18. Orczykowski Tadeusz	

Klasa II.

1. Blok Adam	11. Löffelholz Aron
2. Czernicki Sylwin	12. Mrozek Władysław
3. (Duda Władysław 31/2)	13. Paruch Eugeniusz
4. Giedziów Antoni	14. Pemper Izydor
5. (Hochstim Tadeusz 6/5)	15. Pytlik Piotr
6. Horowitz Jakób	16. Schein Izak
7. Jonczyk Stanisław	17. Spalek Tomasz
8. Krieger Herman	18. Szczelina Wincenty
9. Kryjak Bolesław	19. Terenowicz Karol
10. Likus Wojciech	20. Wiecheć Wawrzyniec.

3. Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

Klasa I a.

1. Aleksandrowiczówna Sara	24. Marsängerówna Helena
2. Auerbachówna Augusta	25. (Metalówna Marya 18/1)
3. (Baczyńska Zuzanna 12/4)	26. Moszkowska Eliza
4. Blattówna Marya	27. Nizińska Helena
5. Brandówna Gusta	28. (Pachołkówna Józefa 14/5)
6. Brawówna Gizela	29. Pankówna Marya
7. Broderówna Róża	30. Parizkówna Janina
8. (Comberówna Irena 18/1)	31. Pasterówna Irma
9. Czerwińska Gizela	32. Pfefferówna Stefania
10. Druckerówna Rozalia	33. Pyrzowska Marya
11. Finkerówna Franciszka	34. Rubinsteinówna Rozalia
12. Gebauerówna Henryka	35. Scheyerówna Helena
13. Gintelówna Anna	36. Sitkówna Władysława
14. Głowska Stanisława	37. Spitzerówna Helena
15. (Hałatkówna Janina 13/1)	38. Stożkówna Anna
16. Hermanówna Stefania	39. Szczerczakówna Teresa
17. Homa Helena	40. (Szczubiałkówna Czesława 14/12)
18. Kicka Marya	41. Teuchertówna Fryderyka
19. Kreislerówna Marya	42. Wiśniewska Marya
20. Kurzydłówna Rozalia	43. Zającówna Janina
21. Landesdorfer Berta	44. Zawadzka Helena
22. Lesiecka Albina	45. Zimmentstark Franciszka.
23. Markowiczówna Stefania	

Klasa I b.

1. Abuschówna Karolina	17. Kozłowska Marya
2. Bazesówna Sara	18. Krzyszkowska Helena
3. Beckmanówna Sara	19. Laksówna Paulina
4. Blahoutówna Zofia	20. Lebedowiczówna Marya
5. Brautmanówna Ela	21. Lisowska Leokadya
6. Czeppé Wanda	22. Lutyńska Anna
7. Drożdżówna Marya	23. Łyszczarzówna Anna
8. Drzewińska Stanisława	24. Massarówna Jadwiga
9. Dziedzicówna Jadwiga	25. Morawska Janina
10. Friedmanówna Mindla	26. (Mosesówna Helena 22/9)
11. Geigerówna Marya	27. Nowińska Barbara
12. Gerberówna Wilhelmina	28. Olinerówna Anna
13. Haralewiczówna Wanda	29. Ormianówna Emilia
14. Jagielska Marya	30. Pawlikówna Emilia
15. Januszkiewiczówna Olga	31. Perlbergerówna Chaja
16. (Kominkówna Anna 12/4)	32. Pinkalska Marya

33. Pychówna Stefania	39. Urbańska Marya
34. Sarnianka Marya	40. Weberówna Edwarda
35. Szypulska Józefa	41. Weinberg Chana
36. Szypulska Stanisława	42. (Werewkówna Helena 14/12)
37. Strojkwówna Marya	43. Wójcicka Helena.
38. Tomczykwówna Józefa	

Klasa I c.

1. Bednarczykwówna Józefa	23. Pająkwówna Krystyna
2. Biegeleisen Anna	24. Piekarska Aniela
3. Bryłówna Emilia	25. Pollakówna Jadwiga
4. Busse Lucyna	26. Probulska Marya
5. Chomiakówna Elżbieta	27. Rajtarówna Antonina
6. Cierpichówna Helena	28. Schellerówna Julia
7. Drapalska Janina	29. Schmidsfelden Olga
8. Dyrdzińska Kazimiera	30. Siemkówna Stefania
9. Dziurzyńska Marya	31. Singerówna Klara
10. Gardowska Irena	32. Śliwówna Marya
11. Giedziowówna Marya	33. (Stepniowska Anna 21/9)
12. Glücksmanówna Helena	34. Strauchenówna Debora
13. Gładysiewiczówna Zofia	35. Talermanówna Helena
14. Haberówna Eugenia	36. Targalska Marya
15. Hauserówna Karolina	37. Turska Matylda
16. Janecka Marya	38. Uszyńska Wiktorya
17. Kielbasówna Stefania	39. Wąsówna Helena
18. Kolarczykwówna Zofia	40. Ząbkówna Janina
19. Kwiatkowska Zofia	41. Zajączkowska Felicja
20. Majchrówna Helena	42. Zajączkowska Zofia
21. (Majewska Stanisława 22/11)	43. Zielińska Aniela.
22. Oczkowska Franciszka	

Klasa II a.

1. Bobrowska Stefania	13. Hutna Marya
2. Borkówna Janina	14. Isenberg Helena
3. Borkówna Wanda	15. Kleinberger Celina
4. Dundówna Antonina	16. Leitmanówna Sali
5. Federgrün Paulina	17. Mądrzykowska Marya
6. Geigerówna Eugenia	18. Makowska Olga
7. Gsodamówna Helena	19. Mikówna Marya
8. Gsodamówna Małgorzata	20. Muchówna Janina
9. Heilpernówna Antonina	21. Musiałówna Stefania
10. Hesselówna Wiktorya	22. Nowakówna Zofia
11. Hirschówna Salomea	23. Patkiewiczówna Łucya
12. Hoszowska Aniela	24. Piszczkwówna Marya

25. Pompianka Anzelma
26. Śmiałkówna Walerya
27. Sokołowska Jadwiga

28. Stachurska Wanda
29. Tabeau Kazimiera
30. Żabianka Marya.

Klasa II b.

1. Besterówna Lola
2. Boberówna Rozalia
3. Brandhuberówna Marya
4. Cicimirska Marya
5. Czermakówna Wiktorya
6. Dziedzicówna Olimpia
7. Gajdecka Ludwika
8. Goldberg Ewa
9. Goldmanówna Felicya
10. Haliniakówna Helena
11. Hirschberg Felicya
12. Jarzębińska Janina
13. Kalicińska Franciszka
14. Kolařówna Leokadya
15. Lejczakówna Stanisława
16. Liebeskindówna Mina
17. Łaniewska Janina
18. Łaniewska Kazimiera
19. Łukawska Helena

20. Maissówna Anna
21. Markiewiczówna Helena
22. Pammówna Salomea
23. Pstruszyńska Marya
- 24i Rosnerówna Emilia
25. Rosnerówna Helena
26. Rossówna Józefa
27. Rozwadowska Janina
28. Schwarzerówna Elżbieta
29. Singerówna Gustawa
30. Ślęzakówna Helena
31. Słowiakówna Stefania
32. Staffówna Antonina
33. Stawowska Gabryela
34. Timerówna Helena
35. Tyncówna Helena
36. Włodarska Cecylia
37. Wodziczówna Ludwika.

Klasa II c.

1. Berwaldtówna Felicya
2. Bieńkowska Marya
3. Bogacka Jadwiga
4. Brongielówna Franciszka
5. Broniowska Aniela
6. Buchbinderówna Regina
7. Ciaputówna Karolina
8. Czaderówna Janina
9. Czernicka Józefa
10. (Dańcówówna Olimpia 28/9)
11. Daniszewska Zofia
12. Dwornicka Elżbieta
13. Dzierżyńska Agata
14. Dzierżyńska Józefa
15. Ferberówna Irena
16. Gadomska Józefa
17. Gerberówna Ida
18. Jendówna Stefania

19. Kasprzykówówna Stefania
20. Knapówna Anna
21. Kociółkówówna Marya
22. Luksówna Regina
23. Łazarska Julia
24. Madejska Helena
25. Meinhardówna Bronisława
26. Michalikówna Helena
27. Moczulska Zofia
28. Nawalanówna Zofia
29. Pfefferberg Cecylia
30. Piętkówna Franciszka
31. Pragerówna Berta
32. Putyrówna Marya
33. Walaszkówna Karolina
34. Wąsowiczówna Ludwika
35. Werbelówna Sabina.

4. Uzupełniająca szkoła handlowa.

Klasa I.

1. Bienkowski Kazimierz	22. (Łotocki Władysław 29/2)
2. Bodzioch Roman	23. (Mazur Kasper 24/2)
3. Bojda Jan	24. Olejczyk Mieczysław
4. Ćwiertnia Stanisław	25. Peryj Roman
5. Faltus Eugeniusz	26. Piotrowski Franciszek
6. Gawroński Tadeusz	27. Przeczek Michał
7. Głodowski Franciszek	28. Ptak Tadeusz
8. Giza Waław	29. Rogoziewicz Kazimierz
9. Górski Stanisław	30. (Senft Kazimierz 24/2)
10. Haurý Stanisław	31. Skocz Edwin
11. (Hubeny Alfred 31/3)	32. (Skolski Orest 24/2)
12. Hubicki Sobiesław	33. (Stabrawa Stanisław 16/4)
13. Janusz Józef	34. Świerkosz Stanisław
14. Kamiński Jan	35. Tatar Jan
15. (Kardas Jan 16/4)	36. Terich Henryk
16. Kawka Leopold	37. Wachulski Feliks
17. Kawka Maryan	38. Wejers Jan
18. Kostecki Jan	39. Wołoszyn Leon
19. Kubiński Józef	40. Zahara Jan
20. Kubiński Rudolf	41. Zduń Jan
21. Kulczycki Stanisław	

Klasa II.

1. Adamek Roman	19. Kardas Józef
2. Bandura Henryk	20. Kowalski Karol
3. Burnus Waleryan	21. Krupa Wawrzyniec
4. (Bury Franciszek 15/4)	22. Kuternoga Józef
5. Ciećkiewicz Michał	23. Manik Antoni
6. Cylupa Edmund	24. Miłoś Józef
7. Dąbrowski Stefan	25. Mizia Stanisław
8. Doering Jan	26. Musiałek Stefan
9. (Domiczek Alfons 16/4)	27. Nabożny Józef
10. Drozdowski Aleksander	28. Ramza Stanisław
11. (Garlik Leon 8/2)	29. Rycerz Franciszek
12. Góralik Józef	30. Schmidt Leopold
13. Gutowski Franciszek	31. Smoleń Jan
14. Guzik Stefan	32. Stolarz Michał
15. Hottowy Jan	33. Sydor Józef
16. Jarosz Tomasz	34. Szafran Jan
17. (Kaczmarski Tadeusz 1/4)	35. Szwajca Tadeusz
18. Kochnowski Mścisław	36. Talarek Henryk

37. Tatka Wiktor
38. Wach Władysław
39. Włodek Maryan

40. Ziółkowski Leonard
41. Żurawiecki Wincenty.

Klasa III.

1. Bigaj Karol	11. (Owca Paweł 12/2)
2. Filous Emil	12. (Polek Marceli 21/3)
3. Franaszek Antoni	13. Sieniawski Józef
4. Górski Ludwik	14. Skorut Stanisław
5. Jankowski Henryk	15. Stankiewicz Władysław
6. Kuternoga Stefan	16. Terlecki Julian
7. (Kowalski Tadeusz 31/3)	17. Urban Antoni
8. Laskowski Edward	18. (Witlin Władysław 31/1)
9. Laskowski Jan	19. Wojaś Waleryan
10. Nowak Władysław	20. Wojciechowski Aleksander

5. Kurs Absolwentek szkół średnich.

6. Kurs abiturjentów.

1. Bocheńska Marya	21. Maciejewiczówna Janina
2. Butterteig Aniela	22. Marciszewska Jadwiga
3. Dukatenzeiler Eleonora	23. Miguła Erna
4. Gertowska Jadwiga	24. Mikołajczykówna Jadwiga
5. Głębocka Anna	25. Mokrzycka Zofia
6. Grudzińska Zofia	26. Obmińska Helena
7. Guzikowska Kazimiera	27. (Pacanowska Marya 31/0)
8. Hoffmanówna Marya	28. Piccardówna Wanda
9. Ingarden Jadwiga	29. Rosenblum Róża
10. Jakubowska Wanda	30. Schwarzbartówna Elżbieta
11. Jasińska Zofia	31. Smolarska Aleksandra
12. Josefthal Marya	32. Smyczyńska Marya
13. Klapholz Taube	33. Starkłówna Jadwiga
14. Komalska Jadwiga	34. Strasserówna Marya
15. Kowalska Irena	35. Szolajska Sabina
16. Kowalska Marya	36. Timberg Róża
17. Kubatówna Helena	37. Ungerówna Julia
18. Kuźmiczówna Helena	38. Wejwodówna Władysława
19. Lauerówna Marya	39. Włyńska Zofia
20. Lembergerówna Zofia	40. Wojdalińska Anna

6. Kurs Abituryentów.

Oddział A.

1. Adler Elias	3. Bendetz Herman
2. Baron Kazimierz	4. Bereżyński Jan

5. Bielewicz Jan	34. Krzyżanowski Władysław
6. Bogucki Wilhelm	35. Kuhn Jan
7. Broczkowski Tadeusz	36. Lambor Bolesław
8. Bulanda Juliusz	37. Lebenheim Zygmunt
9. Czarnecki Czesław	38. Leruch Rudolf
10. Czekański Paweł	39. Lipiński Stanisław
11. Czelny Franciszek	40. Ładoś Ludwik
12. Dültz Jan	41. Myczkowski Leon
13. Fink Ignacy	42. Piątkowski Mieczysław
14. Finkelstein Maksymilian	43. Piwocki Jerzy
15. Gałuszkiewicz Henryk	44. Podgórski Stanisław
16. Gernand Władysław	45. Pollak Mieczysław
17. Gorczyca Stanisław	46. Pollak Piotr
18. Górski Stanisław	47. Radwański Kazimierz
19. Gościński Władysław	48. Razowski Ludwik
20. Grodyński Jan	49. Remer Michał
21. Grzywacz Jan	50. Rutkowski Stanisław
22. Hejnar Jan	51. Śliwiński Stefan
23. Hejnar Władysław	52. Stokłosa Franciszek
24. Hinzinger Gustaw	53. Świadcowski Teodor
25. Holzer Mieczysław	54. Świętoniowski Alfred
26. Jankowski Mieczysław	55. Szymeczko Józef
27. Josefthal Mieczysław	56. Tarkowski Tadeusz
28. Karbowski Tadeusz	57. Trojanowski Stefan
29. (Kaszuba Gustaw 14/5)	58. (Trybus Stanisław 15/10)
30. Kawa Tadeusz	59. (Wintuschka Stanisław 30/4)
31. Koczwara Józef	60. Zajdel Stanisław
32. Kopta Władysław	61. Zapalowiec Stanisław
33. Krogulski Bolesław	62. Zerygiewicz Tadeusz.

Oddział B.

1. Arlet Jan	14. Dorawski Józef
2. (Axentowicz Filip 30/4)	15. Drożański Ludwik
3. Bittner Julian	16. Forenny Wiesław
4. (Biszytyga Tadeusz 30/4)	17. Glatman Gerard
5. Braun Jerzy	18. Górz Tadeusz
6. Celewicz Józef	19. (Gromczakiewicz Juliusz 30/4)
7. Chęciński Stanisław	20. Grünfeld Szymon
8. Chrzanowski Piotr	21. Gutkowski Tadeusz
9. (Comber August 15/12)	22. Illukiewicz Leon
10. Cieszyński Ignacy	23. Jakubowski Władysław
11. Cypryś Antoni	24. Jenner Kazimierz
12. Dembowski Stanisław	25. Knebloch Władysław
13. Dęgowski Stanisław	

26. Kolarzowski Karol	44. Motawa Aleksander
27. Konopka Julian	45. Noworolnik Franciszek
28. Konopka Ryszard	46. Płoszaj Andrzej
29. Kornaus Władysław	47. Poźniak Julian
30. Kowalski Tadeusz	48. Ryba Jan
31. Krasoń Jan	49. Rzepecki Tadeusz
32. Kubal Tadeusz	50. Schlosser Klemens
33. Kulczyński Leon	51. Silberfeld Tadeusz
34. Kweciński Stanisław	52. Skowroński Tadeusz
35. Langier Tadeusz	53. Stebelski Roman
36. Liput Ignacy	54. Strasser Roman
37. Łabudziński Stanisław	55. (Szczęśniak Józef 30/4)
38. Łukasik Stanisław	56. Twaróg Jan
39. Łysakowski Tadeusz	57. Udziela Mieczysław
40. (Marszałek Maryan 30/4)	58. Wachtel Maryan
41. Matzenauer Maryan	59. Wiśniowski Tadeusz
42. Michałek Stanisław	60. Zaleski Waleryan.
43. Miszke Antoni	

7. Kurs wieczorny dla dorosłych.

1. Adamska Marya	23. Mirek Stanisław
2. Bajorska Helena	24. Otrębski Michał
3. Balicka Marya	25. Reisleówna Helena
4. Bartysówna Marya	26. Siemianowski Jan
5. Blochówna Adela	27. Skórczewski Zygmunt
6. Czarnotówna Teofila	28. Sołtysik Franciszek
7. Czekanowska Stefania	29. Spadalikówna Anna
8. Fischbachówna Salomea	30. Sroczyńska Eugenia
9. Garzyńska Józefa	31. Stabrawa Stefania
10. Glassnerówna Regina	32. Stachurska Aleksandra
11. Gsodam Jan	33. Starzak Władysław
12. Jakóbowicz Jakób	34. Studziński Łucyan
13. Janiszewska Karolina	35. Świgost Franciszek
14. Kabanówna Zofia	36. Targoszówna Zofia
15. Kadulska Marya	37. Tarsiński Jan
16. Karpińska Zofia	38. Wasilewska Aniela
17. Klapper Adolf	39. Weicman Elias
18. Kornecka Eugenia	40. Wiejowska Irena
19. Kowalska Zofia	41. Wierzycka Marya
20. Łabówna Zofia	42. Wintuschka Stefania
21. Meres Karol	43. Zajacówna Marya
22. Mikulska Marya	44. Żelazny Michał.

8. Kurs dla prawników.

1. Bieberstein Marek	10. Dr. Poźniak Wiktor
2. Bizański Władysław	11. Dr. Rappaport Leon
3. Gänger Eliaz	12. Smidowicz Romuald
4. Ginger Henryk	13. Dr. Tarliński Zygmunt
5. Kisielewski Seweryn	14. Timberg Henryk
6. Dr. Kleja Feliks	15. Tylka Stanisław
7. Landau Samuel	16. Tyszwewicz Jan
8. Dr. Łoziński Paweł	17. Dr. Urban Adolf
9. Odrzywolski Zbigniew	18. Dr. Weiner Stanisław

9. Kurs buchalteryi dla księgarzy.

1. Dragówna Józefa	14. Nossek Stanisław
2. Dyba Józef	15. Nowińska Helena
3. Buczkowski Seweryn	16. Pawlik Władysław
4. Hartmann Wacław	17. Pokrywka Wiktor
5. Iżycka Janina	18. Reindl Henryk
6. Jabłoński Jan	19. Skaza Ludwik
7. Jasiński Adam	20. Stajerski Romuald
8. Kościelniak Józef	21. Stefańska Janina
9. Kosibówna Felicya	22. Szumski Jan
10. Kosibówna Zofia	23. Wąsacz Paweł
11. Krawczyński Aleksander	24. Zaremba Józef
12. Leśniak Kazimierz	25. Zembaty Antoni
13. Mazurkiewicz Michał	26. Ziemann Jan.

10. Kurs dla kształcenia nauczycieli uzupełniających szkół handlowych.

1. Aronsohnówna Ludwika	14. Kownacki Julian
2. Bieder Bernard	15. Lebedyński Stanisław
3. Bielas Andrzej	16. Liszka Józef
4. Buchała Jan	17. Majewska Jadwiga
5. Cieślik Franciszek	18. Markheim Michał
6. Durek Stanisław	19. Mleczo Teofil
7. Filipczyk Roman	20. Mondalski Wiktor
8. Głowacka Marya	21. Niedzielski Kazimierz
9. Grzybała Stanisław	22. Ottmanówna Zofia
10. Hermanowa Rozalia	23. Piotrowski Jan
11. Herz Joanna	24. Piotrowski Józef
12. Kornblum Felicya	25. Planecki Jan
13. Kościńska Marya	26. Polak Franciszek

27. Rejowski Antoni	33. Tomaszkiewicz Juliusz
28. Sadowski Bogusław	34. Wacłęga Henryk
29. Ścisławski Waleryan	35. Wątorska Władysława
30. Sternalski Leon	36. Wiśniowski Tadeusz
31. Szczuciński Franciszek	37. Zimowski Kazimierz.
32. Teufel Hirsch	

11. Kurs stenografii niemieckiej.

1. Berger Leon	14. Leischner Jan
2. Blaha Adolf	15. Lyssek Franciszek
3. Cabejschek Karol	16. Obtresal Franciszek
4. Dober Gustaw	17. Olma Karol
5. Eberle Jan	18. Otte Wilhelm
6. Fischer Edward	19. Pecha Józef
7. Folta Jan	20. Pytliček Antoni
8. Glatte Wiktor	21. Pačak Jan
9. Gura Jan	22. Schustermann Arnold
10. Gwarda Jan	23. Streiček Karol
11. Kamiński Karol	24. Tschödrich Emil
12. Kobsa Fabian	25. Winkler Rudolf.
13. Kurdiovsky Gustaw	

12. Egzaminy prywatne z nauk handlowych złożyli:

(Skrócenia oznaczają: B = buchalterya, K = korespondencya, R = rachunki,
H = nauka o handlu i wekslach, ST = stenografia.)

a) w lipcu 1912: 1) Lipska Jadwiga B., 2) Serednicka Stefania B., 3) Śmiechowski Jerzy B., 4) Szczerbińska Maryanna B., 5) Springerówna Perla B., 6) Typkiewicz Stefan B., 7) Paleolog Demetraki Filipina B., 8) Kasprzykówna Stanisława St., 9) Nagler Samson B., 10) Łęgowska Irena St., 11) Wachulski Alfred B., 12) Laskówna Zofia B., 13) Bunt Paweł K. R. H., 14) Czopkiewiczówna Helena B., 15) Goetze Zofia B., 16) Piątkowski Włodzimierz B., 17) Weryho Otton B., 18) Gawęcki Paweł B., 19) Gliński Henryk B., 20) Gola Franciszek B., 21) Huttman Joachim B., 22) Matlak Feliks B., 23) Olejak Emil B., 24) Ondrączek Maryan B., 25) Herzig Markus B., 26) Pollaschek Roman B., 27) Sosinówna Zofia B., 28) Sklepkiwicz Piotr B., 29) Sapecki Karol B., 30) Śliwiński Stanisław B., 31) Nieckuła Bronisław B.;

b) we wrześniu 1912: 32) Kauerowa Kazimiera B., 33) Schottekówna Janina B., 34) Suchcitzówna Stanisława B., 35) Bemówna Gustawa B., 36) Zawada Kazimierz B., 37) Dynówna Józefa B. K., 38) Pustelnik Franciszek K., 39) Zięba Stanisław B. K., 40) Żaba

Stanisław B., 41) Adamski Stanisław B., 42) Danziger Izak H. 43) Fryczówna Stefania B. K.;

c) w grudniu 1912: 44) Wilk Stanisław B., 45) Wojtarowicz Stanisław B., 46) Seiden Dawid B., 47) Bilińska Janina B., 48) Sędzielska Aniela B., 49) Starzewska Henryka B., 50) Janowska Filomena K. R., 51) Grabowski Czesław B., 52) Górny Antoni B., 53) Blahout Mieczysław B., 54) Stelmach Władysław B., 55) Stepek Jan B.;

d) w marcu 1913: 56) Owide Regina B., 57) Kocoł Franciszek B., 58) Gutmanówna Łucya B., 59) Gutmanówna Zofia B., 60) Sulikowska Zofia B., 61) Grywna Jan B., 62) Makowski Michał B., 63) Śliwa Józef B., 64) Maletówna Zofia B., 65) Gizowski Jan B., 66) Wacławski Michał B., 67) Zygmuntówna Jadwiga B., 68) Zajączkówna Ksawera B., 69) Sitek Feliks B., 70) Niewiadomska Joanna B., 71) Grafczyńska Janina B., 72) Kulczycka Helena B., 73) Sikora Ludwik B., 74) Buzek Jan B. K., 75) Styczniówna Janina B., 76) Regorowiczówna Antonina B., 77) Regorowiczówna Helena B., 78) Richterówna Janina B., 79) Szumińska Marya B., 80) Strojna Anna B., 81) Raabowa Salomea B., 82) Kulikówna Janina B., 83) Kowalówna Wanda B., 84) Kowalska Aniela B., 85) Hornung Marya B., 86) Günther Wanda B.

e) w czerwcu 1913: 87) Adamska Marya B., R., St., 88) Bajorska Helena B., 89) Bartysówna Marya B., R., St., 90) Blochowna Adela B. R. H., 91) Czekanowska Stefania B. K. R., 92) Glasnerówna Regina B. K. R. H., 93) Kabanówna Zofia B. R., 94) Kadulska Marya B., 95) Karpińska Zofia B. K. R. H. St., 96) Klapper Adolf B. K. R., 97) Kornecka Eugenia B. K. R. H. St., 98) Kowalska Zofia B. St., 99) Łabówna Zofia B., 100) Meres Karol B. R. H., 101) Otrębski Michał B. K. R., 102) Siemianowski Jan B. H., 103) Skórczewski Zygmunt B. H., 104) Sroczyńska Eugenia B., 105) Stachurska Aleksandra B. K. R. H. St., 106) Starzak Władysław B. R. H., 107) Studziński Łucyan B., 108) Śwígost Franciszek B. K. R. H., 109) Targoszówna Zofia B. St., 110) Wasilewska Aniela B. K. R. H., 111) Wiewjowska Irena B. K. H., 112) Wierzycka Marya B., 113) Weicmann Elias B. K. R. H., 114) Reislerówna Helena St., 115) Górny Antoni Towarozn,

XV. Ogłoszenie dyrekcyi dotyczące wpisów na rok szkolny 1913/14.

A) WARUNKI PRZYJĘCIA.

I. Akademia Handlowa.

Na I. kurs przyjmuje się uczniów, którzy w roku kalendarzowym, w którym się zapisują, ukończą lat 14 i mogą się wykazać ukończoną IV. klasą gimnazyjalną lub realną z najmniej dostatecznym postępem we wszystkich przedmiotach. Wyjątkowo przyjąć można również uczniów z ukończoną III. klasą wydziałową, którzy we wszystkich przedmiotach otrzymali przynajmniej postęp dobry. Uczniowie szkół wydziałowych muszą się poddać ściślemu egzaminowi wstępnemu. Wymagania przy takim egzaminie wstępnym są następujące: Z języka polskiego ma uczeń ustęp dany mu do przeczytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma przy rozbiorze zdań udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki pod względem części mowy i składni. Z algebry: Cztery działania główne na liczbach ogólnych całkowitych z jednym lub więcej wyrazami, podnoszenie do kwadratu i do sześcianu wyrażeń algebraicznych, tudzież liczb układu dziesiętkowego, największy wspólny podzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, rachowanie liczbami ułamkowemi. Z rachunków: Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcya, rachowanie liczbami mianowanemi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

Na kurs II., III. i IV. przyjmuje się tylko takich uczniów, którzy mogą wykazać się ukończeniem z ogólnym stopniem pierwszym bezpośrednio poprzedzającej klasy tutejszego zakładu lub innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej.

Kandydaci, którzy powyższych warunków nie posiadają albo mają ukończoną niższą szkołę średnią lub szkołę handlową zagraniczną mogą dopiero po otrzymaniu osobnego pozwolenia z c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty uzyskać przyjęcie do Akademii handlowej. Ministerstwo rozstrzygnie również, czy i w jakim zakresie będą się musieli poddać egzaminowi wstępnemu. W interesie takich kandydatów leży zatem wystarać się wcześniej o po-

zwolenie przyjęcia przez wniesienie podania do c. k. Rady Szkolnej krajowej, tak, aby w dniu wpisu wykazać się mogli dopuszczeniem do przyjęcia, ewentualnie do składania egzaminu wstępnego; bez takiego zezwolenia Dyrekcyja bezwarunkowo nikogo przyjmując nie może.

Każdy uczeń zgłaszający się do wpisu po raz pierwszy, ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo ukończonej w kraju czwartej klasy gimnazjalnej lub realnej, ewentualnie trzeciej klasy wydziałowej i wypełnioną należycie kartę wpisową (do nabycia u tercyana). Przy wpisie należy uiścić jako takse wstępną 10 koron, (Obcokrajowcy mają złożyć jako takse wstępną 20 K.) oraz 2 kor. jako datek na środki naukowe. (Obcokrajowcy składają 10 kor. jako datek na środki naukowe). Każdy uczeń wpisujący się ponownie do zakładu ma przedłożyć świadectwo z poprzedniego roku szkolnego, wypełnioną należycie kartę wpisową i 2 kor. jako datek na środki naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 kor. i ma być wniesiona w 2 ratach z góry. W I. półroczu kl. I. nie uwalnia się od czesnego nikogo.

2. Kurs Abiturjentów.

Warunkiem przyjęcia jest dowód, że kandydat złożył z pomyślnym wynikiem egzamin dojrzałości w jednym z austriackich gimnazyów lub szkół realnych. Ci zwyczajni słuchacze mają prawo składania egzaminów i otrzymują z końcem roku świadectwo.

W miarę wolnego miejsca może Dyrekcyja przyjmować także takich kandydatów, którzy mają zagraniczny egzamin dojrzałości. Tacy słuchacze mogą być przyjęci tylko na mocy osobnego zezwolenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty. Liczba słuchaczy na kursie abiturjentów nie może przekraczać 45.

Przy wpisie należy przedłożyć: świadectwo dojrzałości, metrykę chrztu lub urodzenia, należycie wypełnioną kartę wpisową i opłatę szkolną, bez której wpisu dokonać nie można.

Każdy wpisany słuchacz otrzymuje kartę wpisową.

Opłata wynosi 200 kor. za cały rok i ma być od razu z góry przy wpisie uiszczona. Każdy wpisujący się słuchacz ma złożyć nadto 10 koron jako wpisowe. Od powyżej wymienionych opłat nie uwalnia się nikogo, raz zapłaconych nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za ćwiczenia w pracowni towaroznawczej należy uiścić osobno takse 20 koron. Za uczęszczanie na naukę obcych języków i pisanie na maszynach opłaca się osobne czesne w kwocie po 10 kor.

3. Zawodowy kurs handlowy dla absolwentek szkół średnich.

Warunkiem przyjęcia jest dowód, że kandydatka ukończyła z pomyślnym wynikiem krajową szkołę średnią t. j. gimnazyum, szkołę realną wzgl. liceum, seminaryum nauczycielskie, wyższą szkołę przemysłową i t. d. O wyjątkowym przyjęciu kandydatek nie mogących się wykazać takimi studjami rozstrzyga c. k. Rada Szkolna Krajowa.

Kurs otwiera się przy co najmniej 25 zapisanych kandydatkach — liczba przyjętych nie może przekraczać 45.

Oplata szkolna wynosi 200 kor. rocznie i ma być złożona z góry przy wpisie lub też za zezwoleniem Kuratoryi w 2 półrocznych ratach. Każda wpisująca się słuchaczka ma złożyć nadto 10 kor. wpisowego. Od opłat niema żadnych uwolnień, raz złożonych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

Plany naukowe tego kursu są identyczne z planami kursu abiturjentów z wyjątkiem nauki ekonomii i arytmetyki politycznej. Dla absolwentek gimnazyów i szkół realnych zaprowadzi się jednak osobne nadobowiązkowe wykłady ekonomii (2 g. tyg.) i arytmetyki politycznej (2 g. tyg.) — w razie jeżeli się zgłosi conajmniej 10 słuchaczek. Oplata za te wykłady wynosi za każdą godzinę nauki tygodniowej 20 kor. rocznie.

4. Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

Na kurs przygotowawczy, o ileby się zgłosiła oznaczona ilość kandydatów przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13. rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie wykazać się muszą odpowiednią znajomością języka polskiego, niemieckiego, tudzież 4 zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się zapisują ukończą lat 14 i wykażą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III. wydziałową, gimnazjalną lub realną. W wyjątkowych wypadkach, o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studyów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ścisły egzamin wstępny w zakresie nauki udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem kl. I. tutejszej dwuklasowej szkoły handlowej lub też innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej.

Każdy zgłaszający się po raz pierwszy do wpisu uczeń ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne, oraz należycie wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie

należy uiścić takse wstępną w kwocie 10 kor. oraz 2 kor. jako datek na zbiory naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 kor.; w klasie przygotowawczej i kl. I. (w I. półroczu) nie uwalnia się od czesnego nikogo.

5. Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym (wzgl. zadowalniającym) postępem we wszystkich przedmiotach co najmniej 3 kl. szkoły wydziałowej, licealnej lub średniej, albo złożą egzamin wstępny z języka polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Uczennice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat życia. Pierwszeństwo mają: a) uczennice starsze wiekiem, b) mające ukończoną klasę IV., V. lub VI. szkoły wydziałowej, c) mające lepsze niż dobre postępy w naukach.

Do klasy II. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z I. stopniem ogólnym klasę I. dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie, lub mając co najmniej lat 15 złożą egzamin wstępny z zakresu nauk udzielanych w I. klasie tejże szkoły.

Każda zgłaszająca się do wpisu uczennica ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne, oraz należyście wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie należy uiścić takse wstępną w kwocie 10 kor. oraz 2 kor. jako datek na zbiory naukowe. Opłata szkolna wynosi 80 kor. rocznie i ma być wniesiona w 2 ratach z góry do 15. października i do 15. marca. Od opłaty szkolnej nie uwalnia się wcale.

6. Uzupełniająca szkoła handlowa.

Do klasy I. szkoły handlowej uzupełniającej przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy:

1) wykażą się świadectwem uwolnienia szkoły ludowej lub świadectwem innej szkoły, która w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia szkoły ludowej;

2) albo ukończyli z dobrym postępem naukę w ogólnej szkole uzupełniającej;

3) albo przy egzaminie wstępnym okażą wiadomości, odpowiadające warunkom I. lub 2.

Każdy uczeń szkoły handlowej uzupełniającej, ma przy pierwszym przyjęciu złożyć takse wstępną w wysokości 2 koron i corocznie dwie korony, jako datek na środki naukowe, od którego są uwolnieni uczniowie kupców, należących do Kongregacji kupieckiej.

Uczniowie nie będący na żadnej praktyce, płacą oprócz taksy

wstępnej i datku na środki naukowe czesne w kwocie 10 kor. z góry przy wpisie.

Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę poprzednią uzupełniającą szkoły handlowej. Tylko ci pomocnicy lub uczniowie, którzy ukończyli III. lub IV. klasę szkoły średniej lub wydziałowej, mogą być przyjęci do klasy II.

7. Wieczorny kurs handlowy dla dorosłych.

Na kurs ten przyjmuje się panie i panów, o ile mają ukończonych 17 lat życia i wykształcenie przedwstępne, co najmniej w zakresie 6-letniej nauki w szkole ludowej.

Uczestnikom kursu przysługuje prawo dowolnego wyboru przedmiotów t. j. buchalteryi (4 g. tyg.), korespondencyi (2 g.), rachunków kupieckich (4 g.), nauki o handlu i wekslach (2 g.) i stenografii (2 g.). Opłata wynosi za cały kurs od godziny tygodniowo 10 koron. Opłaty uiszcza się z góry przy wpisie, a raz złożonych nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za wykłady towaroznawstwa pobiera się osobną opłatę.

8. Kurs handlowy dla prawników.

Kurs ten obejmuje 80 godzin wykładowych buchalteryi, nauki o bilansach, nauki o handlu i rachunków bankowych. Opłata 40 koron.

9. Egzamina prywatne z przedmiotów kupieckich.

odbywają się corocznie z końcem września, w grudniu przed świętami Bożego Narodzenia i z końcem marca. Podanie o przypuszczenie należy wnosić na 10 dni przed terminem.

B) WYCIĄG ZE STATUTU ORGANIZACYJNEGO.

Uczniowie, których rodzice i krewni nie mieszkają w Krakowie, mają Dyrekcyi podać swoje mieszkanie i donieść natychmiast o każdej zmianie w ciągu roku.

Za każdego niepełnoletniego ucznia, nie mieszkającego u krewnych, musi utrzymujący stancję przyjąć odpowiedzialny nadzór.

Zakład zastrzega sobie w takim wypadku prawo nadzorowania i od czasu do czasu kontrolowania domowego sposobu życia uczniów.

Gdyby zachodzić miały jakie poważne wątpliwości co do dalszego pozostawiania ucznia na jakiejś stancyi — ma wówczas dyrekcyja prawo spowodować zerwanie umowy i ucznia gdzieindziej umieścić.

Co do korzystania uczniów z nauki przedmiotów nadobowiązkowych rozstrzygają rodzice lub ich zastępcy.

Zapisanie się na jakikolwiek przedmiot nadobowiązkowy obowiązuje do uczęszczania nań na przeciąg bieżącego roku szkolnego.

W Akademii Handlowej w Krakowie obowiązują przepisy dyscyplinarne, obowiązujące w innych szkołach średnich, względnie przepisy wydane osobno dla uczniów Akademii Handlowej. Na kursie abiturjentów i na innych kursach obowiązują osobne przepisy, wydane przez c. k. Ministerstwo W. i Ośw.

Z początkiem roku szkolnego poda dyrektor w obecności grona nauczycielskiego przepisy szkolne uczniom do wiadomości, każdy zaś uczeń otrzymując jeden egzemplarz tych przepisów, zobowiąże się do ich przestrzegania.

Uczniowie wykreśleni z katalogu z powodu nie usprawiedliwionych absencji, nie otrzymują świadectwa frekwencyjnego. Uczniowie wzgl. uczennice klasy I., którzy na dwóch pierwszych konferencyach otrzymają z większości przedmiotów obowiązkowych notę „niedostateczną“, oraz uczniowie wszystkich klas, którzy zaniedbują się bardzo tak w nauce jak i w uczęszczaniu do szkoły, mogą zostać na podstawie uchwały grona profesorów z zakładu wydalonymi.

Ferye stosują się do norm obowiązujących w państwowych szkołach średnich.

Każdy uczeń zwyczajny otrzymuje z końcem każdego półroczu świadectwo postępu, po ukończeniu zaś nauki świadectwo odejścia, wykazujące jego zachowanie się w ostatniej klasie i całkowity wynik nauki w szkole.

Uczniowie, którzy opuszczają zakład podczas roku szkolnego otrzymują świadectwa frekwencyjne, w których potwierdza się jedynie, że uczęszczali na odpowiedni kurs.

W świadectwach określa się obyczaje stopniami: chwalebne, dobre, odpowiednie, mniej odpowiednie, nieodpowiedne; pilność: wytrwała, dobra, dostateczna, niejednostajna i mała; postęp w przedmiotach stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny i zły.

Przy ocenianiu obyczajów i postępu uczniów postępuje się z całą ścisłością. Jeżeli postęp w jednym tylko przedmiocie jest niedostateczny, konferencya nauczycieli może ucznia przypuścić do powtórzenia egzaminu z tego przedmiotu po wakacjach głównych, jeśli dotyczący nauczyciel zawodowy temu się nie sprzeciwi. Gdyby na ten egzamin nie pozwolono lub wynik jego był niepomysłny, uczeń musi klasę powtarzać.

c) Tabela statystyczna

ilości godzin nauki tygodniowej w każdym przedmiocie i w każdej klasie.

Licz. porz.		Akademia				Dwuklas. męska		Dwuklas. żeńska		Uzupełn.			Kurs abiturjentów	Kurs absolwentek	Kurs wieczor.
		I.	II.	III.	IV.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	III.			
Przedmioty obowiązkowe:															
1	Język polski	3	4	3	2	4	3	2	3	3	—	—	—	—	—
2	Język niemiecki i koresp.	4	4	4	5	6	6	5	5	—	—	—	3	2	—
3	Język francuski i koresp.	4	4	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Geografia handlowa . . .	2	2	2	2	3	3	2	2	1	1	2	3	3	—
4	Historia handlowa . . .	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Algebra i arytm. polit.	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
7	Geometria	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Rachunki kupieckie . .	3	3	3	3	5 w I.p. 5 w II.p.	4	5 w I.p. 3 w II.p.	3	2	2	2	5	5	4
9	Historia naturalna . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Fizyka	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Chemia	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Towaroznawstwo	—	—	2	2	3	3	—	—	—	—	—	2	2	—
13	Nauka o handlu	2	2	—	—	4 w I.p. 2 w II.p.	3	3 w I.p. 1 w II.p.	2	3 w I.p. 1 w II.p.	3 w I.p. 1 w II.p.	3 w I.p. 1 w II.p.	3 w I.p. 1 w II.p.	2	—
14	Korespondeneya handl.	—	2	3	2	2 w I.p. 4 w II.p.	3	2 w I.p. 4 w II.p.	3	1	2	2	2	2	—
15	Buchalterya	—	2	3	4	2 w I.p. 4 w II.p.	4	2 w I.p. 4 w II.p.	4	2 w II.p.	2	3 w I.p. 5 w II.p.	3 w I.p. 5 w II.p.	4	—
16	Prawo handlowe	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
17	Prawo wekslowe	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Ekonomia społeczna . . .	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
19	Kaligrafia	2	2	—	—	2	1	2	1	2	1	—	—	—	—
20	Stenografia	2	3	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—	—	2
21	Nauka o ustroju politycz	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
		34	34	32	32	33	33	25	25	8	8	8	27	22	14
Przedmioty nadobowiąz.															
1	Język angielski	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Język rosyjski	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Język niemiecki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—
4	Ćwicz. w pracowni chem.	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Ćwicz. , towaroznaw.	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Nauka o ustr. adm. pań.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	Towaroznawstwo	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—
8	Nauka gosp. i higieny . .	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
9	Stenografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—
10	Kaligrafia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
11	Pisanie na maszynach . .	—	—	—	2	—	2	—	2	—	—	—	1	1	—
12	Ekonomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
13	Arytmetyka polityczna . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
		—	6	10	12	—	2	5	7	2	2	2	7	8	—

Uwaga: Nowo wstępujący uczniowie wzgl. uczenice maja się zgłosić do wpisu w towarzystwie rodziców wzgl. opiekunów. Każdy nowowstępujący uczeń wzgl. słuchacz otrzyma z początkiem roku szkolnego egzemplarz przepisów szkolnych (§ 31 Statut. Organiz. A. H.) i zobowiąże się do ich przestrzegania.

Wiadomości o postępach i zachowaniu się uczniów wzgl. uczenic, zaciągnąć mogą P. T. rodzice wzgl. opiekunowie w sali konferencyjnej Akademii w ostatnią niedzielę października, ostatnią niedzielę przed Bożem Narodzeniem, w ostatnią niedzielę marca i ostatnią niedzielę maja od godz. 10½ do godz. 11½ względnie we wszystkie dni szkolne w czasie przerwy między godzinami nauki o godz. 11.

W Krakowie, dnia 30 czerwca 1913.

J. Kannenberg.

WPISY.

1. Wpisy nowo wstępujących do Akademii Handlowej, Dwuklasowej szkoły męskiej, na Kurs Abiturjentów i na Kurs Absolwentek odbywać się będą w dniach 29. i 30. czerwca, oraz 1. do 4. września 1913 w dyrekcyi zakładu od 9—12 przedpołudniem. Na kurs Absolwentek i na kurs Abiturjentów przyjmować będzie dyrekcyja zgłaszających się kandydatów wzgl. kandydatki także i później aż do dnia, w którym wszystkie miejsca wolne się zapełnią wzgl. aż do chwili rozpoczęcia wykładów.

Zgłoszenia do żeńskiej szkoły handlowej przyjmuje Dyrekcyja w dniach 29. i 30. czerwca oraz 29., 30. i 31. sierpnia od 9—12 przedpołudniem. Dnia 1. września rano ogłosi się, które uczennice zostały przyjęte i te dokonają wpisu w dniach 2., 3. i 4. września; nieprzyjętym z powodu braku miejsca zwróci dyrekcyja dokumenty dnia 1. września.

Wpisy do szkoły uzupełniającej odbędą się w dniach od 11. do 15. września 1913.

Wpisy na kurs wieczorny trwać będą od 11. do 20. września. Na kurs dla prawników od 1. do 10. października.

Wpisy uczniów wzgl. uczennic tutejszych do klas wyższych odbywać się będą w dniach 5. i 6. września.

2) Egzamina wstępne do klasy I. odbędą się dnia 5. września 1913 r.

3) Egzamina poprawcze i uzupełniające w Akademii oraz obu szkołach dwuklasowych odbędą się w dniach 1. do 3. września 1913, na kursie abiturjentów i absolwentek w czasie od 1. do 30. września 1913.

4) Nabożeństwo wstępne odprawi się w kościele OO. Kapucynów dnia 6. września o godz. 9 rano.

5) Początek nauki w Akademii, oraz obu szkołach dwuklasowych dnia 10. września o godz. 8 rano. Na kursie absolwentek dnia 11. września, w szkole uzupełniającej dnia 16. września, na kursie abiturjentów dnia 3. października, na kursie wieczornym 1. października, na kursie dla prawników dnia 15. października 1913.

TREŚĆ.

	Str.
I. W. Skalski. Temat do kantru praktycznego	1
II. P. Rongier — W. Skalski. Modèles et exercices de corresp. franc. . .	17
III. Wiadomości szkolne przez dyrektora zakładu	1
I. Skład Kuratoryi	3
II. Skład grona profesorów	5
III. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem	10
IV. Regulaminy i plany naukowe	
A) Akademii Handlowej	15
B) Kursu abiturjentów	45
C) Kursu absolwentek	55
D) Dwuklasowej szkoły męskiej	63
E) Dwuklasowej szkoły żeńskiej	81
F) Uzupełniającej szkoły	96
G) Kursu zawodowego wieczornego	105
H) Kursu dla prawników	109
I) Egzaminów prywatnych	110
V. Zbiory naukowe	113
VI. Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych	119
VII. Fizyczny rozwój młodzieży	121
VIII. Wycieczki naukowe i prace wakacyjne	123
IX. Nadobowiązkowa praca umysłowa i zajęcia w czytelni i kółkach	127
X. Zestawienie dochodów i rozchodów Pomocy Koleżeńskiej, UAH., stypendyów i zapomóg	130
XI. Tabele statystyczne	134
XII. Kronika zakładu	140
XIII. Wykaz książek	153
XIV. Imienny spis uczniów	158
XV. Ogłoszenie dyrekcji o wpisach	171

